

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja co-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Celje - Ptuj
Maribor

SVENEC

2 upravn.: 00-01, 00-02, 00-03, 00-04, 00-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6.

Današnji številki na pol

Mariborski teden — postal je že tako znan, da ga smemo že označevati najbolj na kratko z MT — se je osmič vrnil v našo severno prestolnico. V osmih letih se je razvil v tako lep pregled naše kulture, gospodarske delavnosti in podjetnosti, da bi danes po njem že zazijala praznina. Maribor bi brez njega nekako onemel in posledice bi ne segle samo v gospodarstvo, ampak bi se poznale v vsem narodnem življenju Stajerske in ob kaki odločilni priliki bi mogle biti celo usodne. Po MT govori vsa zelena Stajerska našo besedo in v tem je največji pomen teh prirediteljev. Maribor je danes zadnja postojanka naše kulture proti severu, zato je prav, da vsaj enkrat na leto stopa pred svet s tako veliko prireditvijo, na kateri je zastopana vsa naša Stajerska. Tu se pokaže, kaj Stajerska zmora in kaj še potrebuje, da bi zmogla še več. Vsi narodi in vse države obmejnim pokrajinam posvečajo največjo pozornost, tudi mi v tem oziru ne smemo biti izjema. Kot narodno občestvo in kot deležniki mednarodno priznane države smo dolžni zahvalo ustanoviteljem in vsem sodelavcem Mariborskega tedna, v katerem Stajerska leto za letom izraža svoje veselje do slovenskega sožitja in državne skupnosti. Kar je Skopje za Južno Srbijo, kar je Subotica za Vojvodino, to je Maribor za naš sever, zato ne sme obmolkniti.

Letošnji MT pa je še izredno slovesen, ker so mu prireditelji pridružili toliko pomembnih prireditev, med njimi zlasti prvi slovenski festival narodnih običajev, ki obeta biti živa priča naše narodne samobitnosti in bo pokazal vsaj glavne naše narodne običaje, ki se prav v naši dobi umikajo elektriki, avtobusom in vsem ostalim pojavom pisane kulture. Veliki pomen takih prireditev so evropski narodi že zdavnaj spoznali, saj so nekatera mesta že zaslovela po takih prireditvah, ki niso samo tujsko-prometna privlačnost, ampak simfonija narodnega življa in močno vzgojno sredstvo mladini. Prav razveseljivo je, da v Mariborskem tednu tudi mi Slovenci dobivamo tako revijo pristne ljudske pestrosti, ki tudi zelo neovrgljivo dokazuje nas. In če je prav Maribor dal pobudo za to potrebno novost v sicer že zelo uglašeni vrsti naših prireditev, mu je to v veliko zaslugi in lepo izpričevalo njegove narodne zavednosti.

Prav ta široki obseg letošnjega Mariborskega tedna pa bo zbral vso Stajersko in močno odmeval tudi tostran Savinje. Zato smo se poslužili te lepe prilike in ob sodelovanju mnogih sotrudnikov izdali današnjo številko, ki je v svojem največjem delu posvečena Stajerski in lepim prestolnicam: Celju, Ptuj in Mariboru, da pozornost širokega kroga naših bralcev obrnemo v tisti del naše ožje domovine, kjer je skoro sleherna vas dala kakega vnetega zagovornika naše besede, kjer je sleherna vas v preteklosti bila boj, s kakršnim je zgodovina ostalim krajem mnogo bolj prizanašala. Nismo povedali vsega, kar bi bilo o krajih in ljudstvu od Drave do Savinje mogoče povedati — vse bi narastlo v knjigo, veliko epopejo naše trdoživosti —, odkrili smo le glavno sliko, da bi vsi bralci spoznali naše dragulje, ki so se v zgodovinski borbi tako lepo izbrusili. Naj bi tudi te vrstice doprinesle svoj del spoznavanju samega sebe, iz spoznanja namreč izvira ljubezen, po starem izreku: »ignoti nulla cupido — kdor ne pozna, si ne poži, ne vzljubi«. In kdor bo prebral te vrstice — kakor so skromne — se ne bo mogel ubraniti vtisa, da je ta zemlja tudi drago odkupljena, da je na vsako ped zaznamovana z našim znamenjem, ki ga nikdar več ni mogoče izbrisati. Zato pa je vredna ljubezni in žrtve in vse nege, da se narodno in gospodarsko razvija do tiste višine, na kakršni obsejna pokrajina mora biti. Ob enem pa naj bodo te vrstice počastitev spomina vseh tistih številnih mož, ki so od rodu do rodu oblikovali Stajersko in ji dali današnje lepo lice; sedanjemu rodu, ki se na splavih po Dravi in Savinji, v bregovih gozdovih in v ravnih hmeljnikih, v pesmi žit in sadovnjakov, ob pritkovanju klopotev po vinogradih trudi za kruh in hrani pesem in besedo naših prednikov, pa naj bodo v priznanje za njegovo zvesto bramborstvo; mladini pa naj bodo žarka luč, ki sveti daleč v bodočnost in na obzorju zgodovine kažejo edino resnično resnico: Celje, Ptuj in Maribor — slovenska in jugoslovanska mesta, Stajerska pa slovenska in jugoslovanska zemlja.

Val narodnega prebujenja, ki je razgibal vso Slovenijo, živo sega tudi na Stajersko in ga je čutili že v sleherni vasi. Prav Mariborski teden je dokaz za to, ker brez tesnejšega sodelovanja vsega zaledja take prireditve ni mogoče izpeljati. Sodelovanje zaledja pa pomeni živo včlenjenost v narodno celoto. Prav to

Japonci ogrožajo že angleško kolonijo Honkong

V septembru bodo Japonci ustoličili novo sebi podvrženo kitajsko vlado s sedežem v Kantonu

V Londonu se japonskih namenov niso ustrašili

London, 5. avgusta. TG. »United Press« poroča, da je japonsko vrhovno poveljstvo na Kitajskem odposlalo velik del svojih čet, ki so delovale v dolini Rumene reke, v bližino Honkonga, kjer se sedaj zbirajo. Voja dejanja v obrečju reke Jancee so skoraj popolnoma prenehala. Angleški opazovalci, ki iz Honkonga z velikansko pozornostjo zasledujejo gibanje japonskih čet, poročajo, da se iz načina, kako Japonci zbirajo svojo vojsko pri Honkongu, da razbrati tudi njihov namen. Razvidni sta dve smeri, po katerih bi se razvijala japonska ofenziva. Ena ofenziva bi imela za cilj, da zasede vse ozemlje, ki meji na angleško kolonijo, s čimer bi Japonci angleški Honkong tako rekoč od vseh strani popolnoma obkloplili in ga od sveta od-

rezali. To bi storili v primeru, ako bi se sedanja pogajanja med Anglijo in Japonko v Tokiu končala z neuspehom. Drugi cilj japonskih čet je železnica, ki pelje iz Kantona proti Hankovu, ki se še vedno nahaja v kitajski oblasti. To bi bila zadnja železnica, ki jo Kitajci še imajo in ki bi padla pod oblast Japoncev.

V Kanton, ki je zaseden od Japoncev, je prispel znani kitajski politik Vančinev, o katerem je znano, da se zavzema za pomirjenje z Japonko in za sprejem vseh pogojev, ki jih Japonci stavijo za sklenitev miru s Kitajsko. Vančinev je prišel v Kanton neposredno iz Tokia. Verjetno je, da bodo Japonci izbrali upravno mesto Kanton za prestolico svoje južnokitajske vlade, ob enem pa tudi za sedež nove kitajske osrednje vlade, ki naj bi prevzela oblast nad vsem od Japoncev zasedenim ozemljem. Vančinev je menda namenjen, da postane bodoči ministrski predsednik nove kitajske vlade. Načrti za to so že vsi izdelani in so bili

od japonske vlade v Tokiu odobreni. Vlada bo sestavljena že v začetku meseca septembra in bodo takrat objavljena tudi imena novih ministrov. Japonska se bo potem uradno iz Kitajske umaknila ter bo prepustila novi kitajski vladi nalogo, da nadaljuje borbo z maršalom Čankajskom, ki predstavlja staro kitajsko vlado, le to pravico si bo izgovorila, da novi kitajski vladi vojaško pomaga, da se uveljavi in doseže svoj cilj, na podobni način, kot je to storila z Mandžurijo, ki je na papirju samostojna vladavina, a je dejansko v rokah japonske armade.

Odmev v Londonu

London, 5. avgusta. TG. V londonskih političnih krogih je poročilo o japonskem vojskem zbiranju pri Honkongu vzbudilo nekoliko vznemirjenja, toda tako politični kakor vojaški krogi so mnenja, da nevarnosti ni treba pretiravati in da ni nobenih vzrokov za kakšno nervoznost, češ da je angleški imperij še vedno neoslabljen na Daljnem Vzhodu, kar ve tudi Japonska.

Veliki protiangleški izgredi v Tjencinu

Od Japoncev nahujskani Kitajci plenijo

Tjencin, 5. avgusta. AA. Reuter: Zaradi Halifaxovega govora v lordski zbornici in večeršnjih Chamberlainovih izjav v spodnji zbornici so Japonci poostri blokad britanske koncesije v Tjencinu. Danes niso pustili v koncesijo niti tistih ljudi, ki so imeli s seboj po pol kilograma živeža. V koncesiji je še dovolj živeža, vendar ni dobre kakovosti in se hitro kvari. Rib sploh ni.

Na pobudo protibritanskih agitatorjev so kitajski delavci v britanskem podjetju »International Export Co.« stopili v stavko in napadli tovarno. Britanski uradniki so se zatekli v poslopje neke ameriške družbe. Stavkaši niso mogli vdreti skozi tovarniška vrata, posrečilo se jim je pa priti v pisarne in tam so razbili vse, kar je prišlo pod roke. Mnogo materiala, kakor pisalne in računske stroje, so pometali v reko. Nato so demonstranti vdrl v poslopje britanske paroplovne družbe in tudi tam napravili

mного škode. To poslopje stoji na tleh bivše belgijske koncesije, ki je zdaj pod kitajsko upravo. Britanski konzulat je obvestil o dogodku japonsko orožništvo, toda orožniki niso intervenirali. (Havas.)

Reuterjev dopisnik iz Hankova poroča: Po začasnih poročilih iz Hankova bodo ameriški državljani v Kajfengu morali zapustiti mesto. Ameriška obla-

etva so vložila pri japonskih oblastvih oster protest. Neki stražnik azijske petrolejske družbe v Hankovu, ki je pred nekaj dnevi izginil, se je spet vrnil. Izpovedal je, da so ga zajeli neki ljudje, oblečeni v kitajsko narodno nošo, in ga prisilili, da je stopil s puško v roki v kitajsko vojsko. Stražnik je po narodnosti Ind. Ti ljudje so mu, kakor pripoveduje, privezali puško na hrbet in ga zvezanega peljali v taborišče ter mu grozili s smrtjo, če jim ne izda nekih skrivnosti. Rešil se je po gloem naključju.

Japonski odgovor Angliji

Tokio, 5. avgusta. AA. Reuter: Chamberlainovo izjavo, da bi Velika Britanija mogla poslati svoje bojne ladje na Daljni vzhod, so v japonskih pomorskih krogih sprejeli mirno. Zastopnik japonskega mornariškega ministrstva je časnikiarjem izjavil: Velika Britanija more po svoji volji razpolagati s svojimi ladjami.

Vojaška pogajanja v Moskvi

Stalin hoče videti angleške in francoske generale
Angleški diplomat Strang pa se bo vrnil domov

London, 5. avg. AA. Reuter: Danes popoldne je angleško in francosko vojaško zastopstvo odpotovalo v Moskvo, kjer se bodo začela pogajanja med zastopniki treh generalnih štabov. Angleško zastopstvo je spremljal na kolodvor sovjetski veleposlanik v Londonu. Vožnja do Petrograda bo trajala 5 dni.

Riga, 5. avg. b. Iz Moskve poročajo, da je sovjetski diktator Stalin izrazil željo, da se osebno sestane s francosko in britansko vojaško komisijo. Srečanje med Stalinom in predstavniki obeh veseli bo pri slovesnem sprejemu, ki bo prirejeno v Kremlju na čast obeh vojaških misij.

Reuter poroča, da se bo angleški predstavnik v Moskvi William Strang, ki je odpoval pred kratkim tja, da pomaga angleškemu veleposlaniku siru Williamu Seedsu pri pogajanjih z Molotovim, kmalu vrnil v London. Politična pogajanja so že prešla najtežjo stopnjo, srednjeevropski oddelek zunanjega ministrstva pa je Stranga, ki je šef oddelka, nujno poklical nazaj. Če bo potrebno, bo Strang ponovno odpoval v Moskvo. Vlada pa splošno prepričanje, da so politična pogajanja popolnoma potisnjena v ozadje, ker vse zanimajo le vojaška pogajanja, ki se pričnejo prihodnji teden, ko prispeta v Moskvo francoska in britanska vojna misija.

hodnji teden, ko prispeta v Moskvo francoska in britanska vojna misija.

Halifax v Moskvo?

Riga, 5. avg. AA. Stefani: Po glasovih iz Moskve se bo v kratkem odpeljal v Moskvo britanski zunanji minister lord Halifax.

Bela Kun in Ježov v ječi ustreljena

Varšava, 5. avgusta. TG. »Ilustrowany Kurjer Codzienny« poroča, da je bivši komunistični diktator na Madžarskem Bela Kun zadnje dni v neki moskovske ječi umrl. Po Moskvi pa splošno govore, da je bil Bela Kun ustreljen. Zakaj je padel v nemilost in je bil zaprt, ni znano, ker sovjetsko časopisje o usodi propadlih voditeljev nič ne poroča.

Isti časopis je tudi objavil novico, da je bil nedavni komisar za notranje zadeve in poveljnik proslule tajne policije (Čeke) Ježov v ječi v Moskvi ustreljen. Potrdila te trditve ni bilo mogoče dobiti.

Novi nemški poslanik se je predstavil slovaški vladi

Bratislava, 5. avg. TG. Novo imenovani nemški poslanik na Slovaškem Bernhard je v slovesnem obredu izročil predsedniku Slovaške dr. Tisu svoja poverljiva pisma. Obred je bil v letnem dvorcu predsednikov Slovaške Topolčanah. Predsednik Slovaške in nemški poslanik sta se pozdravila z dvignjenimi desnicami, nakar je Bernhard izročil dr. Tisu poverljiva pisma v posebnem nagovoru, v katerem je naglasil: »da nemški narod občudovanja vredno borbo Slovakov za svobodo in za doseg lastne države zasledoval z najbolj toplimi čustvi, in da bo z vsem srcejem delal na to, da se bodo tesni odnosi med obema državama, ki so bili potrjeni v pogodbah z dne 18. in 23. marca, še bolj utrdili.« Predsednik dr. Tiso je nemškemu poslaniku odgovoril, da smatra imenovanje nemškega posla-

nika kot dokaz Hitlerjevega zaupanja in kot znamenje, da se bodo odnosi med obema državama še poglobili in da bo to doprineslo k utrditvi miru. Slovaški narod se je vedno zavedal, da je Nemčija do vsakega naroda zavzela pravično stališče, ne glede na njegovo številčno veličino.

Po sprejemu je poslanik Bernhard ostal še nekaj časa pri dr. Tisu. Popoldne je slovaški zunanji minister Durčanski Bernhardu vrnil obisk.

(Poslanik Bernhard je bil pred kratkim nemški konzul v Ljubljani, kjer je bil nastavljen po priključitvi Avstrije k Nemčiji. Iz Ljubljane je odšel naravnost v Bratislavo. Njegovo imenovanje za poslanika tomačijo kot nagrado za velike sposobnosti poslanikove in za zasluge, ki si jih je pridobil na zadnjih službenih mestih.)

včlenjenost Mariborski teden vsako leto znova pokaže, vedno v poživljeni obliki in to smatramo — poleg njegovega gospodarskega in tujsko-prometnega pomena — za njegovo največjo zaslug. Zato ga pozdravljamo in mu želimo največjega uspeha, našo »stajersko številko« pa pošiljamo v svet kot klicar te dragocene zemlje.

Slovesen začetek ptujskih slavnosti

Ptuj, 5. avgusta.

V petek popoldne se je mesto Ptuj zavilo v zastave in dobilo nenavadno svečan izraz. Posebno lepo je okrašen minoritski trg, ki plava v morju zastav, mlajev in vencev. Samostan, kakor tudi sosedne hiše so polne zelenja in vencev. Ob 7 zvečer je bila uvodna pridiga g. p. Odila Hajnska iz Ljubljane, nato pa blagoslov, ki ga je opravil prevzvišni šibeniški škof g. p. dr. Hieronim Mileta ob številni asistenci duhovščine.

Prekrasen večer je bil, ko se je kmalu po 8 pridelu Petančeva igra »Kuga«. Občinstvo je do zadnjega kotiča napolnilo prostorno samostansko dvorišče, ki je bilo za ta priliko nad vse lepo okrašeno. Pozornica, ki je bila nalašč za to priliko zgrajena, predstavlja minoritski samostan s cerkvijo in je razsvetljena s številnimi lučkami, kar vse daje veličastno sliko. Igra je napravila na gledalce zelo globok vtis. Številne slike, ki se vrste druga za drugo, so obdržale navzoče gledalce v veliki napetosti, da so vsi z nenavadnim zanimanjem spremljali potek igre. Igralci, katerih je bilo okrog 170, so bil vsi od prvega do zadnjega kos svojim vlogam. Posebno se je pa odlikoval glavni igralec in režiser g. Edo Grom, član Narodnega gledališča v Mariboru, ki je igral vlogo patra Aleksandra. Vsi igralci so želi največje priznanje od strani mnogostevilnega občinstva.

Včeraj jutraj je starodavni Ptuj kar naenkrat oživel od velikega števila otrok, ki so prišli iz daljine in bližnje okolice, da proslavijo svoj veseli dan ob priliki 700 letnice minoritskega samostana. Ze rano jutraj je korakala po mestnih ulicah nova otroška fanfara v slikovitih narodnih nošah, ki jo

je izvežbal g. p. Stavinšek, in naznanjala mečanom veliki dan otroškega praznika. Ob 6 je imel g. minoritski provincial p. dr. Bonaventura Burič iz Zagreba slovesno sv. mašo. Medtem pa so že prihajali iz vseh krajev, tako s Ptujскеga polja, Slovenskih goric in Haloz številni otroci, ki so se od 8-9 zbirali v kolodvorskem drevoredu. Takoj nato je sledil slovesen spredov mladine skozi mesto. Nad vse veličastno so bile simbolične slike na vozovih, kakor ribji lov na morju, sveta družina iz Nazareta, vera, upanje, ljubezen itd. Vsa čast gg. župnikom, katehetom in spoštovanemu učitelstvu, ki so z veliko požrtvovalnostjo pripravili mladini tako lepo slovesnost.

Ko se je mladina, ki je bilo nad 3000, zbrala na Minoritskem trgu, je stopil na govorniško tribuno g. p. Inocencij Končnik, ki je v prekrasnih besedah spregovoril mladini in ji dal smernice za življenje.

Potem ko je prevz. škof dr. Mileta prišel na trg, ki so ga otroci z mahanjem robcev nahušeno pozdravili, in blagoslovil novo zastavo Marijinega vrta iz Dornove pri Ptuj, kateri je botrovala gd. Pihler iz Zelovleka pri Ptuj, je bila slovesna škofova sv. maša, med katero so otroci peli prekrasne evharistične in Marijine pesmi. Po končani slovesni sv. maši so imeli otroci kratke posebne nastope na samostanskem dvorišču.

Popoldne se je vršil istotom ob 2 slovesen blagoslov, nato pa je bila uprizoritev igre »Kuga« za mladino. Vse dvorišče je bilo dobesedno ntrpano od nestrpne in vesele mladine. Po končani igri so otroci odhajali vsi veseli in navdušeni peš in na vozovih na svoje domove. Ta dan je bil za Ptuj praznik, kakor ga že dolgo ni bilo.

Jugoslavija in tuja posojila

»Jugoslovanski kurir« zanika, da je Jugoslavija od Anglije sprejela posojilo političnega značaja

Sarajevo, 5. avgusta. t. Sarajevska »Jugoslovanska pošta« je te dni prinesla vest, da so v inozemskih listih pisali, da dobi Jugoslavija na Anglijskem posojilo v višini 3-4 milij. funtov sterlingov (1 milijard din). Po teh vestih bi to posojilo spadalo v okvir 60 milij. funtov sterlingov, ki jih je Anglija namenila za izvozne kredite balkanskim državam, ki imajo seveda politični značaj.

Nasproti temu, piše »Jugoslovanski kurir«, z dobro poučene strani, da so te vesti brez stvarne podlage. Ti krogi naglašajo, da Jugoslavija sploh ne želi nobenega kredita, naj si bo v gotovini, naj si bo v blagu (kakor je zamišljeno gotovo imenovano posojilo), ker neče ukreniti ničesar, kar bi pomenilo spremembo njene dosedanje politike. Razen tega Jugoslavija ne more in ne želi sprejeti nobenega posojila v blagu, čigar odpla-

čevanje ne bi bilo zajamčeno od posojilodajalca s tem, da bi upnik odvezal blago od Jugoslavije. Jugoslavija je pripravljena sprejeti kredite v blagu samo na tej podlagi, da zanje tudi daje blago. Zato so omenjene vesti v inozemskem tisku najbrž posledica neinformiranosti. Nam se namreč ponujajo krediti v blagu, toda za tiste potrebe, ki so bile določene že v finančnem zakonu za l. 1939-40, to so pa potrebe naših železnic, našega rečnega prometa, silosa, tovarne za celulozo, gradba novih železnic in pristanišč ter melioracijska dela. Vse te ponudbe pa sprejema Jugoslavija zelo previdno in je velik del takih ponudb tudi že odklonila.

Zato je popolnoma nepravilno, če inozemski listi trdijo, da je Jugoslavija sprejela angleške izvozne kredite, ki imajo političen namen.

Pomen italijanskih manevrov

»Zaustaviti nasprotnika, ki bi s francoskih Alp hotel prodreti v dolino reke Po«

Milan, 5. avgusta. 6. Inozemski dopisniki, ki sledijo velikim italijanskim vojaškim vajam, ki se raztezajo vzdolž vse doline Po tja do vrhov Alp na francoski meji, poročajo svojim listom, da se je sedaj pokazal pravi pomen teh velikanskih manevrov.

Italijansko armadno vodstvo nima namena razvijati manevrskih bitk med dvema nasprotnojočima si armadama,

marveč hoče preizkusiti sposobnost italijanske armade, da ustavi sovražnika, ki se mu je posrečilo, da je vdrl čez alpsko gorovje (iz Francije!) ter koraka proti dolini. Italijansko armadno vodstvo je vojski naložilo nalogo, naj na čim hitrejši način zbere vse potrebne oborožene sile, da se vrzel, ki jo je vsekal nasprotnik, zamaši in nasprotnikov pohod zaustavi. Pri italijanskih manevrih je torej važno samo to, da se čete hitro zbirajo, hitro in neopaženo premikajo in smotreno nastopajo proti nasprotniku, ki ga je treba iznenaditi.

Časopisni dopisniki so torej vsi v »modrici« armadi, ki ji je poverjena naloga, da zaustavi nasprotnika, ki se iz gorovja vli v dolino. Tam vidijo čudovite podrobnosti sodobnega vojskovanja. »Modra« armada gradi mostove v nepopisni hitri, prevaža topove in tanke na čaroben način iz enega kraja v drugega in prevaža skoraj

na neviden način stolisne vojaštva z vso bojno opremo. Pri manevrih se je na primer »modrici« armadi posrečilo, da je na progi od Verone do Padue, ki je dolga 160 km, spravila v 4 urah po noči z ugašenimi lučmi celo divizijo oklopnih vozov »Aristo« na bojišče, kjer je bil nasprotnik popolnoma presenečen, čeprav je njegovo letalstvo vedno križarilo po zraku. Oklopna divizija »Aristo« se je takoj po prevozu v jutranjih urah poskrila po gozdovih in gospodarskih poslopih kmetov, tako da jo letala, ki so prišla tik nad njo, niti opazila niso, tako je bilo vse skrito ali zeleno prebarvano. Italijanski generalni štab je s tem dokazal, da se nobeni armadi, ki bi prekorčala alpsko gorovje (iz Francije!) ne bi posrečilo vdreti v dolino, ker bi jih tamkaj italijanska armada zaustavila. Italijansko armadno vodstvo je z uspehom manevrov izredno zadovoljno.

Rim, 5. avgusta. b. Danes opoldne je v manevrski coni pri Affiju in Casali prešla padška armada v napad proti rdečim četam, ki predstavljajo sovražnika, s čimer so manevri italijanske vojske prešli v odločilno stopnjo, v kateri bodo poveljniki skušali izkoristiti vse tehnične možnosti dobro organizirane in odlično opremljene italijanske vojske, katere naloga je, da z naglimi manevri in odločnim naskokom prebije sovražne črte ter prodre v globino izza fronte.

Italijanski kralj s prestolonaslednikom in princem jo ter drugimi člani kraljevskega doma je odpoval v spremstvu državnih podtajnikov za vojsko in letalstvo v manevrsko cono, kamor pride jutri tudi šef italijanske vlade Mussolini s številnimi ministri.

Vrenje okrog Gdanska

Nemška vlada se posvetuje z Italijansko glede sodelovanja Italije pri priključitvi Gdanska

Berlin, 5. avgusta. b. Včeraj je zapustilo Hamburg 11 tovrstnih ladij, na katerih je bilo natočeno ogromno množine orožja in vojnega materiala. Ladje so ves vojni material prepeljale v Königsberg v vzhodni Prusiji. V vzhodni Prusiji so pozvali pod orožje vsi rezervisti do 55. leta.

Varšava, 5. avgusta. b. Poljska vlada je odgovorila na protest gdanskega senata glede gospodarskih ukrepov Poljske. Poljska vlada je izjavila, da je pripravljena dopustiti uvoz margarine v gdanske tovarne brez carine, prav tako pa da je pripravljena ukiniti vse ostre gospodarske ukrepe proti Gdanku, toda samo pod pogojem, da gdanski senat v celoti spoštuje pravice poljskih carinikov na področju svobodnega mesta Gdanska.

London, 5. avgusta. b. »Daily Telegraph« poroča iz Varšave, da bo Poljska odgovorila na velike nemške manevre, ki se vršijo ob poljski meji, z velikimi poljskimi manevri na nemško-poljski meji.

»Daily Telegraph« poroča nadalje, da zadnje dni v Berlinu opažajo znaten porast napetosti zaradi Gdanska. Von Ribbentrop, ki je prekinil svoj dopust, se mudi v Berlinu že tri dni, čeprav se je imel namen zadržati v nemški prestolnici samo en dan. Kratek Hitlerjev obisk v Berlinu prav tako spravljajo v zvezo z Gdanskim. Med Berlinom in Rimom je vzpostavljena trajna zveza. Ni niti enega dne, da ne bi kak Ribbentrop prišel italijanski poslanik ali kak drug član njegovega štaba. Razgovori se sučejo v glavnem okrog stališča, ki ga bo zavzela Italija za primer priključitve Gdanska.

V berlinskih političnih krogih trdijo, da bi mogla nemško-poljska kriza postati pereča še pred nürnberškim kongresom, ki se prične 2. septembra. Berlinski poluradni krogi izjavljajo, da se napetost lahko reši samo z brezpogojno priključitvijo Gdanska k Nemčiji.

Berlin, 5. avgusta. AA. DNB: »Deutscher Dienst« komentira Chamberlainovo izjavo in se izprašuje, zakaj Anglija ne vodi iste politike nasproti Japonski, kakor Roosevelt. V zvezi s tem

je treba spomniti na večkratne Chamberlainove besede, da so cilji angleške in ameriške politike isti, metode pa različne. Zdi se nam, da je britanski ministrski predsednik s temi besedami približeval dvoličnost kritike zunanje politike, kar se najbolj vidi pri Tjencinu. Chamberlain je namreč govoril o mejah britanskih obveznosti in orisal tiencinsko vprašanje tako, da bo imela Velika Britanija proste roke v Evropi. Reči se torej sme, da Chamberlain še ni točno orisal pravih smernic britanske zunanje politike.

Franco — poveljnik falangistov

Madrid, 5. avgusta. AA. Stefani: Sprememba pravilnika falangistov, ki je bila včeraj objavljena, ni prišla iznenada. Ta ukrep so pričakovali že od začetka državljanske vojne. Politični odbor falangistov se od zdaj sestoji iz predsednika, podpredsednika in članov, pripadajo pa mu dalje kot stalni člani voditelji sledečih nacionalnih služb: zunanji posli, narodna prosveta, časopisje, žensko gibanje, sindikati in mladinske organizacije. Število članov nacionalnega sveta in političnega odbora imenuje general Franco.

Na Nizozemskem — spet princeznja

Amsterdam, 5. avgusta. AA. Havas: Princeza Julijana je davi kmalu po polnočji rodila hčerko. Srečni dogodek so razglasili šele davi ob osmih z 51 topovskimi streli. V vseh mestih in vaseh bodo v proslavo veselega dogodka priredili večerne slovesnosti.

Eksplodizija v Nemčiji

Amsterdam, 5. avgusta. b. Iz Oldensada poročajo, da je na nemško-nizozemski meji prišlo preteklo noč do velike eksplozije v nemškem mestu Bentheimu, ki leži blizu meje. Po eksploziji je nastal velik požar. Dalje poročajo, da se že nad mesec dni pri Bentheimu vodio tajna utrjevalna dela v globini 100 metrov.

Berlin, 5. avgusta. b. Niti uradni, niti drugi politični krogi ne potrjujejo tajnstvene eksplozije pri Bentheimu. Priznavajo samo, da se trenutno vodio v tem področju letalske vaje in da ni izključeno, da je padla kakšna bomba, ki je eksplodirala.

Bombe v Londonu

London, 5. avgusta. AA. (Reuter.) Pozno sredi se je izvedelo, da je eksplozija plina v središču Cityja ranila več desetih ljudi, vendar so jih v bolnišnici zadržali samo osem.

Poročajo o več bombnih eksplozijah tudi v Blackbournu, Prestonu, Bratfordu in Halifaxu. Več vrec poštne pisem in zavojčkov je pokvarjenih. V Blackbournu je ozgalo poštarja, ko mu je priletel ogenj v njegovo pošto torbo.

London, 5. avgusta. AA. (Havas.) Sredi se je nastal požar v tovarni Ildade Acide Co. v Erbiciju. Po težavnem reševanju se je gasilec posrečilo ogenj omejiti. Uničenih je 30 ton žveplene kisline. Človeških žrtv ni.

Samostojen pomočnik

za vodovodne instalacije se sprejme. — Naslov v upravi »Slovenca« pod značko »Samostojen«.

Nov kovani denar dobimo

Uradni opis novih kovancev po 50, 20 in 2 din ter po 50 par

Belgrad, 5. avgusta. AA. Po odloku, ki ga je izdal finančni minister 31. preteklega meseca se bo 16. avgusta 1939 začel spuščati v promet nov kovani denar, in sicer srebrni kovanci po 50 in 20 din ter kovanci po 2 din in po 0.50 din iz mešanice aluminija in bronca. Za ta nov denar se javnost zanimala predvsem iz čisto praktičnega etališča. V obtoke se namreč zadnje čase čuti pomanjkanje kovane denarja, predvsem kovancev manjše vrednosti, ki je neobhodno potreben vsakemu gospodarstvu, predvsem za kmeta, malega obrtnika in uradnika. Da bo izdan v promet nov kovani denar, pa je posebnega pomena tudi z ozirom na dejstvo, da je to prvi naš denar, ki ga kujejo v obnovljeni državi v naši državni kovnici. Ta denar je torej uspeh napravov, znanje in sposobnost naših strokovnjakov in umetnikov, ki se jim je posrečilo dokazati, da v ničemer ne zaostajajo pri tej vrsti posla za strokovnjaki iz inozemstva. Izdelava novega denarja v naši državni kovnici z domačo delovno močjo predstavlja končno tudi prihranek v naši plačilni bilanci in ena možnost več, da se zaposle naše delovne moči. To je istočasno tudi korak naprej v emancipaciji naše države od inozemstva. Kovnica je, kakor znano, bila zgrajena na podlagi bradbe in instalaciji naprav za kovanje denarja in drugih kovin, eličnih kovanemu denarju.

Z Bleda

Bled, 5. avgusta.

Danes dopoldne je prispel z belgrajskim jutranjim brzovlakom minister za socialno politiko in narodno zdravje Milivoj Rajaković. Nastanil se je v Park-hotelu. Včeraj je prispel na Bled iz Belgrade pomočnik notranjega ministra Arsen Petrović. Prav tako je prispel včeraj tudi minister za pošte g. Altiparmaković. Na Bledu je že minister za telesno vzgojo Čejović.

Danes je prispela iz Zagreba ga. Vika pl. Mošinski-Zagrebgadski, ki ostane na Bledu nekaj dni.

Minister Rajaković se je v spremstvu ministra Altiparmakovića odpravil danes v Begunje, kjer sta obiskala predsednika senata dr. Ant. Korošca.

Spremembe v kabinetu ministra dr. Kreka

Belgrad, 5. avg. m. Ker je g. Končan Anton, ravnatelj Zadržne gospodarske banke po svoji želji odšel iz kabineta ministrstva za zgradbe, da bi se mogel posvetiti strokovnemu delu v finančno-gospodarskih vprašanjih, je g. minister dr. Krek določil za novega šefa kabineta inž. Vončino Valentina, inženirja ministrstva za zgradbe, za njegovega namestnika pa dr. Jurija Dolencea, uradnika glavne kontrole v Belgradu. Posle osebnega tajnika gradbenega ministra bo opravljal inž. Stane Slapšak, inženir v ministrstvu za gradbe.

Sprejemni strank so urejeni takole: gg. senatorje in narodne poslance sprejema g. minister redno vsak delavnik razen sobote in ponedeljka; vse ostale pa ob sredah. Čas sprejema se določijo sporazumno po prijavi. Vsakdo naj se prijavi en dan prej ali osebno, ali pa telefonično na telefonsko številko 27-112. Posle sprejemanja oziroma prijavljanja strank opravlja Mišković Josip, arhivski uradnik ministrstva za gradbe. Telefonske številke ministrstva za gradbe so: 21-908 in 21-551, šefa kabineta inž. Vončine pa: 21-908 in 21-651, namestnika šefa kabineta dr. Dolencea 27-112. Prijave za sprejem: tajnik inž. Slapšak in Mišković.

Belgrajske novice

Belgrad, 5. avgusta. m. V mariborski stolnici se poročil jutri Kamilo Rijavec, aglini član tukajšnjega prosvetnega društva, z gđc. Irmo Mozetič. Mlademu paru želimo na potu v novo življenje obilo sreče in božjega blagoslova!

Belgrad, 5. avgusta. m. V Belgradu so bile danes ob pol 1 popoldne napovedane nevarnosti zračnega napada. Na znak sirene so se ustavila vsa vozila po prestolniskih ulicah, potniki in pešci so se pa poskrili v bližnjih vežah. Vaje so trajale dobre četrt ure. Zvečer se bodo vaje ponovile.

Belgrad, 5. avgusta. m. V Sarajevu in okolici vlada veliko zanimanje za nastop mladih mariborskih harmonikarjev. Mladi slovenski umetniki bodo nastopili v Sarajevu dvakrat, nato pa bodo nadaljevali turnejo po južnih krajih naše države.

Belgrad, 5. avgusta. m. Na Iljašu pri Sarajevu so se danes slovesno pričela dela za zgraditev tovarniških poslopij za novo ustanovljeno državno društvo Jugohelik. Slovesnosti sta prisostvovala finančni minister Vojin Gjurič in minister za gozdove in rudnike Ljubomir Pantić.

Belgrad, 5. avgusta. V Banjaluki bo kmalu volitev novega srbskega pravoslavne škofa, čigar dožnost sedaj vrši kot namestnik zagreški škof Došić.

ju. Uredba je bila izdana 9. julija 1936, denar pa so nakovali na podlagi zakona od 31. julija 1937 o umiku starega kovanega denarja. S tem zakonom se določa kovanje novega srebrnega denarja v kovancih po 50 in 20 din in kovancev po 0.50 in 0.25 in 0.10 iz mešanice aluminija in bronca, a se za zdaj, kakor je zgoraj omenjeno spuščajo v promet iz tehničnih razlogov samo srebrni kovanci po 50 in 20 din in kovanci po 0.50.

Pri tej priliki je treba poudariti, da ima novi denar nekaj prednosti pred kovanci, ki so zdaj v obtoku. Novi denar bo bolj pripraven, kar pa je glavno, ga bo mogoče na prvi pogled razlikovati med seboj.

Narodna banka je etorila vse potrebne tehnične korake, da bi z izdajanjem novega kovanega denarja mogla začeti 19. avgusta, in sicer istočasno na vsem državnem ozemlju. Centralna narodna banka in njene podružnice bodo imele od tega dne dalje zadostne vsove novega denarja.

Kovanci po 50 in po 20 din

Letočasno, ko bodo začeli spuščati v promet nov kovani denar, bodo začeli jemati iz prometa star srebrni denar po 50 in 20 din in kovan denar po 2 din. Rok v katerem bodo potegnili iz prometa srebrni denar, znaša za kovance po 50 din šest mesecev, za kovance po 20 din eno leto in za kovance po 2 din eno leto in za kovance po 0.50 din tudi eno leto.

Popis novih kovancev po 50 in 20 din: srebrni denar po 50 din je težak 15 gr in meri v premeru 31 mm, kovanci po 20 din pa so težki po 9 gr in imajo premer 27 mm, kovanci po 50 in 20 din in imajo upodobljen na eni strani lik Nj. Vel. kralja, okoli njega pa v krogu napis »Peter II. kralj Jugoslavije«. Na drugi strani je v eredi grb kraljevine, na levi številka 19, na desni grba pa 38. Spodaj je označena številka vrednost 50 oziroma 20 din. Na robu je napisano »Bog čuva Jugoslaviju«. Vsi napisi na 50 dinarskih kovancih so v cirilici, 20 dinarskih pa v latinici.

Opis drobiža po 2 din in 0.50 din je objavljen v pravilniku o kovanju denarja od 18. novembra 1924, ki je izšel v Službenih novinah 29. novembra istega leta, št. 275. Odlok o izdajanju novega srebrnega in ostalega kovanega denarja z dne 31. julija 1939 se glasi, da se od 16. avgusta 1939 dalje začne preko Narodne banke postopno spuščati v promet novi srebrni denar po 50 in 20 din in novi kovinat drobiž po 2 in po 0.50 din, skovan na podlagi zakona od 31. julija 1937 o umiku starega in o kovanju novega denarja.

Kovanci po 2 din in po 50 par

Opis novega srebrnega denarja po 50 in 20 din, ki bo prišel v promet, je objavljen v zakonu o umiku starega in o kovanju novega kovinastega denarja od 31. julija 1937. (Službene novine 203 od 8. septembra 1937).

Opis novo izkovanega denarja po 2 din je tale: Kovanci po 2 din so iz mešanice aluminija in bronca in imajo premer 24.5 mm, kakor to določa zakon, gladek obod in so težki po 5 gr. Na eni strani (na lici) je v sredi vtisnjena kruna kraljevine Jugoslavije okoli katere je v krogu napis v cirilici »kraljevina Jugoslavija«.

Novi kovanci po 0.50 din so iz mešanice aluminija in bronca, e premerom 18 mm, z gladkim obodom in težkim 2 gr, na prednji strani je v eredi vtisnjena kruna kraljevine Jugoslavije, okoli nje pa v krogu napis v cirilici »Kraljevina Jugoslavija«. Na drugi strani je v eredi arabska številka 50, pod njo beseda »para«, napisana v latinici, pod to besedo pa arabska številka 1938, ki pomeni, kdaj je bil denar izdan.

8000 ljudi na mariborskem festivalu

Maribor, 5. avgusta.

Stadion SK Železničarja je bil prepoln gledalcev, tribune in ostali sedeži pa so bili razprodani že dopoldne. V popoldanskih urah je bil strahovit naval na blagajno na stadionu ter so se ljudje skozi ozki vhod jedva zvrstili. Osrednje tribune je bilo zasedeno od odličnih predstavnikov mariborskega javnega življenja ter z drugimi odličnimi gosti, ki so prihiteli na festival iz vse Slovenije. Med odličnimi smo opazili tudi dva tajnika francoskega poslanstva v Belgradu.

Festivalski nastop je vodil ravnatelj folklorističnega inštituta Glasbene matice v Ljubljani g. France Marolt. Kot prve so nastopile štajersko-panonske skupine iz Lancove vasi, Sv. Jurija ob Ščavnici, Sv. Marka niže Ptuj in Beltincev. To, kar so nam pokazale te skupine, je bilo globoko razodetje za gledalce, ki niso pričakovali, da so se narodni običaji na štajerskih tako leno in tako bogato ohranili. Posebno posrečena pa je bila skupina iz Beltincev v Prekmurju. Prekmurci so nastopili s samimi plesi, ki so res tako originalni in svojevrstni, da n tega nhe pričakovali. Potem so nastopile belokranjske skupine iz Cr-

nomlja, Adlešičev, Vinice, Predgrada in Metlike. Belokranjci so nastopili z vsem bogatim sporedom svojih narodnih običajev in plesov.

Današnja prireditev je trajala od pol 6 do 9 zvečer in se je izvedla deloma pri umetni razsvetljavi z žarometi. Tisoči ljudi so v napeti pozornosti vztrajali vse do konca in so vzradošeni vedno znova s ploskanjem in glasnim odobravanjem nagradili posamezne skupine.

Ze danes vlada ogromno zanimanje za jutrišnji nastop, ki bo ob 10 dopoldne na istem prostoru. Jutri pripelje iz Ljubljane posebni vlak, napovedane pa so tudi velike skupine iz drugih krajev Slovenije, tako da bo tudi jutri obisk ogromen.

Obnavljanje srbskih samostanov

Belgrad, 5. avgusta. »Beogradske novine« javljajo, da so začeli v Južni Srbiji, to je v var-darski in deloma tudi v zetski banovini, obnavljati celo vrsto srbskih samostanov in cerkev, ki so velike zgodovinske in umetniške vrednosti. V ta namen je država dala pomoč v prispevku 1.130.000 dinarjev.

Naš mladi kralj Peter na Grintovcu in na Korošici

Kamnik, 5. avgusta.

Danes ob 10 se je naš mladi vladar vračal iz Kamniške Bistrice skozi Kamnik v svojo poletno bivališče na Bled. V Kamniku je zaradi tržnega dne vladalo živahno vrvenje. Kralj je sam vozil svoj avtomobil, za njim pa so šli skozi mesto še trije avtomobili, v katerih so bili kraljevi šolski tovariši. *Ljudstvo je kralja spoznalo in mu privedlo prisklene pozdrave, na katere je kralj ljubezno odzdravil.*

Nj. Vel. kralj Peter II. se je skoro cel teden mudil v Kamniških planinah. V torek je prispel proti večeru v *Cojzovo koč* na Koroško sedlo, kjer sta ga pozdravila predsednik SPD dr. Pretnar in predsednik kamniške podružnice SPD Maks Koželj. Mladi vladar in njegovo spremstvo so zvečer obdruževali z roba pogled na ravnilo, v kateri so se živo odražale luči vseh krajev tja do Ljubljane, zjutraj pa so že na vse zgodaj krenili na Grintovec, najvišji vrh Kamniških planin in tretji najvišji vrh v državi. Pot je vodila navzgor v megli, ki nikakor ni hotela izginiti. Pod Malim Grintovcem se je kraljeva družba

okitila s planikami, ko pa je prišla na vrh, je nevidna roka potegnila s planin megle kakor lahko kopreno, da so se planine prikazale v vsej lepoti mladega poletnega jutra, ožarjene z rožnato jutranjo zarjo.

Z višine 2558 metrov je mladi kraljevski turist občudoval veličastno skupino razkanih vrhov kamniških Grintovcev, tega mogočnega branika naše drage domovine. Visoki turist se prav ni utrudil pri vzponu na Grintovec, ampak je kot pravi planinec tudi sam nosil poln nahrbtnik in navdušeno fotografiral lepe gorske prizore. Vreme je bilo za razgled navdvo ugodno, saj ves dopoldan nobena meglica ni preletela sinjega neba, ki je bilo čisto kakor redkokdaj poleti.

Z Grintovca se je visoki gost s svojim spremstvom spet vrnil na Koroško sedlo h kosilu, popoldne pa se je podal v Kamniško Bistrico, od koder je naslednji dan, v četrtek napravil izlet v Ljubljano.

Po povratku iz Ljubljane so mladega kralja spet zamakale planine. Podal se je na turo na

Kamniško sedlo, kjer je bil prvič že pred petimi leti. Pred večerom je družba prispela v Kamniško koč, kjer je kralj tudi prenočil, ob 5 zjutraj pa se je podal naprej na pot proti Korošici. Krepko se je vzpenjal mladi kralj po strminah proti Sukalniku in na Planjavo, ki je samo dobrih 150 metrov nižja od očaka Grintovca. Turisti, ki so srečali visokega gosta na poti po naših planinah, so ga prisklene pozdravljali.

Popoldne je kralj prispel v Kocbekovo koč na Korošico, kjer ga je pozdravil z iskreno dobrodošlico predsednik Savinjske podružnice SPD dr. Krašovec. Kralj je bil izredno zadovoljen in dobro razpoložen kljub dolgi in naporni poti. Popoldne je družba spet krenila naprej. Nevihta, ki je za kratek čas prihrumela nad Kamniške planine, visokega gosta ni prav nič ovirala na njegovi poti. Čez Presedlaj se je spustil v dolino Kamniške Bele, kjer je že bil prej na izletu pri slapu Orliščju.

Zvečer je kralj spet prenočil v svojem dvorcu v Kamniški Bistrici, danes pa se je zadovoljen nad lepo uspehim izletom vrnil na Bled.

Od nedelje — do nedelje

Domači pregled

O sporazumu, ki ga vsi narodi države pričakujejo s čim dalje večjo nestrpnostjo, vemo iz ust samega ministrskega predsednika *Ovetkoviča* samo to, da utegne biti gotov že pred jesenjo. Nobene uradne izjave pa nimamo o tem, kakšen bo ta sporazum, kar seveda ljudi prav tako zanima, kakor prvo vprašanje. Na sestanku JRZ v Splitu je minister dr. Miha Krek v svojem govoru izjavil, da razgovori za sporazum med Srbi in Hrvati potekajo v najboljšem obojestranskem razpoloženju, ki popolnoma opravičuje upanje, da se bo to največje in najbolj pereče notranje vprašanje naše države rešilo čimprej. Do konca pa vprašanje še ni rešeno, ker je zelo obsežno in zapleteno. Na vsak način stoji, da vladajoča stranka oziroma režim z vsemi svojimi silami dela na to, da bi 1. 1941 mogel mladi kralj prevzeti vodstvo države, ki mora do takrat biti močna po popolni medsebojni slogi vseh državljanov.

Veliko več pišejo o sporazumu, tako glede časa, kdaj bi mogel biti zaključen, kakor glede načina, po katerem mislija g. Cvetković in dr. Maček to vprašanje rešiti, inozemski listi. Iz dr. Mačkovega »Hrvatskega dnevnika« od 5. t. m., ki objavlja te inozemske glasove na svoji tretji strani, posnemamo sledeče: Sofijska »Zorac« pravi, da so razgovori med dr. Mačkom in Cvetkovićem šli že skozi tri razdobja. Isto piše budimpeštanski »Pester Lloyd«, ki pravi, da je bilo prvo razdobje v mesecu aprilu s štirimi sestanki. Drugo razdobje je bilo konec junija, tretje razdobje pa se je začelo 10. julija. Ker v prvih dveh razdobjih niso prišli do zaželenih rešitev, so sklenili, da se stvar pospeši po krajšem postopku, sedaj pa so stopili razgovori že v četrto razdobje. V tem razdobju sta se obe stranki precej približali, kar gotovo pomeni korak naprej. Podobno piše že navedena »Zorac«, ki tudi pravi, da do končne rešitve še nismo prišli in da je treba počakati izida razgovorov, ki tečejo v sedanjem trenutku. Drugi sofijski list »Zarja«, ki prinaša že znano informacijo, da je bilo vprašanje izročeno hrvatskim in srbskim državnopravnim ter gospodarskim strokovnjakom, meni, da bo hrvatsko vprašanje rešeno v začetku jeseni, morebiti pa še prej, in je upati, da bo rešeno trajno in pravično ter da bo doprineslo k trdni ureditvi notranjega življenja Jugoslavije. »Neue Zürcher Zeitung« se strinja z ostalimi inozemskimi listi, da je bil v razgovorih s Hrvati dosežen važen napredek. »In čeprav bi kakšna nova težkoča mogla razgovore nekoliko zadržati, imamo resne razloge, da računamo z njihovim skorajšnjim zaključkom.« Precej natančne navedbe o tem, kako bi utegnili sporazum izgledati, ima »Neues Wiener Tagblatt«, ni pa verjetno, da bi bili povsem točni. Res pa bo, da je glavno vprašanje, o katerem sedaj razpravljajo, vprašanje hrvatskega življenjskega prostora, ali bolj po domače povedano, obsega bodoče enotne hrvatske pokrajine. Milanška katoliška »L'Italia« imenuje pravice, ki bi jih dobili Hrvati, »upravno in kulturno avtonomijo v okviru skupne države.« »L'Indépendance Roumaine« pravi, da je skrajni čas, da se reši vprašanje, ki je 20 let zaviralo razvoj jugoslovanske države. »Razgovori potekajo zelo zaupno in mi upamo, da srečna rešitev ne bo izostala.« Švicarske »Basler Nachrichten« pa pravijo, da ni mogoče nobeno prorokovanje o roku končnega zaključka sporazuma. Zanimiva je informacija lista »La Liberté«, ki tudi izhaja v Švici in ki pravi, da so »postali Hrvati v svojih zahtevah zmernejši iz strahu, da ne bi se vrnil dr. Stojadinović.« Razume se, da »Hrvatski dnevnik« proti temu protestira in pravi, da akcija dr. Stojadinovića niti najmanj ni vplivala na stališče Hrvatov.

Dr. Mačkovo glasilo samo objavlja danes uvodnik, iz katerega se dajo ugati nekatere stvari, ki se tičejo sporazuma. »Hrvatski dnevnik« namreč pravi, da bi se mogel sporazum med Srbi in Hrvati skleniti na dva načina. Prvi bi bil, da bi se sklenil popoln in končen sporazum enkrat za vselej. Zdi se pa, da za kaj takega ni zadosti časa, ker verjetno ne ena ne druga stran nimata o tej zadevi popolnega načrta, ki zahteva čisto naravno večletnega študija in dela. Treba se je samo spomniti na nagodbo med bivšo Avstrijo in Madžarsko, ali na nagodbo med Madžarsko in Hrvatsko, pa na federativne načrte drugih evropskih držav, ki so vsi bili delo temeljitega proučevanja in dolgoletnega truda. Zato ostane v naši državi, kjer 20 let ni mislil na to, da bi se kaj takega v dovršeni obliki izdelalo, pot, da se sporazum izvrši po stopnjah, kakor je to »Hrvatski dnevnik« že večkrat namignil. V svojem današnjem uvodniku pravi »Hrvatski dnevnik«, da so Hrvati vedno rekli, da nimajo ničesar proti temu, da se neglede na končen sporazum takoj ali čim prej popravijo ali odstranijo vsi oni zakoni in uredbe našega centralističnega državnega sistema, ki najbolj ovirajo zdravi razvoj naše države v tako državno skupnost, kakor si jo zamišljajo Hrvati. S tem bi hrvatsko vprašanje seveda ne bilo rešeno, toda zmanjšalo bi se število tistih stvari, zoper katere se Hrvati upravičeno pritožujejo. V tem oziru so najbolj važna razna gospodarska vprašanja in uredbe ter državni go-

spodarski zavodi in podobno. Kajti v tem oziru Hrvate in bržčas tudi Slovence čevlji najbolj žuli. Vzporedno s tem se lahko ustvarja popolni in končni narodni sporazum. Seveda pa to ne pomeni, da naj bi se tak končni sporazum zavlačeval, ampak nasprotno — vsa velika vprašanja, ki čakajo na svojo rešitev, naj se čimprej uredijo tako, kakor je prav.

Nato Mačkovo glasilo piše, kakšna naj bi ureditev države bila, kakor jo Hrvati želijo ter tozadevno pove samo to, da bi se morale skupne državne zadeve ločiti od posebnih hrvatskih zadev, za katere bi se hrvatski narod bržal sam. Kar pa se tiče državne skupnosti ali skupnih državnih poslov, zahtevajo Hrvati popolno enakopravnost ter enakopraven vpliv tako v zunanji politiki države, kakor v tistih njenih notranjih vprašanjih, ki bi ostala skupna. To seveda ni ničesar novega in nam kaj malo pove.

Zelo pametno besedo je izrekla belgajska »Nezavisna Tribuna« od 3. avgusta, ki se sploh odlikuje po objektivnosti in resnosti, da se bo »glavno delo začelo šele, ka bo sporazum zaključen, namreč, ko ga bo treba lojalno, iskreno in pametno izvajati ter oživiti.« Tudi »Nezavisna Tribuna« je prepričana, da je sporazum popolnoma dozorl in da danes nihče nima več moči, da bi ga preprečil, ter pravi, da ima v tem oziru dobre informacije.

Zunanji pregled

Pozorišče pomembnejših zunanjepolitičnih dogodkov je v preteklem tednu razdeljeno med Evropo in Azijo. Na obeh imenovanih področjih smo opazovali mrzlična gibanja, ki so vsa v zvezi z obstoječim nasprotjem, ki vlada med obema taborama velesil (Anglija, Francija in Amerika — po možnosti tudi Rusija — proti Nemčiji, Italiji in Japonski).

V Evropi se je večji del pozornosti sukal spet okrog Gdanskega, to je okrog spora med Nemčijo in Poljsko ter okrog angleških pogajanj s sovjetsko Rusijo. Napetost zaradi Gdanskega je na

zunaj nekoliko pojenjala, toda vsi imamo občutje, da je mir samo na površini, med tem ko v globini ni prav nič bolje in se tamkaj nekaj pripravlja, kar zna v kratkem spet razburiti Evropo. Poljska ima pod orožjem milijon vojakov, Nemčija jih ima 2 milijona. Angleški generali so obiskali Poljsko in dokončno prinesli denar za oborožitev. V angleškem parlamentu zaporedno izjavljajo ministri (Chamberlain, stanjanji minister Halifax, mornariški minister Stanhope in drugi), da je Anglija trdno odločena pomagati Poljski, ako bi Poljska ematrala, da je v nevarnosti od katerekoli strani. Med tem pa traja v Gdanskem samem vrvenje in trenje naprej in na gdansko-poljski meji se vrstijo dogodki, ki napetosti nikakor ne blažijo.

Pogajanja z Rusijo so stopila v novo razvojno dobo. Naenkrat sta se Anglija in Francija odločili, da pošljeta v Moskvo mogočnega vojaška odposlance, ki se bodo s sovjetskim generalnim štabom posvetovala o načinu sodelovanja vseh zavezniških oboroženih sil, ako bi do zveze prišlo in bi bile ali Francija ali Anglija ali Rusija napadene posredno ali neposredno. Politična pogajanja trajajo že 4 polne mesece in niso prišla do uspešnega zaključka. Toda dejstvo, da stopijo sedaj na

plan že generali, smemo tako razlagati, da je soglasje v političnih vprašanjih trozveze v glavnem že doseženo, kajti sicer bi si generalni štabi pod nobenim pogojem ne izmenjavali vojaških tajnosti. Seveda bodo tudi vojaška pogajanja trajala nekaj časa, morda še dolgo, vendar pa opazamo, da ugotavljamo, da že dejstvo same, da se tri velesile tako vztrajno pogajajo za trozvezo, močno vpliva na zunanje politični razplet in na odločitve drugega tabora velesil, ki je začel resno jemati v račun dejstvo angleško-francosko-sovjetske trozveze.

Na evropskem pozorišču je treba mimogrede omeniti tudi še dogodke v Španiji, kjer so se pojavila huda nesoglasja v vladi sami. Teh nesoglasij ni bilo, dokler je trajala državljanska vojna. Sedaj so udarila na dan in sicer v obliki fašistične struje »falangistov«, ki bi rada zasedla vso oblast in Španijo potisnila v tabor Italije in Nemčije, ter struje generalov, ki bi radi, da Španija ostane nevtralna in da se polagoma obnovi monarhija. Kot tretji so se pojavili v sporu tudi že republikanci. Za temi strujami pa stoje razne evropske velesile, ki imajo na tem interes, da Španijo pridobijo za svoj tabor.

V Aziji so se dogodili pomembni dogodki v zvezi z Japonsko. Japonska je v hudem sporu z Anglijo in pritiska na njo z vsemi sredstvi. Anglija je sprejela pogajanja in je Japoncem tudi ugodila v toliko, da jim je priznala, da so gospodarji zasedenega ozemlja na Kitajskem. Toda več noče popustiti. Japonci bi pa radi, da se Anglija sploh odreče Kitajski. Pretekli teden sta Chamberlain in Halifax oba zaporedno izpovedala, da se je Anglija sicer morala nekoliko pred Japonci umakniti, ker je položaj v Evropi tako resen, da ne sme riskirati velikega prepira z Japonsko na Daljnem vzhodu, vendar pa, da svoje dosedanje politike do Kitajke v ničemer ne spreminja. »Pozabiti pa nam ni treba žalitve, ki so jih Angliji pretrpeli od strani Japoncev,« je dejal Chamberlain. Angliji je priskočila na pomoč Amerika, ki je Japoncem odpovedala trgovinsko pogodbo in jo s tem postavila pred nevarnost, da v 6 mesecih izgubi vse dobave surovin in orožja, ki jih je do sedaj kupovala v Ameriki. Japonska skuša svoj pritisk na Anglijo povečati s tem, da je začela groziti, da bo z Nemčijo in Italijo sklenila vojaško zvezo — nekako kot protipotezo proti angleški zvezi s sovjetsko Rusijo. Angleška diplomacija se te grožnje ne boji — je dejal v angleški zbornici poslanec Noel Baker — ker da ni verjetno, da bi takšna vojaška zveza mogla stvarno zaživeti, ker so razdalje med zavezniki prevelike in interesi tako različni.

Na mandžurski meji trajajo borbe med Japonci in Sovjeti še vedno dalje in govorijo, da se znajo v bližnji bodočnosti še bolj razvneti.

Splošni mednarodnopolitični položaj označujejo vojaške vaje ogromnih obsegov, ki se razvijajo skoraj pri vseh velikih državah in ki so podobne skoraj že poskusnim mobilizacijam.

Vsak dinar, porabljen za pravilno nego zob. Vam ustvarja kapital za vse življenje: zdrave, trdne in bele zobe!

SARGOV KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU

Velike letalske tekme v Ljubljani so se začele

Današnji spored je obsežen in zanimiv

Ljubljana, 5. avgusta.

Pri velikih letalskih tekмах za prvenstvo Jugoslavije, ki jih je kot prvi organiziral ljubljanski Aeroklub pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, bodo tekmovali tudi letalci člani ljubljanskega Aerokluba. Tekmovala bodo samo civilna letala in to šolska in športna letala. Ljubljanski Aeroklub se udeležuje tekem z dvema letali. Šolsko letalo vodi g. Perdan. Naše šolsko letalo je tipa »Fizir«, in ima tekmovalno številko 6. Pot, ki jo bo moral pilot preleteti, vodi iz Zagreba v Banjaluko-Borovo-Novu Sad-Osijek-Zagreb-Maribor in nazaj v Ljubljano. Letalo je startalo včeraj zjutraj ob 7 v Zagrebu in bo moralo prispeti v nedeljo ob 3 popoldne ob začetku letalskega mitinga na cilj v Ljubljano. Drugo letalo, s katerim se ljubljanski Aeroklub udeležuje tekem za pokal kneza namestnika, je znani modri nizkokrilc KS2B, ki ga je konstruiral univ. prof. dr. Kuhelj, zgradil pa g. Lavrič iz Mengša. Letalo je enosred in se je že odlično obneslo pri poletu v Mostar, ko se je udeležilo tamkajšnjega mitinga. Z ozirom na dosedanje rezultate smemo upati, da bo lepo zastopalo slovensko letalstvo. Letalo KS2B vodi načelnik motorne sekcije ljubljanskega Aerokluba g. dr. Rape in je prav tako odletel z njim iz Zagreba včeraj zjutraj ob 7. KS2B ima tekmovalno številko 5. Proga, ki jo mora preleteti, je: Zagreb-Pančevo-Skopje-Niš-Borovo-Osijek-Zagreb-Novu mesto-Ljubljana. Če pomislimo, da se bo za naslov zmagovalca v tekmi za pokal kneza namestnika borilo 11 civilnih

Grški narodni praznik

Atene, 5. avg. AA. Atenska agencija poroča: Vsa Grčija je proslavila 4. avgust z velikim navdušenjem in z manifestacijami zvestobe režimu. V vseh cerkvah so bile slovesne službe božje. Ves dan so bili trgi, bulvari in ulice v Atenah polne ljudstva in delegacij iz vseh krajev Grčije v Narodnih nošah. Popoldne so, se delegacije zbrale na atenskem stadionu in vprizorile razne slike iz več razdobjih grške zgodovine. Velikanska množica zbrana v stadionu in na okoliških gričih — bilo jih je najmanj pol milijona — je prirejala predsedniku vlade Metaxu navdušene manifestacije, ko se je predsednik vlade prikazal v družbi državnega podtajnika za tisk in tujski promet Niko-ludisa. Rajanje po ulicah in trgih je trajalo pozno v noč.

letal, vidimo, da smo Slovenci častno zastopani. Za veliki letalski miting se tudi drugače kaže v Ljubljani veliko zanimanje. Letala so krožila včeraj ves dan nad Ljubljano. Letalci so metali nad mesto letake za miting.

Današnji spored

Današnje tekme začno ob 15 in bodo imele naslednji spored:

1. ob 15 preletijo tekmovalci cilj;
2. let lovcev, skupinske akrobacije, looping, prevračanje preko krila, kolo smrti, zračna borba;
3. jadralna letala. Sedem jadralnih letal naenkrat v zapregi. Akrobacije jadralnih letal;
4. skupinski leti devetih vojni letal in njih razvrščanje v zraku. Bombardiranje na letališču improvizirane vasi;
5. skupinski skok s padobranci;
6. skupen defile civilnih in vojni letal.

Danes dopoldne je prispel na tekme v Ljubljano iz Beograda komandant zrakoplovstva general Janković. Od letalcev je že včeraj popoldne prispela na letališče eskadrilja letal českoslovaške konstrukcije tipa »Avija«, na katerih bodo piloti kazali najbolj smeje akrobacije; prispel je že tudi znani pilot Krizaj.

Vprašanja naše nemške manjšine

Zanimiva razmotrivanja zagrebškega nemškega lista

Zagreb, 5. avgusta. t. »Deutsche Nachrichten« prinašajo na uvodnem mestu članek, ki se tiče prisilnega preseljevanja južno-tirolskih Nemcev. Pozivajo se na pisanje slovenskih listov, iz katerih so »Deutsche Nachrichten« izvedele za to zadevo, pravi ta nemški tednik, da izhaja v Zagrebu, da je to popolnoma nov način reševanja vprašanja, ki obtežuje zvezo med Nemčijo in Italijo. Po našem mnenju, pravijo »Deutsche Nachrichten«, je taka rešitev edinstvena in je zavisela od čisto posebnih okoliščin, tako da bi bilo popolnoma napačno, če bi kdo skušal tako rešitev priporočiti v vseh primerih, kjer gre za narodne manjšine. Mi Nemci v Jugoslaviji, pravi ta list, stojimo neomajno na preizkušenem stališču zvestobe nasproti jugoslovanski državi. Od tega stališča nas ne bo ničesar odvrglo, najmanj pa govorice neodgovornih razgretih glav, katerim ni na srcu blagor države, ker mislijo, da se bodo mogle okoristiti s spretnim izizvajanjem nemira. Zato nam se Nemci ne dajo begati po brezsmiselnih klepetalih svojih nasprotnikov.

Isti list polemizira z nekaterimi krogi, ki menijo, da nemške organizacije v Jugoslaviji ne bi smele imeti političnega značaja. »Nemcem« — tako piše — »ni mar, kako Jugoslavlani organizirajo svojo lastno državo ter se v to ne vmešavajo. Nemci tudi ne organizirajo v Jugoslaviji nacionalno-socialistične propagande, toda po naravi oni težijo za svetovnim nazorom, ki je primeren nemški narodni prirodi in na čig osnovi je ustvarjena nemška narodna skupnost. Nekateri bi seveda radi, da bi bili Nemci samo filozofi ali pesniki ter dobri kmetje in obrtniki. Toda za nas je isto tako važno oziroma celo poglavito, da je vsak naš človek v prvi vrsti in v popolnem pomenu Nemec, ki se zaveda svojih dolžnosti do lastnega naroda.«

V zvezi s tem posnemamo iz novosadakega »Deutsche Volksblatt«, da je nemški narodni poslanec dr. Tischer zopet bil pri prosvetnem ministru Čirihu, s katerim je razpravljal o šolskih zadevah nemške manjšine v Jugoslaviji, ki se v prvi vrsti sučejo okoli polne nemške gimnazije in vzgoje zadostnega nemškega učiteljskega naraščaja.

Pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev

Sarajevo, 5. avgusta. t. V Sarajevu je danes (v nedeljo) važna seja predsednikov in podpredsednikov pokojninskih zavodov za zasebne nameščence v naši državi. Na seji se bo razpravljalo vprašanje o izvedbi pokojninskega zavarovanja trgovskih pomočnikov. Nadalje se bo razpravljalo o pokojninskem zavarovanju časnikaev, oz. o vprašanju, ali ne bo treba povečati državne podpore za dokup let v iznosu 12 milij. din. Nadalje se bo ustanovil vrhovni svet pokojninskih zavodov, kakor ga določa že obstoječi zakon.

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo jasno vreme. Delno oblačno v severozahodnih krajih. Možno so krajevne nevihte z nalivi.

Zagrebaška vremenska napoved: Toplo in lahno oblačno.

Dunajska vremenska napoved: Zelo spremenljivo, večinoma oblačno, nekoliko hladneje.

Gospodarstvo

Zmanjšanje obtoka kovanega denarja

Kot poroča »Jugoslovanski kurir« je kovnica Narodne banke nakovala že v zadostnih množinah nov kovan denar po 0,50, 1, 2, 10 in 20 din. Sklenjeno je, da bo dan novi kovani denar v obtok v najkrajšem času. Ne bo pa dan v promet kovani denar v celotni množini, ki jo predvideva zakon o kovanju novega denarja, naenkrat, ampak bo prišel v obtok postopoma.

Že nekako pred enim letom je bilo napovedano, da bo novi kovani denar dan v promet s pričetkom letošnjega leta. Sedaj smo že v drugi polovici leta, pa smo namesto novega kovanega denarja dobili zamenjavo le napoved, da bo nov denar prišel v promet v najkrajšem času. Pričakuje se, da se ta napoved res in čimprej uresniči. V našem gospodarstvu se namreč že nekaj mesecev čuti znatno pomanjkanje kovanega denarja, nastopilo je ravno nasprotje tega, kar smo imeli v prvih letih denarne krize, ko je bila ne-

kaka poplava kovanega denarja v primeri z obtokom bankovcev.

Zadnja leta se je naš obtok kovanega denarja stalno zniževal. Dočim je še v letu 1935. znašal obtok kovanega denarja povprečno 936.000.000 dinarjev, je znašal v l. 1937. še 823.000.000 din, v l. 1938. pa 790.000.000 din. Tudi v letošnjem letu se je obtok kovanega denarja zmanjševal, konec marca je znašal le 724.000.000 din. Podatki iz zadnjih mesecev nam niso na razpolago, po pomanjkanju kovancev sodeč pa smo mnenja, da se je obtok moral še znatno zniževati.

Iz tega sledi, da je Narodna banka kovani denar jemala iz obtoka, ne da bi ga nadomestila z novim, ker novih kovancev še ni bilo. Tak način reguliranja našega denarnega obtoka se nam ne zdi umesten, ker ni razloga, da bi morali z nerodnimi ukrepi umetno ustvarjati težave, ki bi jih sicer morali mirno obiti.

Simpatična mala
Traudi Stark
v vlogi male prince-
se, poznejše cesa-
rice Elizabete

Sončna mladostna leta princeze Sisi!

Otto Tressler - Hansi Knotek

Mala princesa

Predstave ob 17., 19. in 21.

KINO UNION

Telefon 22-21

Razkošen, zabaven in izredno vesel film iz habsburških dvorskih krogov!

Tiskarnarji proti povišanju cen papirja

Na sporočilo jugoslovanskega papirnega kartela, da je povišal ceno vsem vrstam papirja, ki pridejo v poštev za tiskarja, so se zbrali v Belgradu zastopniki vseh organizacij tiskarnarjev Jugoslavije. Na tej konferenci so sklenili ostro protestirati proti postopanju papirnega kartela in so naslovili na g. ministra trgovine in industrije spomenico, ki razlaga nastalo situacijo in posledice, ki nastajajo zaradi povišanja cen papirja za državo, tiskarstvo, založništvo, narodno prosveto in kulturo. Med drugim pravi spomenica tudi to: »Znano je, da je domača industrija papirja zaščiten z visokimi carinskimi postavkami. To zaščito dobivajo domača papirna industrija kakor tudi druge domače industrije z ozirom na to, ker so v začetnem razvoju, imajo velike investicije in delujejo v težjih pogojih kakor konkurenčna zunanja industrija. Toda ta carinska zaščita v nobenem primeru ne sme služiti za sredstvo nedovoljenega pridobivanja na škodo splošnega narodnega prazadevanja, na škodo države in vseh državljanov. Tudi poleg te visoke carine je bilo še mogoče uvažati papir iz Nemčije. Da bi se pa ta možnost odpravila, je domači kartel papirne industrije sklenil z nemškimi kartelom poslovni sporazum, po katerem sme Nemčija prodajati papir Jugoslaviji samo po naprej določenih višjih cenah. Kolikor bi nemški kartel letno določene množine papirja jugoslovanskim kupcem ne prodal, bi to ostalo količino odkupil od Nemcev jugoslovanski kartel. Na ta način je na našo veliko žalost domači papirni kartel onemogočil uvoz papirja po nižji ceni v našo državo, uvoz, ki je bil mogoče pred pogodbo med našim in nemškim papirnim kartelom. Temu sporazumu se moramo zahvaliti, da so nemške tovarne povišale cene papirja za izvoz v Jugoslavijo za 15—20%, dočim drugim državam prodajajo isto blago po prejšnjih nižjih cenah, kar znaša naš uvoz papirja iz Nemčije in Češko-Moravske po lanskii statistiki 58 milij. din, omogoča torej naš kartel nemškim tovarnicam, da bodo na račun našega konzumenta zaslužile 8—11 milijonov din več kakor doslej. Zaradi tega so nemške papirnice tako hitro in rade sprejele predlog jugoslovanskih tovarn, ker dobivajo s tem mnogo več dobička prav enostavno, dasi na škodo jugoslovanskih odjemalcev. O tem sporazumu je že pisalo samo nemško časopisje in to ni nobena tajnost.« — Nato vprašuje spomenica ministrstvo trgovine in industrije, če more dovoljevati, da se s takimi gospodarskimi pogodbami organizira eksploatacija našega domačega kupca papirja, in pravi, da to ni gospodarski sporazum, temveč prestopke proti naši državi, za katero pridejo v poštev preji kazenske kakor pa administrativne zakonske določbe. Spomenica pravi dalje, da je največji odjemalec papirja brez dvoma država. Po ugotovitvah ankete, ki se je izvršila pred časom, plača država uprava okroglo 150 milij. din letno za nabavo potrebnega papirja. To se pravi, da bo morala po sedaj zvišanih cenah plačevati za to dobavo letno okrog 20 milij. din več. Iz tega sledi, pravi spomenica, da ministrstvo ne more mirno preko tega dejstva, ker ni poklicano samo, da brani koristi organizacij, ki to spomenico predlagajo, temveč tudi koristi državne uprave same, ki je največji odjemalec papirja.

Jubilejna razstava slovenske obrti v Ljubljani

Pred nekaj leti v času najhujše gospodarske stiske se je slovensko obrtništvo zavedlo, da si bo moglo najti zaslužka predvsem na ta način, če bo s pospešeno propagando svojih izdelkov privabilo vse tiste domače odjemalce, ki izdelke domačega obrtništva v prvi vrsti potrebujejo. Zato so se v zadnjih letih vršile številne razstave slovenskih obrtniških izdelkov v večjih mestih pa tudi v večjih središčih slovenskega obrtništva, n. pr. v St. Vidu, Škofji Loki, Kranju, Novem mestu itd., poleg tega, da se je obrtništvo udeleževalo tudi drugih večjih, stalnih slovenskih razstav, kakor ljubljanskega velesejma, razstav v Mariboru in Celju. Za 20 letnico ustanovitve Jugoslavije in 10 letnico ustanovitve Zavoda za pospeševanje obrta pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani pa se je slovensko obrtništvo odločilo, da vsa dosedanja zadevna prizadevanja strne v veliko jubilejno razstavo slovenske obrti v Ljubljani, ki se bo vršila v dneh od 7. do 16. oktobra t. l. pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla.

Ta razstava naj dokaže prvič okretnost slovenskega obrtništva, ki si kljub množičnim težavam prizadeva vzdržati svojo življenjsko ravn, drugič kvaliteto izdelkov slovenskega obrtništva, ki morejo vzdržati tudi strogo kritiko, tretjič zmoglost slovenskega obrtništva, da z domačo produkcijo torej z zmanjšanjem uvoza iz tujih predmetov zadovolji potrebe domačega trga.

Veliko število slovenskega obrtništva se je za razstavo že prijavilo z izbranimi predmeti, nekaj obrtnikov pa je še, ki so dozdaj s prijavo še odlašali. Potrebno je, da se čim prej odločijo k temu, ker čas hiti. Vsem razstavljalcem so na razpolago strokovnjaki s tehničnimi nasveti glede izdelave razstavnih predmetov. Vsi zamudniki

naj se nujno javijo z dopisnico, lahko pa tudi osebno, razstavnici pisarni zaradi potrebnih informacij. Vse podatke in obvestila poda na zahtevo takoj Razstaveni odbor Zavoda za pospeševanje obrta pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, Beethovnova ul. 10, pritličje-levo, telefon 30-88.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 1/6. in 1/9. ter jutri ob 1/9. uri češki veofilm:

Na ledeni pločči

Lida Baarova, Jan Bahač

Nevidni sovražnik

Boris Karloff in Victor Mc Laglen

Borze

5. avgusta 1939.

Denar

Angleški funt je ostal stalno na tečaju 258. Tudi nemški čeki so obdržali tečaj 14,30. Grški boni, ki so se že prejšnji teden nekoliko učvrstili, kažejo še vedno čvrsto tendenco, konec tedna je na zagrebški in na belgrajski borzi prihajajo do zaključkov v grških bonih po tečaju 32.

Ta teden so se pojavili na naših borzah prvokrat bolgarski klirinški čeki. Prve notacije so bile na vseh treh borzah le za blago, bila je ponudba brez povpraševanja. Konec tedna pa je prišlo do zaključkov, tečaj pa so precej neenotni. Na belgrajski borzi so bili bolgarski čeki zaključeni po 82,55, na zagrebški pa le po 80. (Notacija se nanaša na nom. 100 din čeka, ki glasi na dinarje.)

Promet na ljubljanski borzi je znašal ta teden 8,04 milij. din proti 9,23, 13,12 in 10,09 milij. din v prejšnjih tednih. Na zagrebški borzi je promet znašal nekaj nad 22 milij. proti 20 milij., na belgrajski pa okrog 19 milij. proti 31 milij. din v prejšnjem tednu.

Največ prometa je bilo v nemških markah, in sicer v promptnih. Marke daje največ »Pri-zade«. V terminskih markah so bile kupčije le neznatne, večinoma notirajo terminske marke samo blago in se te notacije gibljejo 14,25 in 14,30.

Povpraševanje po funtih ne prihaja še v celoti do kritja, dasi se je položaj na deviznem trgu nekoliko izboljšal. Vendar ni to izboljšanje toliko na strani ponudbe, ki je še vedno omejena, pač pa bolj na strani povpraševanja, ki je manjše. Seveda ne prihaja sedaj na borzi dejanska vsa potreba po devizah do izraza. Narodna banka regulira uvoz blaga iz deviznih držav in je marel-katera potreba že nekako v kati zadušena, dasi bi bila gospodarsko upravičena, ter se tako potem sploh ne pojavi v povpraševanju na borzi.

Ljubljanski denarni zavodi so konec tedna za čke in valute plačevali približno sledeče cene:

Curih. Belgrad 10, Pariz 11,7325, London 20,7325, Newyork 44,3, Bruselj 75,25, Milan 23,29, Amsterdam 236,20, Berlin 177,75, Oslo 104,20, Stockholm 106,85, Kopenhagen 92,55, Sofija 5,40, Praga 15,175, Varšava 83,40, Budimpešta 87, Atene 3,90, Carigrad 3,90, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,145, Buenos Aires 102,625.

Devizni trg

	čeki	valuta
angleški funt	256.—	255,12
ameriški dolar	54,69	54,50
francoski frank	144,87	144,37
holandski goldinar	29,13	29,08
belga	9,29	9,26
avcarski frank	12,34	12,30

Živinski sejmi

Na mariborski svinjski sejem 4. avgusta je bilo pripeljanih 278 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 75—100, 7—9 tednov 105—120, 3—4 mesece 175—235, 5—7 mesecev 300—420, 8—10 mesecev 430—510, 1 leto 700 do 900 din komad. 1 kg žive teže 6—8, 1 kg mrtve teže 8—11 din. Prodanih je bilo 89 svinj.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Litiji dne 1. avgusta t. l. Vali I. vrste din 5—5,25, II. vrste 4,50—5, III. vrste 4—4,50, telice I. vrste 5, II. vrste 4,50, III. vrste 4—4,25, krave I. vrste 3,50—4,50, II. vrste 3—4, III. vrste 2,50—3, teleta I. vrste 6—6,50, II. vrste 5—6, prašiči speharji 8, prašiči prutarji 7—8 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 10—11, zadnji del 12, II. vrste prednji del 10—11, zadnji del 11, svinjina 14—16, slanina 16—17, svinjska mast 18—20, goveje surove kože 9—10, telečje surove kože 12, svinjske surove kože 6 za 1 kg.

Pšenica 160—170, ječmen 140, oves 170, koruza 150—160, fižol 400, krompir 60—70, pšenična moka 300—325, koruzna moka 200, ajdova moka 400 do 450 za 100 kg. — Drva din 65—70 za 1 m³, jajca 0,65—0,75 za 1 komad, mleko 1,25—2 za 1, surovo maslo 28 za 1 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 3—5 za 1, fineše sortirano vino pri vinogradnikih 6 za 1.

Smučanje po valovih se v tej vročini zelo razvija v letovišču Santa Barbara na kalifornijski obali

ŠPORT

Ljubljana : Zagreb

Danes ob 6 zvečer bo odigrana na igrišču SK Ljubljane medmestna tekma med Zagrebom in Ljubljano. Zagrebško reprezentanco bodo tvorili najboljši igralci klubov Gradjanskega, Haška in Concordije, ljubljansko moštvo pa bo nastopilo z igralci SK Ljubljane. Glavna tekma bo ob 6, pred-tekma Svoboda : Ljubljana (I. moštvo) pa bo ob pol 5. Ljubljanska postava je naslednja: Lindtner, Ceglar, Bertonec, St., Serce, Pupo, Presinger, Jež, Legat, Grintal, Tvrđić, Vodišek (Jež II.).

Še nekaj komentarjev o zagrebški tekmi

Znameniti profesionalni teniški igralci »Big« Tilden, Henry Cochet in Fred Perry so izjavili zastopnikom pariških listov, da jugoslovanski teniški igralci nimajo v prihodnjem svojem boju z Avstralijo nobenih izgledov na uspeh, ker so avstralski igralci za posamične igre zazdaj prav gotovo najboljši amaterji na svetu.

Pariški list »L'Auto« piše: »Glejte Jugoslovane, ki so prvič postali zmagovalci v evropskem pasu tekmovalca za Davisov pokal! Kar nas zadeva, moramo reči, da nas ne pušča ravnodušnih, ker je s to zmago tesno v zvezi Francoz. To je naš trener Henry Vissault, kateremu je jugoslovanska federacija tudi letos zaupala pripravo svoje ekipe. Zmaga Franca Punčeca nad Henklom, zmaga, ki potrjuje zmago, katero si je bil pod istimi pogoji priboril lanske leto v Berlinu, nas ne preseneča, ker smo jo pričakovali.

Preden zaključimo, moramo izraziti željo, da bi vodje iz Zagreba sestavili čim boljše ekipo za Ameriko proti Avstraliji, ki bo vsekakor premagala Kubo v finalih ameriškega pasu. Ali, ker bo boj na travi, na vrsti amerika, na kateri se vsekakor Kukuljevič bolje znajde kakor Mitšić, ga je treba na vsak način vzeti s seboj. Končni rezultat bo verjetno isti, toda vodje jugoslovanskega tenisa bodo potem vsaj imeli mirno vest.

Povsod, v Varšavi, v Zürichu, Parizu, Stockholm in v Bruxellesu so bile ustajevane na igriščih tekme, ker so vse razpravljali o porazu Nemčije. V Budimpešti, v Rimu in Amsterdamu so bili na teniških igriščih razpostavljeni zvočniki. Naši ameriški rojaki bodo poslali v Chicago v kraj, kjer bo tekma med Jugoslavijo in Avstralijo, posebno delegacijo, ki bo prisostvovala tekmi, katere se bo udeležil tudi naš poslanik v Washingtonu z vsem osebjem poslanstva. Ameriški večerni listi so prinesli na prvi strani z velikimi črkami naslov: »S 6 : 0 proti Henku v tretjem setu je vrgla Jugoslavija favorizirano Nemčijo iz letošnjega Davisovega pokala.«

Avstralski tisk je bil inspiriran, zlasti v Sidneyju, žal z nemškimi poročili, da je zmaga Jugoslavije bolj ali manj nepravilna in iregularna. Šele v ponedeljek jutraj so bila objavljena objektivna in izčrpna poročila agencij »United Press« ter Reutersa. Sidneyjski list »Daily News« pravi pri kraju: »Čeprav verujemo v našo zmago, bodo naši igralci morali dobro paziti na Punčeca, da si ne bi osvojil dveh točk.«

V New Yorku bo v dneh 10., 11. in 12. avgusta prišlo do finalne teniske tekme v ameriškem pasu tekmovalca za Davisov pokal. Sestali se bo eta reprezentanci Avstralije in Kube. Po vsej verjetnosti bo Avstralija Kubo porazila, ne da bi pri tem oddala sploh kakšno točko.

Žižek je znan tudi že v Nemčiji

Pred nadavnim so naši listi poročali, da je bil naš Žižek, odlični plavalec na 400 m prosto, povabljen na plavalni meeting v Monakovo. Njegov zadnji uspeh v Splitu je zapisal zdaj tudi »Völkischer Beobachter«, ki na prav vidnem mestu prinaša članek »Jugoslovian plava najboljši letošnji evropski čas«. V tem članku pravi takole: »Res odlično plavalno dejanje je napravil Jugoslovian Franko Žižek, član dubrovniškega SK Jaga. V Splitu je preplaval 400 m v 4,49,4 minutah, čas, ki letos doslej v vsej Evropi še ni bil dosežen. S tem je ostal le malo za evropskim rekordom Francoza Jeana s 4,47 min., ki je igral ta čas leta 1931. Za primerjavo navajamo, da je Königer iz Magdeburga postal nemški prvak s časom 4,56,3 din.

Novi rekordi v Helsinkih

Mednarodne večerne lahkoatletске prireditve v stadionu v Helsinkih so bile obiskane izredno dobro, ker so bili med tekmovalci prijavljeni sami odlični športniki. Doseženih je bilo nekaj sijajnih rezultatov.

Finac Taisto Mäki ni uspel s svojim poskusom, da bi postavil nov svetovni rekord na 3000 m. Bil je drugi s časom 8,15,6 min. Prvi je bil Šved Henry Jonsson, ki je zdaj Mäkija porazil tudi na progi 3000 m. Jonsson je porabil za to progo 8,15,4 min. Zdi se, da sta za Mäkija ti dve progi, 1500 in 3000 m, še prekratki. Pekuri je bil tretji v 8,18,4 min. Jonssonov čas predstavlja nov švedski rekord. Novi državni rekordi so bili nadalje postavljene: v teku na 200 m čez zapreke, nov finski rekord (Storskubb, 25,2 sek.), v skoku s palico nov italijanski rekord (Tomeo, 4,15 m) in nov ita-

lijanski rekord v teku na tri četrt milje (Beviacqua, 19,12,6 min). Italijan Beviacqua je bil tretji za Salminenom in Iso-Hollom. Nemec Stöck je zanesljivo zmagal v metu krogla s 15,94 m, prav tako določno pa je zmagal tudi Italijan Tangi v teku na 400 m s časom 1,50,5 min. pred Fincom Hartiteko, ki je tekel 1,54,2 min. Omembe vreden bi bil še skok Italijana Mafeija. Maffei je skočil v daljavo 7 m in 28 cm.

Nekaj kratkih vesti od povsod

Excelsior (Roubaix) je dobil od švicarskega kluba Lausanne ponudbo, naj bi mu za prihodnje leto proti čedni odškodnini odstopil svojega odličnega napadalnega igralca Jugoslovana Petraka.

Alec James, nekdanji slavni angleški napadalec, je prevzel trening poljske državne reprezentance. Poljska nogometna zveza je sprejela njegov predlog, naj bi državno moštvo v bodoče igralo po WM-sistemu, kateremu pravijo tudi sistem »strela«.

Romunski igralec Bogdan, ki je nastopil že v mnogih meddržavnih tekmah za romunsko reprezentanco, je sprejel ponudbo francoskega kluba St. Etienne ter bo prihodnje leto igral že za ta svoj novi klub. V tem francoskem klubu z uspehom že dolgo igra tudi naš jugoslovanski rojak Ivica Bek.

Ruski atletski rekordi

V zadnjih tekmovalnih so dosegli ruski lahkoatletski naslednje rezultate: 800 m Maksimov 1:53, 1500 m: Pugatsevski 3:56,6 min. 2000 m: Isti 5:31, 3000 m: Zapreke: Savaljev 9:32,4, 110 m zapreke: Stepanenko 15 sekund. Boljše uspehe, če jih gledamo iz mednarodnega stališča, so pa dosegle ruske atletinje. Za teku na 500 m je porabila Ksenija Silo 1:15,7 min. Kroglo je vrgla Tatjana Servjukova 14,37 m (!), kopje pa Lapleva 44,40 m daleč.

Prva krožna tekma športnih letal

Ob 20 letnici sistematiziranega delovanja na polju razvoja letalstva v Sloveniji priredi kraljevski jugoslovanski aeroklub, oblastni odbor v Ljubljani, prvo krožno tekmo športnih letal in pilotov po Jugoslaviji. V dneh 95. in 6. avgusta se bodo naši letalski športniki borili za prehodni pokal, ki ga je za to prireditel poklonil Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle z željo, da da s tem vzpodbudo za še intenzivnejše vezbanje in izpopolnjevanje mladih pilotov, obenem pa, da da najboljšim zadoščenje za njih trud s tem, da si priboro dragoceno nagrado in se za njo v naslednjih letih naprej boro — in ako zmagajo s kratk zaporedoma, jo pridobe v svojo last.

Razpis tekme je v vsej jugoslovanski javnosti vzbudil mnogo zanimanja, saj je ta prireditel prva take vrste v Jugoslaviji. Do 25. t. m. so morali Ob-lastni odbor aeroklubov prijaviti svoje tekmovalce in tako imenovane dneve telet prijaviti.

Oblastni odbor Sarajeva. — Oblastni odbor aero-kluba v Zagrebu. — Oblastni odbor letalstva v Srednja uprava aeroklubov v Belgradu.

Tekma bo zanimiva predvsem radi tega, ker raz-pis predvideva štednjo z materialom na eni strani, a na drugi strani maksimalni napor pilota in njegovega spremljevalca. Prav posebno se ocenjuje ekonomičnost letenja, kar naj bi se videlo predvsem v tem, da se s čim manjšimi konjskimi silami prenese na vsej poti čim več tovora na eni strani, na drugi strani pa, da se vsa polet izvrši s čim večjo točnostjo. Poleg na-grade, ki jo je dal predsednik kralj. jugoslovanskih aeroklubov, so se nagrade ministrstva vojske, koman-danta vazduhoplovne vojske, hana dravske banovine, predsednika mestne občine Ljubljane, Srednja upra-ve aeroklubov in Belgradu in oblastnega odbora aero-kluba v Ljubljani.

Ob 15. uri bodo zmagovalec preleteli cilj na ljub-ljanskem letališču, kmalu nato pa se bo pričel razvoj programa na letošnjem letalskem mitingu v Ljubljani. Sodelujejo poleg tekmovalcev še cela vrsta civilnih in vojaških letal. Prav posebno pozornost bodo vzbujali naši lovci, ki bodo v Ljubljani prvič izvajali akro-bacije v skupinah, in sicer v trojki. Videli bomo Luping, Tono v trojki, defile in izvajanje iz pikea prav tako v skupinah, nato zračna borba trojke ter končno letalske akrobacije poidevce. Za tem bodo iz-nenadili ljubljansko občinstvo težki bombarderji z le-tenjem in skupinam, grupiranjem v razne oblike in končno bombardiranjem. Civilna letala bodo sodelo-vala z vlekom jadralnih letal, vršenjem akrobacij in končno bo zanimiva točka, ko bodo skakali s pado-bralci v skupinah iz letal nad ljubljanskim letališčem.

Obeta se nam udeležba jadralnih letalcev-tekmo-valcev, ki ravno te dni tekmujejo v Mariboru, tako da smo prepričani, da bo to pot v Ljubljani zbrala elita motornih in brezmotornih letal in letalcev.

Kot spominsko prireditel obelozuje aeroklub to pot na ta način, da je založil mesto vstopne znake, ki jih mora vsako vidno nositi, ki pa bodo vsako-mur ostali kot spomin na naše delo tudi po izvršeni prireditvi. Zato pozivamo vso slovensko javnost, da prireditel posveti v čim večjem številu, da kupuje spominske znake, ki stanejo za odrasle 5 din, za otro-vine pa 2 din, saj bo event. šteti dobiček uporabljen za nabavo novega motornega letala, ki ga posebno Ljubljana s svojimi številnimi piloti res nujno po-trebuje.

ZDK

Na tečaj ministrstva za telesno vzgojo so spre-jete sledeče učiteljice: Ljudmila Levstik, Marija Mastnak, Boža Strancar, Božič in Karolina Recelj. Tečaj se prične 10. in traja do 29. avgusta t. l. v Belgradu. Po prihodu v Belgrad se mora vsaka tečajnica javiti pri gđ. Milici Sipa dne 10. av-gusta najpozneje ob 8 zjutraj v prostorih doma »Mat-tica«. Deligradska ulica 27. Vsaka tečajnica mora imeti telovadno obleko, trenerke ali toplo majico, telovadne copate, kopalno obleko in čepico in last-ni pribor za umivanje. Vsaka naj javi svoj odhod Zvezi s točnim naslovom službenega mesta.

Izpoved kongresa Kristusa kralja

1. Mi izpovedamo pred vsem svetom svojo vero v enega Boga, Stvarnika vesoljstva, Gospoda in Sodnika vseh posameznikov in vseh narodov.

2. Mi svečano ugovarjamo proti gibanju brezbožnikov in proti vsem njih poskusom, da bi postavili na mesto Boga tostranske malike. Mi izrekamo globoko sočutje vsem, ki po vsem svetu zaradi Kristusa in njegovega kraljestva preganjanja trpe.

3. Mi svečano izpovedamo svojo neomahljivo vero v Jezusa Kristusa včlovečenega Sina božjega in Odrašenika vsega sveta. Naše najgloblje prepričanje je, da je Njegov Evangelij najpopolnejša in edino trdna podlaga človeškega skupnega življenja in da Njega preziranje povzroča boj vseh zoper vse, pravno podivjanost in gospodarsko bedo.

4. Mi tudi z globoko žalostjo izpovedujemo, da smo se tudi sami, ki se po Kristusu imenujemo, le prečesto premalo menili za božje zapovedi in njegovo kraljestvo premalo s svojim življenjem uresničevali. Mi obojamo vse preziranje božjih zapovedi med nami, ki dela Kristusovemu imenu nečast. Vemo, da mora le splošna pokora in srčno izpreobrnjenje odvrtiti grožnjo božje jeze od sveta, in hočemo v moči sv. Duha zopet začeti s prvim, čistim dejavnim krščanstvom.

5. Mi izpovedamo zlasti svoje prepričanje, da se moramo katoličani vseh dežel z vso resnostjo prizadevati, da se resilna načela socialne pravičnosti in ljubezni, kakor so izražena v okrožnicah Rerum novarum. Quadragesimo anno in Divini Redemptoris, v dejanju izvedejo in uresničijo.

6. Pozivljamo vse narode sveta, velike in male, da se priznavajo med seboj kot enakopravni bratje v Kristusovem duhu in da združijo svoje moči za

blaginjo vseh posameznih narodov in vsega človeštva. Laž, prevara in sila naj bo za življenje narodov prav tako zabranjena kakor v življenju posameznikov. Ne surova sila in pravo močnejšega, ampak organizirana oblast prava in pravičnosti naj vlada povsod.

7. Obračamo se na vladarje vseh narodov. Naj pomnijo, da imajo oblast le od Boga, Gospoda vsak gospodar in da so mu odgovorni za to, da rabijo svojo oblast v službi vseh narodov in vsega človeštva po Kristusovih načelih in tako zagotovijo mir, red in blaginjo vseh.

8. Obračamo se na vse, ki verujejo v Boga. Naj se pogumno upro sataanskemu boju zoper Boga in zoper vse, kar je božjega. Čim drznejše brezbožniki Boga zasramujejo, tem zvestejše morajo biti vsi dobri z Njim.

9. Obračamo se na vse, ki verujejo v Kristusa. Spričo naporov mednarodnega poganstva naj se združijo vsi kristjani v obrambo skupnih najvišjih dobrin človeštva, krščanske vere, krščanske pravnote, krščanske ljubezni. Goreče molitve in vneti trudi Kristusovih učencev po vsem svetu naj teže za tem, da se uresniči Gospodova oporo: Ut omnes unum! Da bi bili vsi eno!

10. Končno kličemo katoličanom vseh dežel: Naj si preko vsega, kar jih loči, podajo roke v srčni skupnosti in bratovski ljubezni v skupnem boju zoper kraljestvo teme in zločini v borbi, da se vedno bolj in povsod uresniči kraljevske pravice Kristusa Kralja. Vseposvoda naj katoličani nastopajo v močnejši katoliški akciji, da se obnovi krščanski duh iz globokih virov sv. pisma in liturgije, da prešine vse plasti zasebnega in javnega življenja duh Kristusa Kralja kot nosilec miru Kristusovega kraljestva.

Zahvalna beseda po kongresu

Gospod Jezus Kristus, Kralj nebes in zemlje, elava Ti in čast na vekomaj! Sprejmi v svoji neskončni dobroti zahvalo, ki se dviga k Tvojemu prestolu iz srca slovenskega naroda! Zahvaljivo bodi za milost, da si izbral naš narod, da poslavi Tvoje ime med svetom. Hvala Ti za blagoslov, ki si ga oslil na naše delo, za moč, ki si nam jo dal, da smo mogli dovršiti vse priprave, da se je VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja v Tvojem imenu tako veličastno izvršil. Stolisoci sere pošiljajo k Tebi hvalnice, ker so v teh nepozabnih dneh našli tolažbo in uteho svojim bolečinam, src, ki so v Tebi našli svoj mir. Kristus Kralj, utrdi nas v hoteju, da bomo v resničnost privedli svoje sklepe, ki smo jih napravili v minulih dneh, da bomo izpolnili to, kar smo Ti obljubili. Hvala Tebi, presveta Marija, Kraljica z Brezij, za močeno varstvo, ki si ga nam naklonila. Videla si naše težave in naše boje, pa si poslila pri Sinu, da naši napori niso bili zaman. Hvala Ti za to pomoč, naša predobra Kraljica!

V imenu permanentnega odbora za kongrese Kristusa Kralja, kakor tudi v imenu pripravljalnega odbora za VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja naj sprejme našo vdanost Njegova Svetosti papež Pij XII., ki je počastil naš kongres s tem, da je poslal svojega posebnega legata Nj. Eminenco kardinala dr. Avgusta Hlonda.

Izraze naše neomajne zvestobe pošiljamo Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II., ki je blagovolil poslati kot svojega zastopnika na kongres divizijskega generala Stefanoviča.

Iskrena zahvala vsem zastopnikom raznih držav in narodov, ki so premagali vse težave in se niso pomišljali, prihiteli med nas in dvigniti svojo navzočnostjo mednarodni pomen kongresa.

Dalje se zahvaljujemo vsemu slovenskemu narodu, ki mu ni bilo mar materialnih in osebnih žrtv, da se pred očmi vsega sveta pokaže vrednega, sprejeti v svojo sredo mednarodni kongres za versko obnovo.

Globoko priznanje izrekamo vsem našim državnim in samoupravnim oblastem, ki so naklonile tako obilni meri svojo podporo.

Zahvaljujemo se vsem, ki so na kakršenkoli način sodelovali pri pripravi in pri poteku kongresa, tako predvsem našim železničarjem, ki so vložili vse napore v to, da se je tako srečno izvršil prevoz vseh teh velikih množic, naši policiji za vzdrževanje reda, vsem rediteljem, trgovcem, ki so tako lepo okrasili svoja izložbena okna, delodajalcem, ki so dovolili, da so njihovi uslužbeni sodelovali pri kongresu, cestni železnici za vse

ugodnosti, ki jih je dovolila. Prosvetni zvezi in vsem katoliškim in verskim organizacijam, zlasti za nenavadno veliko množico narodnih noš, ki so jih organizirale v sprejodu, vsem časnikarjem za vestno in točno poročanje, lastnikom avtomobilov, ki so jih dali na razpolago ob dnevi kongresa, vsem gg. zdravnikom, samaritanom, bolniškim sestram, skavtom, igralcem in sploh vsem, ki so kakorkoli duhovno ali materialno pomagali do končnega veličastnega uspeha. Vsem naj bo Kristus Kralj obilen plačnik.

Predsednik permanentnega odbora:

† Gregorij Rožman I. r., škof ljubljanski.

Predsednik glav. pripr. odbora za VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja:

dr. Stanislav Zitko I. r.

Dominikanska gimnazija v Bolu na Braču

Na otoku Braču v kršni Dalmaciji, ki je vendar močno oddaljena od gorske Slovenije, nenadno naletim na kopico slovenskih dijakov. »Bog živi, fantje! Odkod in kam?« Priluhnejo žarečih oči slovenski besedi in že mi pripovedujejo: Da je umrla mamica in je očka zaželel dom nadomestiti s primernim zavodom. Da je zdravnik svetoval za slabotne govorne organe nekajleto bivanje ob morju. Da je očetov prijatelj svetoval in toplo priporočil zavod sv. dominikancev v Bolu, kjer je njegov sin tako zadovoljen in srečen. Itd. Pa so se mi predstavili po vrsti res pravi in pristni Slovenci. Slovenca pač najdeš povsod na svetu! — Pa se pridružim dijaški ekskurziji, ki se vrača v zavod.

Slučajno, res samo po naključju si smem ogledati nepoznan vzorni dominikanski internat klasične gimnazije. Ravnatelj in nekateri profesorji so mi znani iz nekaterih kongresov in je srečanje tu, na njihovem domu, dvakrat prijetno.

Bol je malo mestce z nekako 2.000 prebivalci na južni strani otoka Brača, ki je nekako dve uri oddaljen od Splita. Vsak dan vozi parobrod iz Splita mimo Supetra in Milne v Bol. Na malem polotočku, od severa zavarovana od visokega hriba z vinogradi, od drugih treh strani obdana od morja, stoji ta stoletja star samostan in cerkev. V samostanu je že več let klasična gimnazija z nižjimi razredi, s šolskim letom 1939-40 pa se bodo odprli tudi realni razredi nižje gimnazije. Tako bosta v zavodu vzporedno klasična in realna gimnazija za nižje razrede s pravico javnosti, ki se bosta leto za letom izpopolnjevali do popolne gimnazije.

Le strugar zna izstružiti kroglo

kakor more perilo čisto oprati le dobro mila. Terpentinovo mila Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

Slovenski otroci na Jadranu

Počitnice uživati in prost biti, je hrepenenje vsakogar, ki živi zaprt v uradu ali v šoli, v trgovini ali delavnici. Zlata prostost in svoboda, sonce in zrak, voda in brezskrbnost in lepi darovi, to so darovi, ki naše srce spet približajo Stvarniku, telo pa okrepijo za nadaljevo dela. Prav posebno so pa tega potrebni bolehnih otroci revnih slovenskih staršev.

Kraljevska uprava dravske banovine je to potrebo spoznala in sprevidela. Spomnila se je svojih

bolehnih, bednih in zapuščenih otrok iz vseh krajev Slovenije. Po odločitvi gospoda bana, se ni ustrašila ne materialnih ne denarnih žrtv ter je za ta up in nado postavila »Mladinski dom« v Kaštelu Stašiču. To je najlepše in največje ter povsem moderno urejeno okrevališče na našem Jadranu. Namenjeno je otrokom, ki naj bi v njem prebivali po štiri tedne ter bi se naučili sonca in morja, da bi si okrepili telo in postali odporni proti boleznim, zaradi katerih so bili poslani v okrevališče.

Tudi letos so že tri tedne tukaj. Vsak dan so bolj rjavi in zdravi. To tudi ni nič čudnega: Tri tedne že uživajo sonce in morje ter zlato prostost. Kako lepa je ta svoboda! Vstajajo in se umivajo, molijo in jedo, kopeljejo se in sončijo ter hodijo na izlete, vse ob določenem času. Vse gre po redu. Za dolgočasje in jok nimajo časa, nagajanje pa jim še na mar ne pride! Njihov vzgojni vodja in prefekt so vedno pri njih. Lovijo se z njimi, brcajo žogo in jih uče plavati. Zastitna sestra vodi kopanje in sončenje. Nekoliko oprava ima z morskimi ježki, ki so se temu in onemu zabodli v podplate. Le malokdaj uporablja kakšno zdravilo, s katerimi je zavod dobro preskrbljen. Zavodov zdravnik redno pregleduje otroke in jim daje potrebna navodila. Najlepše pa je zvečer. Tedaj pojejo narodne in cerkvene pesmi, si pripovedujejo pravilice in imajo razgovore o lepoti in zgodovini našega Jadranskega morja, njegove obale ter o življenju njenih prebivalcev. Njihov duhovnik pa jim govori o Ljubezni Stvarniku, ki je prav nam podaril to lepoto. Ob nedeljah pa daruje sveto mašo v domači cerkvi.

ALI STE ŽE NAROČILI LETOSNJE MOHORJEVE KNJIGE?

kjer se ubrano razlega petje otroškega zbora »Mladinskega doma«. Kuhinjo oskrbujejo šolske sestre iz Slov. Bistrice, katere se trudijo od ranega jutra do poznega večera, da zadovoljijo 133 želedečkov. Za vse pa skrbi gospod inspektor Ivan Sedlar, ki kot referent za mladinsko skrbstvo pri banski upravi v Ljubljani vodi upravo »Mladinskega doma« v Kaštelu Stašiču. Poleg mnogih drugih socialnih ustanov je z misel tega Mladinskega doma eno njegovih najlepših dosežanj življenjskih del. Pri vsem delu pa mu je desna roka gosp. ekonom. Kljub neprestani zaposlenosti najde vedno čas, da ugodni vsem potrebam oskrbovancev. Kako se ju vse veseli, kadar prideta v beli čepici in pogledata po loncih in krožnikih ter želita vsem dober tek. V nedeljo popoldne pa smo priredili lepo igro, sestavljeno prav za prireditve v tem Mladinskem domu. Nastopil je »Morski kralj z Morskó vilo in drugimi morskimi prebivalci. Povabljeni so bili tudi domačini, ki so se ob igri in lepem petju slovenskih otrok prijetno zabavali. Ob tej priliki so zapeli dečki tudi koračnico, sestavljeno in uglasbeno prav za slavo Mladinskega doma.

Vsem je žal, da čas tako hitro poteka. Skoraj bo treba oditi. Kajti deklice, ki so določene, že težko čakajo, da pridejo v okrevališče.

Prepričani smo, da bodo vsi, ki so kdaj bivali v Mladinskem domu, obdržali nanj lepe spomine ter bodo hvaležni Bogu, ki nam je odmeril ta prelesten kos morja. Hvaležni pa bodo tudi gospodu banu in vsem, ki so omogočili naši slovenski mladini, da si more naučiti zdravlja in sonca v okrevališču ob krasnem Jadranskem morju.

Planinsko letovišče Jezersko

Jezersko je gotovo eno naših najbolj zanimivih planinskih letovišč. Dvakrat dnevno ima avtobusno zvezo s postajo v Kranju, ob nedeljah je pa prav ugoden avtobus, ki vozi s kranjskega kolodvora ob 8.30, za večerni povratek pa avtobus na kolodvor v Kranju ob 19. Tako se lahko tudi oni turisti, ki nimajo časa za daljše bivanje v letovišču, navžgorej svežega gorskega zraka v prijazni visokogorski kotlini, skoro 1000 m visoko. Za daljše bivanje si izbirajo Jezersko ne le oni, ki si žele počitka, temveč z izredno dobrim uspehom tudi bolni na srečo ali živčni in pa rekondvalecenti. Božanstveni mir, krašni sončni dnevi in veličanstvo planinske okolice vplivajo izredno blagodejno.

V okolico Jezerskega je vse polno prijetnih izletov. Kar ljubko je gledati letoviške goste, kako

se dan za dnem odpravljajo na razne izlete, kako si dan za dnem najdejo nova pota in nove cilje. Pa tudi turisti pridejo na Jezersko na svoj račun. Obidejo znani dolini, Makekova in Ravenova kočna vodita pod ogromni masiv Grintaveca. Tudi proti nemški meji vodijo v obsežne smrekove gozdove prijetna pota, na kraje izprehoda in na daljše izlete.

Gostoljubnost gostišč na Jezerskem, ki sestoji prav za prav iz Spodnjega kraja in 2 km severovzhodno oddaljenega Zgornjega kraja, je znana. Prav radi tam postrežejo z udobnim prenočiščem in s prvostopenjsko oskrbo.

Informacije o Jezerskem daje tamošnja občina, tujsko-prometni odsek, na katerega se je obrniti za vsa potrebna pojasnila.

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročenih po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Dan sezone na Bledu

29. m. m. je bila na Bledu velika prireditve. Dopoldne se je v Grajskem kopališču volila pod pokroviteljstvom Zdraviliške komisije prvič oficijelna »Miss Bled«, ki je bila zvečer v kazini Park-hotela nagrajena. Krasno vreme je že v zgodnjih urah privabilo nenavadno mnogo občinstva. Ko je ob 11 godba Zdraviliške komisije zaigrala prvo pesem, se je okrog odra in sodniške lože zbrala nepregledna množica, ki je v najboljsem razpoloženju čakala na potek. Organizacija, s katero je bil pooblaščen g. Jacky Pečnik iz Zagreba, je bila vzorna. Točno ob napovedani uri so nastopale lepote, ki so bile ob občinstva z burnim aplavzom pozdravljene. Strogi, vendar izredno objektivni sodniki seveda niso imeli lahkega posla. Po končanem nastopu lepoteh tekmovalke se je žirija sestala k seji in po zbranih točkah določila prva tri mesta. Izid je bil objavljen zvečer. Okusno dekorirana dvorana »Casino« se je hitro napolnila, tako da kmalu po 22. četudi ogleda, ni mogla sprejeti nikogar več. Ob 23. je tuš akad. jazz orkestra »Colibri« iz Zagreba vzbudil pozornost gostov na g. Pečnika, ki je bil ob sodniškega zbora pooblaščen, da izbrane nagradi.

Krasen pokal Zdraviliške komisije in naslov »Miss Bled 1939« je bil izročen gospodični Greti Prešernovi iz Zagreba. Drugo nagrado je prejela gđ. Nada Jelenc iz Zagreba, tretjo Mira Korody iz Novega Sada.

Nad vse prisrčen aplavz je bil najlepše priznanje za objektivno razsodbo. Isti večer je tudi najbolj razvajenemu nudi pravi umetniški užitek nastop plesnega para Heddy in Jacky Pečnika, ki sta izvedla dve brezhitni plesni točki. Lepo priliko so izrabili mnogi fotoreporterji in napravili številne posnetke. Največ zaslug za sijajno uspešno prireditev imata baron Letis, direktor Zdraviliške komisije, in ravnatelj Park-hotela nadvse podjetni Franc Trefalt, ki sta s svojo poštvovalnostjo že naprej zajamčila popoln uspeh.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kursu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše ček. račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles. Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. vilka 1458-63, Ned Diens; Luksemburg: št. vilka 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Droblne novice

Koledar

Nedelja, 6. avgusta: 10. pobinkošna nedelja Gospodovo spremnenje. Sikst II.
Ponedeljek, 7. avgusta: Kajetan, spoznavalec; Donat, mučenec.
Torek, 8. avgusta: Ciriak, Larg in Smaragd, mučenci.

Župnik Štefan Belšak

Dne 4. avgusta ob 1 popoldne je umrl po daljši bolezni g. Belšak Štefan, župnik v pokopju v Vičavi v Ptuj. Pokojnik, ki je bil daleč naokoli znan, je preživel svoja leta v pokopju v prepleti Vičavi, na svojem vzornem urejenem posestvu. Vsako jutro smo ga lahko videli, kako je šel še urnih korakov v mesto v hiralnico, kjer je vedno maševal. Zadnje tedne pa je to minilo in tedaj smo zvedeli, da je gosp. župnik hudo bolan. Zadnje dneve je bil v nezavesti, v petek popoldne pa je izdihnil. Blagomu pokojniku naj sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Zlata maša

Danes slavi 50-letnico svojega mašništva v kapelici zavetišča na Vidovdanski c. upokojeni župnik, konzist. svetnik g. Gjuro Sokolič.

G. Gjuro Sokolič se je rodil 4. aprila l. 1864 v vasi Velika v Hrvaškem Zagorju. Srednjo šolo je končal v Varaždinu, bogoslovne študije pa v Pečuhu in na zagrebškem vseučilišču z odličnim uspehom. V

mašnika je bil posvečen v Zagrebu 25. julija 1889. Nato je bil postavljen za kateheta na meščanski višji dekliški šoli v Koprivnici. Leta 1894 je bil premeščen za kateheta v Ivaničgrad. Ker je bil zaradi svojega rodoljubja mnogo preganjan od madžarskih oblast, je zapustil zagrebško nadškofijo in vstopil v djakovsko, kjer je kaplanoval tri leta, na kar je bil l. 1901 postavljen za župnega upravitelja v Retkovici blizu Vinkovcev, dne 1. oktobra istega leta pa za župnika prekrasne župnije Podvinje blizu Slavonskega Bрода. Tam je molil, delal, organiziral, gradil in se boril za duše polnih 35 let do 15. februarja 1936, ko je bil upokojen. Ni nam znano v vseh podrobnostih, koliko dobrega je zlatomašnik storil v svojem dolgem duhovniškem življenju. Da pa je bil v svoji službi požrtvovalen in vesten, dokazujejo odlikovanja, s katerimi ga je počastila cerkev in svetna oblast. Djakovski škof ga je imenoval za konzistorijalnega svetnika, pokojni kralj Aleksander pa mu je podelil Jugoslovansko kruno 4. st. Zlatomašnik Sokolič je vse življenje ljubil Slovenijo in Slovence, Slovenci so mu bili ideal v kulturnem, gospodarskem in političnem udejstvanju. Zato ni čudno, da si je po upokojitvi zaželel, da prebije svoja stara leta v miru med slovenskim narodom. Tako je prišel lanske leto v Slovenijo, kjer je pri uzmiljenih sestrah v zavetišču sv. Jožefa našel srečen dom, kjer živi mirno in zadovoljno, obdan od spoštovanja vseh sester in od vseh prebivalcev te gostoljubne in usmiljene hiše. Sestre, ki mu strežejo in za njega skrbijo, so mu na lastno pobudo priredile slovesnost zlate maše, da mu s tem dokažejo, koliko ga spoštujejo. Zlatomašniku iz bratske Hrvaške tudi mi k njegovemu vselemu jubileju iskreno čestitamo!

Osebnostne novice

Poroka. V župni cerkvi v Teharju pri Celju sta se poročila g. Lojze Golč iz Ponikve ob južni železnici in gđ. Pepca Krofličeva iz Straže pri Teharjih. Obema oglednikoma obilo sreče in božjega blagoslova!

ZUNDAPP GL. ZASTOPSTVO
O. ŽUZEK
KVALITETNI LJUBLJANA
MOTOCIKLI TAVČARJEVA 11

Notranjski prosv. tabor na Vrhniki 20. avgusta. Čez 14 dni bomo imeli Vrhniki lep tabor: Blagoslovitev novega prosvetnega doma in popoldne telovadni nastop našega okrožja. Na ta izreden dogodek se vstrajno pripravljamo, ker se zavedamo, da bodo oči naše javnosti takrat obrnjene na Vrhniko in bodo s simpatijami spremljale našo celodnevno prireditev z nastopom naše mladine. Lepo uspeli mladinski tabor v Mariboru. V Novem mestu in zadnji ljubljanski kongresni dnevi nas bodijo, da tudi Notranjska in zadovoljivi meri prispeva k povzdigu do prave izobrazbe slovenskega naroda. Saj nas ta dan počaste s svojo obiskom zelo odlični gostje. Za popoldanski telovadni nastop imamo taborne znake, s katerimi bo dovoljen vstop v telovadni prostor v Grogarjevem dolu in stane 3 din. Po nastopu je ljudska veselica z bogatim ribolovom.

Višarskim romarjem v vednost! Udeleženci, kateri so se pravočasno prijavili za XVI. romanje na sv. Višarje, pomnite sledeče: Odhod romarskega vlaka je v soboto 12. avgusta zjutraj ob 7.05 iz glavnega kolodvora v Ljubljani. Večje skupine bodo imele svoje vozove, kar bo označeno z napisom.

Kaj pravite?

Bral sem dekret, s katerim je upokojen nek župnik. Ker ni mogel več opravičiti težke župnije, je bil pristavljen proti za pokoj. Mož ima od kmečkega dela ose trde dlani, premoženja pa nobenega, saj je v reon župniji komaj šenal. Ali veste, koliko bo imel pokojnine po 25 letni službi? Beri in piši: mesečno 320 dinarjev. Pa še pravi dekret, da bi mu po zakonu pristojala le polovica pokojnine, pa se mu je z ozirom na njegovo siromaštvo podvojila na 320 din. Režimi ostajajo in padajo, vlade se preminjajo, ne spremeni se pa eno: da bi kdo pomagal katoliškemu duhovniku iz bede.

Kaj pravite, gospod urednik ali je to prav?

Prinesite seboj one izkaznice, ki ste jih prejeli, ko ste plačali izdatke za vožnjo in prelaznice. Kdor ni poslal slike za prelaznico, naj ima seboj gotovo legitimacijo planinskega društva, železničarji železnico, državni uradniki svoje državne legitimacije. Vlak se ustavi na vseh postajah od Ljubljane do Jesenic in vozi 10 minut za rednim jutranjim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.05 minut. Na vlaku prejmete znake in baklje za procesijo. Baklja bo stala 1 din. Trgovci kot gostilničarji na Višarjah prosijo, da plačujete vse v lirah. Ker se veliko bolj ugodno menja v Ljubljani, je vodstvo romanja naprosilo Putnika, da menja v Ljubljani lire kakor tudi na vlaku od Ljubljane do Kranjske gore in sicer se plača za 1 liro 2.33 din, dočim se na Višarjah menja lira za 4 din. Izgubili bi v tem primeru pri vsaki liri 1.67 din. Oni, ki so naročili posteljo v sobah, bodo dobili na vlaku bone in bodo tudi na vlaku plačali postelje, to je po 5 lir, dočim stane postelja na skupnem ležišču 1 liro. — Vlak bo prišel v Ljubljano ob 18.10 v nedeljo zvečer.

Obiščite 8. Mariborski teden

od 5. do 13. avgusta 1939

Polovična vozina na železnici od 1. — 17. avg.

Velika gospodarska in kulturna revija Industrija i Trgovina i Obrt i Kmetijstvo i Velike tekstilne razstave i Turizma i Prometna razstava i Gostinstvo i Vinea pokupnja i Razstava narodnih vezenin i Narodopisne razstave i Jubilejna gledališka razstava i Skautska razstava i Razstava malih živali i Številne specialne razstave i Koncertne in gledališke prireditve i Športne prireditve i Veseljeni park na razstavnišču itd. 5. — 6. avgusta festival slovenskih narod. obiljav

Svetek Viktor, učenec II. razreda državne učiteljske šole v Ljubljani, se je v planinski smrtno ponesrečil. Pogreb marljivega učenca bo danes v nedeljo ob 15.30 v Kranjski gori. Vabimo učence in učence vseh letnikov učiteljskega, da se pogreba v čim večjem številu udeležijo. — Ravnateljstvo.

RUFF kakao je garantirano čist

Velik dekliški dan pri Sv. Križu nad Dragogradom. Zveza dekliških krožkov in DKA priredi za Dravsko, Mislinjsko in Mežiško dolino 13. t. m. velik dekliški dan po tem-le sporedu: Ob 9 pridiga in sv. maša prevz. g. škofa dr. Tomažiča. Med mašo ljudsko petje s skupnim sv. obhajilom. Po končanem bogoslužju dekliško zborovanje na prostem. Popoldne ob 2 igra, simbolične vaje s petjem, deklamacije in drugo. Ob 4 procesija z Najsvetejšim, pete litanije z ljudskim petjem. Železniške zveze so ugodne. Za okrepčila v cerkveni gostilni oskrbljeno.

Kvalitetno blago

Imate trpežnejše — zato tudi cenejši Z obleko pa imate veselje le, če Vam dobro pristojal — Obiščite znano domačo tvrdko

Drago Schwab LJUBLJANA Aleksandrova c. 7
kjer Vam strokovno poastrežijo po zmernih cenah.

Pojasnilo dekletom, ki nameravajo v Anglijo. Vsem dekletom, ki se zanimajo za službo v Angliji, sporoča Rafaelova družba, da se nahaja sedaj tu v Ljubljani Mrs. Cripps iz Londona, ki je prevzela zadavno posredovanje. Rafaelova družba je za prve priglasenke že priredila teoretičen tečaj v angleškem jeziku. Vendar je po izjavi Mrs. Cripps nujno potreben še praktičen tečaj v angleškem gospodinjstvu. Tako se bo vršil ta drugi gospodinjstvi tečaj pod vodstvom Mrs. Cripps-ove. Tečaj bo celodnevni: dopoldne praktičen pouk v angleški kuhinji in ostalem gospodinjstvu, popoldne pa pouk angleškega jezika. Pristojbina za tečaj znaša 15 din dnevno za osebo. V tem znesku je vstet tudi za trk in kosilo za udeležence. Tečaj bo trajal približno 20 dni. Večerjo in prenočišče si mora preskrbeti vsaka udeleženka sama. Vpis v ta tečaj se bo vršil v ponedeljek in torek, t. j. 7. in 8. avgusta t. l. v dopoldanskim urah v pisarni Rafaelove družbe, Tyrševa cesta 31-1, kjer se dobe vsa nadaljnja pojasnila. Ob zadostnem številu udeležencek se tečaj prične v četrtek dne 10. avgusta. Ta tečaj priporočamo tudi dekletom, ki so obiskovala že prvi tečaj. V kolikor pa potrebujejo še nadaljnji informacij, naj se zglase pri Mrs. Cripps v Ljubljani, v pisarni Rafaelove družbe, kjer dobe še natančnejša pojasnila.

Zdravilno delovanje Rogaške mineralne vode:

Pri lenivosti črev je čisto dovolj če pijete vrelec Tempel in v kratkem času izginejo neugodnosti.

Jacna zgradba. Izšel je katekizem za gluho-neme. To je prva strokovna veroučna knjiga za gluho-neme v slovenskem jeziku. Kar nujno je, da se zato poln veselja iskreno zahvalim gospodu banu, ki je v uvidenju velikodušnosti blagovolil dovoliti, da je to prepotrebno knjigo izdala Banovinska zloga šolskih knjig in učil. Zahvaljujem se dobrotnemu gospodu banu v imenu vseh slovenskih gluho-nemih, ki bodo dobili to veroučno knjigo v roke in jim bo najboljši kazipot v nebesa. Zahvaljujem se tudi vsem, ki so sodelovali pri izdaji te edinstvene knjige, predvsem gg. cenzorjem duhovske in državne oblasti: prelatu Volcu in ravn. Grmu. Hvaležno omenjam tudi Katehetsko društvo, g. svetnika Čadeža, g. Dermelja Mirka, g. ban. svet. dr. Kovačiča in g. upr. Požiča. Pohvalo pa zasluži tudi Jugoslovanska tiskarna, ki je zelo lično izvršila svoje delo. Brezmejno sem vesel tega daru, ki ga je banovina poklonila slovenskim gluho-nemim, zato ji ponovno kličem globoko zahvalo z željo, da naj ji dobrotni Bog bogato poplača to plemenito kulturno delo. — Tome Alojzij, katehet gluho-nemih.

Jugoslovanski biseri. Tik pred otvoritvijo Mariborskega tedna je izšla nova, predzadnja številka II. letnika mariborske ilustrirane tujkoprometne revije »Jugoslovanski biseri«. Izmed člankov se nanašajo na tujkoprometno območje Maribora in Celja zanimivo pisane črtice o Mariborskem otoku, o Dobrni, o Rogaški Slatini, o Slatini Radenci, o Slovenjem Gradu, o Sv. Miklavžu v Jeruzalemskih gorah, o planinskih kočah Mislinjske SPD, o Logarski dolini itd. Drugi prispevki delajo propagando za Kranjsko goro, za Bohinjsko jezero, za gorenjsko narodno nošo in za poletno Ljubljano itd. Vsi članki so opremljeni z nadvse učinkovitimi slikami, tako da bi »Jugoslovanski biseri« zaslužili prav za prav naslov »Slovenija v besedi in sliki«, saj vršijo propagandno delo v prikupljivi obliki prvenstveno za dravsko banovino. Revijo upravičeno lahko toplo priporočamo poleg turističnih in gostinskih podjetij tudi zasebnikom, šolam in društvenim knjižnicam. — er.

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

Uršulinski zavod v Škofji Loki z edinstveno lego vrh hriba, s čistim, zdravim gorskim zrakom in čudovito okolico sprejema tudi za šolsko leto 1939-40 gojenke v svoje šole. Zavod ima meščansko šolo trgovsko-gospodinjinske smeri, nemški tečaj, učiteljske z vladno, od oktobra do aprila še šestmesečno kmetijsko-gospodinjinsko šolo za kmečka dekleta. Zavod daje doraščajoči ženski mladini vsestransko izobrazbo, kakršne potrebuje dobra, krščanska sodobna žena in mati.

Pri saprtju, močnjah, v prebavi vzemite zjutra, še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Vpisovanje v drž. strokovno šolo za sestre-negovalke v Zavodu za zaščito mater in dece v Ljubljani je samo še do 15. avgusta. — Starost od 18 do 28 let. Sprejemajo se v drugi oddelk šole izjemno gojenke (10), ki so dovršile ljudsko šolo s prav dobrim uspehom. Natančne informacije v Zavodu za zaščito dece (Dečji dom kraljice Marije) v dopoldanskih urah.

V Dolomite! Od 26. do 30. avgusta družbeno potovanje z avtobusom po sledečem programu: Benetke, Padova, Vicenza, Verona, ob Gardskem jezeru v Rivo, ter dalje v Bolzano Cortino d'Ampezzo, Falzarego, Tolmezzo, ter preko Trbiža, Kranjske gore v Ljubljano. Vožnja in vsa oskrba v najboljših hotelih 950 din. Prijave do 20. avgusta za kolektivni potni list, z lastnim potnim listom dva dni pred izletom v potovalni pisarni M. Okorn, Ljubljana, Frančiškanska ulica 3, tel. 22-50.

Dame! Za vroče dni si lahko kupite že izgotovljene obleke v krasnih živobarvnih vzorcih iz prave tobralke, krepa svile in delena od 65 din naprej pri tvrdki F. I. Gorčar, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti vam pokaže Hranilna posojilnica »MOJ DOM«, Ljubljana: Dvorakova 8. Prospekti brezplačno. Pitilne, krupone, vratove — Erjavec, Stari trg. — Za nova cerkvena okna kakor strokovna popravila, imamo v Ljubljani vzorno domačo podjetje Atelje Klein v Šubičevi ulici 3, katerega posebnost so tudi (že večkrat odlikovane) zasteklitve v našem kmečkem slogu. Vse osnutke dela kot umetniški lastnik sam, ki dobiva celo inozemska naročila.

Velike konjske in kolesarske dirke na Krškem polju bodo 6. avgusta ob 15. Zanimanje za te dirke je zelo veliko. Priglasilo se je že mnogo dirkalnih konj iz naše banovine, kakor tudi iz Zagreba, Karlova in Dugega sela.

Radar veš, roziš ni postojaj - misli na Groupje!

Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radenska, ki deluje proti boleznim ledvic, erca, proti kamnom, eklerozii, sečni kislini in silino. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Pri sončenju uporabljajte Tschamba Fil. Kr. dvorni dobavitelj DROGERIJA GREGORIČ, Ljubljana, Prešernova 5.

Prošenje v Beričevem se praznuje po starem običaju v nedeljo, dne 6. avgusta, in naslednji dan v gostilni Ivana Grada v Beričevem. Oba dni vozi izpred Mestnega doma Pečnikarjev avtobus ob 15.30, 16.30, 18.30 in 21. Povratek ob 19.30, 22 in 24.

Državno-priznani Enoletni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2 s pravico javnosti vpisuje dnevno. Vsa pojasnila daje vodstvo zavoda brezplačno.

Tudi danes se lahko prijavite za izlet v Trst in Gorico v biljetarnah Putnika na Masarykovi cesti, katere je odprta tudi ob nedeljah dopoldne.

Parfum ohrani svojo vonjavo, ako negujete telo s SANOPEDOM! Sicer pa se pomeša z neprijetnim duhom po potu in smrdi! Glavna zaloga za SANOPED: drogerija Jančič, Ljubljana, Krekov trg.

Materam. Kako naj ravnajo matere s svojimi novorojenčki in dojenčki? Priredil dr. Justin. Izdala Slovenska krščanska ženska zveza. Cena din 3. Plačljivo tudi v pisemskih znakih. Naroča se pri Slovenski krščanski ženski zvezi, Ljubljana, Pražakova ulica 8.

Sušenje sadja v gospodinjstvu. Kako pravilno pripraviti, pa praktično sušilnico za sušenje sadja na štedilniku, nam pove slika z navodili in knjižnici Kuhaj varčno in dobro. Cena 3 din. Plačljivo tudi v pisemskih znakih. Naroča se pri upravi Vigredi, Ljubljana, Pražakova ul. 8.

Resnica pa je takšna ...

Slišali smo, da se po mestu in po deželi širijo gorostasne številke glede stroškov, da bi jih je povzročil kongres Kristusa Krahja za vzdrževanje kardinala- legata in njegovega spremstva. Raznašajo se številke 200.000 din, pol milijona din, da celo v 1 milijon so narasle. Vsakemu pametnemu človeku je jasno, da to ni mogoče in da izvirajo te novice iz zlohotnih virov.

Da bi se prepričali o stvarni resnici, smo se obrnili na finančni odsek pripravljalnega odbora za kongres Kristusa Krahja. ki je izjavil, da se mu zdi nemogoče, da bi mogle tako lažnjive številke krožiti in da bi jim kdo verjel, ako jih zlonamerni ljudje trošijo naokrog. Finančni odsek je zaključil račun za kardinala- legata in njegovo spremstvo že v nedeljo, dne 30. julija zvečer, in znašajo izdatki, ki jih je plačal, točno 13.000 din (trinajest tisoč din), v čemer so obseženi vsi stroški za prevoz kardinalovega spremstva iz Varšave v Ljubljano in nazaj. Kardinal- legat je pa zase sploh odklonil vsako plačilo in vsako vozno odškodnino, češ da ne mara biti plačan, kadar prihaja med Slovence. Glede kritja ostalih stroškov, ki jih je zahtevala tehnična priprava kongresa in ki so bili veliki, pa gre hvala našemu slovenskemu ljudstvu in njegovi prostovoljni požrtvovalnosti, da bodo vsi izdatki za to veliko versko manifestacijo kriti.

Raznašalce lažljivih poročil pa naj vsakdo naznani oblastem, da bodo z njimi sodnijske postopale.

Po državi

Obletnica smrti Stjepana Radića. Dne 8. avgusta poteče 11 let, odkar je umrl voditelj hrvatskega narodnega gibanja Stjepan Radić. Tega dne bodo po vseh hrvatskih krajih maše-zadušnice za pokojnikom. V Zagrebu se bo brala maša-zadušnica ob 10 dopoldne v katedrali na Kapitolu.

Nevarnega pustolovca je prišla te dni sarajevska policija. Je to neki Jovan Andrić iz Starega Bečaja, ki je v Sarajevu organiziral »Kreditno banko«, potom katere je ogoljufal na stotine ljudi za njihove prihranke. Andrić je fungiral kot ravnatelj te banke. Imel je v mestu svoje poslovne prostore, v katerih je policija našla vlozne knjižice, pisma in razne vrste okrožnice. V službi je imel več agentov, ki so potovali zlasti po Bosni in Vojvodini ter lovili kaline, da bi vložili svoj denar v to banko, kjer bo njihov denar »varen« kakor nikjer drugod. Do zdaj so ugotovili, da je Andrić ogoljufal okrog 400 ljudi. V kratki dobi nekaj tednov je prišlo preko čekovnega računa, ki se je glasil na njegovo ime, denarja nad 100.000 din. Ob preiskavi pa so pri Andriću našli le 100 din, o ostalem denarju pa ni bilo niti sledu in Andrić tudi noče povedati, kam ga je vtiaknil.

Tolpi, ki je v nočnih vlakih ropala potnike, so prišli na sled v Vinkovcih. Med železniškima postajama Mirkovci in Vinkovci so v vlaku prišli nevarnega žeparja 40letnega, Ilijo Galovića iz Zupanje, ki je še z dvema drugima žeparjema organiziral prave gangsterske podvige v nočnih vlakih. Vsa trojica se je brez kart vtihovala v vlak in hitro pregledala vse vagonne, iščejo primerne žrtve. Ako so našli v kakšnem oddelku enega ali dva potnika, katerih znanost je izdajala premožnejše ljudi, so jim žeparji spretno pobrali listnice in denarnice ter morda še kakšen kovček, nakar so pred naslednjo postajo, ko začne vlak voziti počasneje, poskakali iz vlaka in se izgubili v temi. Te dni pa so imeli smolo. Nekaj potnik je Galovića zasledil, ko mu je vleklen denarnico iz žepa. Prijel ga je in trdno držal, dokler ni prišel orožnik. Ostala dvojica je še pravočasno skotila iz vlaka, vendar ju bodo orožniki gotovo kmalu prijeli, ker sta znani njuni imeni.

Srečno se je rešil s padajočega jadranskega letala. Iz Vrca poročajo: 21 letni gojenec šole za brezmotno letanje v Vrhu Stjepan Kartaić je letel z jadranskim letalom v višini 700 metrov, ko je opazil, da se je začelo letalo sumljivo majati in da ni nekaj v redu. Ne da bi se obotavljal, je skočil z letala s pomočjo padala in pristal v nekem gozdiču nepoškodovan. Letalu se je takoj zatem, ko je odskočil, odlomilo krilo in je padlo na tla nekaj korakov proč, kjer je pristal s padalom mladi letalec.

Mladinski tabor v Šmarju pri Jelšah

Šmarsko-rogaško okrožje FO in DK priredi dne 13. avgusta pod pokroviteljstvom ministra dr. M. Kreka okrožni mladinski tabor v Šmarju pri Jelšah. Vso mladino iz vseh kotov našega okraja vabimo za ta dan v naš trg. Šmarski tabor naj poneso našo misel v vse tiste kraje, kjer se še ne zbira mladina okrog naših praporov, naj povsod zbudi zavest da mora tudi vsak najbolj zakoten kraj slovenske zemlje čutiti, da je eno z veliko slovensko mislijo, da mora tudi on delati za napredek vsega našega naroda.

Kolesarji, okrasite za ta dan kolesa in pripeljte se k nam. Iz oddaljenih krajev se zberite skupaj, naročite in okrasite vozove in pridite — Šmarje in Sveti Rok vas vabita. Bratje in sestre, ta dan moramo pokazati, da nas je veliko, da smo močni, da je velika in močna naša vera v bodočnost, gotovo pridite!

V soboto, 12. avgusta, bodo ob pol 8 pri Svetem Roku slovesne večerice, nato bo zagorel kres; za njim naj zagore kresovi tudi drugod po naših hribih v znamenje, da se je pričel naš tabor. V nedeljo ob 9 bo po trgu sprevod, ob 10 sv. maša na telovadišču pri Katoliškem domu in zborovanje, popoldne ob 3 bo telovadni nastop.

Ali vidiš, kako imenitno leseno nogo imam? Vzel sem jo od klavirja moje žene.

LJUBLJANA

Vse račune za kongres K. K.

pošljite do 10. t. m. pripravljalnemu odboru za Kongres Kristusa Kralja: Tyrševa cesta št. 29-1.

Po 10. t. m. računov ne bomo več sprejemali!

Finančni odsek za KKK.

Danes bo odprta obrtna razstava v Št. Vidu

Družba slovenskih obrtnikov je tudi letos priredila veliko obrtno razstavo, ki je za Št. Vid že kar tradicionalna, saj je letošnja razstava že četrta. Prireditelji so letošnjo razstavo uredili nad vse vzorno, hkrati pa je razstava našla med šentiviški obrtniki tako velik odziv, da je velika ljudska šola postala za razstavo premajhna. Le z največjo težavo je bilo mogoče v 17 učilnicah namestiti vse najrazličnejše različne obrtne izdelke, po katerih slovi Št. Vid že dolga leta.

Ker so take obrtne razstave najlepša pobuda za medsebojno tekmovanje med obrtniki, hkrati pa najboljše šola za strokovni napredek in izobrazbo našega obrtništva, je ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen ljubeznivo prevzel pokroviteljstvo nad razstavo. Da bo pa letošnja res odlična razstava, ki bo prav gotovo prijetno preenmetila obiskovalce in Št. Vidu gospodarsko tudi koristila, dobila še večji poudarek, bo g. ban v medeljo dopoldne ob 11 osebno razstavo odprl. Kratka otvoritvena slovesnost bo nato pred ljudsko šolo, kjer bodo gospoda bana pozdravili šolska mladina, šentiviški župan, dekan Zabret, predstavniki obrtniških organizacij in predsednik Društva slovenskih obrtnikov Vrhovec. G. ban bo na to odprlo razstavo.

Letošnja obrtna razstava v Št. Vidu bo zbudila posebno pozornost s svojimi mizarskimi izdelki. To ni nič čudnega, saj je v Št. Vidu naša najbolj napredna in podjetna mizarska obrt, ki si je priborila številnih priznanj širom države. Ne glede na prvovrstno izdelavo pa opozarjamo tudi sedaj na nizke cene in na ugodne priliko za nakup. Razstavljalci so hoteli pokazati svoje najboljše izdelke in so se držali načela, da sme le najboljše priti na razstavo, ki je na glasu, da pokaže vedno le solidne in odlične izdelke. Opozarjamo na to razstavo zlasti ljubljancem, ki sami cenijo šentiviško obrtništvo, saj gre polovica šentiviških obrtnih izdelkov v Ljubljano. Razstava bo odprta do 20. avgusta in je vstopnina prav malenkostna.

Zborovanje železniških delavcev

V petek, dne 4. t. m., je bil v Rokodelskem domu v Ljubljani članski sestanek Kluba železničarjev JRZ, na katerem je klubov predsednik in narodni poslanec g. Masih Pavle zbranim delavcem obširno pojasnil glavne trdote in poslabšanja položaja delavcev po novem delavskem pravilniku. Glede na povišanje prispevkov in na doplačila prispevkov za nazaj za pokojninski fond, na določila glede pridobitve stalnosti, na nove določbe o osebnih in rodbinskih pokojninah itd., je nemogoče, da ta pravilnik stopi v veljavo.

Pravilnik je bil objavljen dne 11. julija, a obvezno moč dobi 30 dni po razglasitvi. Poslanci dravske banovine so na svoji seji dne 1. t. m. v Belgradu razpravljali o tem pravilniku in sklenili, da se mora uveljavljanje pravilnika odložiti do novega finančnega zakona, v katerem naj se ta pravilnik razveljavi in obenem izda resornemu ministru novo pooblastilo za sormenbo sedaj veljavnega pravilnika o delavcih. Po tem sklepu so bile sestavljene in odposlane obširne vloge na predsednika drž. vlade in predsednika JRZ g. D. Cvetkoviča, predsednika senata in prvega podpredsednika JRZ g. dr. Korosca ter na zastopnika ministra za promet in drugega podpredsednika stranke g. dr. Kulenoviča s prošnjo, da se uveljavljanje pravilnika nemudoma odloži.

Članstvo se je s temi ukrepi strinjalo. Neprijetno jih je pa dimila poslanceva ugotovitev, da je bil predsednik komisije, ki je sestavljala pravilnik, sedanjí predsednik osrednje uprave UJNZB, medtem ko člani slovenskega dela te organizacije sedaj protestirajo proti uveljavljanju pravilnika.

Očesni specialist dr. R. Bassin

Ljubljana, Gledališka ulica 4
ne ordinira do 27. avgusta.

Notranja obnova cerkve sv. Jakoba

Začela se je obnavljati notranjščina cerkve pod vodstvom slikarskega mojstra Petra Železnika. Šubičeve freske ostanejo; samo očistile se bodo in popravile, kar je pokvarjenega. Ozadje glavnega oltarja, sloveče delo Wolfvo, bo očisto in osveženo. — Krizev pot in vse oltarne slike kakor tudi slike v kapeli sv. Franciška bodo pod spretno roko slikarja Jocija osvežene in popravljene. Slike iz kapele svetega Franciška so po očiščenju pokazale čudovito lepoto. — Tudi veliki luster je že v rokah pasarja, ki ga bo pozlatil. Pasar pravi, da je zlato silno drago in bodo zato tudi stroški zelo visoki. — Napeljala se je na novo tudi elektrika, položena vsa v zid in cevi, tako da je sedaj varno pred vsako nesrečo. — Ko bo vse delo končano, bo zasijala cerkev sv. Jakoba v vsej svoji lepoti s svojimi dragocnimi marmornatimi oltarji, ki so prava umetnina kamnoseštva, kakor tudi s svojimi baročnimi okraski. — Kapela sv. Franciška Ksaverija bo pravi biser umetnine in krasote s svojo bogato baročno štukaturo.

Seveda bodo tudi stroški za vso to obnovo zelo visoki. Župnik sicer ni naložil laranom nobenih prisilnih dajatev, pričakuje pa, da bodo tako župljani kakor tudi drugi prijatelji lepe cerkve sv. Jakoba pomagali župniku pri tako plemenitem delu in prispevali po svojih močeh za kritje izdatkov. — Pri pomnimo, da bo danes trikratno darovanje za cerkvene potrebe in bo zadnje opravilo zvečer ob 7 z govorom msgr. stol. kanonika dr. Al. Moharja in s

Potujoče občinstvo v Belgrad opozarjamo, da se je v Belgradu nanovo odprl

GRAND HOTEL - BEOGRAD

Hotel je nanovo opremljen, razpolaga s tekočo toplo in mrzlo vodo, dvigalom, centralno kurjavo in kopalnicami. Cene sobam in jestevinam v restavraciji so za 20% nižje od prejšnjih cen.

Občinstvu se priporoča hotelir FILIP MAJČ

Putnikove vesti

Družba Putnik priredi izlet na Bled s posebnim vlakom 12. avgusta zvečer. Povratek v Belgrad 16. avgusta zjutraj. Cene vožnji Belgrad—Bled—Belgrad od 180 din naprej. Prijave sprejemajo poslovalnice Putnika v notranjosti do zaključno 6. avgusta. Udeleženci iz notranjosti imajo pravico do polovične vožnje do priključne postaje.

Od 12. do 17. avgusta organizira Putnik družabno potovanje v Temišvar in Bukarešto. Potuje se s kolektivnim in osebnim potnim listom. Vožnja do Temišvara in nazaj do Belgrada 146 dinarjev, do Bukarešte in nazaj 540 din. Hotelski arangement 690 din.

Festival slovenskih narodnih šeg bo 5. in 6. avgusta za časa Mariborskega tedna: Udeleženci iz Slovenije imajo pravico četrtinske vožnje, iz ostalih krajev pa kot obiskovalci Mar. tedna polovično vožnjo.

Po naknadnih obvestilih bo Solunski sejem od 10. sept. do 1. oktobra. V tem smislu je treba popraviti nekdanje sporočilo o odložitvi sejma.

Po pooblastilu Narodne banke prodaja Putnik in vsa njegova zastopstva v državi ter vse pooblašene banke ponovno do daljnega ukaza italijanska kreditna pisma in hotelske bone pod dosedanjimi pogoji.

V domača letovišča

Informacije: TUJSKOPROMETNA ZVEZA — Zastopnik PUTNIK, Ljubljana — TUJSKOPROMETNA DRUŠTVA

1 Slovesno praznovanje praznika sv. Ignacija Lojolskega. V cerkvi sv. Jožefa obhajajo danes slovesno praznik ustanovitve Družbe Jezusove. Ves dan je izpostavljeno najvetejše. Ob 8 slovesna sv. maša. Zgodnja sv. maša ob 9. Zvečer ob pol 8 pridiga, pete litanije, zahvalna pesem in darovanje za cerkev. Ta dan morejo verniki, ki so prešli sv. zakramente, dobiti popolni odpustek tolikokrat kolikorkrat obiščejo cerkev in molijo po namenu sv. očeta 6 očenašev itd. Verniki so vljudno vabljeni, da pridejo čez dan molit Jezusa ter se udeležijo slovesnosti.

Obiščite VIII. Mariborski teden!

1 Drugo romanje na Sv. goro pri Gorici bo 26. in 27. t. m. Zanj sprejemajo prijave še do 10. t. m. Pogoji so isti, kot so bili za prvo: vožnja od Rakeka v Trst in Gorico ter nazaj, vožnja po morju in z avtobusi iz Gorice na Sv. Goro ter nazaj 90 din. Do Rakeka drž. meja kupi vozni listek vsak sam. Dovoljena je polovična vožnja na vseh progah v naši državi do Rakeka drž. meja. Hrana I. razreda stane 55 din, II. pa 25 din. Najbolje pa je, da si romarji vzamejo hrano s seboj. Prenočišče na postelji stane 20 din. Vozni red romarskega vlaka ob drugem romanju bo sledeč: 27. t. m. ob 7.45 odhod iz Ljubljane, ob 11.30 prihod v Trst, odhod iz Trsta ob 17.10, prihod v Redipulo ob 17.49, odhod ob 18.35, prihod v Gorico ob 19.20. 27. t. m. ob 14.15 odhod iz Gorice in prihod v Ljubljano ob 18.45. Na progi Ljubljana—Rakek in obratno se bo ta vlak ustavljal na vseh postajah, s katerih bo prijavljenih kar romarjev. Prijave sprejema salezijski zavod Rakovnik, Ljubljana 8.

Dentist Filip Ogrič

Novo mesto

radi renoviranja lokalov ne ordinira do 20. avgusta

Dr. Volavšek Josip

zopet redno ordinira

Dr. Blumauer

ne ordinira do 5. septembra

1 Hrvatsko kulturno društvo »Napredak« bo v svojem kakor tudi v imenu v Ljubljani živčih Hrvatov dalo opraviti v torek 8. t. m. v tukajšnji frančiškanski cerkvi ob 7 zjutraj svečano mažozadušnico za blagopokojnim učiteljem in voditeljem hrvatskega naroda Stjepanom Radičem.

1 Deklice odidejo na okrevanje v banovinski Mladinski dom v Kaštel Stafiljič 8. avgusta. Prosim, da se določene deklice zberejo 8. avgusta, točno ob 12.30 na zbirališču dvorišča palače Vzajemne zavarovalnice, Masarykova cesta 12.

1 Tridnevne duhovne vaje za učitelje bodo v uršulinskem samostanu od 10. avgusta zvečer do 14. zjutraj.

1 Tombola Prosvetnega društva Moste, ki bi morala biti danes ob 15 poleg cerkve Sv. Družine v Mostah, se zaradi nepredvidenih vzrokov preloži na nedeljo 3. septembra. Preden kupite tombolske tablice, obiščite razstavo glavnih dobikov v Ljudskem domu v Mostah. Ogled dnevno od 18—22. Ob nedeljah ves dan.

Delikatesna trgovina MENCINGER M. in DRUG

naznanja, da se

je preselila iz Sv. Petra cesta št. 35 na Sv. Petra cesto 43 (dvorišče)

Slavnemu občinstvu se priporoča za nadaljno naklonjenost

1 Kemični institut je začel rasti iz tal. Za polopjem tehnične fakultete za tehnično srednjo šolo gradi stavbno podjetje E. Tomažič iz Ljubljane stavbo kemičnega instituta ljubljanskega vseučilišča. Spomladi so dolgo časa zabijali 3 in pol m dolge železnobetonske pilote, na katere so nato betonirali z železom armirane temelje. Vsega skupaj so zabili 512 železnobetonskih pilotov, ki so skoraj še enkrat dražji, kakor bi bili leseni. Lesenih pilotov pa niso mogli uporabiti, ker na tem mestu talna voda včasih pada, včasih pa narašča in bi leseni piloti na zraku začeli trohneti. Utegnilo bi se potem ponoviti to, kar dela sedaj skrbi železniški upravi pri velikem borovniškem vialduktu. Temelji tega mogočnega mostu so tudi na lesenih pilotih, ki so pa v zadnjem času začeli trohneti, ker je izsušitev Barja povzročila tolikšen padec talne vode, da so začeli piloti trohneti. Posledice se tudi že kažejo, ker se nekateri temelji malenkostno usedajo in jih žel. uprava sproti utrjuje. Stavba kemičnega instituta, ki je široka 10 in dolga 59 metrov, je dobila v ozadju nekako na eredi dolžine skoraj 4 m širok in 14 m dolg prizidek, v katerem bodo stopnišča in stranišča. Ta prizidek ni bil v prvotnem načrtu in so se prizadeti činitelji odločili zanj šele letos, potem ko se je izkazalo, da bo v stavbi primanjkovalo pro-

stora. Doslej so zgrajene že kleti, ki so zaradi talne vode visoko nad zemljo, tako da bodo tla pritišča skoraj 4 m nad višino ceste. Stavba bo sedaj hitro rasla do strehe, ki bo pokrita z bakreno pločevino. Na zunaj bo kemični institut obložen s klinker-opeko in bo verjetno do septembra v surovem dograjen. Ta gradbena dela bodo veljala okrog 2 milij. din. Vsega skupaj je zaposlenih pri zgradbi okrog 50 delavcev.

S Slamičevimi mesnimi in sadnimi konzervami boste prav gotovo zadovoljni!

1 Za mestne reveže v stari cukrarni sta v počastitev spomina pok. g. Karla Sosa darovala ga. Evgenija in g. Evald Popovič 200 din, g. Janko Popovič pa 100 din; ga. Palmira Fajdiga je namesto vpena na krsto pok. g. dr. Sturma darovala 100 din; ga. Marija Vrdmajer, trgovka na Tyrševi cesti 51, je podarila 33 kg suhega fižola in 15 kg suhega graha, Jezuitski kolegij v Ljubljani pa 105 kg kislega zela. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom revežev najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiramh.

1 Kopališče hotela »Slone« sporoča, da bo kopališče za časa snaženja do 20. t. m. zaprto. — Negovanje nog (pedikure) pa se bo tudi v tem času redno vršilo.

1 Jezike poučuje storoupokojenec z najboljšimi uspehom, in sicer francoščino in nemščino po dve uri enkrat na teden proti honorarju deset dinarjev, dvakrat na teden po dve uri pa po osem dinarjev. — Latinsčino poučuje samo srednješole nižjih razredov. Naslov pove tajništvo »Slovenec«.

Bohinja, Cerknica, Dolenjske toplice, Dovje, Mojsana, Gorje, Jezersko, Kostanjevica, Laško, Novo mesto, Metlika, Poljane, Višnja gora, Polžev, Radovljica, Sevnica, Skofja Loka, Trzin, Zirovnica

1 Telefonske kable polagajo v Ljubljani. Mestna telegrafsko-telefonska tehnična sekcija je začela sredi julija obnavljati in povečevati kabelsko omrežje v Ljubljani. Tako je bila zgrajena kabelska kanalizacija od carinarice po vsej Vilharjevi cesti do Tyrševe ceste in čez železniški prelaz. Nadalje je bila kanalizacija zgrajena v Gorupovi ul. od Mirja do Dobrolove ulice, sedaj pa se gradi v Gradišču. Ko bo kabelska kanalizacija narejena, bodo potegnili še skozi betonske cevi kabel, nakar bomo lahko odstranili tako nevarne nadzemne telefonske vode. Armiran kabel pa polaga tehnična sekcija kar naravno v jarke od Gorupove ulice po Dobrolovi ulici do Groharjeve ceste in od Gorupove ulice do mostu čez Gradaščico v Trnovem pred cerkvijo. V sredi mesta pa polaga armiran kabel na Cankarjevem nabrežju, in sicer od Ribjeja trga do čevljarkega mostu.

Obiščite VIII. Mariborski teden!

Nova štirinadstropna trgovska palača, last največje domače trgovske hiše v Jugoslaviji — Stermečki, Celje — je po izjavi uglednih strokovnjakov stavba, ki bi bila v vsakem oziru lahko v ponos vsakemu vlemestu v Evropi. Zato se je res vredno odzvati vabilu trdke Stermečki in si njeno pomembno stavbo ogledati brez obvez nakupovanja. Razdelitev prostorov je naslednja:

Klet: steklo, porcelan, morska trava itd. V pritličju trgovina na drobno vseh potrebščin, ki jih ima človek sam s seboj. I. nadst.: razpoložljiva in pisarne; II. nadst.: prodaja tekstilnega blaga na debelo in sprejem tovarniških zastopnikov; III. nadst.: skladišča kratkega blaga, perila in pletenin; IV. nadst.: šivalnica.

Ob dograditvi svoje trgovske palače bo trdka Stermečki izdala poseben, umetniško izdelan cenik s krasnimi slikami v bakrotisku. Dasi je naklada cenika določena na 100.000 izvodov, priporočamo, da si cenik, ki je že v tisku, že sedaj naročite, ker je skušnjava pokazala, da je zaradi velikega povpraševanja tudi največja naklada kaj hitro izčrpana.

1 K. notici o novi avtobusni progi Ljubljana—Banjaluka—Sarajevo, katero je baje uvedlo avtopodjetje Ljubljana Ekspres, sporoča Izletna pisarna M. Okorn, da je priredila izletne vožnje v Banjaluko, Sarajevo, Dubrovnik in Cetinje in ob tej priliki so videli avtobuse v Bosni in Dalmaciji, ne gre pa za kakšno redno progo.

Vransko

Blagoslovitev novega Slomškovega doma bo imelo prihodnjo nedeljo 13. avgusta Katoliško prosvetno društvo. V zvezi s tem bo predpoldne pred novim domom veliko prosvetno zborovanje v proslavo 35-letnice društva in popoldne ob pol 4 velik telovadni nastop naše mladine. Vabimo vse naše prijatelje, da ta dan prihitijo od blizu in daleč k nam na Vransko ter s svojo udeležbo povzdignejo našo slovesnost. Prihodnjo nedeljo, na svidenje!

700 letnica minoritskega samostana v Ptuj

Župan dr. Remec o ptujski proslavi

Ptujski minoritski samostan obhaja te dni 700 letnico svoje ustanovitve z velikimi verskimi in prosvetnimi slavnostmi. To proslavo spremlja z globokim veseljem in hvaležnostjo vse ptujsko meščanstvo. Saj je red sv. Franciška prinesel od

Ljubljana, 6. avgusta

Radio Ljubljana

Nedelja, 6. avgusta: 8 Vesel nedeljski pozdrav (plošče) — 8.45 Napovedi in poročila — 9 Prenos iz Ptuja: Reportaža sprejema udeležencev slovesnosti ob priliki 700 letnice minoritskega samostana v Ptuj — 9.30 Prenos iz Ptuja: Slavnostna služba božja, vmes verski govor (prevz. g. škof dr. Ivan J. Tomažič); med sv. mašo ljudsko petje — 10.30 Prenos iz Rogaske Slatine: Jubilejni koncert za 15 letnico obstoja pevskega in prosvetnega društva »Sloga«; sodeluje 23 slovenskih pevskih društev z moškimi in mešanimi zbori — 12.30 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po želja) — 13 Napovedi — 13.20 Duet harmonik (Brata Goloba) — 15 Prenos koncerta iz Ptuja: Pevski nastop ptujskega in ljutomersekega pevskega okrožja pod vodstvom zveznega pevovodje g. prosv. inšp. Marka Bajuka — 17 Kmetijska ura: Gospodarska navodila in tržna poročila — 17.30 Prenos promenadnega koncerta iz Rogaske Slatine: dirigent: A. Neffat — 18.30 aZ dobro voljo (plošče): 19 Napovedi in poročila — 19.30 Citraški trio »Vesnac« — 19.40 Nac. ura: Začetek naših opernih izvedb in ustvarjanj (dr. Miloj Mijević) — 20 Citraški trio »Vesnac« 20.30 Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaske Slatine: dirigent: A. Neffat: 21.30 Balalačke (plošče) — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Kmetički trio.

Ponedeljek, 7. avgusta: 12 Mojstri harmonike (plošče) 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Klavirski koncert (g. dr. Danilo Švara) — 14 Napovedi — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Zanimivosti — 19.40 Nac. ura: Jovan Škerlić, nacionalni javni delavec (Zivorad Jovanović) — 20 Liszt: Ogrska rapodija št. 2 — 20.10 Mesečni slovatni pregled (g. prof. France Vodnik) — 20.30 Za odidih (plošče) — 21 Prenos iz Luzerna: Simfonični koncert v okviru mednarodnega glasbenega festivala; vmes okoli 22 Napovedi, poročila.

Drugi programi

Nedelja, 6. avg.: Belgrad: 20 Vojaška godba. 21. Nar. pesmi. — Zagreb: 20 Massenotova opera »Manon«. — Praga: 20.10 Ork. in solisti. — So-tija: 20. Vok. konc. 20.50 Opera gl. — Varšava: 20.15 Pesem in godba. — Budimpešta: 19.25 Vojaška godba. 22.05 Beethovnov godalni kvartet. 23 Ciganski ork. — Trst-Milano: 17.30 Simf. konc. — 21 Igra. 22.30 Zbor. — Rim-Bari: 21 Opera Faust. — Dunaj: 19.20 Valčki. 20.15 Zabavni orkester. — Berlin: 20.15 Leharjev večer. — Hamburg: 19.30 Wagnerjeva opera »Leteti Holandec«. — Stuttgart: 20.45 Leoncavallova opera »Pagliacci«. — Monakovo: 20.15 Opera in operetna glasba. — Stras-bourg: 20.10 Opera glasba.

Rokodelski oder

Rokodelski oder bo uprizoril drevi na vrtu Rokodelskega doma. Komenska ulica 12, velekomnično veseligoj »Navaden človek«, ki jo je spisal slavni komediograf Branislav Nušić Igra je polna komičnih zapletljivosti in izredno zabavna. Za novo igro je veliko zanimanje in priporočamo, da si vsakdo nabavi vstopnico v predprodaji, ki bo danes dopoldne od 10—12 in zvečer od 6—8 v Rokodelskem domu. Ob neugodnem vremenu bo igra v dvorani. Pričetek je ob osmih zvečer.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7; v ponedeljek: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Sladka gora pri Šmarju

Ta krasna Marijna cerkev zopet vabi svoje prijatelje, častilce Marijine, da jo obiščejo v dneh od 12 do 14. t. m., ko bo tukaj glavni romarski shod. Pobožnost se začne 12. t. m. ob 6 zvečer. Glavni dan je letos na nedeljo, 13. t. m. Po običajnih pobožnostih v cerkvi bo priredilo ta večer ob 9 Prosvetno društvo že misterij »Slehnernik« na prostem. Vstopnina: sedeži 10 in 6, stojišča 3 din. bo darovana za veliki zvon, ki ga romarska cerkev po vojni še ni mogla nabaviti. S pomočjo romarjev in dobrotnikov cerkve bi radi dosegli, da bi prihodnje leto že kraljeval v zdaj praznem stolpu veliki zvon in vabil ter pozdravljal bližnje in daljnje romarje. Zato ne pozabite letos na Sladko goro, čeprav je bilo že vse polno lepih in veličastnih prireditvev. V tem zatišju, in lepep Marijinem svetilišču bo največ prilike, obrniti pogled vase ter v miru in zbranosti poskrbeti za edino najbolj potrebno: rešiti svojo neumrljivo dušo! Prijatelji, častilci Marijini od blizu in daleč: Na veselo svidenje!

vsega početka našemu mestu obilno božjega blagoslova in so manjši bratje skozi sedem stoletij neumorno delovali v versem, narodnem in prosvetnem oziru med ptujskim prebivalstvom. Njihovo tiho domovanje je bilo vsekozi zatočišče za vse one, ki so bili potrebni njihove pomoči v kateremkoli oziru.

Zato se v spominu na blagoslovno preteklost očetov minoritov v Ptuj in v trdnem zaupanju na enako bodočnost ves Ptuj zgrinja krog njih s hvaležnostjo, radostjo in s čestitkami: Pax et bonum!

Dr. A. Remec, ptujski župan.

Iz pisarne okrajnega tajništva JRZ v Ptuj. Pisarna okrajnega tajništva JRZ v Ptuj. Vseh svetnikov ulica 11, bo v ponedeljek, 7. t. m., zaprta zaradi proslave minoritskega samostana G. poslanec M. Kranjc zato tega dne ne bo sprejemal strank.

Uprava ptujske bolnišnice sporoča, da so zdaj vsa slikarska in plesarska dela v zavodu že končana in da se bolniki zopet sprejemajo v prejšnjem obsegu.

Št. Iij v Slovenskih goricah

Fantovski odsek in Dekliški krožek prelepe obmejne šentiljske fare priredita v nedeljo, dne 20. avgusta popoldne ob pol 3 svoj telovadni nastop. Na sporedu so proste vaje članov, članic, mladev, mladenk in gojenc, od vsake skupine še več lepih simboličnih vaj in orodna telovadba. Vse nastop bo spremljala močna ptujska mestna godba, ki bo držala zvesta farane in drage goste tudi po končanem nastopu pri veselem razpoloženju. Po nastopu se vrši narodna zabava. Za okusna jedila in dobrega »stajajec« je preskrbljeno. — Poslužite se nedeljske polovične karte in pridite ali z vlakom, ki gre iz Maribora ob dopoldne ali ob 1 popoldne. Zveza za povratek so tudi zelo ugodne.

VIII. Mariborski teden odprt

Maribor, 5. avgusta.

Danes dopoldne ob pol enajstih je bil VIII. »Mariborski teden« slovesno odprt. Na prostoru »Mariborskega teden« so se k otvoritvi zbrali odlični mariborski in drugi gostje, med njimi zastopnik g. bana načelnik banske uprave dr. Trstenjak, mariborski mestni župan dr. Juvan, oba okrajna glavarja dr. Šiška in Eiletz, ravnatelj Masinak kot zastopnik ministra prosvete, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudoik, zastopnik mestnega poveljnika polkovnik Radovanovič s poveljnik mariborskih vojaških enot, zastopnika ordinariata stolna kanonika prelat dr. Čukala in monsg. Umek, predstojnik mestne policije Kos, obmejni komisar Krajinovič, narodni poslanci M. Kranjc, Fr. Žebot, dr. Golja in Bialec, župan iz Murske Sobote g. Hartner, prvi državni pravnik dr. Zorjan, upravnik carinarne Micič, poveljnik orožniške čete kapetan Mavrič, zastopnik Tujsko-prometne zveze v Ljubljani dr. Ratej, zastopnik ljubljanskega veleposlana dr. Dular in drugi mariborski zastopniki državnih in samoupravnih uradov, gospodarskih in kulturnih organizacij.

Predsednik »Mariborskega teden« g. dr. Lipold je svoj govor pričel z milijo na našega mladega kralja Petra II., kateremu so navzoči zaklicali trikrat »Živio«, nakar je vojaška godba zaigrala državno himno. Nato je pozdravil navzoče odličnike in sporočil, da so MT poslali brzojavne pozdrave predsedniku senata dr. A. Korošec, predsedniku Akademije znanosti in umetnosti dr. Krek, lavantinski škof dr. I. J. Toma-

žič, ljubljanski župan dr. J. Adlešič, Zagrebški in Beograjski zbor ter Putnik iz Beograda. V svojem uvodnem govoru je predsednik dr. Lipold podčrtal pomen MT, okoli katerega se vsi Mariborčani enotni družijo, in poudaril pomen letošnjih prireditev in razstav.

Za predsednikom dr. Lipoldom je spregovoril župan dr. Juvan, ki se je v imenu občine zahvalil vsem odbornikom MT, trgovcem, obrtnikom in industrijcem, ki leto za leto sodelujejo in tako Mariboru ustvarjajo dobro ime in ugled.

Nato je spregovoril zastopnik g. bana, načelnik banske uprave g. dr. Trstenjak, ki je s kratkim nagovorom proglasil VIII. Mariborski teden za odprt.

Na povabilo predsednika dr. Lipolda so si gostje nato ogledali letošnje razstave. Najprej veliko tekstilno razstavo, ki kaže neverjeten razvoj in kvaliteto naše mariborske tekstilne industrije, nato pa prvovrstno organizirano razstavo naših obrtnikov, v katerih imenu je goste pozdravil predsednik Slov. obrtnega društva g. Ivan Soč. Gostje so si ogledali tudi ostale razstave ter so se o vseh laskavo izrazili, o celotnih razstavah pa ugotovili lep napredek v primeri s prejšnjimi leti.

Mariborski teden je že danes privabil v Maribor mnogo gostov iz raznih kraev Slovenije. Zlasti mnogo jih je prišlo v popoldanskem urah, največji naval pa bo brez dvoma jutri, ko bo v Maribor prišlo obilo gostov, ki jih zanima velik festival narodnih običajev in plesov.

Festival slov. narodnih običajev

Lep sprejem Belokranjcev na kolodvoru

Maribor, 5. avgusta.

Danes se začenja v Mariboru prvi slovenski festival narodnih običajev, ki se vrši v okviru Mariborskega teden kot samostojna prireditev. Ze sprejem, ki ga je Maribor priredil udeležencem festivala, ki so se pripeljali danes dopoldne, je pokazal, da bo to izredna narodna manifestacija. Z vlakom ob 11.30 so prispeli danes v Maribor Belokranjci. Bila je to močna skupina 120 ljudi, fantov in deklet v krasnih belokranjskih narodnih nošah. Pripeljala sta jih v Maribor predsednik društva Bele Krajine dr. Bano in pa metliški župan Malešič. Na mariborskem kolodvoru so sprejeli Belokranjce skupine mariborskih dam v narodnih nošah ter več tisočgla množica. Ko je vlak zavozil v postajo, je zaigrala vojaška godba pozdravno koračnico. Prisrčno in veselo pozdravljeni so gostje izstopili, nakar jim je izrekel mestni župan dr. Juvan v imenu Maribora dobrodošlico: Dragi Belokranjci — izredno me veseli, da lahko kot župan pozdravim toliko lepih in pestrih narodnih noš iz lepe Bele Krajine. Iz vsega srca smo vam

hvaležni, da ste prišli na festival in na Mariborski teden. Prinesli ste nam svoje krasne običaje ter pripomogli, da bo festival lepa narodna prireditev, ki bo pokazala našo narodno samobitnost, višino slovenske kulture in slovensko narodno zavednost. — Nato jih je pozdravil predsednik Mariborskega teden dr. Lipold, v imenu belokranjske skupine pa se je zahvalil zastavni metliški župan Malešič, ki je bil takisto, kot njegovi rojaki, v pestri narodni noši. Pred kolodvorom so se Belokranjcem pridružile naše štajerske narodopisne skupine v narodnih nošah iz Lancove vasi, od Sv. Jurja ob Ščavnici in iz Balcincev. Nato se je formaliziral krasen in pisan sprevod z godbo na čelu, ki je odkorakal po Alekandrovi cesti, Slovenski in Gospoeki ulici na Glavni trg, kjer je bil razhod. Tisoči in tisoči meščanov so obrobili vse ulice, po katerih so gostje šli ter so jih navdušeno in veselo pozdravljali. Ze prihod narodopisnih skupin v Maribor je bil krasna manifestacija ter lep uvod v festivalne slavnosti, ki so se pričele danes popoldne s prvim nastopom na stadionu SK Železnica.

m Kaj bo danes na Mariborskem tednu? Ob 8.30 začetek lovskih strelskih tekem za pokal mariborske mestne občine na vojaškem strelišču v Radvanju; ob 9 obhod narodnih noš in narodopisnih skupin, ki nastopajo na velikem festivalu slovenskih narodnih običajev. Ob 10 druga prireditev velikega festivala na stadionu SK Železnica na Tržaški cesti; ob 10 velika dravska regata čolnov vseh kategorij na progi Mariborski otok—kopališče Kristian; ob 11 do 1.30 promenadni koncert na razstavišču; ob 15 velika dobrodelna tombola Zenskega društva na Trgu Svobode; ob 16.30 do 18 promenadni koncert na razstavišču; ob 20.30 do 22 promenadni koncert na razstavišču.

Hotel MARIBORSKI DVOR, Maribor

ves komfort, izvrstna kuhinja, solidna postrežba. Se priporoča

FANI KVEDER

m Pričetek jadranskih letalskih tekem. Včeraj jutraj so se začele v Mariboru jadrane tekme. Otvoritev se je izvršila jutraj ob pol 9 na tezenskem letališču. Navzoči so bili mestni župan dr. Juvan, predsednik Aerokluba dr. Tominec, magistratni ravnatelj Rodošek, ravnatelj Putnika Loos, predsednik Mariborskega teden dr. Lipold ter zastopnik štaba zrakoplovstva v Zemunu inž. Cijan. Dosedaj je prišlo na tekmovalne 10 jadranskih letal, 4 iz Pančeva, 2 iz Zemuna, 4 od Akademije jadrane skupine v Beogradu ter 5 motornih letal iz Zemuna, Zagreba in Pančeva. Ostala prijavljena tekmovalna letala prispelo še danes. Po otvoritvi so se tekme pričele ter so se dvignila v zrak tri brezmotorna letala.

»Hermes« enoletni trgovski tečaj, Maribor. Zrinjskega trg 1, sprejema dnevno prijave. Praktičen strokovni trgovski pouk. Nizka šolnina. Zahtevajte brezplačne prospekte.

m Zanimivo priznanje. Bivši hotelir Mariborskega dvora in lastnik Nove švicarije v Rogški Slatini g. Adam Črešnar je bil odlikovan na zadnji industrijsko-trgovsko-gostinski razstavi v Parizu odlikovan z zlato medaljo in diplomom. Vsekakor častno priznanje za našega domačega podjetnika!

m »Vzajemnost«, društvo duhovnikov Lavantinske škofije v Mariboru ima svoj redni letni občni zbor v ponedeljek 7. t. m. ob pol 12 v bogoslovju. Ker so na dnevnem redu važne zadeve, naj se ga člani polnoštevilno udeležijo.

LINOLEJ, kartolej voščeno platno, gumij platno in umetno usnje kupite na ceneje pri »Obnova«, F. NOVAK, Jurčičeva ulica 6.

m Tečaj za učiteljice gospodinjstvo-nadaljevalnih sol. Te dni se je začel na deklinskih zavodu »Vesna« 14dnevni tečaj za ljudskošolske učiteljice, ki nameravajo poučevati odrasla kmetijska dekleta v gospodinjstvo-nadaljevalnih solah. Za tečaj je vladalo veliko zanimanje, posebno med mlajšim in obmejnim učiteljstvom. Banska uprava je zamogla zaenkrat sprejeti le 43 učiteljice. Tečaj vodi višji šolski svetnik Jože Krolj iz Ljubljane, ki poučuje kmetjsko psihologijo, pedagogiko, sociologijo in poslovanje. V tečaju poučuje še učiteljica Anka Mešiček metodiko, prof. Baš narodopisje, dr. Dornik kmetjsko literaturo, dr. Vrtovec in dr. Benčan asanacijo vasi, nego dojenčkov in otrok, načelnik Brandner socialno skrbstvo na deželi in prof. Šiftar kmetijsko gospodarstvo. Tečajnice bodo priredile več izletov na mejo.

m V Kaštel Stafilci gredo deklice v torek 8. t. m. s brzovlakom ob 13.45. Zato naj se zberejo ob 12.30 na hodniku frančiškanskega samostana. S seboj naj prinesejo vse potrebne reči in hrano za eno noč.

m Zveza združenih delavcev se je preselila iz dosedanjih prostorov v Miklošičevi ulici 2 v nove prostore v Delavsko zbornico, Sodna ulica 9-I.

Naznanilo!

Mleko, mlečne izdelke, zelenjavo, sadje, kruh, bonbone, čokolado, kekse, pivo v steklenicah in druge potrebščine, nudi Vam naiceneje in ob solidni postrežbi novo otvorenja trgovina **Milka Župan, Maribor, Tržaška cesta 46**

m Carinski dohodki so znašali v Mariboru meseca julija 7.956.324,25 din, od tega pa odpade na izvoz 72.213 din. Depozitov je imela carinarnica za 546.587,10 din.

m Danes se poročita g. Fran Satler, odvetnik pri Sv. Lenartu v Slov. gor., in gđc. Vanda Vukova, hči dr. Ivana Vuka, sodnika stola sedmorice v pok. v Ljubljani.

m Siferski izpiti se vrše pri okrajnem načelstvu Maribor-desni breg v četrtek 10. avgusta ob pol dveh popoldne.

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč vrši danes OUZD zdravnik dr. Karel Zakrajšek, Gregorčičeva ulica 4-II.

Ne pozabite poskusiti vln **HOTELA „OREL“** na veseličnem prostoru »Mariborskega teden« ali pa v restavraciji na Grajskem trgu.

m Zetev smrti. V bolnišnici je umrl v starosti 38 let Leopold Robič. — Na Tržaški cesti 64 je pokosila smrt železničarjevo soprogo Ivano Selinšek, ki je dočakala 67 let. Naj počiva v miru.

m Krznarstvo P. Semko, Gosposka 37, vam nudi šedaj ceneje kožuho in krznarske izdelke.

m Tomšičevo ulico bodo prvo asfaltirali. — Včeraj so začeli mestni delavci s pripravami za asfaltiranje Tomšičeve ulice. Cestnišče sedaj izpirajo z močnimi curki vode, da odstranijo vse prah, nato ga bodo popravili ter zatem pobrizgali z vročo asfaltno zmesjo, katero posujejo s peskom. To je najcenejši, pa tudi najmanj trpežen način moderne ureditve cest ter zadovoljuje le v ulicah, ki nimajo velikega voznega prometa.

Primarij dr. Jože Flajs

od 8. do 25. avgusta ne ordinira

m Člani ZAKS, ki se udeležijo tabora pri Marjici Snežni, posebno oni iz mariborske okolice, Slov. Bistrice in Braslovca naj bodo že pred 9 zbrani pred mariborskim kolodvorom, ker odide en avto že ob 9 iz Maribora, zato da pripelje o pravem času duhovnika k Marjici Snežni. Drugi avto je namenjen za udeležence iz Ljubljane. V toliko je potni red premejen.

Dr. Milko Bedjanič ne ordinira do 27. avgusta

m Za radio sprejem pri odprtih oknih je izdala policija lastnikov: sprejemnikov sledeča navodila: Lastniki radio aparatov se opozarjajo, da se strogo držijo odredbe, ki prepovedujejo uporabo radio aparata pri odprtem oknu od 22 zvečer do 7 jutraj, ali sicer s temi aparati kaliti javni mir ali pa z nameravanimi preglasnimi oddajami radio prenosa žaliti nacionalni čut prebivalstva. Prestopki se bodo strogo kaznovali.

Restavracija kavarne **Pizenski dvor A. Senica, tik Glavnega trga.** — Izborna kuhinja, prvovrstna vina — čez ulico znaten popust — solidna postrežba, lep senčnat vrt, salonsko kegljišče.

m Predstojništvo mestne policije razpisuje nabavo štirideskega osebnega zaprtega avtomobila in motornega kolesa s prikolicco. Ponudbe je vložiti do 12. avgusta pri predstojništvu mestne policije.

m Dve kolesi sta bila ukradeni v petek. Zmanjkalo je kolo trgovca Kurta Hauemaningerja, 1500 din vredno kolo »Brenabore«, ki ga je pustil v Jezdarski ulici pred Erlichovo tovarno ter 1000 dinarjev vredno kolo »Opel« prevoznika Ivana Goleža izpred trafike na Aleksandrovi cesti 44.

Dr. Perko

do 23. avgusta ne ordinira

m Najboljše Vam plača zlato in srebro Grajski urar Jan, Maribor.

m Da se očisti Maribor nezaželenih gostov, je policija napravila pred pričetkom Mariborskega teden obsežno racijo ter je ob tej priliki polovila 10 sumljivih oseb.

Štajerski kmet zboruje

V središču prelepih Slovenskih gor, v Sv. Lenartu v Slov. gorah, bo v nedeljo, dne 3. septembra 1939 velika prireditev Kmečke zveze: »Slovenjgoriški kmečki tabor« z celodnevno sporedom in sicer: Dopoldne cerkvena slovesnost z blagoslovitvijo prapora MKZ Sv. Lenart v Slov. gorah. Po blagoslovitvi tabor na prostem. Na katerem govori med drugimi tudi g. minister Snoj. Po taboru pa bo na istem prostoru vzporedno Pelančičeve sodobne igre: »Slovenskega kmeta poveste«.

Na to prireditev in zborovanje vabimo vse slovensko ljudstvo, posebno Tebe, slovenski kmet, da spoznaš težave in skrbi delovnega slovenskega

Celjske novice

10 let celjskega mestnega avtobusnega podjetja

Ob priliki 10 letnice obstoja celjskega mestnega avtobusnega podjetja smo pred kratkim obširno poročali o pričetku in razvoju te, za Celje tako važne gospodarske institucije, ki ima neprecenljive zasluge za tujski promet Celja, Savinjske in Logarske doline ter veže s svojim sijajno urejenim voznim omrežjem Celje tudi s Sotelsko dolino, šmarnskim okrajem in Dobrno, znanim letoviščem in zdraviliščem. Tekom 10 let je avtobusno podjetje pokazalo, kako potreben činitelj je Celjanom in prebivalstvu krajev, ki so bili poprej naravnost odrezani do mesta. Posebno se je podjetje povzdignilo v letih, odkar ima vodstvo podjetja sedanjí upravni odbor s predsednikom gosp. Antonom Fazarincem na čelu. Zamenjali so stare neekonomične vozove za nove na pogon z nafto. Podjetje je že v letu 1936. nabavilo dva nova voza, ki sta bila plačana že v teku dveh let s prihranki na pogonskih stroških. Letos je podjetje nabavilo še dva nova voza, tako, da ima današnji vozní park 13 moderno opremljenih voz, od teh 7 na pogon z nafto. Število sedežev znaša 326 ter se je od leta 1930. podvojilo. Posebno pažnjo poveča podjetje izletniškim vožnjam v tu in inozemstvo. Potujoče občinstvo, zlasti izletniki in tuji ter inozemci se zelo pohvalno izražajo o modernu opremljenih avtomobilih, na katerih je vožnja vkljub elabim cestam v naših krajih zelo prijetna. Njihov donos je v letu 1938. dvignil za 650% proti onemu iz leta 1930. in tvori sedaj skoraj četrtino donosa celokupne vozarine. Vse razvoj kažejo številke, ki se nanašajo na čas od leta 1929. do 30. aprila 1939. Prevožena kilometraža 2.254.151 km, inkaso na vozarini 13.883.148 din, inkaso na posebnih vožnjah 685.798 din, stroški vzdrževanja 2.055.941 din, pogonski stroški 4.016.522 din, upravni stroški 3.468.602 in javne dajatve 1.207.968 din.

Vsi z veliko pozornostjo in veseljem zasledujemo napredek mestnega avtobusnega podjetja in želimo, da bi še napredovalo vse v korist Celja in krajev, s katerimi smo zvezani po avtobusih!

Obiščite VIII. Mariborski teden!

c Velika gasilska slavnost na Bahnem pri Celju. Pred 19 leti so se na pobudo pokojnega g. Maksa Janiča zbrali na njegovem vrtu kmetje in fantje iz vasi Babno, Ložnica, Medlog in Lava, da bi ustanovili prostovoljno gasilsko četo. Ustanovni občni zbor je bil 9. maja 1920 in s tem dnem je začelo društvo delovati. Prvo leto je načeloval družstvu g. Anton Hribnik, njegov marljiv tajnik pa je bil g. Gaberšek Josip. Po enem letu je bil izvoljen za načelnika g. Pišek Jože, ki je načeloval do reorganizacije gasilstva. Takrat je bil izvoljen za predsednika g. Jakša Franc, ki še danes predseduje četi. Začetno orodje čete je bila ročna brizgalna, dar rajnega Maksa Janiča. L. 1932. je dobilo društvo motoriko in avtomobil, vse to pa so zbrali gasilci med dobrotniki, pri katerih se je najbolj izkazal Janič. Društvo šteje danes 33 izvršujočih članov in 42 podpornih. Ima svoj gasilski dom, modernizirano orodje, da nikakor ne zaostaja za drugimi društvi. O priliki 19 letnice si je društvo kupilo nov društveni prapor, katerega bo blagoslovilo danes ob 3 popoldne pred kapelico g. Janičeve na Bahnem celjski opat g. Peter Jurač. S to slavnostjo je združen tudi župni izlet in bo po blagoslovitvi nastop članov s prostimi vajami za kongres in nastop s plinskimi maskami, nato pa bo velika vrtna veselica. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel podpredsednik narodne skupštine in narodni poslanec g. Alojzij Miheličič, praporu pa botrujeta minister g. Franc Snoj in predsednik mestne občine g. dr. Voršič Alojzij. Slavnosti se bo udeležil tudi narodni poslanec g. prof. Bitenc Mirko in drugi odličniki.

c V Maria-Zell, znano romarsko postojanko, bo Putnikovo tridenčno avtobusno potovanje od 8. do 10. sept. Iz Maria Zell se vožnja 9. sept. nadaljuje na Dunaj, kjer bodo potniki imeli priliko, ogledati si jesenski velesejem. Cena din 300 za osebo, vključno za skupni potni list. Prijave do 1. sept. pri Putniku, Celje, telef. 119.

c Razstava malih živali v Celju. Razstava malih živali je gotovo ena izmed najpriljubljenejših in najzanimivejših prireditev na celjskem tednu. Marljivi celjski rejci so tako lepo uredili svojo razstavo, da jim je res lahko v čast in ponos. Tako lepe razstave ne smorejo tudi največja društva. Tu se je res pokazalo, kaj lahko napravi stvarno delo in pridnost. Zato je dolžnost vseh Celjanov in okoličanov, da si v znak priznanja ogledajo razstavo. Takšne razstave Celje še ni videlo! Razstavljenih je 197 živali, ki so nameščene v 76 kletkah. Od teh je 96 kokoši in 101 kunec. Od kokoši prevladuje štajerka. Od kuncev pa prevladujejo ovnati, ki jih je 40. Posebno izmed

Narodni tabor v Slovenskih Konjicah

Dne 27. avgusta 1939

bo

v Slovenskih Konjicah

velik narodni tabor

na katerem govorijo naši ministri, senatorji in narodni poslanci.

Organizirajte po vseh občinah čim obilnejšo udeležbo!

ljudestva ob severni meji naše ožje in širše domovine, da skupno z nami manifestirajo za boljše bodočnost slovenskega kmeta in se z nami navdušijo za procvit in rast stanovske in nacionalne zavesti med obmejnimi prebivalstvom, ki je kot tako, pač najbolj podvrženo tuji propagandi.

V Sv. Lenartu v Slov. gorah naj bo res naš nacionalno kmečki tabor, iz katerega smernice se mora razvijati nova bodočnost obmejnega prebivalstva, kateri naj bi bil manifestacija za avtonomno in edino Jugoslavijo, za našega kralja in ideale slovenske samobitnosti.

Vsak, komur erce kmečko in slovensko bije, naj prihihi na naš veliki dan!

belih ovnačev je nekaj prvovrstnih živali, ki so vredne, da si jih človek ogleda. Tudi izmed dunajčanov, orjakov in činčev je nekaj prvovrstnih primerov. Na razstavi je tudi prenosna kur-nica, ki vzbuja splošno občudovanje, ker se da na lahek in hiter način sestaviti in zopet razstaviti. Prednost pri sestavljanju je tudi v tem, da pri sestavljanju ni treba žebeljev. Na razstavi so tudi izdelki iz angorske volne, ki so odlično naravno sredstvo proti revmatizmu in išiasu. — Ta razstava je priprava Celjanov za veliko banovinsko razstavo malih živali, ki bo na jesenskem ljubljanskem velesejmu v času od 2. do 11. septembra in ki jo bo priredila kr. banska uprava. Razstava se zaključuje danes.

c Tudi v Celju vlada veliko zanimanje za II. jugoslovanski gasilski kongres v Ljubljani. Zelo zanimiva točka sporeda bo 14. avgusta ob 9 zvečer veličasten ognjemet. Ker je prijav zelo veliko, si pravočasno nabavite kongresno knjižico z znakom po ceni din 7 pri tajniku Prostovoljne gasilske čete v Gaberju.

c Nedeljsko zdravniško službo za člane OUZD ima danes g. dr. Premšak, Cankarjeva 6.

c Počitniška kolonija vajencev, o kateri je poročal »Slovenec«, se bo pričela jutri v Orli vasi pri Braslovcah. Jutri v ponedeljek 7. avgusta se odpelje 35 obrtniških vajencev iz Celja v Orlo vas pri Braslovcah. Z velikim razumevanjem podpredsednika narodne skupštine g. Alojzija Miheličiča in celjskega župana g. Alojzija Voršiča, so celjski salezijanci organizirali to počitniško kolonijo, ki jo bo vodil g. dr. Jerko Družinič. Sveži podeželski zrak, prijetni valovi Savinje, dnevni sprehodi po okolici bodo krepčali telo, razna primerna predavanja in zabave pa bodo obogatila duha in razveselila srca naših fantov.

c 4 m globoko je padel na Frankolovem pri Celju 41 letni krošnjar Eranovič Peter iz Trnoveli pri Škofji vasi. Pri padcu je dobil težke poškodbe po glavi tako, da so ga morali pripeljati v celjsko bolnišnico.

c Vsem blagim srcem, ki so nam pomagala, da smo se udeležili kongresa Kristusa Kralja, priščeden Bog plačaj Mali Križarji.

c Sv. maša na Korošici bo v sredo, 16. avgusta v kapelici sv. Cirila in Metoda na Molički planini pod Ojstrico. Planinci vabljani!

Podobor U. R. O. L. R. Celje poziva člane rezervne oficirje, da pohite e prijave za skupno potovanje rez. oficirjev iz dravske banovine v Belgrad in Oplenac, ki bo v dneh 5. do 8. septembra. Potovanje izključno v uniformi.

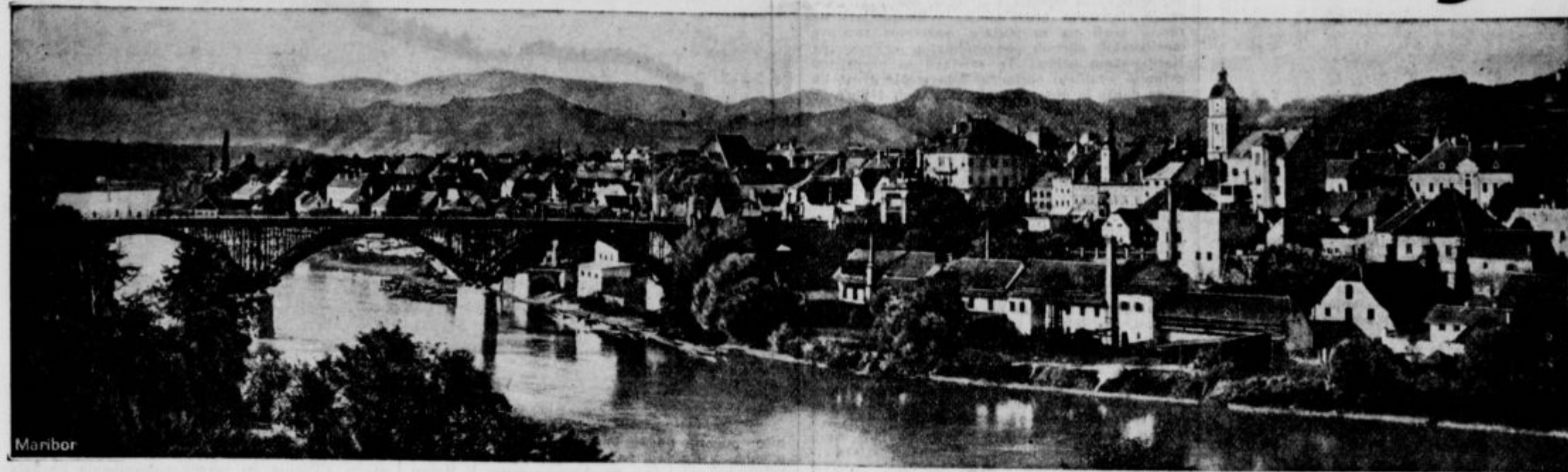
c Umetniška razstava društva Slovenski lik v Celju 29. julija je bila odprta razstava del društva »Slovenski lik« v dvorani Mestne hranilnice v Celju. Razstavljenih je okrog 70 izbranih del. Na razstavi je najštevilneje zastopan Franc Kralj, Lojze Susmerlj in Franjo Golob razstavlja lepo zbirko slik v različnih tehnikah. Posebno pozornost na razstavi pa vzbujajo dela Celjana kiparja Adalberta Lipičnika. Na tej razstavi razstavlja 5 portretov, katerih umetniška kvaliteta se lahko kosa z umetninami stare klasične dobe in obenem moderne pariške šole. Najboljše njegovo delo je portret A. Miheličiča. Tudi ostali njegovi portreti ne zaostajajo za njim. Razstava je odprta še danes.

c Uradni dan zbornice za TOI bo v torek 8. avgusta od 8. do 12. dopoldne v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje v Razlagovi ul.

c Industrijsko delavstvo v Jesenic in Javornika v Celju. Z večerajšnjim jutranjim vlakom se je pripeljalo v Celje nad 500 delavcev industrijske družbe z Jesenic in Javornika. S celjskega kolodvora so korakali z državnega zaostava na čelu in godbo v Gaberje, kjer so si ogledali Westno tovarno. Izletniki so vzbudili v Celju veliko pozornost. Delavci so imeli s sabo harmonike in druge instrumente ter so po ulicah igrali. Vodil jih je g. inž. Zemljak.

c Prevare bosanskega trgovca. Pred kratkim je poročalo časopisje o veliki prevari bosanskih preprogarjev v Murski Soboti, kjer se je posrežilo nekemu preprogarju, da je ogoljufal neko gospo za 20.000 din. Na prav isti način je skušal ogoljufati neki preprogar, ki je prišel na celjsko razstavo. Ker mu je primanjloval denarja, je šel k nekemu inženirju in ga prosil, da bi mu posodil 4000 din. Ta mu jih je svedel dal, prodajalec pa je zastavil preprogo, o kateri je trdil, da je perzijska in vredna 12.000 din. Med tem časom se je g. inž. zanimal za kvaliteto preproge in ugotovil, da je preproga navadna tovarniški francoski izdelek iz bombaža in vredna 800 din. Na prav isti način je ogoljufal neko gospo v Celju. Tej gospi je prodal preprogo za 1.200 din, nato pa poslal k njej nekega moskega s prošnjo, da bi izročila preprogo, ker ima dobrega kupca ter z obljubo, da ji bo denar vrnil. Gospi je preprogo dala, prodajalec pa ni bilo več k njej. Celjska policija preiskuje zadevo in je storilcu že na sledu.

Od Drave do Savinje

Maribor

Beseda mariborskega župana

Modernemu mestu so v sodobnem, gospodarskem in socialnem življenju naložene velike in težke naloge. Vedno bolj in bolj prevzema mesto vodstvo življenja; s tem vodstvom pa prehaja nanj tudi dolžnost reševanja mnogih vprašanj, ki segajo čez njegove meje daleč v podeželsko zaledje, odkoder se v mesto stekajo žile vsega njegovega življenja. Mesta so postala pljuča, s katerimi diha podeželje!

Tako poslanstvo sili moderno mesto k čim močnejšemu uveljavljanju, skrajnim naporom in k mobilizaciji vseh pozitivnih sil, ki jih je mogoče uslužiti.

Ena med oblikami uveljavljanja modernega mesta so velesojmi in gospodarske ter kulturne revije. Tudi Maribor si je tako revijo ustvaril v »Mariborskem tednu«, ki zdaj že osmič vabi obiskovalce v Maribor in jih seznani z njegovim delom in življenjem.

»Mariborski teden« si je z dosedanjim delom za naše mesto pridobil že mnogo zaslug. Zato sem vesel, da je »Slovenec« ob priliki začetka te odlične naše ustanove svojo današnjo številko posvetil Mariboru, njegovemu življenju in delu. Zavedam se, kako more časopisje sodelovati pri oblikovanju mestnega življenja.

Mariborsko številko današnjega »Slovenca« kot mestni župan pozdravljam in ji želim, da bi v polni meri dosegla svoj namen.

Dr. Alojzij Juvan, mariborski župan.

preko noči je postal središče ene naših mladih gospodarskih panog — tekstilne industrije, ki je mestu prinesla vir novega gospodarskega življenja in kmalu postala ena prvih gospodarskih faktorjev Maribora.

Mariborska industrija

Do leta 1918 ni igrala mariborska industrija velike vloge. Naseljevala so se prej tukaj industrijska podjetja, kakor so jih poznala vsa predalpska mesta. Edina izjema so bile delavnice bivše južne železnice, ki so že pred vojno zaposlovale okoli 2000 delavcev. Predvojni Maribor je poznal predvsem mlinarsko in usnjarsko industrijo, pivovarnarstvo in opekarno, mestna občina pa je imela med svojimi podjetji klavnico, vodovod, plinarno in kopališče. Mlinarske industrije je bilo po vojni kmalu konec. Maribor po vojni ni več mogel biti posredovalec med žitno Madžarsko in alpskimi deželami. Mlinarstvo je zato propadlo, rešilo se je le eno podjetje, ki je svoj obrat spremenilo v tovarno testenin. Tudi usnjarska industrija je kmalu prišla v krizo, da danes ni več toliko pomemben faktor v mariborski industriji kakor nekdanj, propadlo je tudi pivovarnarstvo. Od nekdanj cvetoče panoge mariborskega gospodarstva je ostala le še majhna Tschelligijeva pivovarna.

Marsikatera mariborska industrija je sicer v letih po prevratu propadla, vendar je na ruševinah teh zrastle kmalu novo gospodarsko življenje. Leta 1918 je postal Maribor periferna vhodna točka v novo državo. Hkrati je prišla v neposredni bližini Maribora, na Fali, delovati velika elektrarna s 50.000 konjskimi silami. Nove državne meje in cenen tok falske elektrarne sta Mariboru ustvarila povsem nove razvojne možnosti za industrijo, ki jih je Maribor tudi do kraja izrabil.

Razne predvojne industrije Maribora je nadomestila tekstilna industrija, ki je predvojni Maribor sploh ni imel in ki se je kmalu tako razvila, da je po svoji gospodarski pomembnosti in po številu delavstva, ki ga zaposluje, daleč presegla propadle predvojne industrije.

Prva tekstilna tovarna je bila v Mariboru ustanovljena leta 1920 v Melju. To je današnja Mariborska tekstilna tovarnica. Isto leto je bila ustanovljena tovarna Zelenka in Co, leta 1920 je zgradila svoje obrate tovarna Doctor in Drug, leta 1923 se ji je pridružila Texta, leta 1926 tovarna Ehrlich, istega leta je nastalo tudi podjetje J. Hutter in drug, leta 1927 je začela obratovati tovarna svile K. Thoma, leto pozneje Zora d. d., leta 1932 smo dobili Brenovo tovarno, Jugosvilo, Hugo Šterna in Erno Klein, naslednje leto Atama, leta 1934 pa je prineslo rekord: ustanovile so se tovarne Marko Rosner, Jugotekstil, Mariborska tovarna svile, J. Vlach in Jan Barta. Leta 1936 se je osnovala tovarna Tekstilna družba v Košakih. Pred dvema letoma pa je nastala tkalnica Novak in Co. V teku 18 let je tako v Mariboru in bližnji okolici nastalo dvajset tovarn, v katerih je zaposlenih okoli 250 uradnikov in nad 7000 delavcev in delavk, torej neprimerno več kakor po prevratu propadle industrije. Mariborske tekstilne tovarnice izdelajo sedaj letno okoli 30 milijonov metrov raznega blaga. V zvezi z novo tekstilno industrijo sta nastali še dve tovarni za tehnične potrebščine tekstilne industrije, ki zaposlujeta okrog 100 delavcev in nameščencev.

Dasi je tekstilna industrija trenutno po številu delavstva in po gospodarskem pomenu na prvem mestu, so se tudi druge industrijske panoge v mestu in neposredni okolici v zadnjih letih lepo uveljavile. Poleg tekstilne industrije ima Maribor z okolico še okrog 90 industrijskih obratov, ki zaposlujejo skupaj z železniškimi delavnicami blizu 6000 delavcev. Najmočnejša je kovinska industrija, ki šteje 12 obratov s 700 delavci. Vsa ta industrija je nastala šele v povojni dobi, medtem ko je predvojna doba poznala le kovinarsko obrt. Največji tovrstni podjetji sta Splošna stavbna družba in »Kovinar« na Tenzem. Prav nagel razvoj je zavzela tudi gradbeni industrija z opekarnami in cementnimi izdelki. Po goji za razvoj ji je dal nagel gradbeni razvoj mesta in od leta do leta rastejo javna in zasebna gradbeni podjetja. Dočim so bila pred vojno v Mariboru le manjša gradbeni podjetja, imamo sedaj nekatera tovrstna velepodjetja, ki se uspešno udeležujejo pri gradnjah železniških prog, velikih regulacijskih in cestnih delih po vsej državi. Opekarni ima Maribor danes sedem, od tega je Dervuškova že pravo velepodjetje.

Mogočen je bil razvoj kemične industrije, ki zaposluje že 600 delavcev. Na prvem mestu je Tvarnica za dušik v Rušah s 460 delovnimi močmi, drugo največje podjetje so Zlatorogove tovarnice mila in pralnih praškov. Razen teh so v Mariboru še štiri tovarne za kemične predmete. Lesna industrija je bila pred prevratom v Mariboru precej močno razvita, se je v prvih povojnih letih še rapidno dvignila, pozneje pa je nastal zastoj v tej stroki ter je začela nazadovati. Nekatere velike žage so popolnoma izginile ter je ostalo samo eno samostojno podjetje te stroke, dočim se je drugo preuredilo skoraj izključno za izdelovanje zabojev za eksport. Ohranile so se tudi žage, ki so priključene h gradbenim podjetjem. Pohištveno industrijo tvorijo štiri tovarne, nekaj lesnih industrij se je obdržalo tudi še v okolici. Lepo se razvijajo tovarnice celuloze in lepenke, ki so se naselile v širšem mariborskem okolišju. Svoječasno najvažnejša je

Pomen »Mariborskega tedna« za Maribor in njegovo zaledje

Iz drugih člankov mariborskega dela štajerske številke »Slovenca« je videti, kako v Mariboru živo klije gospodarsko, kulturno in ostalo življenje; kako je iz malih in skromnih začetkov bujno razraslo. Razumljivo, da je vse to življenje zahtevalo in iskalo izraza v instituciji, ki bi od leta do leta znala in hotela ne le domačinom, marveč tudi tujcem iz države in inozemstva pokazati bujno življenje mariborskega mesta.

Prvi poizkusi, ki so v svojem delokrogu prva leta sicer uspevali, potem pa kmalu zopet zaspali, nekatere gospodarske ali boljše obrtniške revije Maribora, so bile pokrajinske razstave v Mariboru, ki so pa leta 1922 prenehale. Vse do leta 1932 sličnih prireditve ni bilo. Šele v tem letu, ko je bila gospodarska kriza na višku, se je vršil sestanek zastopnikov gospodarskih, tujkoprometnih, kulturnih in sportskih organizacij, na katerem se je ustvarila uresničitev zamisli »Mariborskega tedna« kot trajne mariborske ustanove, ki bi naj od leta do leta prikazovala na svojih razstavah in prireditvah celotno mariborsko življenje — od gospodarskega do kulturnega — in v Mariboru s takimi prireditvami vabila tujce na obisk ne le Maribora, ampak tudi njegovega lepega zaledja. Uspeh I. MT je dal poguma za novo delo. Ze pred II. MT se je prireditveni odbor MT spremlil v zadrugo, s čimer je bila ustvarjena možnost, da ostane MT trajna institucija. S tem pa je bila tudi mariborski instituciji, rekli bi, simpatičen značaj: poslovala ni po kakih pridobitvenih vidikih in vse delo vodstva je častno, to se pravi brezplačno, s čimer je omogočeno, da vsa svoja sredstva daje na razpolago za financiranje ali pa vsaj subvencioniranje tistih prireditve MT, mišljene so predvsem kulturne, ki same ne donosajo dohodkov in se tako brez izdatne podpore MT ne bi mogle vršiti. Tak značaj in požrtvovalno delo vodstva pa moralna podpora vse mariborske slovenske javnosti je dala MT tudi dovolj notranje sile, da se je poleg velikih ustanov, Belgrajškega, Zagrebškega in Ljubljanskega velesejma v manjših mestih mogla ohraniti le mariborska institucija, medtem ko so vsi drugi poizkusi drugih mest prej ali slej propadli. Danes uživa MT ne samo med jugoslovanskimi, marveč tudi med inozemskimi mesti velik ugled, pa tudi zanimanje zanj raste od leta do leta, kar zlasti potrjuje dejstvo, da se je tudi neko inozemsko meso zanimalo za pravila, ustroj in poslovanje Mariborskega tedna.

Dosedanje prireditve MT nam same jasno govore o njegovem pomenu za Maribor in njegovo zaledje. V teku svojega obstoja je MT organiziral najraznovrstnejše prireditve, ki bi jih mogle razdeliti v tri dele: gospodarske, kulturne in sportske. Leto za letom se vršijo v okviru MT gospodarske razstave naše industrije, obrti, trgovine, kmetijstva, gozdarstva. Treba je pa pri teh gospodarskih prireditvah podčrtati, da jim ni bil namen gospodarski, to se pravi, niso bile organizirane kot sejmi, marveč kot revije, ki naj domačinu in tujcu pokažejo gospodarsko udejstvovanje in napredovanje gospodarstva na naši severni meji.

Prav tako veliko skrb in pozornost, kakor našemu gospodarstvu, je MT vselej posvečal tudi slovenskemu kulturnemu življenju in zato sam organiziral in finansiral različne kulturne prireditve, ali pa skušal kulturne organizacije prido-

biti, da so svoje velike letne prireditve vključili prireditvam MT. V tej zvezi je poleg veličastnih gledaliških predstav na prostem in monstre koncertov, omeniti razstave narodnih in umetnih slovenskih vezenin, filatelistično razstavo, zlasti pa temeljito in edinstveno »Jubilejno razstavo« lanskega leta ob priliki 20-letnice Jugoslavije, ki je pokazala življenje in napredek Maribora v zadnjih 20 letih na vseh področjih njegovega udejstvovanja.

Mariborski teden tudi ni pozabil mariborskega sporta. Leto za letom je omogočal najraznovrstnejše sportne prireditve, jih finansiral in podpiral ter tako javnost opozoril tudi na to plat udejstvovanja naše mladine in našega mesta, ki je danes v času sporta in premišljene telesne vzgoje pač ni omalovaževati.

Ce pomislimo, kolike množice tujcev od blizu in daleč, iz Jugoslavije in drugih držav, so pose-

tile vse te mnogovrstne prireditve MT, ni težko ugotoviti njegovega pomena za Maribor. V letih svojega obstoja je MT zvesto prikazoval življenje in napredek Maribora v vseh ozirih. S temeljitimi slikami svojega življenja je vabil v Maribor tujce in s tem pospeševal mariborski turizem v treh oblikah: v gospodarski, ker je privabljal v Maribor gospodarske kroge, v kulturni, ker je Mariboru približal vse, ki jim je mar spoznavanje naše kulture, in sportski, s katerimi je klical v naše mesto sportno mladino.

Ce k temu pristavimo še, da je MT leto za letom ob priliki svojih prireditve pošiljal v svet na stotine propagandnih prospektov Maribora in njegove široke okolice, moremo reči, da je za tujsko prometno povzdigo Maribora storil ogromno in s tem odprl v Mariboru dotok turizma z običajnim smislom besede.

S tem pa je že tudi podan pomen MT za Maribor. Z revijami našega gospodarskega, kulturnega, nacionalnega in sportnega življenja našega mesta je Maribor pridobil veliko število prijateljev, ki poznajo in cenijo njegovo delo in življenje, vedo, kaj je v gospodarskem in narodnostnem oziru in zato radi prihajajo vanj in iz njega dalje v našo severno slovensko domovino.

Gospodarstvo Maribora

Gospodarski razvoj Maribora v zadnjih dvasetih letih je potrdil, da ima Maribor vse predpogoje, da postane in je važen gospodarski center ne le Slovenije, marveč vse države. Ugodna geografska lega ob važnih mednarodnih trgovskih poteh, ki niso ostala neopažena s strani političnih faktorjev že pred mnogimi stoletji, bližina meje, razmeroma cenena električna energija in dovoljna, pa inteligentna delovna sila, vse to je v zadnjih letih dvignilo Maribor med eno najpomembnejših gospodarskih središč. Razlogi, da je treba in da je mogoče iz nekdanjega malomeščanskega Maribora

napraviti trgovsko in industrijsko mesto, so bili in so tako močni, da so premagali tudi predobro znane tendence v naši gospodarski politiki, ki bi bile v stanu vsa gospodarski razvoj Maribora do kraja zavreti, če v njem ne bi bilo toliko naravnih in socialnih predpogojev za močan gospodarski precvit.

Kmalu po vstopu Maribora v novo jugoslovansko državo se je Maribor pričel naglo gospodarsko razvijati. Kmalu po končani povojni gospodarski konjunkturi je gospodarski napredek sicer nekoliko zastal, toda Maribor si je našel rešitev; skoraj

Aleksandrova cesta ob Mariborskem tednu

Goddarska šola v Mariboru.

bila v Mariboru usnjarska industrija, ki pa se novim povojnim razmeram največ zaradi zastarelih obratov ni mogla prilagoditi. Edino Freundova tovarna usnja je ostala v polnem obratu. Na novo pa je nastala v Mariboru po vojni čevljarstva industrija, ki šteje danes tri večje obrate. V živilski stroki je mlinarska industrija skrhala, le Franzovo podjetje se je obdržalo, ker je priključilo svojemu mlinskemu obratu tovarno točenin. Tudi industrija mesnih izdelkov se je po prevratu lopo razvila, pozneje pa je nastal zastoj zaradi otežčenega izvoza. Tudi pivovarniška industrija je skrhala, pač na smo dobili tovarno čokolade, industrije sadnih konzerv in sokov, bučnega olja ter dve tovarni likerjev. Zelo velik razmah je zazvelo tiskarstvo, ki je bilo pred prevratom v Mariboru slabo razvito.

Naglemu porastu industrije v novi državi se ima Maribor zahvaliti tudi pametni gospodarski politiki mestne občine, ki je nudila tovarnam pri naselitvi razne ugodnosti, kakor poceni stavbišča, razne davčne olajšave in — kar je najvažnejše — najcenejši industrijski tok za pogon elektromotorjev v Jugoslaviji. Zaradi tega je danes vsa mariborska industrija brez izjeme že elektrificirana, tudi one tovarne, ki — kakor v tekstilni stroki — nujno potrebujejo za svoj obrat paro ter imajo velike kotlarne, raje uporabljajo za pogon strojev električno energijo, ki jim jo dobavlja mestno električno podjetje.

Razvoj mariborske trgovine

Maribor je bil že od nekdaj živahno trgovsko mesto. Ležal je na važnem križišču glavnih prometnih žil, ki so vezale jug in sever ter vzhod in zapad, poleg tega pa je bila zelo ugodna bližina Drave, ki se je zaradi pomanjkanja primernejših prometnih zvez dosti uporabljala kot prometna trgovska pot. Od zapada je prihajal v Maribor ter se je pošiljal naprej predvsem les, od vzhoda pa žito, zaradi bližine Slovenskih goric pa se je razvijala vinska trgovina. Gradnja železnice je prinesla nov dvig mariborske trgovine. Karakteristična za predvojni Maribor je bila trgovina z vinom, deželni pridelki in lesom. Ostala trgovina je bila le lokalnega značaja. Ob prevratu je štel mariborski trgovski gremij 335 članov. Po prevratu je nastal v Mariboru v trgovskem svetu nekakšen trenutni zastoj. Precej nemških trgovcev se je v prvih časih, po prevratu preselilo v Avstrijo, kar pa je bilo za razvoj slovenske trgovine le dobro. Število nemških trgovcev je s tem precej nazadovalo. Pač pa se je začel kmalu naseljevati v mestu nov mlajši slovenski trgovski rod, ki je ustanavljal trgovine vseh mogočih strokov, ki so si pridobile v teku 20 let sloves uglednih trgovcev ter segajo s svojim poslovanjem daleč preko mej ožje slovenske zemlje. Precej je bila prizadeta mariborska trgovina s prenosom raznih državnih in samoupravnih uradov iz Maribora v Ljubljano in druga mesta. Ta udarec pa se je izravnal z dvigom tekstilne industrije, ki je dala mestnemu in okolikemu prebivalstvu nove možnosti zaslužka. Lepa bodočnost pa se obeta mariborski trgovini z dvigom tujkega prometa, ki se zaradi smotrene tozadevne propagande od leta do leta dviga. Zlasti je omeniti ustanovitve »Mariborskega tedna«, ki je s svojimi prireditvami razširil sloves Maribora po vsej državi. Danes, po 20 letih, šteje mariborski trgovski gremij 600. V 20 letih torej ogromen prirastek, kar je nazoren dokaz, da se mariborska trgovina v svobodni državi krasno razvija. Razvoj se ne kaže samo v številu obratov, temveč tudi v poglobitvi izobrazbe trgovskega naraščanja in v socialnem zavarovanju trgovstva. Pred osvojitvijo je imel Maribor le enoleten trgovski tečaj, ki je bil v zasebnih rokah, sedaj pa ima trgovsko akademijo, dveletno trgovsko šolo in več trgovskih enoletnih tečajev poleg trgovsko-nadaljevalne šole za vajence. Mariborski trgovci so si osnovali svojo trgovsko in obrtniško bolnišnico blagajno, svojo Trgovsko samopomoč ter si snujejo tudi svoje trgovsko penzijsko zavarovanje.

Izvozna trgovina

Ne bomo rekli, da predvojni Maribor ni imel nikake izvozne, če smemo tako reči, trgovine, vendar se ta zdaleka ne da primerjati z današnjo, ko je Maribor v izvozni trgovini zaradi svoje lege ob meji zaigral odlično vlogo, vsaj gre preko nje skoraj ves naš sadni izvoz, lesni izvoz na Madžarsko, izvoz živine in mesa v Nemčijo, pa tudi druge izvozne panoge izvoza v marsičem gredo preko Maribora.

Za slovensko gospodarstvo je brez dvoma najvažnejši izvozni produkt, ki gre preko Maribora, sadje. V zvezi s tem se je v zadnjem času pokrenila akcija za gradnjo silosa, ki bi olajšal izvoz, ker bi omogočal čakanje ugodnih izvoznih konjunktur in s tem pomagal sadnim producentom do boljših cen, na drugi strani pa bi tudi sadnim izvoznikom omogočil večje dohodke, zlasti s tem, ker bi se sadje v mnogo manjši meri pokvarilo, kakor pa se je to doslej dogajalo v neprimernih skladiščih.

Tudi uvozna trgovina Maribora ni majhna, saj rabi mariborska industrija mnogo surovin, ki prihajajo iz sosednjih severnih držav in o čemer priča statistika mariborske carinarnice, ki pove tudi mnogo o vlogi posredovalca, z južnimi kraji naše države, ki jo ima mariborsko mesto.

Mariborska obrt

Neizbežen tok časa je prinesel tudi obrtnikom razne borbe za obstoj, ki jih nekdaj niso poznali, toda v tem pogledu je povsod po svetu ista slika. Mnogo predvojnih obrti se je po prevratu zaradi ugodne konjunkturo, ki je prišla z novo državo, izpremenilo ter povečalo v industrijske obrate. Nekatere obrtne panoge, kakor čevljarstvo in krojaštvo, so nazadovale zaradi novega pojavnosti — industrijske konkurence, ki se je začela v povojnem času razvijati v vseh državah na svetu. Moderni čas je prinesel nazadovanje tudi kovaški, kolarski, sedlarski obrti, zato pa so se začele razvijati razne avtomobilske in mehanične delav-

nice ter elektroobrti. V zadnjih 20 letih je mariborsko obrtništvo izvršilo tudi veliko delo za izobrazbo svojega naraščanja. S številnimi tečaji, z vzorno urejenim obrtnim šolstvom se je dvignila izobrazba obrtniškega naraščanja, ki zavzema sedaj že ugledna mesta v mariborski obrti, izgradila se je stanovska organizacija, velikega pomena razvoj obrti pa so postale vsakoletne razstave mariborskih obrtnih pomočnikov in vajencev na Mariborskem tednu. Te razstave so neverjetno dvignile kvaliteto obrtnega dela v Mariboru, da uživa danes že upravičen sloves v vseh delih naše države.

Mestna podjetja

Ne smemo pri opisovanju razvoja mariborskega gospodarstva pozabiti podjetij mariborske mestne občine, ki so se v zadnjih 20 letih neverjetno razvila. Kot smo že omenili, je imela mariborska mestna občina pod nemško upravo štiri podjetja — plinarno, vodovod, kopališče in klavnico, pa še so bila elabo opremljena in so jedva vegetirala. Po prevratu pa so nastajala mestna podjetja eno za drugo, rodila jih je potreba časa, razvoj gospodarstva in pa uvidevnost ter dalekovidnost voditeljev, ki so mestno gospodarstvo upravljali. V drugi polovici l. 1920. se je osnovalo v Mariboru mestno električno podjetje, ki se je v 20 letih razvilo v veleobrat. Danes ima to podjetje 56 transformatorskih postaj a 74 transformatorji. 180 km dolgo celotno omrežje, razširilo je svoje področje na vso okolico in tja gori na severno mejo do Svetine, sega že po Slovenskih goricah, oddaja svojim odjemalcem 24.500.000 kilovatnih ur na leto, v svoje omrežje, naprave, stroje itd. je investiralo 17 milijonov dinarjev ter daje danes najcenejši električni tok v državi. Maribor je po zaslugi pametne tarifne politike svojega električnega podjetja danes najboljše razsvetljeno mesto v Jugoslaviji, porabi na osebo največ toka ter se v tem pogledu lahko mirno kosa z največjimi in naprednejšimi mesti inozemstva.

Zaradi elektrifikacije mesta je konzum plina v prvih povojnih letih močno nazadovao. Z intenzivno propagando pa je mestna plinarna svoje obratovanje popolnoma preuredila na proizvajanje plina za kurjavo ter je podvojila s tem številu svojih predvojnih odjemalcev plina, ki so ga poprej uporabljali le za svečeval. Letos bo svoj obrat modernizirala z zgradbo komorne peči.

Mestni vodovod je v povojni dobi znatno povečal svojo kapaciteto z modernizacijo in elektrifikacijo starih žrpalnih naprav ter z napravo novega ogromnega vodnjaka na Temem.

Mestna klavnica se je po prevratu povečala ter popolnoma prenovila. Nabavile so se naprave za omamljanje klavne živine z elektriko in strelnim aparatom, dvignila se je kapaciteta podjetja, predvsem pa se je temeljito prenovila in modernizirala hladilnica in tovarna za umetni led. V klavnico je mestna občina investirala po vojni okrog 7 milijonov din, ki pa se do dobro obrestujejo ter je podjetje danes rentabilno.

Velikega pomena za zvezo med mestom in okolico je mestno avtobusno podjetje, ustanovljeno leta 1926. Podjetje vzdržuje obrat tudi po mestu, ker Maribor nima tramvaja. Nekaj let je bilo podjetje pasivno, sedaj pa je zaradi uvedbe Diesellovih motorjev ter nadomestitve pogona pri bencinskih motorjih z zemeljskim plinom metanom svoj obrat tako pocenilo, da dela že z dobičkom. Podjetje ima nove moderne avtobuse.

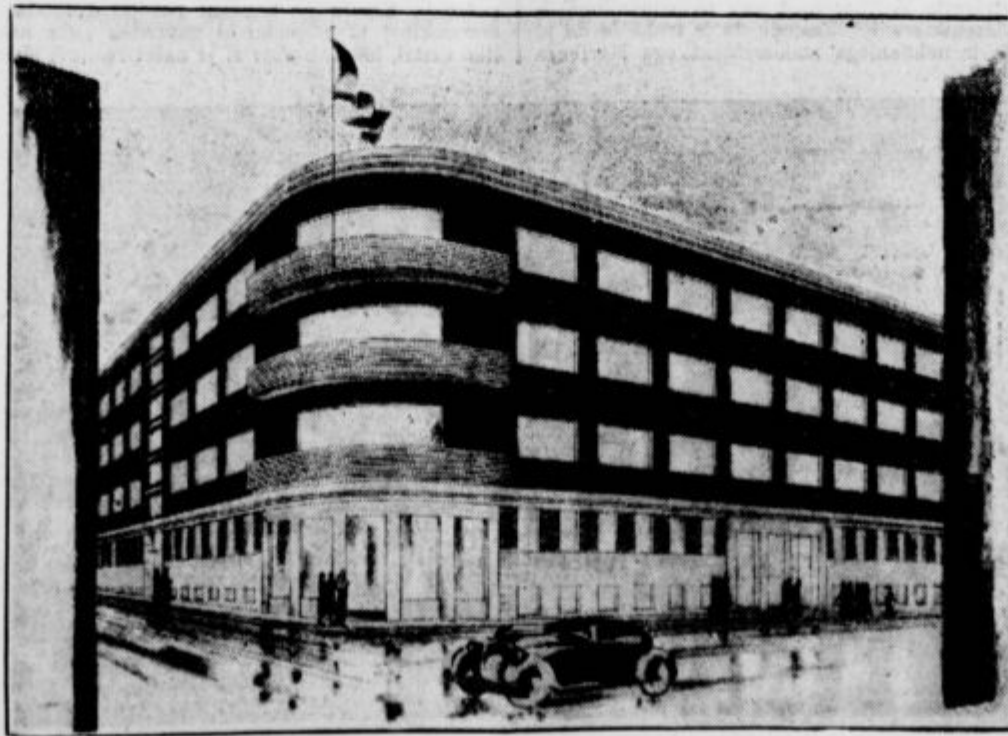
Mariborski otok je pač najlepši ponos mariborskega mesta. Naprava kopališča, ureditev parka in zgradba železnega mostu je zahtevala okrog 6 milijonov din investicij. Letni obisk kopališča, ki mu ni v celi Evropi enakega, znaša 80.000 kopalcev. Ostala podjetja mestne občine so: Mestni pogrebni zavod, mestno kopališče v Kopališki ulici, Prodajalna MP, premoženjska uprava, gradbena uprava. Mestna občina mariborska je vse svoje gospodarske obrate združila v eno podjetje ter ga je ločila od ostalih poslov svojega delokroga. Delitev je bila posrečena zamisel. Doseženi so bili že prav lepi uspehi, ki bodo še lepši, ko se odstranijo še tu in tam obstoječe manjše hibe.

Denarništvo

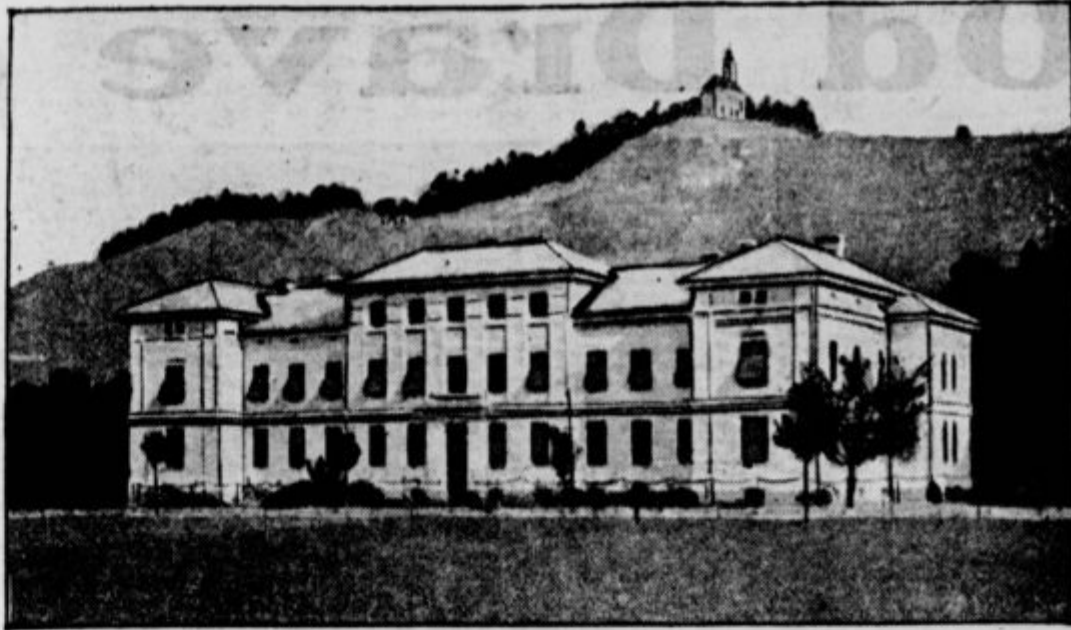
Predvojni slovenski Maribor ni mogel glede denarnišva postati odločujoč faktor v mestu, kjer je bil kapitalno močan le tujec. Zato tudi do prevrata razen Posojilnice v Narodnem domu in pa Spodnještajerske ljudske posojilnice ni bilo drugih slovenskih denarnih zavodov. Oba zavoda pa sta imela tako vlagatelje in tudi posojilojemalce predvsem v okolici Maribora.

Denarni zapovi, ki so poleg omenjenih slovenskih delovalih ob prevratu leta 1918 v Mariboru, so bili sledeči: Österreichisch-ungarische Bank, Anglobank, Steiermärkische Escomptbank, Marburgerescomptbank, Aushilfskassenverein ter Mestna hranilnica, nato pa še manjši zavodi: Hranilno in posojilno društvo železničarjev ter hranilnica katoliških mojstrov.

Državna avstro-ogrska banka je vodila borbo proti vsakemu poizkusu, da bi se okrepil slovenski kapital. Njej je v svo vno sledila tudi Mestna hranilnica, ki je tudi gledala na to, da je pomagala vsem drugim, le ne Slovencem. Banke same so vršile svoje bančne posle s takratno še ne posebno razvito industrijo, dočim so trgovci, obrtniki in hišni posestniki bili pri Mestni hranilnici.

Palata Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Vinarska in sadjarska šola.

Ob prevratu voditelji teh denarnih zavodov niso mislili, da se bodo izvršile tolike izpremembe. Vsi zavodi so se pripravljali, kako bodo vršili svoj posel tudi po sklenitvi miru. V Mestni hranilnici so še dne 18. oktobra 1918 ustanovili Kreditverein »weil voraussichtlich nach Friedensschluss sich ein grosser Geldbedarf zeigen wird.«

Prevzem nemških denarnih zavodov se je izvršil razmeroma zelo počasi. V bežnem pogledu se je ta prevzem izvršil takole: Narodna banka je šele v letu 1920 prevzela podružnico Avstrijsko-ogrske banke. Slovenska banka je prevzela Marburgerescomptbank. Jadranska banka je prevzela Steiermärkische Escomptbank. Podružnico Anglobanke je prevzela Jugoslovanska združena banka, Aushilfskassenverein je postal Mariborski kreditni zavod. Mestna hranilnica je dobila svojega slovenskega gerenta.

Poleg teh prevzemov tujih podružnic in prevzema domačega zavoda Mestne hranilnice pa so se v Mariboru kmalu pojavile tudi podružnice raznih bank iz Ljubljane in Zagreba. Tako je kmalu prišla v Maribor Ljubljanska kreditna banka, tu je napravila svojo podružnico Centralna banka iz Zagreba, Slovenska banka in Trgovska banka iz Ljubljane. Gospodarska kriza pa je mnoge teh odnesla. V Maribor pa so prišle nove podružnice Prve hrvatske štedionice, Zadrugnogospodarske banke in končno tudi Celjske posojilnice, ko se je spremenila iz zadruga v delniško družbo.

V razdobju 1918 do 1938 se je v Mariboru ustanovilo tudi več novih samostojnih zavodov. Med največje moramo imenovati Banovinsko hranilnico v Mariboru, ki je bila ustanovljena kot Oblastna hranilnica Mariborske oblasti. Ustanovila se je Krekova posojilnica, I. delavska posojilnica, Jugoslovanska hranilnica, Štajerska hranilnica.

Delovanje denarnih zavodov je hotela dirigirati tudi mestna občina, ker je v mestu primanjkovalo stanovanj in je zahtevala, da mora vsaka banka imeti svojo hišo. Res so banke poskrbele za to, da so dobile svoje hiše, toda kupile so stare, le Zadruga gospodarska banka je zidala novo hišo, pa je imela to neprimerno, da je prišla z zidanjem ravno v dobo inflacije. Posojilnica v Narodnem domu je imela izpred vojne dobe svojo hišo. Spodnještajerska ljudska posojilnica pa si je kupila hišo v Gosposki ulici. Banovinska hranilnica si je sezidala novo veliko palačo.

V poslovanju so bili mariborski denarni zavodi solidni. Imeli so to srečo, da se jim tudi v zadnji denarni krizi, kljub temu, da so bili težko prizadeti zaradi povezanosti z drugimi zavodi, ni bilo treba poslužiti zaščite. Danes v Mariboru vodilni domači samostojni zavodi Spodnještajerska ljudska posojilnica, Mestna hranilnica in Posojilnica v Narodnem domu vsi normalno poslujejo in Mariborčani se jih vedno bolj oklepajo. Bančne podružnice so zaradi svojih central bile vse brez izjeme deležne zaščite. Banovinska hranilnica bo pa gotovo v doglednem času postala le podružnica ljubljanske banovinske hranilnice, kakor hitro bo izšla uredba o banovinskih hranilnicah.

Ko gledamo nazaj na vse prestale krize, moramo mariborskim vodilnim domačim zavodom čestitati, da so vse te krize tako odlično prestali. Gotovo je tudi to danes dokaz, da so Mariborčani zmorni, da vodijo narodno denarno gospodarstvo. Ni bilo pomoči od zunaj, dasi je bila potrebna, ni pa bilo treba seči po zaščiti. Tudi mariborska podružnica Narodne banke je zadnja leta z veseljem spremljala ugoden razvoj teh domačih denarnih zavodov.

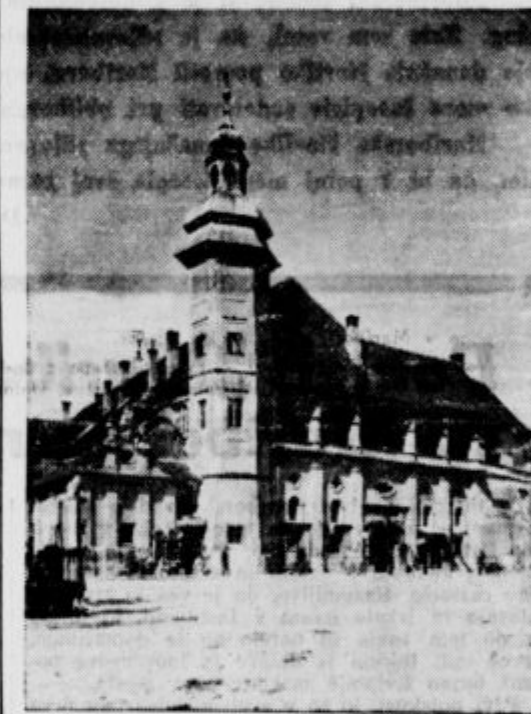
Nove naloge

Jasno je, da je silen gospodarski razvoj našega obmejnega mesta Maribor postavil pred povsem nove naloge, ki jih doslej ni poznal ali vsaj v toliki meri ne.

Predvsem gre za še večjo gospodarsko ojačanje slovenskega življa. V prikazu naše trgovine in obrti smo sicer mogli opozoriti na dejstvo, da so se slovenski trgovci in obrtniki krepko uveljavili

in da so zasedli prvo mesto. Povsem drugačno tozadevno sliko nam nudi mariborska industrija. Reči je treba, da se v tej panogi našega gospodarskega življenja ali zaradi pomanjkanja kapitala ali zaradi premajhne podjetnosti slovenski živeli ni uveljavil in da zato v industriji prevladujejo tujci. Zlasti v tem narodnostnem momentu našega gospodarskega življenja nas čaka v bodočnosti še mnogo dela, trudov, pa tudi vzgoje, da bo slovenski živeli tudi v industriji razvil svojo delavnost.

Zaradi znanih razmer in mišljenj se mariborskim gospodarskim krogom in vsem, ki so jim znana socialna vprašanja, ki so nastala v zvezi z novim gospodarskim razvojem, stavlja le prečestokrat vprašanje, kako ohraniti Mariboru vse to, kar si je v zadnjih letih v gospodarskem oziru ustvaril. To je tudi ena najpoglavnejših gospodarskih nalog Maribora, ki mora vse storiti, da mu zgrešena mnenja in naziranja ne bodo uničila, kar za svojo bodočnost nujno potrebuje. Ne sme dopustiti, da bi se industrija selila drugam in za seboj pustila malovredne prazne tovarniške objekte in tovarniškega dela vajeno delavstvo. K reševanju te naloge pa seveda niso poklicani le javni faktorji, marveč tudi industrija sama, ki more v tem oziru sama mnogo storiti, kakor je to

Mariborski grad

pokazal tovarnar Hutter, ki si bo s samopomočjo ustvaril možnosti za nemoteno poslovanje svoje tovarne na ta način, da bo v novih tovarniških objektih izdeloval blago le za izvoz in se s tem za vselej rešil deviznih skrbi, ki so v zadnjem letu trije zlasti tekstilno industrijo.

Z močnim gospodarskim razvojem pa so bile Mariboru naložene nove, velike in težke naloge v socialnem oziru. Razumljivo, da dvig gospodarskega življenja ni ostal brez posledic na socialno strukturo mariborskega mesta in njegove okolice, ki se bo slej ko prej pridružila mestu in tako ustvarila veliki Maribor. V mestu in njegovi okolici se vedno bolj naseljuje delavstvo, odstotek proletariata vedno narašča in z njim težke skrbi mladinskega, delavskega, starostnega in stanovanjskega skrbstva, na kar je treba že sedaj misliti, da nas čas ne bo zalotil neprimrjavene, kar bi v danem trenutku v Mariboru povzročilo ne le težko socialno, marveč tudi gospodarsko krizo.

Tema dvema, narodnostni in socialni nalogi, se pridružujejo še mnoge druge, vendar bi pisanje o njih že presegalo okvir tega članka, ki mu je bil namen podati kratek in najsposobnejši oris mariborskega gospodarskega življenja.

Hotel in restavracija ZAMOREC

nudi vsem cenjenim gostom prvovrstna jedila ter najboljšee vino lastnega pridelka. • Nizke cene, dobra postrežba. • Se priporoča M. Weingerl, Maribor

JOSIP BRANDL, naslednik,

Maribor, tvornica orgelj in glasovirjev opozarja cenjeno občinstvo na svojo razstavo domačih izdelkov na Mariborskem tednu

Obiskovalcem Maribora!

Oglejte si največjo izbiro angleškega in češkega blaga v ČESKEM MAGAZINU, nasproti založništva poljeje.

Kruh „TURIST“ od Feiertaga

je poseben, ržen, zelo redčen, ostane 8—10 dni svež. — Najboljše hranilo za izletnike. Dobi se na Betravski c. 43. Glavnem trgu 14, v trgovini Skaza, v Ulici X. oktobra 2, in na Meljski cesti 65.

Modna trgovina ANTON PAŠ

Maribor, Slovenska ulica 4
Nogavice — Paziolo — Šiviljske potrebitine

Dr. Ivan Dornik:

Kulturno življenje Maribora

»Predmete, ki dajejo življenju smisel in ceno, ali pa, ki po kakšni ideji, ki jo utelešajo, dobe smisel pomen, hočemo imenovati kulturne reči. Prinašajo tudi korist, toda šele v drugi vrsti. Če je korist na prvem mestu, korist, ki po svoji glavni nalogi življenje lajša in dela prijetno, tedaj govorimo o civilizatoričnih predmetih. Nega umetnosti in znanosti in široko razumevanje za to dvoje, visoki npravi nazori, ki se v življenju uresničujejo in dobe trajnost, urejeni šolski pouk in možnost višje in najvišje izobrazbe, neka popolnost in enotnost družabnega, npravnega in verskega življenja, pravična presoja in razvrstitev življenjskih vrednot in iskajoči čut za smiselno življenje — to so kulturne vrednote, ki, tudi ločene in vsaka sama zase, pričajo o kulturnem stanju.« — Če premislimo te besede, ki jih je zapisal slavni Stanislav pl. Dunin-Borkovski, S. J., in če obrnemo pogled na Maribor, se moramo vprašati, koliko in kako goji to mesto tiste stvari, ki dajejo življenju smisel in ceno, ali ki po ideji, ki jo utelešujejo, dobe smisel pomen.

Vidimo, da so civilizatorična prizadevanja zadnjih dvajset let Mariboru lice že čisto preobrazila. Civilizacija in kultura pa sta priklenjeni ena na drugo kakor nekaka skrivna zaveza, zavozlani ena v drugo s črtami, ki jih ni mogoče razmotati; vendar pa sta zopet obrnjeni ena proti drugi kakor dve sovražni sili; izpodbijajoč ena drugo, pogosto ena drugo izključujoč in ki vsekakor hodita po lastnih, zaprtih potih. Kakšen je torej duhovni obraz Maribora, kje je viden in kje, v katerih ustanovah dobiva svoj izraz?

Zgodovinsko društvo

Matica vsega kulturnega prizadevanja v Mariboru in največja slovensko-stajerska organizacija je Zgodovinsko društvo v Mariboru. Ustanovilo se je na pobudo rajnega prelata dr. Franca Kovačiča l. 1903. Ko se je namreč vrnil dr. Kovačič iz Rima, kjer je študiral, je bil položaj Slovencev v Mariboru vprav eramoto: nemški sodelžani so imeli ne samo deželno Historično društvo v Gradcu, temveč tudi na Sp. Stajerskem »Muzejsko društvo« v Celju in Ptuj, l. 1913 se je ustanovilo tudi nemško društvo v Mariboru, nekoliko pozneje celo v Laskem, Slovenci pa niso imeli niti ene take organizacije. Okoli l. 1902—1903 je sicer bil v Mariboru »Znanstven klub«, brez določenih pravil in oblastne prijave. Udje — po večini duhovniki — so se shajali vsak teden po enkrat v škofijski pisarni. Obravnavala so se znanstvena vprašanja, največ filozofska, zgodovinska in umetniška. Pri teh sestankih se je dodobra preresetalo tudi vprašanje o ustanovitvi zgodovinskega društva. Dr. Kovačiču je bila dana naloga, naj se obrne v tem vprašanju na širše kroge slovenskega izobraženstva. Doktor Kovačič je vprašal za mnenje takrat odlične slovenske znanstvenike v tujini in doma in vsi so misel navdušeno pozdravili. Tako je bilo l. 1903 ustanovljeno Zgodovinsko društvo. Po politični, gospodarski in kulturni diferenciaciji je pomenilo zaključek in vrhunec slovenskega stajerskega narodnega preporoda (Franjo Baš). Isto leto je postal dr. Kovačič predsednik Muzejskega društva v Mariboru, l. 1905 pa je Zgodovinsko društvo začelo izdajati svoje glasilo »Časopis za zgodovino in narodopisje«, čigar uredništvo je po prof. Kaspetru prevzel dr. Kovačič in mu ostal urednik do svoje smrti. Sedaj ga urejuje ravnatelj Študijske knjižnice v Mariboru, prof. Janko Glasar.

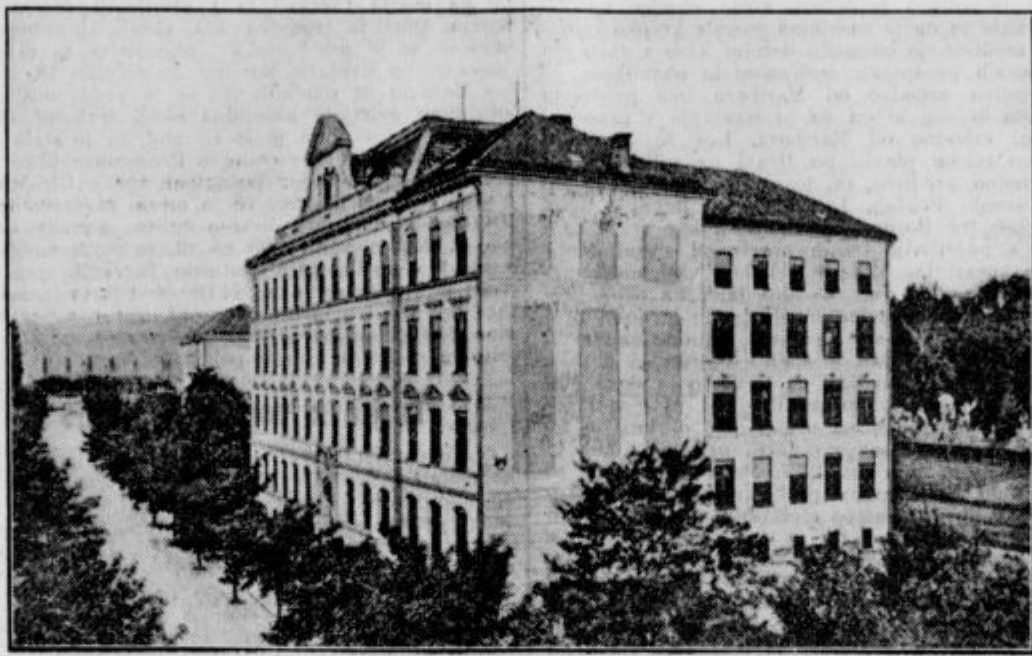
Vsa znanost v Mariboru je torej združena z delovanjem Zgodovinskega in Muzejskega društva. Delo Zgodovinskega in Muzejskega društva pa je rodilo študijsko knjižnico, ki je največja znanstvena pridobitev v zgodovini Maribora. Znanstveno delo, ki ga je začelo Zgodovinsko društvo, pa je bilo nemogoče brez primerne knjižnice. Maribor prej ni imel nobene javne knjižnice v znanstvenem namenu; treba je bilo hoditi v Gradec in na Dunaj. Od svojega početka je društvo delalo na to, da ustanovi v Mariboru veliko javno knjižnico za spodbujanje Slovence. Z odlokom 16. dec. 1918, št. 194, je takratna narodna vlada na opozorilo Zgodovinskega društva, naj začasno uredi dopolnjevanje obveznih izvodov ter naj pri tem tudi upošteva knjižnico Zgod. društva v Mariboru, to storila in s tem tudi indirektno priznala knjižnico kot javno. Nato sta Zgodovinsko in Muzejsko društvo z mestno občino uredila javno knjižnico, ki posluje danes z imenom »Študijska knjižnica v Mariboru«. Dala sta občini na razpolago svoji knjižnici z vsemi knjigami, pridržala sta si do njih le lastne pravice. Knjižnica ima znanstveni in obšerprosvetni namen in šteje danes okrog 40.000 zvezkov. Osebe nastavlja mestna občina na predlog kuratorja; sedaj jo vzorno vodi ravnatelj prof. Janko Glasar.

S tem, da je Zgodovinsko društvo že l. 1903 ustanovilo tudi društveni arhiv, je pripravilo temelj Pokrajinskemu arhivu v Mariboru, ki ga upravlja arhivar prof. Franjo Baš. Brez arhiva je pravo znanstveno delo nemogoče. Rešilo in zbralo se je vse, kar se je dalo kje dobiti. Muzej, ki je imel toliko težav in križevih potov zaradi prostorov, je dobil sedaj dokončne prostore v Gradu. S tem je mariborska občina napravila veliko kulturno dejanje. Po prevratu je l. 1920 prej nemško Muzejsko društvo, ki je bilo od l. 1919 pod varstvom, dobilo v odboru slovensko večino; muzej Zgodovinskega društva se je združil z mestnim muzejem, ki mu je bil l. 1924 z dovoljenjem škofa dr. Karolina pridružen tudi diecezanski muzej. »Zasluga Zgod. društva v Mariboru je, da niso Slovenci v Mariboru vzeli v posest le dela tujega truda, marveč da lahko pokažejo tudi na svoje delo« (dr. Franca Kovačič).

»Vzgojno središče«

Kulturno in znanstveno zelo važna je »Pedagoška centrala« (vzgojno središče) v Mariboru, ki je l. 1921 kot »Pedagoško-didaktični odsek« učiteljskega društva v Mariboru in bližnji okolici začela s svojim delom. Ta Pedagoško-didaktični odsek se je isto leto osamosvojil kot »Pedagoško-didaktični krožek«, ta pa je l. 1928 na občnem zboru prejel naslov »Pedagoška centrala«. Svoje delovanje je P. c. razširila sprva na vso mariborsko oblast ter do ustanovitve P. c. v Ljubljani l. 1936 tudi na dravsko banovino. Združevala je v sebi pedagoške delavce, ki zavzemajo s svojim udejstvovanjem v območju teoretične in praktične pedagogike, psihologije in didaktike vidna, vodilna in častna mesta. Njen namen je: organizacija pedagoškega dela v dravski banovini, po potrebi tudi izven nje; proučevanje aktualnih vzgojnih problemov in prizadevanj ter izsledkov v psihologiji, pedagogiki in didaktiki; samostojno izsledovanje psiholoških in pedagoških dejstev; ustvarjanje stikov med šolo in domom, da se popularizirajo; zlasti pa tudi izvajajo novodobna pedagoška načela; utrjuje stikov med posameznimi učiteljskimi kategorijami, da se vrši vzgojno delo splošno. — Ako pa je hotela P. c. s sistematičnim sporazumom doseči svoj namen, si je morala ustanoviti svojo lastno knjižnico. Danes šteje njena knjižnica 3024 najboljših in najizbranejših del, tako da je ena največjih pedagoških knjižnic v državi. Naiveč del je iz območja didaktike, pedagogike, psihologije, šolske politike in organizacije, nato iz filozofije, umetnosti itd.; razen tega ima knjižnica doslej 46 različnih vzgojnih revij, oziroma mladinsko-nah revij. Od leta 1922. je imela 16.750 izposojevalcev,

ki so zbrali 7.600 knjig. — P. c. vzpodbuja učitelstvo k učenju slovenskih jezikov, od l. 1922-1923 je prirejala večerne diskusijske sestance, na katerih je bilo 82 predavanj; l. 1931-1932 so se ustanovile »delovne zajednice«, ki so na svojih sestankih razpravljale o reformi pouka na posameznih učnih stopnjah; uvedla je skupinske pedagoške ekskurzije, njeni posamezni udje so se udeležili raznih mednarodnih kongresov v zamejstvu, ali pa šli na študijska polovanja. Za nadaljevo izobraževanje učitelstva je dajala pobudo s počitniškimi pedagoškimi tečaji in prirejala izredna predavanja ter klicala zanja priznane znanstvenike iz tujine. Organizirala je osem pedagoških tednov s 46 predavanji, katerih se je udeležilo nad 6.000 oseb. Z društvom »Sola in dom«, ustanovljenem leta 1932-1933, je v najtesnejši zvezi. Z njegovim sodelovanjem pripravlja v Mariboru in drugod vzgojne posvetovalnice. Za popularizacijo pedagoških načel je začela izdajati l. septembra 1937 Roditeljski list.

Učiteljske šolske sester

Gledališče

Za najsilnejše doživljaje naredi pesniško formo najbolj učinkovito gledališče. »Če kateri narod zanemari pesništvo in gledališče, je nevarnost, da usane najbogatejši vir njegove duševne kulture, kar je danes dvakrat usodno, ko je vendar že premožno ljudi, ki so izgubili živo zvezo z religijo, to namoče, človeka dvigajočo moč; učinek prave in velike umetnosti je skoraj edino še, kar nas dviga nad muko vsakdanjost življenja,« pravi Jakob Overmans.

Narodno gledališče v Mariboru bo letos, septembra, praznovalo svoj dvajsetletni jubilej. V prvem desetletju je bilo veliko negotovitosti, toda zaupanje v lastno moč in vztrajno delo sta storila, da danes je, da ima že svojo tradicijo in svoje občinstvo. — Dne 14. julija 1861 je bila ustanovljena v Mariboru Slovenska čitalnica, ki je bila kulturno središče mariborskih Slovencev. Prirejala je besede in gledališke priredbe, 14. avgusta 1909 pa je vso skrb za gledališke priredbe prevzelo dramatično društvo; to je imelo svoj odprti v Narodnem domu. Dramatično društvo si je v svojih pravih nadelo naloge, da ustanovi v Mariboru gledališče s polikoni igralci. Pred prevratom seveda ni bilo mogoče misliti na kaj takega, v lastni državi pa je dramatično društvo prevzelo pobudo za to.

22. junija je bila sklicana anketa v zadevi stalnega gledališča v Mariboru, 2. julija 1919 so že igrali tu ljubljanski igralci, nato pa je vzel gledališče v zakup Hinko Nušič, ki je pripeljal s seboj četo marljivih, poštvalnih in navdušenih igralcev. Gledališče je bilo odprto 27. septembra 1918 z Jurčičevim Tugomerom. Nušičeva idejna smer je šla v domačo odsko ter izbrano svetovno literaturo.

Repertoar je bil večinoma v drami, opera se še ni mogla razmahati. Vsaka premiera je pomenila takrat v Mariboru dogodek. Da bi privabil čim širše sloje in okoličane, je uprizarjal Nušič tudi ljudske igre. — Po Nušičevem odhodu je prevzel vodstvo Valo Bratina. Ta je z Milanom Skrbinkom izdelal literaren in izbran, za takratno občinstvo pa se pretežak repertoar; zato je občinstvo počasi začelo izgubljati zaupanje v dramo. Ko je prišel gostovat kot režiser iz Ljubljane Sest, se je v občinstvu zopet začela buditi vera v dramo. Za Bratino je prevzel upravo Narodnega gledališča dr. Radovan Brenčič, ki ga še danes preudarno in skrbno vodi. — Že Nušič je imel poleg drame in opere tudi opero. Toda prava stalna opera sezona se je začela šele 1922-1923 pod vodstvom dirigenta Andreja Mitroviča. V šesti sezoni pa je zmanjšana državna podpora povzročila propad opere, vendar se je držala še eno sezono, nato pa je je bilo konec. Upravnik dr. Brenčič je ponovno poskušal z njo v zadnjih dveh sezonah, in z uspehom: obisk občinstva in njegova vnema zanje sta dokazala, da je potrebna, da jo občinstvo hoče imeti. Toda najtežji problem Narodnega gledališča v Mariboru je še

vedno vprašanje financ; kajti dohodki niso v sorazmerju z izdatki. Ti pa so potrebni, da se gledališče izpopolni in izboljša. Umetniški klub v Mariboru je dal tudi pobudo za zgradbo novega poslopja, ki bi bilo tako silno potrebno. To stvar preresetava in razmišlja sedaj poseben odbor. — Ob priliki dvajsetletnice ljubljanske drame in proslave spomina Cantarjeve smrti je 7. februarja letos gostovalo mariborsko gledališče v Ljubljani. Po tem gostovanju je dne 10. februarja v »Slovenec« zapisal prof. France Koblar tele besede: »Ta važni dogodek je obnovil vprašanje umetniške vzajemnosti med Ljubljano in Mariborom, pokazal njen pomen in dejanski uspeh; dokazal je tudi, da je dejanje lažje kakor sama misel. Vsaj dve, tri predstave na leto, najboljše in najvrednejše, bi morala Ljubljana in Maribor izmenjati in tako pripraviti živo zvezo slovenske gledališke umetnosti.« O. Zupančič pa je ob tistem gostovanju naglasil veliki narodnoobrambni pomen mariborskega gle-

delišča ter njegovo pogumno in poštvalno delo. In če je res, »da je Narodno gledališče v širšem pomenu... vsa poklicna slovenska gledališka umetnost«, in da je zato »podobno ljubljanskega gledališča treba dopolniti z delom, ki ga opravlja mariborsko narodno gledališče«, kakor je zapisal France Koblar v Spominskem zborniku Slovenije, str. 313, potem je mariborsko gledališče potrebno več podpore in vredno večje ljubezni.

Lepa umetnost

Prvo organizacijo maribor. likovnih umetnikov je poklical v življenje prof. V. Cotič. Razstava l. 1920 je združila vso umetniško produkcijo Podravja. Cotič je ustanovil klub »Grohara«, ki pa se je zaradi obratnih nesoglasij razšel. Kočec l. 1931. se je na pobudo slikarja J. Mežana ustanovil klub »Brazda«, ki živi še sedaj in čigar predsednik je književnik Radivoj Rehar.

Iz prvotnega ozgeja literarnega kluba se je razvil sedanjí širši Umetniški klub.

Umetniški klub ima namen združevati v sebi vse, kar umetniško in literarno (tudi gledališko in publicistično) ustvarja v Mariboru, na slov. Stajerskem in v Prekmurju. Da bi dajal čim več pobud svojim ustvarjajočim članom in da bi budil čim več zanimanja za umetnost, literaturo, glasbo, gledališče, prireja vsako leto Umetnostni teden z razstavami likovnih umetnikov, literarnimi in glasbenimi večeri ter gledališkimi predstavami. Vsako leto podeljuje nagrade delom, ki jih je za najboljše spoznala žirija. Z velikim umevanjem ga podpirata banovina ter mariborska občina, pa tudi posamezniki. Pomembno delo Umetniškega kluba kaže vidne sadove, saj se je prebudilo živahno ustvarjanje in tekmovanje ter veliko zanimanje pri občinstvu za umetnost. Kulturno važna je bila tudi veslovska razstava likovnih umetnikov, ki jo je lanko leto vprav Umetniški klub organiziral v Mariboru. Prvi predsednik kluba je bil dr. Ivo Šorli, sedaj ga vodi dr. Makso Šnuderl. Klub šteje 41 članov.

Prosvetno delo

Prosvetna zveza v Mariboru je po vojni leta 1921 zopet začela z novim delom za oživljanje narodne, državljanske in stanovske zavesti. V ta namen je prirejala in prireja mladinske, delavske in kmečke dneve ter režiserske tečaje. Izdajala je in še izdaja brošure o gospodarskih, socialnih in stanovskih vprašanjih. V zadnjih letih je ustanovila tri zveze: Zvezo dekliških krožkov, Zvezo ljudskih odrov in Zvezo pevskih zborov. Danes ima včlanjenih 222 prosvetnih društev s 16.900 člani, 215 fantovskih odsekov, 140 dekliških krožkov itd. Prosvetni domov je 57, prosvetnih knjižnic 162 s približno 90.000 knjigami; poleg tega ima še 9 potovalnih knjižnic in osrednjo knjižnico v Mariboru, v kateri je 367 knjig.

Mariborski telovadni odsek »Orele 1908« — V sredini dr. Karel Versteršček predsednik Narodnega sveta

l. 1928. je priredila jubilejno prosvetno razstavo, ki je pokazala velik razvoj njenega izobraževalnega dela med ljudstvom. Njen predsednik je dr. Josip Hohnjec.

Zveza kulturnih društev, ki združuje napredne nacionalne organizacije, šteje v Mariboru 313 društev z okoli 20.000 člani. Pravih prosvetnih je 114: 42 prosvetnih društev in čitalnic, 31 narodnih knjižnic, 13 dramatek, 16 pevskih in 5 godbenih. Vsa društva imajo 250 knjižnic s 75.000 knjigami, 120 gledaliških in lutkovnih odrov.

Tudi delavska socialistična organizacija »Vzajemnost« ima svoj drugi sedež v Mariboru, Zveza kmetijskih fantov in deklet pa svoje okrožje.

Knjižnica Delavske zbornice. Ko se je leta 1928 na novo snovala knjižnica mariborske ekspoziture Delavske zbornice, ji je biva »Svoboda« prepustila svojo knjižnico, enako ji je odstopilo svojo knjižnico strokovno društvo črkostavcev in splošno strokovno tajništvo. Iz teh knjižnic je nastala današnja velika knjižnica Delavske zbornice v Mariboru. Knjižnica ima vzorne kataloge ter skrbno izdelane preglednice in statistike.

Ljudska knjižnica v Narodnem domu je bila posebno važna v predvojnem času; saj je bila to edina knjižnica, kjer so mogli slovenski dijaki do slovenskih knjig.

L. 1935 se je ustanovila v Mariboru »Slomškova družina«, ki dela za povečanje šola A. M. Slomška. L. 1936 pa so se v Betnavi pri Mariboru naselile katehistine Evharističnega križarstva, laična verska družba, katere namen je socialno skrbstvo družin v predmestjih ter udejstvovanje v organizacijah Katoliške akcije v duhu sodobnih potreb. Ustanovile so v lavantinski škofiji že 21 javnih skupin Katoliške akcije in 140 dekliških prosvetnih krožkov.

Ljudska univerza je elavila lani petnajstletnico. Doslej je imela skoraj 1000 prireditev z nad 100.000 poslušalci. Predavanj se udeležujejo posebno srednji sloji in dijaštvo. — Najbolj pa je obiskana ljudska univerza v Studenici, ki je znala pritegniti nase široke delavske plasti naroda.

Pevski zbori

Slovenska pesem se goji v premožnih pevskih zborih. V Ipatčevi pevski župi so včlanjeni pevski zbor Glasbene matice (dirigent Milan Pertot), Slovensko pevsko društvo Maribor (Jan. Ev. Gašperič), pevski zbor narodnega železničarskega društva Drave (Albin Horvat), Jadran (prof. Ubald Vrabec), Nanos (Marko Plevanč), Trgovski pevski zbor (Drago Cibic), Poštni rog (Ivan Kovačič), Zaria - Pobrežje (Janko Živko), Radost - Tezno (Vekoslav Kristan), Kobanci - Kamnica (Joško Lah). V Savezu radniških pevskih umetniških in glasbenih društev u Zagrebu, podveza Maribor, so: Grafika (Vinko Žitko), Enakost - Studenci (Maks Plevanč), Pevsko društvo pekovskih pomočnikov (Albin Horvat), Krilato kolo (Alojz German); mešani zbor Vzajemnost kot pevski odsek društva Vzajemnost ni včlanjen v tej zvezi. Sam mae je tudi Pevski zbor pekovskih mojstrov (Joško Lah).

Tisk

Poleg Časopisa za zgodovino in narodopisje, ki ima sedaj že prilogo Arhiv za zgodovino in narodopisje, izhaja v Mariboru še nekaj revij in listov: Naš dom (Cirilova tiskarna), nastal l. 1909, urejuje ga sedaj dr. Fran Sušnik; Vzajemna svoboda, ki jo izdaja socialistična Vzajemnost (Ljudska tiskarna); Obzorja, glasilo Umetniškega kluba (Mariborska tiskarna), urednik dr. Vl. Kralj; Roditeljski list, ki se bori za izboljšanje domačih vzgojne in življenjskih pogojev sodobne družine v gmoletnem in duhovnem pogledu in daje očetom in materam potrebno vzgojno znanje. List se bo tiskal s prihodnjim letom v Ljubljani (Učiteljska tiskarna), uredništvo pa ostane v Mariboru; urednik je prof. Gustav Šilih; verski list Nedelja (Cirilova tiskarna); Vzajemnost, glasilo Vzajemnosti, stanovsko-ekonomskega društva duhovnikov ljubljanske in lavantinske škofije (Cirilova tiskarna); strokovni listi Gozdarski vestnik (Mariborska tiskarna), urednik inž. Stanko Sotošek, Gasilec (Cirilova tiskarna), urednik Fr. Kramberger, in Naše gorice (Cirilova tiskarna); uredništvi pa imata v Mariboru: Popotnik (ki je več let tudi izhajal v Mariboru), urednik E. Vranc, in Planinski vestnik, urednik dr. Josip Tominešek.

Med časniki je tednik Slovenski gospodar dosegel že častljivo starost: dvaindesetdeseto leto. V l. številki l. letnika dne 16. januarja 1867, ko je bil ustanovljen, je bilo zapisano na njegovi prvi strani: »V Ljubljani, Celovcu, Gorici, Trstu izhajajo slovenski časniki in se na svitlo dajajo vsake vrste dobre knjige. Samo mi stajerski Slovenci... nimamo svojega časnika za naše ljudstvo, kteremu je gotovo jako treba poučevanja.« Napovedal je, da si bo »prižadeval... poučevati naše ljudstvo v domači, lahko razumljivi besedi: v raznih gospodarskih pa tudi političnih in narodnih stvareh«. Ob njem je šla borba slovenskega naroda za svoje pravice in Slovenski gospodar mu je v tej težki borbi zvesto stal ob strani. Nikoli ga ni zapustil. Zato lahko rečemo: kdor bo pisal kdaj zgodovino Slovenskega gospodarja, bo pisal tudi zgodovino slovenskega naroda v teh letih. In še lahko rečemo: hiša, ki je bila v teh letih naročena na Slovenskega gospodarja, je bila vedno trdno slovenska, nikoli nemškutarska. Poleg tega častljivega tednika izhajajo sedaj v Mariboru še dnevnik Večernik, tednik Edinost in Delavska politika ter humoristični list Toti let, ki skrbi za zabavo in si je pridobil že lep krog bralcev.

L. 1924 je Cirilova tiskarna ustanovila prvo knjigarno; to je bila prva slovenska knjigarna v Mariboru. Založništvo pa se še do danes ni moglo nič kaj razviti. Cirilova tiskarna se je v prvih letih svojega obstoja pečala z založništvom le bolj slučajno, nato pa je ustanovila in začela izdajati Cirilovo knjižnico: vrste prevodov in tudi izvirne povesti. Te knjižnice je izšlo čez 130 zvezkov. Letos pa si je Cirilova tiskarna pridobila veliko zaslug s tem, da je založila in izdala knjigo »Veje v vetru«, pesniško zbirko Vide Tauferjeve, naše najboljše sodobne pesnice. — Tiskovna založba v Mariboru, ki je bila ustanovljena 1925, je izdala doslej 13 knjig: povesti, romane, poljudne priročnike, gospodarske knjige (med leposlovjem: R. Maister, Kitica mojbi; Makso Šnuderl, Clovek iz samote; Makso Šnuderl, Izgubljena zemlja).

Društva

Društveno življenje je kakor povsed drugod po Sloveniji, zelo pisano in živo. Koliko idealnega in poštvalnega dela je v njem! Vse to življenje se iz Maribora razliva po deželi, jo budi in krepi.

Če ob tem skromnem in svedu nikar ne popolnem pregledu kulturnega življenja v Mariboru premislimo, koliko je še na teh evetih tleh slovenskemu narodu odtujen, zato njegovemu razvoju sovražnih ljudi, ki pa vsi dobro žive na račun njegovih žuljev in prizadevanj, je pomislimo, kako so vsi ti od naroda odpadli ljudje kulturno neplodni ter vse, kar je slovenskega, prezirajoči in zasmehujoči, — se moramo kar čuditi temu kulturnemu razmahu slovenskega naroda tu na severni meji. Živo kulturno življenje, ki sega iz mesta na podeželje, je priča, da se vse preraja in da bo bodočnost, nad katero naj bdi božja previdnost, vedno bolj svetla; saj mlad narod gre preko vseh ran in bolečin.

Iz preteklosti Maribora

Da je bilo ozemlje Maribora in njegove okolice poseljeno že v prazgodovinski dobi, nam dokazujejo neolitika najdišča (mlajša kamena doba) v Hompošu, Radvanju in Kamnici. Domnevo za zgodnjo poselitev Maribora pa nam nudijo odkrita grobišča v Korosčevi ulici.

Ko je jeseni leta 1931 pripravil vrtnar Ferdo Kočvar tople grede, je na parceli ob Korosčevi ulici na jugu Kalvarije našel na razne geometrično okrašene črepe in pozneje še na različne bronzaste predmete, kakor na britev, nož, bronasto sekirico, ostanke zapeljivih in zaponko. Naslednje leto se je lotilo izkopavanja Muzejsko društvo, ki je odkrilo skupno 86 grobov. V izkopanih žarih so bili najdeni predmeti, večidel iz brona, kakor: ovratnice, zaponke, obeski, lasnice, šivanke, šila ter glinaste uteži za statve. V gomilah se je našel edini predmet iz železa, železna ovratnica. Najvažnejši predmet izmed glinastih najdb pa je nedvomno kipec, ki predstavlja prazgodovinskega človeka v njegovi noši. Gomile so od tu segale še dalje na jug in do Vinarske žole, bile so pa razkopane po poznejših cestnih utrjevalnih delih. Po izvoru najdb so gomile

Kužno znamenje na Glavnem trgu

mogoče že iz zgodnje hallstatske (starejša železna doba) ali pozno bronzaste dobe. Ker so se podobni predmeti našli tudi na stavbišču OUZD, je močno verjetno, da se je v prazgodovinski dobi razprostirala ob Dravi močna ilirska naselbina.

Velik dokaz za gošto naselitev mariborskega ozemlja imamo že v gomilah, ki se razprostirajo po vsem pobočju Pohorja od Pošte do Pivola pri Razvanju; mnogo gomil se nahaja tudi na obeh straneh poti, ki pelje iz Radvanja na Sv. Božena.

Prazgodovinsko prebivalstvo si je v obrambo gradilo na višinah močna gradišča, obdana z okopi in palisadami; vanje so se zatekali prebivalci v primeru nenadnega napada. Tako veliko in močno utrjeno gradišče na Poštelu se je nahajalo na Pohorju med Radvanjem in Razvanjem ob poti iz Radvanja na Sv. Božena; pri odkopavanju gradišča je bilo odkritih 14 stebrov in nekaj gomil s prazgodovinskimi ostanke. Gradišče je nadzorovalo cesto, ki je vodila tod v Mislinsko in Savinjsko dolino. Po tej poti so pozneje Rimljani izpeljali svojo cesto, ki so jo prevzeli tudi Slovenci ob svoji naselitvi, dokler ni bila zaradi drugam usmerjenega prometa opuščena. Najdbe, pretežno iz hallstatske dobe, nam pričajo, da je Poštela hallstatskega izvora. Poštelo so ustanovili ilirski Tavrski ali Noričani in ostali tam do 2. stoletja pr. Kr., ko so po hudih bojih zasedli Poštelo Kelti. Kelti so bili pa že nositelji latenske (mlajša železna doba) kulture; a pčilo število najdb iz latenske dobe nam dokazuje, da niso bili Kelti dolgo v posesti gradišča. Leta 13 pr. Kr. so namreč pridili s severa Cimbrji in Poštelo uničili.

Leta 16 pr. Kr. postanejo gospodarji naših dežel Rimljani, ki so v obrambo svojih posesti prepregli deželo s cestami, ki so jim predvsem služile za hitro premikanje čet in šele v drugi vrsti za trgovski promet. Čez mariborski svet je vodila cesta v Favto Salvo (pri Lipnici); z juga so se iztekale vanjo tri ceste: dve iz Ptujja, ena iz Celja. Prehod čez Dravo je moral biti pri Meljekem dvoru; izkopanine, ki so se tu našle, dopuščajo domnevo, da je stala na tem mestu rimska utrdba, ki je bila vključena v obrambni sistem, ki se je vleklo vzdolž Drave od Ptujja; rimska posadka je imela nalogo nadzorovati promet iz prehod čez reko. Da je bil Maribor naseljen tudi v poznorimski dobi, imamo dokaz v najdbi antičnih novcev iz rimske gline (terra sigillata) na Glavnem trgu.

Po zatonu zapadno-rimskega cesarstva 476, so začeli skozi naše kraje drveti — doba preseljevanja narodov — Zapadni Goti, Vandali, Heruli, Vzhodni Goti, ki so pri svojem prodiranju z vzhoda na zahod porušili z malimi izjemami vse, na kar so našli in s tem se je izgubilo mnogo dokazov iz naselitve naše zemlje.

Začetki srednjeveške naselbine

Takoj ob naselitvi, konec 6. stoletja, so prišli naši predniki v rahlo odvisnost od Obrov, s katerimi so skupno bili hude boje z Bavarci in Furlani. Leta 626 so se pa te odvisnosti otresli in se priključili s svojo slovansko karantansko kneževino močni državi kralja Sama (623—658), ki je vladal tudi Polabem Slovenom in Čehom. Po njegovi smrti je postala karantanska kneževina zopet samostojna; iz te dobe so poznana imena slovanskih knezov, kakor Valuk, Inko, Elgar. A že leta 743 so dosegli Bavarci versko in s tem tudi politično priključitev slovanske kneževine in kmalu nato je bila, kot Bavarci, vključena v frankovsko cesarstvo kot obmejna pokrajina. Nevarnost napadov na frankovsko državo z vzhoda, se je približevala, ko so se leta 896 selili Madžari čez Karpatje v panonsko nižino. Iz ogrske nižine so kmalu začeli z vojnimi pohodi na zapad; leta 907 so premagali sasko vojsko in od tedaj so leto za letom napadali Franke. Po porazu pri Augsburgu leta 955, so pričeli Madžari mirno kolonizirati svojo zemljo. V obrambo pred njihovimi napadi je organiziral cesar Oton I. obmejne marke od Pomurja do Furlanije.

Najvažnejša marka, ki je branila Madžarom vstop v zapadno Obdruvje je bila ptujska

marka; na meji dravskega polja in dravske doline je nastala utrdba, ki naj zapira vstop v dravsko dolino: grad na Piramidi se imenuje prvič v zgodovini leta 1147. Po smrti Bernarda Spanheima, s katerim je nastanek gradu v zvezi, je pripadla Spodnja marka Otokarju I. iz rodu Traungaucev. S tem je za nekaj časa mariborski grad na pomenu sicer izgubil, ker so imeli Traungaucevi svoje središče v deželi Stajerski (Stajeri), a ko je z izumrtjem Traungaucev leta 1192 prešla Spodnja marka na Babenberžane, je pridobilo mariborsko ozemlje in s tem tudi grad na Piramidi, močno na svoji važnosti; središče Babenberžanov je bila Avstrija in Babenberžani so težili v svoji ekspanziji na jug, predvsem na Jadransko morje. S tem je postal Maribor križišče na bližje poti med Jadrano in Pomurjem. Četudi je bil Ptuj že prej središče trgovine na Dravskem polju, je vendar sčasoma stopil Maribor na njegovo mesto, kar je pač bilo v interesu njegovih gospodarjev.

Stara mariborska vas ob Piramidi se je zaradi raznolikih pridelkov svoje okolice ugodno razvijala in da je naselbina postala krepko trgovsko središče, je omogočil deželni knez z dajanjem trgovskih predpravil mešanom in obrtnikom. — Pokrajina zahodno od Maribora ima predvsem iglasto drevje, ki ga pa primanjkuje v panonski nižini vzhodno od Maribora. Leta se je moral potem takem plaviti po Dravi na vzhod in kot prometno središče za lesno trgovino je nastal mariborski Pristan. Leta 1209 se imenuje prvič Maribor trg (forum Marchpurch), kar se je zgodilo s podelitvijo tržnih pravic od strani Ožuzdne kneza. Da bi se v nekdanji vasi mogli razviti trgovina in obrt, so bile daleč na okolišev predvane vse trgovine in obrti; trg je dobil pravico sejmov in je smel pobirati mitnino na Dravi; vsi splavi so morali prihajati v trg in ptujsko vino so smeli prevažati na Korosko le skozi Maribor. V zvezi s tem privilegijem ni mogel postati mariborski kmet preko noči obrtnik in trgovec. Trgovine se je polastil priseljeni Zid, ki se prvič imenuje leta 1277. Mestni privilegiji so bili Zidom posebno v prid, ker je bila konkurenca s Ptujem znatno otežena in ker so morali tuji trgovci svoje potrebščine kupovati v mestu. Zidje so trgovali z lesom, žitom in živino, iz tujine pa uvažali začimbe in dragulje. Imeli so trgovske zveze z Dubrovnikom, Florencio in češkimi deželami, kar dokazuje najdba florentinskih in čeških zlatnikov iz leta 1312—1320 na Glavnem trgu. Posebno so se razvili Zidje v denarništvu in dajali ogromna posojila plemstvu, mešanom in duhovnikom. Njihovi dolžniki so bili: celjski grofje, goriški grofje, Ulrih Mariborski, gosposde Ptujski i. dr. — Sicer se je pa velik del mestnega prebivalstva pečal s kmetijstvom in vinogradništvom; obrtniki so bili organizirani v cehe, zadrage, ki so kupovale material za svoje člane, pazile na kakovost izdelkov in določale prodajno ceno blaga. Po stroki razlikujemo: usnjarski ceh, barvarski, pekarski, milzarski, mesarski, krojaški, tako da je imel vsak stan svojo zadrugo.

Obseg srednjeveškega Maribora

Leta 1243 se v listinah že omenja mariborski sodnik, kar je dokaz, da je Maribor že tedaj do bil mestne pravice. S tem so imeli prebivalci pravico obdati svoje naselje z obzidjem, ki je bilo najvažnejši znak srednjeveškega mesta. Obzidje je označevalo mestno mejo in služilo kot obramba pred napadi sovražnikov. Prvotno obzidje je potekalo od severozahodnega dela nekdanje ba-

Stari Maribor ob Pristanu

elije — mariborskega gradu —, po zahodni polovici kopalniške ulice do Vodnega stolpa ob meji med Zidovsko in Usnjarsko ulico; tu se je začel južni zid, ki je šel nekako do srednjega mostnega oboka. Od tu je šlo obzidje do začetka Gosposke ulice in potekalo po vzhodni črti Rotovškega trga in nekoliko zapadnee od Barvarske ulice proti severu; severni zid se je držal meje med Slovensko in Gregoričovo ulico, smer označujeta mestni stolp na vrtu Gambrinove gostilne in stolp na gradu. Ker se je za prebivalstvo v prvotnem mestu hitro množilo, zlasti s priseljevanjem, so obzidje okrog leta 1350 razširili na zapadno polovico mesta; obzidje se je podaljšalo mimo minoritskega samostana (ki še sedaj stoji) do okroglega stolpa ob Pristanu, nato se je zid obrnil, peljal ob robu Pristanke ulice mimo Vodniškega trga in ob Strossmarjerjevi ulici do Gregoričeve (sedanji dvoredni označuje mestni jarek). Smer severnega zidu je ostala ista. Višina zidu je bila okoli 6 m, debelina pa 1,5 m ali še več, posebno pri stolpih, ki so stali večina na oglih obzidja; bili so večnadstropni in služili za shrambo orožja. Ob notranji strani so bili dolgi leseni hodniki za branilce mesta. Razumljivo je, da je moralo imeti obzidje tudi več vrat in prehodov, ki so bili zavarovani pred presenečenjem z jarkom, ki je bil izkapan okoli vsega obzidja. Prehod čez mestni jarek je omogočal dvigljiv most na verigah, ki se je vsakokrat ob sončnem zahodu dvignil in drugo jutro ob sončnem zahodu zopet epustil. Na južnem koncu Trga Svobode so bila Ulrikova ali Graška vrata; manjši izhod je imela poleg stolpa Zidovska ulica. Na koncu Dravske ulice imamo Dravska vrata, skozi katera se je prišlo na leseno brv, ki je vezala mesto z Magdalenskim predmestjem. Na zapadni strani so bila koroska vrata (Chernerter), ki se pozneje imenujejo po cerkvi na Lebanju, vrata naše Ljube Gospe (Unser Frauenort). Na severni strani med gradom in grajskim stolpom se imenujejo grajska vrata: das purktor das aus der stat get. Mestne utrdbе sta izpopolnjevala grad na Piramidi in Tabor v Magdalenskem predmestju, ki je ščitil dravsko brv. Središče mesta je bilo na Glav-

nem trgu, trg pa na Grajskem. Na Stolnem trgu se je razprostiralo pokopališče, kjer so zgradili leta 1520 na temeljih še starejše cerkve župno cerkev sv. Janeza Krstnika. Na jugovzhodnem delu mesta je bila židovska četrt, imenovana Ghetto. Središče četrti je bila Zidovska ulica, kjer se je nahajala njihova sinagoga, ki je bila po izgonu Židov spremenjena v kapelo Vseh svetnikov. — V 15. stol. se je razvilo domače denarništvo, pa tudi krščanski trgovci so se okrepili, ki so videli v židih nevarne tekmece. Zato so vedno odločneje zahtevali od stanov, naj vladar izžene tujce. A Ferdinand III. se je tem zahtevam še upiral, ker bi tako izgubil svoje najboljšo dohodke; ko so pa sklenili stanovi izplačati cesarju Maksimilijanu I. 3000 fl. odškodnine, je izdal cesar dne 18. marca 1496 ukaz o izgonu Židov iz Maribora. Izselili so se Zidje predvsem v severno Italijo, kjer kaže priimek Morburgo na njihov izvor.

Posledica izгона Židov se je kmalu pokazala; prenehala je trgovina s tujino in njihovimi trgovskimi centri, ostala je le lokalna trgovina, ki se je pa mogla vzdržati le s privilegiji deželnega kneza. Obrt in trgovina sta pešali, mariborski mešan se je zopet oprijel poljedelstva in v tem položaju je živel Maribor do začetka 18. stol. — Moramo še omeniti, da se je pred mestnim obzidjem nahajala naselbina okoli cerkvice svetega Ulrika — bila je iz 13. stol. in je stala na vogalu Aleksandrove ceste in Prešernove ulice — leta 1449 se imenuje: Newgassen vor s. Ulrichor.

V upravnem oziru se je mesto razdelilo leta 1350 na štiri okraje. Mestno upravo, zunanji svet po 12 mož, notranji svet po 12, so volili meščani evobodno po mestnih statutih. Notranji svet je volil mestnega sodnika, ki je imel celo pravico krvnega sodstva in bil v tem odgovoren neposredno deželnemu knezu. Mestne sodnije je bilo za sedanjim starim pokopališčem.

Turki in verske homatije

Ko so v 14. stol. začeli izdelovati topove, ki so metali sprva kamenite, pozneje železne kroglice, so morali ojačiti tudi mestno obzidje. Ko se je tedaj približala našim deželam turška nevarnost, je ukazal leta 1445 cesar Friderik IV. Mariborčanom mestne utrdbе ojačiti in v jarke napeljati vodo iz Treh ribnikov. Leto pozneje je ukazal pobirati prispevke za skupno obrambo. Sprčo vesti, ki so se širile, je mestni svet dal leta 1465 utrdbе vnovi ojačiti; takrat je dobil Maribor kot osrednjo stavbo današnji grad. Postavljen je bil leta 1478 po naročilu cesarja Friderika. Leta 1475 so napadli Turki preko Ptujja, a se ognili močno utrjenega Maribora in udarili proti Limbušu. Prav takrat se je pa tudi začela vojna z ogrskim kraljem Matijo Korvinom za nadoblast v Avstriji. Ze leta 1480 je pridil pred Maribor in ga oblegal. A prebivalci so vse napade odbili in moral se je vrniti na Ogrsko predvsem zaradi grozečega turškega vpada. Naslednje leto se je Matija Korvin vnovi pojavil pod obzidjem, a tudi tokrat je bil odbit, ker je obrambo odlično vodil mestni sodnik Benedikt Satl. Vendar pa se je papeževemu legatu posredilo pregovori tujih kraljev, da je oblego opustil. V tem pa so turške čete že nevarno poplavljele okolico Ptujja in požigale ter plenile po vsem Dravskem polju.

Pravo turško armado — ne pa roparske tolpe iz Bosne — je Maribor prvič videl pred svojim obzidjem leta 1529. Sultan Sulejman se je podal s svojo vojsko pred Dunaj, da bi ga zavzel; a vsi njegovi napadi so bili odbiti. Na umiku so prišle turške čete preko Arveža in Košakov ter s hrvatske strani pred Maribor. Ze med obleganjem Dunaja je dal mestni sodnik Kristof Wildenrainer ojačiti utrdbе in postaviti topove. Dal je nakupiti žita in kar ga niso peki prodali mešanom, so ga spravili v mestna skladišča. Trikrat so turški oddelki navalili na obzidje, a vsedgar so bili odbiti. Toda že so se začele rušiti utrdbе in mesto bi se moralo podati, da se ni prav tedaj prikazal Sigismund Višnjegorski s svojimi četami in po erditih bojih pregnal Turke; ti so se umaknili pri Melju na splavih preko Drave in pri tej priliki opustošili Ptujsko polje. Drugi večji napad eultanove vojske na Maribor je bil leta 1532. Turška vojska je vnovi korakala proti Dunaju, a na poti je zadržal pri Kiseku Nikolaj Jurišič. Ker se je v Avstriji zbirala krščanska vojska, se je hotel sultan čim prej umakniti mimo Maribora na Hrvateko; zahteval je prost prehod, ki mu ga pa Wildenrainer ni dovolil. Vnovi so Turki naskočili utrjeno mesto, a so bili odbiti. Ker se je pa sultanu mudilo naprej, je dal zgraditi most med Vitušem in Limbušem, nakar ga je prekorabil s svojo vojsko. Pri tem so Turki napadli Limbuš, pridili na Pohorju celo do Sv. Aneha in izropali vso pokrajino tja do Podčetrčka.

Meščani so se sedaj lotili poprave utrdb in začeli na novo graditi razrušene hiše; leta 1543 so napravili na koroske stanove prošnjo, da so prišli po dvakratni oblegi skoraj ob vse in naj jih založe s smodnikom in krogli, če bi jih sovrtažnik vnovi napadel. In tako se je poprava obzidja in utrdb zavlekla čez leto 1550.

Nekako ob istem času imamo opravka s pojavom luteranstva v Mariboru; nova vera se je širila med meščani sprva tajno, tako da se ni dalo od cerkveni vizitaciji leta 1528 o tem nič določnega zvedeti. Javno se je pa priznavala večina mariborskega mešanstva k novi veri, ko so deželni stanovi izsilili od nadvojvode Karla III. (leta 1578) v Brucku ob Muri izjavo o verski svobodi luteranov. Posebno je pospeševal luteranstvo lastnik Betnave baron Volk Herberstein, ki je vzdrževal celo predikanta, katerega so mariborski meščani pridno obiskovali.

Leta 1578 je bila ustanovljena v Betnavi protestantska cerkevna občina; v naslednjih dveh letih so zgradili cerkev, hišo za predikanta in šolo. Napravili so tudi pokopališče (ki se prav sedaj odkopuje), ki leži med državno cesto in cesto k Betnavi. Avstrijski nadvojvode so sicer zahtevali od mariborskega mestnega sveta, naj prežene predikanta, prepove mešanstvu hoditi k lutorvskim propovedim in naj odstavi protestantske mestne svetnike, in koliko so upoštevali izražene zahteve, se kaže v tem, da je bil izvoljen leta 1579 za mestnega sodnika protestant, ki ga pa vladar ni potrdil. Ko je pa zavladal 1596 Ferdinand II., ki so ga vzgojili jezuiti, je sklenil odločno zatreti krivo vero; v tem sta ga zlasti podpirala sekovski škof Martin Brenner in lavantinski Jurij Stojec. Sestavila se je reformacijska komisija, ki naj bi preiskala, kako daleč je luteranstvo v deželi napredovalo in ki naj bi zopet mesta pokatoličnila. Reformacijska komisija je prišla v Maribor 6. januarja 1600 in vsakemu mešanju, ki se je izjavil za luterana, določila rok izselitve iz dežele. Na Betnavi je zidana poslopja razstrelila, lesena pa požgala, predikanta Lierzerja pa izgnala. V zvezi z luteranstvom še nekaj desetletij životvarilo in še leta 1636 je bila pokopana na pokopališču v Betnavi baronica Herbersteinova.

Mariborski grad pred barokizacijo na prehodu iz 17. v 18. stoletje

Propad in ponovni procvit

Zaradi neugodnih gospodarskih razmer, ki so bile posledica 30-letne vojne in davščin, ki so jih venomer zahtevali avstrijski vladarji in ogrski plemiči, na pr. Andrej Baumkircher, so mariborski meščani silno obubožali. Obrt je propadala, trgovina je zastajala in v takih razmerah se je mariborski mešan vnovi lotil kmetijstva. Ze iz srednjega veka poseduje Maribor gozdove na Pohorju tja do Sv. Božena, travnike med Pobrežjem in Studenci, njive v Koroskem predmestju in vinograde na ozemlju od Rošpoha do Treh ribnikov ter vinograde v Vejniku; ostanek vseh teh posestev je bil mariborski mešan, ki je sedaj črpal svoje dohodke in svojo gospodarsko sigurnost iz tal.

Poleg vsega obubožanja so zadele mesto še druge nesreče. Leta 1601 je izbruhnil požar, ki je upepelil skoraj vse mesto, razen nekaj hiš med Gosposko ulico in gradom. Komaj se je mesto nekoliko opomoglo, je izbruhnil še strašnejši požar leta 1648, tako da je ostalo le malo hiš nepoškodovanih; na mnogih mestih se je zrušilo obzidje in vrh tega se je vnel še smodnik, ki so ga imeli nakopičenega za obrambo. Tem nesrečam se je pridružila še nova nadloga: kuga. V Mariboru se je v 17. stol. pojavila petkrat; najhuje je razsajala leta 1680, ko je skoraj polovico mesta izpraznila. V tej stiski so Mariborčani sezidali na Kalvariji kapelo sv. Barbare in postavili Marijin steber na Glavnem trgu.

Nastop merkantilizma, ki proglašal trgovino za temelj bogastva, pomenja tudi za Maribor novo dobo. Cesar Karel VI. je dal zgraditi v letu 1718 veliko trgovsko cesto: Dunaj-St. Ilj-Maribor-Slov. Bistrica-Trst in s tem se je Maribor ponovno uveljavil kot prometno križišče. S pospeševanjem kmetijstva in obrti od strani Marije Terezije in Jožefa II., so se razvile nove obrti, kakor predelava vina, pivovarstva, usnarstvo in na Dravskem polju industrija bučnega olja. Na Pohorju se je razvilo steklarstvo do zavidanja vredne višini. L. 1752 je postal Maribor sedež upravnega okrožja za ozemlje med Muro in Dravo, leta 1758 ustanovijo jezuiti gimnazijo in tako je Maribor vedno bolj postal tudi kulturno žarišče Podravja. Ljudska šola je obstajala sicer že prej kot župnijska šola pri župni cerkvi, a za vlade Jožefa II., ki je ukazal ustanovitev trivijalk po vseh mestih in trgih, je dobil Maribor leta 1782 glavno šolo s 4 učitelji in katehetom. — Vprav ti moderni začetki Maribora pomenjajo konec meščanskih privilegijev in srednjega veka; tako so na pr. dovolili dravsko-poljskim speharjem prodajo svinetine na mariborskem trgu. — Tudi v cerkveno-političnem življenju Maribora so se dogodile velike spremembe; leta 1782 je izdal Jožef II. ukaz, po katerem se morajo vse cerkve in samostani, v kolikor se zde odveč, zapreti. V Mariboru so bili zaprti kapucinski in minoritski samostan ter samostan celestini. V predmestju je bila ustanovljena nova župnija s cerkvijo sv. Ulrika kot župno cerkvijo. Ker pa je bila cerkev sv. Ulrika premajhna, jo je dala posvetna oblast zapreti in župna cerkev je postala prejšnja kapucinska (na mestu današnje frančiškanske).

Novi časi

Francoške čete je sicer videl Maribor že leta 1797, a trajno ni bilo mesto nikoli v rokah Francozov. Francoške armade so le korakale skozi Maribor na sever in izžemale mesto s težkimi kontribucijami. Ko je bila ustanovljena Ilirija in je bil izvoz na Kranjsko zaradi carinskih mej otežčen, si je Maribor poiskal novih tržišč na severu, v Avstriji in na Stajerskem. Zaradi svoje lege ob veliki trgovski cesti, je postal Maribor izhodišče Podravja na sever.

Še večjo važnost, posebno v gospodarskem pogledu, pridobi Maribor z otvoritvijo železnice Mürzschlag—Celje l. 1846, ki se 1849 podaljša do Ljubljane. Leta 1863 je bila zgrajena železnica Maribor—Celovec. Železnica je omogočila Mariboru izvoz kmetijskih pridelkov v industrijsko Pomurje in tako je Maribor postal končnoveljavno izhodišče vsega Dravskega polja za sever in zahod. Po zgraditvi železnice se je s priselitvijo prebivalstvo znatno pomnožilo in l. 1851 se mestne meje razširijo z nekdanjega obzidja preko predmestij v glavno do današnjih mestnih mej. Važna letnica v razvoju Maribora in našega Podravja je bilo l. 1859, ko je bil prenesen sedež lavantinske škofije iz St. Andraža v Maribor, s tem je pridobil škof Anton Martin Slomšek 10 slovenskih dekanij od Marenberga do Velike Nedelje. Na nove župnje je nastavljal slovenske duhovnike in s tem rešil narodne smrti Slovenske gorice, Dravsko dolino in Ptujsko polje. V 60 letih je postal Maribor tudi središče štajerskega slovenstva. 1861 je bila ustanovljena Slovenska Citalnica, ki je z javnimi prireditvami, besedami širila slovensko narodno zavest. 1867 je prvič izšel »Slovenski gospodar«, 1868 je začel izdajati T. Tomšič »Slovenski Narod« in tako je narodno življenje Slovencev precej cvetelo. Toda po zmagovitvi nemško-francoski vojni l. 1870 so začeli Nemci vedno bolj odtrgati Slovence iz samoupravnih in državnih uradov in poizkušali preprečevati slovenske prireditve. Leta 1882 je bilo ustanovljeno Slovensko politično društvo in Citalnica je z Dramatičnim in Glasbenim društvom živahno delovala, priredila slovenske predstave in tako razširjala vzlice šikanam od strani vlade in policije slovensko misel in slovensko besedo. — Mnogo je bilo šikaniranja in zalegovanja Slovencev od strani Nemcev, posebno nemurjev, ki so ovajali svoje slovensko-zavedne rojake oblastem. Mnogo so Slovenci prestali med balkansko vojno, še več pa v burnih časih svetovne vihrje, ko so jih brez povišice v trumah zapirali, jih gonili v Gradec pred sodišče in metali v ječo brez obsodbe.

Tedaj pa je prišel prevrat in zlom dvojne monarhije. Na svojem mestu se je znašel general Maister in v odločilnem trenutku pridobil Maribor za Jugoslavijo. V teh usodnih dneh je imel vladno Podravja in Maribora v rokah Narodni svet na čelu s predsednikom dr. Verstovškom. 1. decembra 1918 je bilo proglašeno zedinjenje in s tem je nastala za Maribor nova doba.

Iz življenja starih Mariborčanov

Težko je pisati o življenju Mariborčanov v preteklih časih. Maribor nima pisane zgodovine, kakor jo imajo druga večja mesta, vse kronike, ki so nam ostale ohranjene do današnjih dni, nam podajajo le kratke fragmente, iz katerih si je potem treba ustvariti približno sliko o življenju starega Maribora in njegovih meščanov. Če ne bi bila uroda pred sto leti zanesla v Maribor profesorja dr. Rudolfa Puffa, ki si je poleg svoje naloge — vlivati učenost v mlade glave na mariborski gimnaziji — izbral še drugo, hvalevredno delo — napisati zgodovino Maribora, pa bi o naši lepi obdramski prestolici in njenem davnem življenju še dosti manj vedeli. Iz njegovih zanimivih zapiskov so posnete tudi sledeče vrstice.

Pojav Maribora v zgodovini

Maribor nima slavne zgodovine, kakor jo imajo druga naša slovenska mesta, ki se ponahajo še s predrimskimi začetki in ki so v rimski dobi dosegla sijaj, kakor ga nekatera niti danes več nimajo. Izkopanine, ki se najdejo v mestu samem in v neposredni okolici, dokazujejo, da je bila ta pokrajina ob vhodu v Dravsko dolino že v pradavnih časih obljubena. V rimskih časih je etala na desnem bregu Drave med Betnavo in Novo vasjo večja naselbina; še dandanes naziva ljudska govorica ta kraj »staro mestec«. Mesto Maribor pa je nastalo šele v srednjem veku. Najbrž bo tako, da so imeli lastniki gradu na Piramidi med Dravo in grajskim hribom dvorec, okrog katerega so se začeli naseljevati njihovi služabniki. Poleg njih so se naselili še kakšni obrtniki, nastala je na ta način vas, pozneje trg, katerega so njegovi gospodarji, mariborski grofje, zaradi varnosti v tistih nemirnih časih opasali z zidom ter izposlovali zanj mestne pravice. Zaradi ugodne lege, prijetnega podnebja, rodovitne okolice in zaradi tega, ker so se tukaj križale važne zveze med severom in jugom, vzhodom in zapadom, je pomen kraja neprestano rasel, s pomenom pa tudi njegov obseg. Ko se omenja Maribor prvič v zgodovini, je to že ugledno mesto z lastnim grbom in velikimi pravicami. Prvič je to konec 18. stoletja.

Tiho, kakor je mesto v zgodovini prišlo, je tudi v njej ostalo. Do najnovejših dni se o Mariboru nikoli ni dosti slišalo in čitalo. Bilo je tipično mesto obrtnikov in trgovcev — zadovoljnih meščanov, ki si ne želijo nič drugega, kakor svoj mir in udobno življenje ter plačujejo te dobrote svojim gospodom z neomajno vdanostjo. Takšno je ostalo življenje mariborskih meščanov skozi vsa stoletja. Nikoli se niso puntali, zato pa so raje zbirali posvetno bogastvo. Ze stare kronike nam poročajo, da so imeli mariborski meščani — kakor v današnjem času — svoja posestva v okolici. Bili so lastniki najlepših vinogradov v Slovenskih goricah, velikih gozdov na Pohorju, poleg tega so bila njihova last tudi vsa obsežna polja v današnjem Melju, v Koroškem in Magdalenskem predmestju. Večina meščanov je imela poleg trgovine ali obrti še svojo kmetijo. Za svoje pravice in za svojo posest pa so se znali Mariborčani vedno postaviti. Niso se ustrašili borbe z okoliško gospodo, ki jim je skušala na vseh krajih in koncih odškrniti kak kosček njihovega bogastva in pravice.

Mesto obrtnikov in trgovcev

Kakor smo že omenili, je bil Maribor od svojega začetka naprej skozi vsa stoletja tipično mesto trgovcev in obrtnikov. Znal si je zagotoviti obsežne pravice, ki so mu prinesle gospodarski razvoj in blagostanje. Kot središče velike vinorodne pokrajine je postal Maribor kmalu tudi središče vinske trgovine. Ze pod Babenberžani je dobilo mesto velike privilegije — lastno sodstvo ter razne carinske pravice, od katerih so se še nekatere do današnjih dni ohranile. Tako so Mariborčani izposlovali, da niso smeli splavarji na Dravi pristajati nikjer drugje v bližini mesta. V mestu samem pa se je pobirala posebna pristojbina od vsakega splava, ki se je ohranila do današnjih dni ter se še danes računa po številu vesel na splavu. Ker je bil promet s splavi in čolni na Dravi vedno izredno živahen, so spravili v mesto vedno dovolj tučev, ki so puščali v obdramskih gostinah svoj denar. Na ta način so že etari Mariborčani skrbeli za tujski promet. Da bi dvignili vinsko trgovino, so izposlovali prepoved, da ne sme nihče po godu sv. Martina peljati skozi mesto vina. Ker so pa važne ceste v Dravsko dolino, kamor je šla v glavnem vinska trgovina, vodile skozi Maribor, so s tem v praksi onemogočili vsakomur trgovanje z vinom. Zaradi te samopasne pravice je prišlo večkrat do hudih sporov s Ptujčani, v katerih pa so ostali Mariborčani vedno zmagovali. Poleg tega je obstajala že v prvih časih naredba, da ne sme biti v krogu ene milje okrog mesta nobene gostilne, nobene trgovine in nobenega obrtnika. Mariborčani so strogo pazili, da je ostala ta pravica v veljavi. Na ta način so zadržali v razvoju vse sosednje vasi, mesto samo pa je naraščalo.

Kako so Mariborčani postavljali mejo

V mariborski zgodovini so znani številni spori, ki so jih imeli Mariborčani s sosednjimi graškati zaradi mej mestne posesti. Najbolj znano je postavljanje meje, ki so ga začeli 17. aprila 1671 z velikimi slovesnostmi. Zgodaj zjutraj se je tega dne odpravila iz mesta četa meščanov na konjih, z godbo in mestno zastavo na čelu. Za njo je jezdil mestni sodnik Valentin de Buergo kot pravejnik, njegov poročnik je bil Ivan Trancič, poročščak pa Ludvik Neger. Spremljali so jih pa mestni očetje Waisel, Kebrič, Haller, Sindah in Ravnar ter veliko število uglednih meščanov in mestne mladine. Četa se je napotila skozi Dravsko vrata proti Radvanju ter od tam zavila na Tezno, kjer so postavili prvi mejnik: v staro bukev so zabili debel žebelj, v katerega so morali mladi sinovi meščanov poprej ugrizniti, da si bodo zapomnili, kam je bil zabit. Zaradi izboljšanja spomina so potem dečka »obdarili« tudi s klofutami in breami, kakor je bil to že star običaj. Zabijali so potem takšne žebelje še večkrat v debele bukve na poti proti vrhu Pohorja. Na sredini poti na Pohorje so počivali ter se krepčali, čas pa so si krajšali z godbo in s streljanjem salv. Pri Bollenkovem studencu sta se Mariborčanom postavila po robu oskrbnika limbuške in falske graščine, ki sta protestirala, da bi širili svojo posest naprej proti vrhu. Dosegel se je sporazum, mariborsko odposlansvo je pobožno obiskalo bollenško cerkev, nato pa se je ob limbuški meji napotilo v dolino. Spet so zabijali v bukve mejne žebelje, vrezovali so v debela drevesa križe in znak moške roke ter tako označili mariborsko posest v pohorskih goščavah. Na poti proti mestu pa se je pripetila žalostna nesreča. Meščanu Jakobu Šeyerju se je sprožila pištola, ko je spu-

ševal petelina in strel je usmrtil njegovega 11-letnega nečaka. Naslednjega dne so se napotili Mariborčani iz mesta proti jugovzhodu. Spet je šla četa meščanov na Tezno, od koder so potem postavljali mejnike vzdolž slivniške in raške graščine. Na neki cesti v tezenskem gozdu so trčili Mariborčani skupaj s četo tlačanov elivniške graščine, ki jih je vodil oskrbnik Penič. Slivničani so hoteli Mariborčane napoditi nazaj, pa je nastal boj, v katerem se je hudo streljalo z obeh strani. Spopad je zahteval več ranjencev, nazadnje pa so Mariborčani zmagali ter so zapodili Slivničane v beg. Zmagovito so se zvečer spet vrnili v mesto. Tretjega dne so se podali skozi Koroška vrata proti Kamnici, spotoma so podrli plotove in ograje, ki so jih postavili Kamničani brez dovoljenja na mestni posesti, od Kamnice so šli proti Sv. Urbanu ter so se zvečer vrnili spet veseli, brez večje nesreče, v mesto. Pri streljanju salv se je obstreli samo meščan Ahac Pellicerolli, ki si je prestrelil ramo. Četrtega dne so šli Mariborčani proti Melju, pod Meljskim hribom so zavili v Počeho, kjer so se pri kame-nitem mestu med seboj sprli in stegli. Najbolj vročevrtnim je dal mestni sodnik pobrati orožje ter jih odgnati s stražo v mesto. Tako so Mariborčani na slovesen način v štirih dneh postavili mejnike okrog svoje posesti. Gotovo je bil to star običaj, ki se je ohranil iz prejšnjih stoletij.

Kuga, požari, Turki

Veselo in zadovoljno življenje pa so stari Mariborčanom večkrat grenile usodne katastrofe, ki so mestno prebivalstvo zdecimirale ter so napravile ogromno škodo. Mesto je nekajkrat obiskala kuga, ki je hudo gospodarila. Prvič se omenja kuga v mariborski zgodovini leta 1349. Tisto leto je bilo sploh usodno, poleg kuge je obiskal mesto potres, ki je 25. januarja porušil mestno obzidje in mestne stolpe. Dve leti poprej so mrazovi uničili vso letino ter je bilo tudi polletje tako mrzlo, da grozdje sploh ni dozorelo. V maju je zmrznilo več ljudi in živine. Prav takšen mraz je bil tudi leta 1490. Prišlo so tudi kobilice, ki so tri leta zapored uničile vso žetev. Posledica je bila strašna lakota, ki se je še dolgo hranila v spominu. Kuga se omenja potem v mariborski zgodovini še pogostokrat, usodno je bilo posebno leta 1880—81, ko je izumrlo veliko meščanskih družin. Nevarni so bili tudi požari, ki so večkrat uničili cele predele mesta, največji požari so bili leta 1601, 1648 in 1650. Hiše so bile povečini lesene, krite s slamo in skodlami, pa ni čudno, da je imel ogenj vselej dovolj netiva. Huda šiba so bili Turki, katerih pa se Mariborčani niso nikoli ustrašili. Vsakokrat so odbili njihove napade. Najbolj junaško so se uprli leta 1532 pod svojim hrabrim županom Wildenrainerjem turškemu sultanu Solimanu, ki se je vračal od obleganja Dunaja skozi naše kraje. Turki bi bili radi prišli čez Dravo, pa so zahtevali od Mariborčanov, da jim odprejo mestna vrata ter dovolijo prehod čez most, obenem pa da plačajo visoko odkupnino. Mariborčani so turške zahteve pogumno zavrnili, oboroženi meščani so zasedli obzidje in odbili tri turške napade. Turki so nazadnje zgradili v Melju most čez reko, poprej pa so še mestno okolico temeljito razdejali in vse požgali in uničili. Zaradi turških upostojen, požarov in drugih nesreč je mesto takrat čisto obubožalo, tako da so se meščani obrnili s prošnjo na koroške stanovce, naj jim pomorejo pri popraviljanju mestnega obzidja, ker sami nimajo več sredstev.

Franjo Žebot, načelnik kr. cest. odbora:

Nova cesta na vrh Pohorja - ena najlepših cest Slovenije

Obiskovalce Mariborskega tedna bo gotovo zanimalo, da se gradi iz neposredne mariborske okolice na vrh Pohorja velika prometna cesta, ki bo ena najlepših v naši domovini.

Naše zeleno Pohorje je bilo do pred kratkim glede cestnih zvez tako zanemarjeno, kakor malokatera pokrajina. Z nobene strani ni bilo prave cestne zveze. Pohorski kmet, če je hotel spraviti les ali svoje prideleke v dolino, je z muko vozil po strašnih strminah in globinah.

V osrčju Pohorja je še neizrabljenih zakladov lesa, a so bile oaze z mogočnimi smrekami nedostopne za vozeve. Tudi turistične postojanke so le s težavo dobivale življenjske in druge potrebščine, ker ni bilo ceste.

Prva, ki sta se za zgraditev velike pohorske ceste resno pobrigala, sta bila župan g. Jakob Florjančič iz Sv. Miklavža pri Hočah in hočki dekan g. Alojzij Sagaj Rajni g. Florjančič je kot član okrajnega zastopa mariborskega skoro pri vsaki seji stavil predloge, da se naj vendar začne graditi velika cestna zveza od Sv. Miklavža, t. j. od sedanje državne Ptujске ceste skozi Rogozo, Hoče, Reko na vrh Pohorja. Na seji okr. zastopa dne 27. januarja 1925 se je določil prvi znesek 250.000 din za preureditev ceste Sv. Miklavž-Hoče-Reka v okrajno cesto. Seja se je vršila pod predsedstvom gerenta okr. zastopa g. dr. Josipa Leskovarja. Navzoči so bili člani okr. zastopa gg. Galunder, Gselman, Črne, Florjančič, Zupančič, Straki in Žebot. Ta sklep okr. zastopa je bil podlaga za začetek gradnje ceste na Pohorje.

Cesta Reka-Sv. Arh je bila obravnavana v

Reformacija, čarovnice, verske sekte

Časi reformacije so prinesli tudi med Mariborčane več burnih dogodkov. Nastali so spori med meščani, ker so je zlasti vplivna gospoda zavzela za novo lutrovsko vero. V Betnavskem gozdu poleg Tržaške ceste so si zgradili mariborski in okoliški protestanti veliko in lepo cerkev s farovžem in pokopališčem. Temelje te cerkve in številne grobove z ostanki mariborskih protestantskih plemičev so odkrili letos ob priliki kopanja gramoza. Cerkev je protireformacijska komisija graškega škofa Brennerja dala porušiti, temelje so razstrelili s smodnikom, ves kraj pa je prerasla goščava. Na Spodnjem Štajerskem je ob priliki vizitacije leta 1581 sežgala protireformacijska komisija 2000 lutrovih knjig. V tistih časih se je začela širiti tud vera v čarovnice, katere so povsod preganjali. Maribor je postal na Štajerskem znan zaradi svojih številnih čarovniških procesov. Eden največjih procesov je bil leta 1546, ko so sežgali kar osem čarovnic. L. 1580 so sažgali tri čarovnice, leta 1586 pa so sodili sedem čarovnic, ki so bile potem najprej zadavljene, potem pa sežgane. Vse te čarovnice so bile iz bližnje mariborske okolice. Usmrtitve in mučenje čarovnic ter raznih zločincev so bile sploh neke vrste javne veselice, pri katerih so se zbralo vsakokrat ogromno ljudi. Z zločinci si niso delali veliko pogloblje, smrtna kazen je bila za vsako večjo pregreho — ne samo za umore in rope, tudi za tatvine, za ponarejanje denarja itd. Največje javno usmrtenje je bilo leta 1580. Takrat so naenkrat obesili 8 zločincev, enega so usmrtili na kolesu, štiri ženske pa so zavezali v vrče in jih vrgli v Dravo. Maribor je imel v teku raznih dob svoja morišča na raznih krajih v okolici, najbolj znano je bilo na križišču sedanje Tržaške in Ptujске ceste. Mestni krvnik je imel večjo plačo kakor mestni kaplan. Značilno za tiste čase so bile tudi verske sekte, ki so se širile med kmečkim ljudstvom. Najbolj znani so bili lenarški skakači, ki so imeli obilo privrženecv po vseh Slovenskih goricah.

Družabno življenje

V Mariboru, kjer je bilo že od nekdaj doma vino, je bilo tudi družabno življenje zelo živo. Razvijalo pa se je večinoma v ožjem meščanskem in plemiškem krogu. Meščani so bili bogati, pa so se vrstile veselice in pojedine sedaj v tej, sedaj v oni hiši. Številni plemiči iz okolice so imeli v mestu svoje hiše, v katerih so stanovali s svojimi družinami raje, kakor na svojih pustih gzdovih. Družabno središče mesta je bil mestni grad s svojo elavnosno dvorano, v kateri so bile razne prireditve, veselice in plesi. Najimenitnejša je bila gostilna »Pri jelenu« na Rotovškem trgu — tam je sedaj trgovina in gostilna Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev. V tej gostilni so prenočevale vse odlične osebnosti, ki so potovale skozi Maribor, med njimi cesar Leopold. Tu so se shajali imenitni meščani. Gostilna je ohranila svoj sloves skozi več stoletij. Bornejši se je razvijalo duhovno življenje Mariborčanov. V vsaj zgodovini mesta naletimo le na nekaj imen, ki so imela širši odmev v svetu. Pač pa so bili stari Mariborčani zelo pobožni. Veliko so darovali cerkvam in samostanom, katerih je bilo takrat v Mariboru zelo veliko. Skoraj vse samostanske hiše na Štajerskem in Koroškem so imele v mariborski okolici svoja posestva, od katerih so se nekatere ohranila do današnjih dni. Ta posestva so dobile v dar od plemičev in bogatih meščanov.

Stopnišče v gradu, kjer je nastanjen mariborski muzej

popolnoma zadostovalo prometnim potrebam. Mariborsko avtobusno podjetje bo vzpostavilo po končni zgradbi ceste promet z vsemi pohorskimi postojankami na južnem pobočju, s Poštnim domom, Pohorskim domom, Mariborsko in Ruško kočo pri Sv. Arhu.

Cesta se je začela graditi spomladi leta 1931. Prvo leto se je zgradilo 2,5 km ceste. Potem pa je delo precej počasi napredovalo. Šele leta 1935 je bila cesta zgrajena do odcepa k Pohorskemu domu, oz. Mariborski koči. Od leta 1935 dalje pa se je začelo delati v večjem obsegu in so se oddajala dela v odsekih po 2 km naenkrat. V tem tempu se je delo nadaljevalo do danes. Pod sedanjo upravo in vodstvom okr. cestnega odbora se je najelo posojilo cestnega odbora, ker bi sicer samo na podlagi okr. cestnih doklad delo ne bilo dovršeno niti v 10 letih. S pomočjo posojila, ki ga je okr. cestni odbor z odobritvijo banske uprave dobil pri Hranilnici dravske banovine v Mariboru, se je omogočilo, da bo ta velika cestna zveza končana letos do vrha pri Sv. Arku.

Gradbeni stroški za cesto od Reke do Sv. Arha znašajo 5.250.000 din, tako da odpade na 1 km ceste strošek 375.000 din. Od gradbene vsote se je porabilo za delavske mezde 3.700.000 din. Ta znesek so zaslužili sami domači delavci. Ostanek 1.550.000 din pa se je porabil za nabavo materiala in vožnje. Pri gradnji ceste je bilo treba izkopati 150.000 kubičnih metrov zemlje, nalomiti 15.000 kubičnih metrov kamna in dobaviti 10.000 kubičnih metrov gramoza. Zanimivo je, da na južnem pobočju Pohorja, po katerem teče nova cesta, ni bilo mnogo kamna, ampak se je moralo intega dovažati navzgor in navzdol.

Na Petkovem sedlu se odcepi od ceste ozka dovozna in strmo vijugasta pot najprej k Poštarskemu domu, nato k Pohorskemu domu in še k Mariborski koči. Ker ta odcep ni posebno posrečen, se bo gradila lepa zložna nova dovozna cesta z zapadne strani v smeri proti Mariborski koči in od tam k Pohorskemu domu. Prav tako se bo tudi ob koncu glavne ceste nad žago g. Viktorja Glaserja na Uranjekovem zgradila okoli 800 m dolga dovozna cesta k Ruški koči, oz. k Sv. Arhu.

V gradbenem programu okr. cestnega odbora mariborskega je tudi nadaljevanje ceste od Svedeta Arha mimo podružnice Sv. Uršule proti počitniški kolon. kraljice Marije, kjer se bo cesta navezala na že obstoječo cesto, ki pelje mimo Sv. Martina na Poh. v Slov. Bistrico. Ta nova zvezna cesta bo dolga 8—10 km in bo ustvarjena kot krožna zveza Maribor-Hoče-Sv. Arh-Smartno na Poh., Slov. Bistrica.

V zapadni smeri je teren ugoden, da se zgradi nova transverzalka od Sv. Arha proti Mislinjski dolini, oz. Slovenjem Gradcu.

Cesta Reka-Sv. Arh je pomembna predvsem za tujski promet. Mesto Maribor in naše zeleno Pohorje, kakor tudi Dravsko polje, bo imelo od ceste velik hasek. Ze sedaj prihajajo prijatelji zeleneza Pohorja od vseh strani naše domovine in popravšujejo po stavbiščih ter si bodo mnogi postavili na vabljivem južnem pobočju Pohorja svoja poletna bivališča. Kakor smo informirani, se posebna družba zanima tudi za zgradbo velikega modernega hotela, ki bi posloval pozimi in poleti in bi tako spravil na Pohorje še več življenja. Na severni strani Pohorja se bo moralo pripraviti teren za zimski smuk, tako da bo promet na pohorskih višavah tudi v zimskem času na višku.

Važna je cesta tudi za izvoz lesa iz Pohorja. Gozdovi v nižavah in globelih v smeri proti Framu in Sv. Martinu so še mnogokje neizrabljeni. Zapela bo sicer sekira nad stoletnimi smrekami, ali s pametnim ekonomskim izrabljanjem gozdnih zakladov se bo dalo še tudi naprej ohraniti temeljno lepoto našega Pohorja.

Naš Maribor in okolica je na veliko novo pohorsko cesto, ki bo res ena najlepših in menda najbolj živahnih v naši domovini, lahko ponosna. Slovensa otvoritev in blagoslovitev ceste bo predvidoma začetkom leta 1940.

Omenjam še, da sta tehnična dela v glavnem izvršila višji teh. svetnik inž. Fischer od banske uprave in teh. vodja okr. cestnega odbora za Maribor-desni breg inž. Stergaršek. Mnogo truda je bilo, da se je na težavnem pohorskem strmem terenu mogla zgraditi taka moderna cesta. Cestna dela je v veliki meri izvršil okr. cestni odbor v lastni režiji, mnogo del pa so izvršile tvrdice inž. Ivan Ferluga iz Maribora, Družba »Cesta« iz Polzele ter razne druge tvrdke.

Novourejeni Glavni trg ponoči

Fr. Kramberger:

Narodnostne prilike v Mariboru nekdanj in sedaj

O narodnosti nekega kraja moremo govoriti šele za tiste čase, ko je zavest pripadnosti pri temu ali onemu narodu bila vzbujena, ozir. ko je zavest lastne narodnosti zajela vzbudila. V srednjem veku ni nikdo govoril o slovenski narodnosti v naših krajih. Takrat so bili prebivalci razdeljeni le na gospode in podložne. Govorili pa so o narodnosti prebivalcev bivše avstroogradske monarhije v 19. stoletju.

Če pa že govorimo o narodnosti prebivalcev Maribora in njegove bližnje okolice v srednjem veku, potem moramo reči, da je narodnost maloštevilnih Mariborčanov bila v srednjem veku vsaj nedoločena, dočim zagotovo vemo, da je cela bližnja in daljna okolica Maribora bila slovenska. Mi vemo, da je v srednjem veku med manj ko 2000 prebivalcev v mestu Mariboru bilo predvsem mnogo tujcev, privravnancev, in tudi mnogo Židov. Saj bi mogli reči, da je bilo srednjeveško nemško prebivalstvo Maribora, v kolikor ga je pač bilo, pod velikim vplivom Židov. Gotovo je, da je bilo nemška nepriseljena gospoda, ki je v Mariboru in njegovi okolici vladala. O pravi narodnosti pri nas pa govorimo šele za one čase po letu 1848, ko so narodi avstrijske monarhije dobili svoje svobode.

Narodnost Mariborčanov

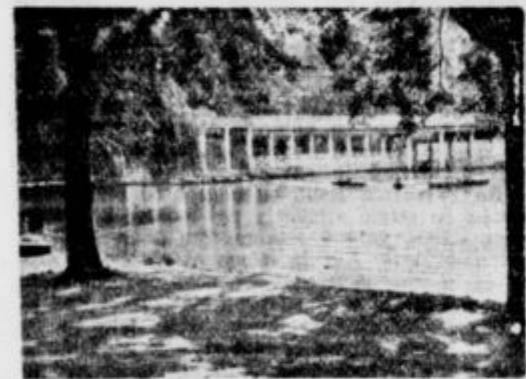
se je ugotavljala prav za prav šele pri ljudskih štetjih, ki so bila leta 1867, 1880 in potem vsakih 10 let. Prav za prav je šele pri ljudskem štetju leta 1890 bilo prebivalstvo popisano po narodnosti, in sicer po »Umgangssprache«, to je po običajnem jeziku. Podatki od leta 1890 naprej nam bodo služili v naši kratki razpravi, v kateri se bomo omejili predvsem na podatke, kako je bilo razmerje v narodnostnem pogledu med Nemci in Slovenci.

Avstrijska uradna statistika je pri ljudskih štetjih ugotovila naslednje narodnostne stanje v Mariboru (z vojaštvom):

	Nemcev	Slovencev	drugih	vseh
Leta 1890:	15.931	2653	393	19.898
Leta 1900:	19.293	4062	93	24.601
Leta 1910:	22.656	3820	117	27.994

Ze leta 1900 se je nemški obsevalnost v Mariboru, na kakršen koli način opravičiti neprimerno visoko število Nemcev in zelo malo število Slovencev v Mariboru. Uradno poročilo o poteku in rezultatu ljudskega štetja namreč ugotavlja, da je »število Nemcev od leta 1890 večje zaradi naravnega prirastka in zaradi priseljevanja tujcev. Za Slovence pravi to poročilo, da je bilo med njimi 47 javnih uradnikov, 98 nižjih uslužbencev, 92 šolskih sester in njihovih učenc, 70 bogoslovcev in njihovih profesorjev. V splošni bolnišnici je bilo takrat 69 bolnikov slovenske narodnosti, v jetnišnici okroglega sodišča 110 slovenskih paznikov in jetnikov, v kaznišnici pa 483 slovenskih čuvajev in kaznjencev. Ostanek od ugotovljenega števila pa odpade po tem uradnem poročilu z malenkostno izjemo na tujce, ki so pri tujkajšnjih meščanih ali zavodih na delu, v službi, učenju ali kakor koli drugače zaposleni.

Enako uradno poročilo o ljudskem štetju leta 1910 opravičuje nazadovanje števila Slovencev v Mariboru od leta 1900 dalje za 350 s splošno draginjo stanovanj in življenjskih razmer v mestu, zaradi česar da se Slovenci naseljujejo v okoliških občinah, čeravno so zaposleni v mestu, pravi pa,

Pri Treh ribnikih

da se nemške družine ugotovljejo je v Mariboru zaradi šol. (Treba pa ugotoviti, da je število Slovencev vključno temu poročilu tudi v okoliških občinah zelo padlo od leta 1900—1910.) Omenjeno uradno poročilo ugotavlja, da je bilo leta 1910 pri šolskih sestrah 59 Slovencev manj kakor leta 1900, v bogoslovju 9 manj, v kaznišnici 253 manj, v jetnišnici okroglega sodišča 43 manj, v splošni bolnišnici pa 150 več Slovencev kot leta 1900. Ostale Slovence, ki so bili pri ljudskem štetju leta 1910 ugotovljeni, razdeli uradno poročilo na hišne posle, delavce, težake, dninarje, dijake, učitelje, profesorje, drž. uradnike in odvetojke. (Zopet je treba ugotoviti neločeno v tem uradnem poročilu, češ da so med Slovenci šteli tudi dijak. Znano je, da se je ljudsko štetje leta 1910 izvršilo konec decembra, ko so slovenski dijak, ki jih je bilo v Mariboru okroglo 600, bili doma na deželi na počitnicah.)

Občevalni jezik

po katerem so presojali narodnost Mariborčanov pri avstrijskih ljudskih štetjih, je moral znati v Mariboru skoraj vsako, saj ni mogel pri nikakem javnem uradu opraviti nič brez znanja nemščine. Ni pa mogoče po tem »občevalnem jeziku« presojati že narodne pripadnosti prebivalcev. Avstrijska uradna statistika se pač ni mogla znebiti srednjeveških predsodkov, da spada podložnik svojemu gospodarju. Nemci so se čutili v Mariboru trdne gospodarje. Zato so pač bili prepričani, da mora vsakdo, ki ni nad njimi, biti njihov podložnik tudi glede narodnosti. Oni, ki stanujejo v Mariboru že iz časov pred svetovno vojno, se bodo gotovo spominjali, kakšna »Umgangssprache« je vladala v mestu. (Sem ga na brskni begelniku, pa me ni nič prigrisalo.) Po tistem občevalnem jeziku so pač šteli nemške in slovenske narodnjake in je jasno, da so vsakega, ki je tak občevalni jezik uporabljal, šteli za Nemca.

Ljudska štetja do 1910

ki so bila v vsej svobodi leta 1921 in 1931 v Mariboru že v okvirju jugoslovanske države, so pokazala ravno nasprotno sliko o narodnosti Mariborčanov. Obe ljudski štetji sta ugotovili, da je v Mariboru

	Nemcev	Slovencev	Srbohrv.	vseh
leta 1921:	6512	20.929	2540	30.739
leta 1931:	2696	27.533	2931	33.921

Kako krivično in samovoljno so nemška oblast v bivši Avstriji pri ljudskih štetjih ugotavljala narodnost mariborskih prebivalcev, nam kažejo tudi avstrijske statistike same. Avstrijska centralna statistična komisija na Dunaju je po svojih uradnih objavah o ugotovitvah ljudskega štetja l. 1910 objavila menda nehoti tudi točne dokaze, da v Mariboru leta 1910 večina prebivalcev ni bila Nemec, ampak Slovenci (primerjaj: Die Ergebnisse der Volkszelle vom 31. 12. 1910, neue Folge österreichische Statistik, Wien 1910 do 1912). Av-

Poslopje Tiskarne sv. Cirila, kjer je zasedal Narodni svet

strijska statistična komisija je namreč tudi ugotovila, koliko prebivalcev je bilo pri ljudskem štetju v svojih domačih občinah prisotnih, oziroma koliko je bilo med naštetimi prebivalci takih, ki so imeli v občini domovinsko pravico in kje so imeli drugi naštet prebivalci domovinsko pravico.

Po političnih razmerah in po zaslugi zakonodaje, posebno one po letu 1848, je v Mariboru prenehala razlika med mariborskimi meščani in tujci. Ze odlok Marije Terezije iz leta 1754, še bolj pa konskripcijski patent iz leta 1804 sta določala, da se s trajnim bivanjem v kakem kraju dobi domovinska pravica. Začasen občinski zakon iz l. 1849 in občinski zakon iz leta 1859 sta predvidela priposestevanje domovinske pravice v kraju bivanja. Domovinski zakon od leta 1853 je sicer opravičil avtomatično pridobivanje domovinske pravice s priposestevanjem in je dal občini izključno pravico odločanja, komu domovinska pravica pripada. Občine in mesta niso rada priznavala domovinske pravice in so nalogala za priznanje visoke takse. Tako se je moral zgoditi, da so imeli okoli l. 1870 v Mariboru domovinsko pravico skoraj sami meščani. Se leta 1880 je bilo pri ljudskem štetju ugotovljeno, da ima od 17.628 prebivalcev le 3327 v Mariboru domovinsko pravico.

Z domovinskim zakonom od leta 1896 je zopet bilo uveljavljeno priposestevanje domovinske pravice z dolgoletnim stalnim bivanjem v neki občini. Kdor je 10 let v občini ali v mestu stanoval, je že dobil s tem domovinsko pravico. Ravno zato pa, ker je bilo mogoče dobiti domovinsko pravico le z daljšim stalnim bivanjem v občini in ker so ljudje zaradi ugodnosti, ki so bile z domovinsko pravico zvezane, to radi uveljavljali, nazadnje še tudi, ker je vsakdo moral imeti neke domovinske pravice, je danes mogoče ugotoviti, kdo je bil po letu 1900 (ko je stopil v veljavo domovinski zakon iz leta 1896) stalno nastanjen v Mariboru. Šele število o teh prebivalcih Maribora nam dajo točno sliko o njihovi narodnosti.

Avstrijska uradna statistika ugotavlja, da je bilo leta 1910 v Mariboru 72.05% tujcev in le 27.95% domačinov (leta 1900 je bilo 89.7% tujcev in 10.3% domačinov). — Leta 1910 je bilo med 26.593 Mariborčani le 35.4% mariborskih domačinov (v Mariboru pristojnih), drugi večji del prebivalcev je pa bil pristojen v druge kraje avstrijske države, in sicer 13% v kraje z izključno nemškim občevalnim jezikom, 51.6% pa v kraje z izključno slovenskim občevalnim jezikom. To se pravi, da je stanovalo leta 1910 v Mariboru 13.711 ljudi iz krajev, kjer je prevladoval izključno slovenski občevalni jezik. Od onih 35% mariborskih prebivalcev, ki so bili v Mariboru domačini, je pa gotovo vsaj ena polovica (51.6%) bila zopet iz slovenskih krajev (kar bi se dalo s številkami o ljudskem štetju leta 1900 dokazati, vendar virov nimamo pri roki). To se pravi, da je bilo leta 1910 v Mariboru 18.419 ali 70% vsega prebivalstva iz krajev, kjer je prevladoval izključno slovenski občevalni jezik, torej Slovencev. Vendar je nemška statistika takrat javno ugotovila in še danes te ugotovitve tudi resni ljudje ponavljajo, da je bilo v Mariboru le 3823 ali 14% Slovencev in 22.657 ali 85% Nemcev.

Maribor — slovenski

Našo trditve, da je bila velika večina mariborskega prebivalstva leta 1910 slovenska, dokazuje tudi poročilo statistične komisije, ki pravi, da se čuti pri doseljivanju v mesto Maribor močan dotok iz krajev mariborskega in ptujskega okrajnega glavarstva in pa »pomembno doseljivanje iz slovenskega dela Štajerske dežele proti nemškemu delu, kar se je opazilo tudi že leta 1900, in da to priseljevanje ogroža nacionalni karakter posameznih okrajev. Tako je bilo s številkami ugotovljeno, da je stanovalo leta 1910 v Mariboru naslednje število ljudi, ki so imeli domovinsko pravico v okrajih:

s slovenskim občevalnim jezikom	
Celje	1.146
Konjice	105
Ljutomer	622
Maribor	5.823
Ptuj	2.394
Brežice	592
Slovenjgradec	365
Dežela Kranjska	919
Dežela Goriška	140

Skupaj . 12.321

z nemškim občevalnim jezikom

Dol. in Gor. Avstrija	1.197
Nemški del Štajerske	1.737
Radgona	439
Dežela Koroška	717
Dežela Tirolska	198
Drugi nemški kraji	556

Skupaj . 4.744

Iz drugih krajev, ki niso bili nemški (Istra, Dalmacija, Hrvatska in Slavonija, Bosna, Češka, Moravska, Galicija) je bilo 1693 prebivalcev, iz beljaškega glavarstva 159, iz velikovškega 145 in iz

Lepe spomine iz **Maribora** kupite pri
R. BIZJAK, urar
Gospoška ulica št. 16

je, da je bilo leta 1919 vpisanih v domovinske matice 5041 v Mariboru rojenih domačinov, 2453 takih, ki so bili rojeni v okrajih Maribor levi in desni breg, 2535 rojenih v ostalih krajih Slovenije, 234 rojenih v krajih današnje Jugoslavije razen Slovenije, 2168 takih, ki so bili rojeni v bivši republiki Avstriji, 362 v bivši Češkoslovaški, 390 v Italiji, 201 v Madžarski in 104 v Nemčiji.

Od leta 1910 do 1919 je bilo vpisanih v domovinske matice oziroma iz kartotek skupno 16.851 oseb, od katerih je bilo v

	rojnih	pa v tem času	jih je ostalo
Mariboru	7465	2424	5041
obeh maribor. okrajev	2485	50	2433
krajev Drav. banovine	2587	52	2535
krajev Jugoslavije	251	17	234
krajev bivše Avstrije	2776	608	2168
drugod	1192	69	1130

Upoštevati moramo, da je avstrijska statistika ugotovila pri ljudskem štetju leta 1910, da je v Mariboru bilo več kot polovica prebivalcev iz slovenskih krajev in da je leta 1910 bilo v Mariboru nastanjenih le 35 odstotkov domačinov, ki so bili vpisani v domovinske matice. Če priznamo Nemcem okroglo polovico mariborskih domačinov, ki so bili v Mariboru rojeni, potem je moglo biti v Mariboru leta 1919 vpisanih v domovinske matice 7490 slovenskih in 5318 nemških domačinov. Pri številki o rojenih drugod bi bilo seveda potrebno upoštevati one Slovence, ki so bili rojeni na Koroškem (od števila 1130 okrog 12 odstotkov) in pa Čehe (362), Madžare (201) in v Italiji rojene (390). Pri pomanjkanju natančnejših podatkov pa se lahko zadovoljimo z ugotovitvijo.

Po letu 1919 je bilo na novo vpisanih v domovinske matice mestne občine v Mariboru rojenih 7313, iz okraja v Mariboru levi in desni breg 4347, iz ostalih krajev Slovenije 6349, iz ostalih krajev Jugoslavije 857, iz bivše Avstrije 1587, iz bivše Češkoslovaške 236 in iz Italije 3837. Vsi ti so bili vpisani v matice po veliki večini ali kot optanti ali kot stalno stanujoči več kot deset let v Mariboru, deloma pa tudi kot javni uradniki.

V istem času je bilo črtanih iz domovinskih matice 7452 v Mariboru rojenih, 328 rojenih v krajih Maribor levi in desni breg, 812 rojenih v Sloveniji, 229 rojenih v ostalih Jugoslaviji, 2869 rojenih v bivši Avstriji in 132 rojenih v bivši Češkoslovaški.

Položaj 1938

Konec leta 1938 je torej bilo v Mariboru stalno nastanjenih in vpisanih v članske sezname 4902 v Mariboru rojenih, kar je skoraj enako število kakor leta 1919. Tu so seveda že všteti otroci onih, ki so se po letu 1919 v Mariboru stalno naselili, to je po veliki večini Slovencev oziroma Jugoslovancev. Iz okrajev Maribor desni in levi breg je še vpisanih v matice 6462 domačinov, kar predstavlja trikratno vsoto iz leta 1919. Iz ostalih krajev Slovenije je vpisanih sedaj 8072, dočim jih je bilo leta 1919 2435, kar pomeni torej trikratno prirastek rojenih prebivalcev. Slovencev. V bivši Avstriji rojenih je vpisanih v dom. matice samó še 886 domačinov, to je takih, ki stanujejo stalno v Mariboru, vendar je treba med te šteti tudi nekatere uradnike in otroke teh uradnikov, ki so izvenbovali do leta 1919 v krajih Avstro-Ogrske izven Slovenije. Iz bivše Češkoslovaške je vpisanih domačinov še 466, pri čemer pa je treba šteti približno polovico onih iz nemških krajev bivše Češkoslovaške. Iz Italije je vpisanih v domovinski matice 4134 domačinov, kar pomeni povečanje za desetkratno število od leta 1919. Tu so največ všteti oni, ki so pribežali z Goriške, Trsta in Primorja ter se tu stalno naselili v raznih samostojnih poklicih ali pa kot javni uradniki.

V celoti je vpisanih v domovinski matice mestne občine 15.396 takih, ki so rojeni v okolici Maribora, v Sloveniji oziroma v ostalih krajih Jugoslavije. Če k tem pristojimo tri četrtine onih, ki so rojeni v Mariboru, to je 3675 domačinov, polovico v bivši Češkoslovaški rojenih domačinov, vse one, ki so rojeni v Italiji, lahko ugotovimo, da je v domovinski matice mestne občine vpisanih 23.205 domačinov. Za Nemce je treba šteti četrtino v Mariboru rojenih, 886 v bivši Avstriji rojenih, 233 v bivši Češkoslovaški ter 130 iz bivše Nemčije, kar bi dalo skupno 2485 domačinov.

Gornje zadnje število pa pomenijo že število stalnega prebivalstva mesta Maribora in tega stalnega prebivalstva je 23.205 Jugoslovancev in 2485 Nemcev. Po načelih statistike je v štetih mestih treba tretjino prebivalstva vedno smatrati za nestalno in naše število to načelo potrjujejo. V Mariboru imamo danes približno 36.000 prebivalcev, od katerih pa je ca. 10.000 nestalnih. Da je stalno prebivalstvo mesta Maribora bilo in je še domače slovensko in da je le neznan del nemški, smo pokazali v gornjih številkah. Tako je bilo že davno pred desetletji in je tako tudi danes. To so ugotovile tuje, slovenskemu prebivalstvu neprijazne in nenaklonjene uradne statistike, ugotovimo pa to lahko tudi danes na podlagi gori navedenih podatkov.

Pravljica o nemškem Mariboru

Pravljice o nemškem Mariboru so bile že pred desetletji le pravljice, še bolj so take trditve danes vzete iz pravljice sveta nekaterih nemških nacionalnih prenapetcev.

Stari mestni stolp ob Dravi

Ptuj, mesto starih umetnin

Sredi zemeljskega raja, prelepega zelenega Dravskega polja kraljuje ob vznožju slikovitega gradu naš prijazen Ptuj. Ko je ljubi Bog blagoslovil to zemljo, jo je obdaroval s toliko ljubeznijo in s tako dobrohotno roko, kakor malokateri kraj naše domovine. Livade, borovi gaji, temni gozdovi srebrna Drava in njeni tisočeri otoki in otočki, ki se kakor otroci igrajo v njenih valovih ob vznožju Slovenskih goric in Haloz, so darovi, ki so prepleteni z zdravicami in zidanicah in z neprestanim smehom klopotev po goricah ter ustvarjajo v življenju ljudi nekaj lepšega in nepozabnega.

Zato je bil Ptuj s okolico že v kameni in bronasti dobi naseljen. Že predrimski, panonsko-keltska naselbina je imela bržčas ime Poetovio, ki je stal nekje pri Hajdini. Z juga je Avgustov potarek Tiberij zavojel Poetovio in takrat je Ptuj dobil svojo prvo taborišče, kjer je taborila najprej VIII., potem še XIII. legija. Tu so proglasili Vespazijana za cesarja. Izredno ugodna lega kraja je pripomogla, da ga je cesar Trajan okrog leta 100 po Kr. povzdignil v mesto z naslovom Colonia Ulpia Trajana Poetovio.

Poetovio je igral v tisočletnem rimskem imperijem veliko vlogo, posebno v drugem in tretjem stoletju so korakale legije na ogrožene meje ali se borile v borbah za cesarski prestol. Tudi Konstantin Veliki je šel skozi Poetovio proti Rimu in že ob zatonu rimskega in slave je tukaj porazil Teodozija svojega nasprotnika Maksima.

V petem stoletju so Goti skoraj po vsem oplenili in porušili mesto. V Poetoviju se je rodila mati zadnjega rimskega cesarja Romula Avgustula tako, da je tudi njegova usoda tesno povezana z razpadom zapadnorimskega imperija. V rimski dobi je bil Ptuj pomembna poštojanka v vojaškem, gospodarskem, kulturnem in verskem oziru. Ohranjeni so nam ostanki Mitrovih in drugih svetilišč, kakor tudi starokrščanske spomenike, saj šteje med svoje mučenike ptujškega škofa in cerkevnega učenika sv. Viktorina.

Skozi Ptuj so prodirali v dobi preseljevanja divji barbarski narodi v sosednjo Italijo in pri teh pohodih je utonilo nekoč slavno mesto v pozabljeno.

V šestem stoletju so prišli v naše kraje stari Slovenci, njih plug je preoral okrvavljene grude, da je vzklilo novo življenje. Ljudsko izročilo pravi, da sta to potovala slovanke blagovestnika sv. Ciril in Metod v večno mesto Rim ter da njuna roka blagoslovila naš rod in zemljo. Komaj dve stoletji se je trajalo sonce svobode pod domačim gospodarjem Slovincem, ki je poplačal ljubezen do domače grude s svojo glavo. Nato se solnograški škofje dobili mesto v posest, a so ga morali trdo braniti pred tolpmi divjih Madžarov. V teh bojih so se najbolj odlikovali ptujski gospodje, odlični viteški rod in veliki ljubitelji umetnosti, kajti o njih priča mnogo cerkvenih ustanov.

Pobožna Mehtilda, vdova Friderika III. Ptujkega, je leta 1230 postavila v močvir blagorodni konc mestu. Ostanki prvotne cerkve in samostanske stavbe z lepimi arhitektonskimi znamenitostmi iz XIV. stol. so še dobro ohranjeni. V XV. stoletju so akromno zgradbo precej razširili in takrat je tudi nastal znameniti gotični križni hodnik s čudovitimi gotičnimi sklepniki in okni. Pomembna je še lepa freska Marinaga oznanjenja. Koncem XVII. stol. so samostan ponovno prezidali. Prezbiterij, ki je bil doslej obrnjen proti vzhodu, so preločili proti zapadu. Najdragocenejši del stavbe je še vedno lepi baročni refektorij iz XVIII. stol. Cesar Jožef II. je ukinil dominikanski samostan in do leta 1928 so ga uporabljali večinoma za skladišče, zasilno bolnišnico in kasarno, dokler ga ni mešna občina kupila in v njem nastanila mestni Ferkov muzej, ki spada med najznamenitejše ustanove naše države. Bogate zbirke in kulturnozgodovinski spomeniki privabljajo vsako leto veliko obiskovalcev in tujcev.

Poleg tega samostana so Ptujski gospodje še zgradili leta 1239 lepi minoritski samostan, ki praznuje letos svojo 700-letnico obstoja. Cerkev in samostan je nastala v dobi zrele gotike, kar zlasti vidimo v gotični zidani apsidni. Važen je lepi, pozlačen gotični kip Matere božje z Jezuskom v naročju nad glavnim oltarjem. (XV. stol.) Gotične freske, ki so jih tukaj pred leti odkrili, zavzamejo po svoji starosti in dragocenosti prvo mesto v Sloveniji. Novejši del cerkve s pročeljem je dal sezidati koncem XVII. stol. p. Gasper Dietl. Na veličastni fasadi s štirimi ogromnimi stebri, stojita v vdolbinah kipa apostolskih knezov sv. Petra in Pavla, nad njima je v okrašeni vdolbini lep Marijin kip. Svojevredno kras predstavlja tihi križni hodnik v samostanskem poslopju, veličastni refektorij pa s svojimi bogatimi štukaturami in freskami bo vsakogar očaral.

Marijino soho na trgu pred cerkvijo so postavili v spomin na srečno odvrnitev turške nevarnosti leta 1664.

Poleg obeh samostanov zasluži našo pozornost v prvi vrsti še starodavna mešna župnijska cerkev sv. Jurija, ki stoji na temeljih starokrščanske bazilike. V IX. stol., ko je Ptuj bil še v oblasti panonskih knezov Pribine in Koclja, gorečih pristašev slovankega bogoslužja, je tu že stala majhna cerkev, ki pa je žal pozneje v vojnah zgorela. Solnograški nadsof Konrad I. je dal mesto z gradom obnoviti ter nanovo tudi pozidati cerkev. Ostanki te romanske cerkve so deloma še dobro vidni. Okoli leta 1312 je bil dovršen sedanji lepi gotični kor in sem spada tudi osmerokotni prezbiterij. Učinkovito izrezljane gotične klopi iz leta 1446 so odlična mojstrovina rezbarske umetnosti, težka zakristijska vrata pa plemenito delo gotične kovaške umetnosti. Živahni barok se iz-

življal na lepi, deloma pozlačeni prižnici in železni ograji kapelice žalostne Matere božje. Končna moramo še omeniti aloviti gotični krilni oltar, ki je nekoč stal pozabljen v krestni kapeli ter je danes razstavljen v mestnem muzeju. Nastal je okoli leta 1450 in ga pripisujejo splošno solnograškemu mojstru Konradu Laibu.

Pred cerkvijo zagledamo ogromni mestni stolp, nekoč del utrdbe, danes zvonik. Ob njem je pritril kurat Simon Povoden, zaslužni ptujski zgodovinar, rimske spomenike že pred sto leti.

Najvidnejši znak starodavnega Ptuja je znani Orfejev spomenik pred mestnim stolpom, približno 5 metrov visok in 1,82 metrov širok rimski nagrobnik iz pohorskega mramorja, ki predstavlja grško pravljico o Orfeju, ki privablja z zvoki avo- je lire okrog sebe gozdne živali.

Tudi grad Gornji Ptuj je vreden oblika. Že Rimljani so na vrhu grajskega hriba imeli svoje utrdbe, ob prihodu novih gospodarjev Slovanov jim je bil za stražnišč, kar sklepamo po tamošnjih najdbah in staroslovanem grobišču iz X. stol. Večkrat je doživel tudi razne prezidave. Ko je kamnoseška rodbina de Lallo izvršila nove ptujške utrdbe, je tudi naše mesto na široko odprla svoja vrata renesansi in takrat je dobil tudi grad svojo sedanjo obliko. Zelo posrečena so notranja grajska vrata, izdelana po načrtu S. Peruzzijsa leta 1570. Takozvani Lesijev del gradu je mlajšega izvora. (XVII. stol.).

Ze pri velopu grajske arkade nemo zre na nas z gotičnega nagrobnika sanjavo lice Friderika V. Ptujkega, zadnjega svojega rodu, ki je preminul v Gospodu na dan sv. Treh kraljev 1438.

Manjši grajski muzej hrani znamenite najdbe iz rimske in staroslovanke dobe. V viteški dvorani je nameščena dragocena slikarska galerija orientalskih mojstrov, večinoma Turkov. Prekrasni so dragoceni nizozemski in francoski gobelini s prizori z Odiseje in pokrajini.

Ce tako romamo po ptujskih ulicah, vidimo na

P. M. Godina, minorit.

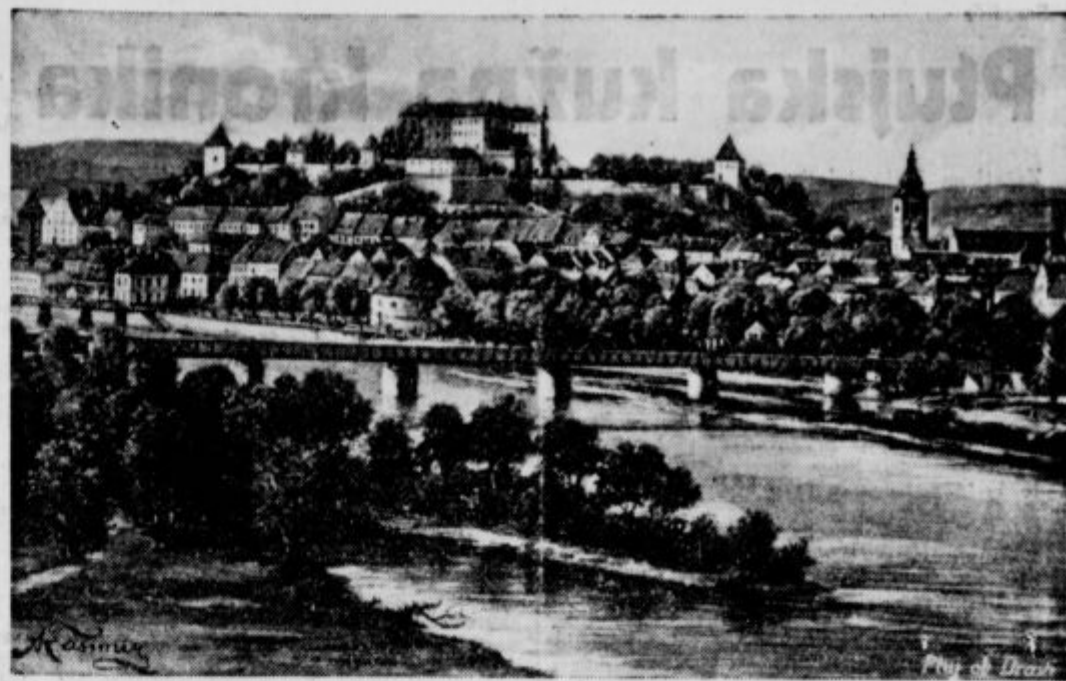
Ob 700 letnici samostana v Ptuj

Postanek minoritskega samostana v Ptuj veže staro izročilo s pomembnim datumom kršč. zgodovine. Člani frančiškanskega reda manjših bratov (minoritov) naj bi se naselili v Ptuj okoli l. 1239, t. j. okoli tistega znamenitega leta, ko je izbruhnil končni spor med papežem Gregorijem IX. in nemškimi cesarjem Friderikom II. Hohenstaufcem, ki ga je papež v tem letu slovesno izobčil.

Zaradi pomanjkanja listin pa je skoraj nemogoče natančno dognati, kdaj in kako so prišli minoriti v Ptuj. Pripoveduje se, da so prišli že l. 1239. Po redovnem šematizmu, po samostanski kroniki in po trditvah večine zgodovinarjev je kot ustanovno leto samostana smatrali leto 1239, t. j. za vlado solnograškega nadškofa Eberharda II. (1200—1246). Tako trdi stoletna tradicija, ki jo vsebuje samostanska kronika, zagovarjati pa se da tudi iz arhitekture prvotnih delov sedanje samostanske in župnijske cerkve, kakor tudi starih fresk za stranskima oltarjema v tej cerkvi. Isto potrjujejo tudi ustanovna pisma ptujskih gospodov iz let 1386, 1387, in 1399, v katerih se veliko govori o prednikih in praprednikih tega odličnega rodu.

Tako beremo v ustanovnih listinah, da je Bernard III. Ptujski podaril l. 1309. minoritskemu samostanu posestva z vsemi pravicami na Gobjoku in v Podlehniku, o čemer pričajo tudi zaščitna in potrdilna pisma cesarja Friderika IV. od l. 1478. in Ferdinanda I. od l. 1521. O tej podaritvi priča tudi napis nad vhomom: »Anno Domini MDCLXXXI fuit istud monasterium restauratum, quod illius Dns Dns Bernardus, Dns de Poetovio dignissima recordationis, ultimus sui testamentis anno 1399 sua benignissima fundatione dotavit et stabilivit.« Nad podložniki svojih posestev je imel samostan do l. 1850. v Halozah in Majšpergu sodno in davčno oblast.

Minoriti so prišli v Ptuj kot predstavniki

veakem koraku slavno preteklost in zaman bomo iskali razkošnih patricijskih palač. Nekdanji Ptujčani so zidali manj bahato in zato tem solidnejše, ne za desetletja, ampak za stoletja. Opazimo pa povsod še mnogo lepih starih hiš, ki pričajo, da našim prednikom dober okus ni bil tuj.

Umetnostni zakladi našega mesta zgovorno pričajo, da je Ptuj tudi v srednjem in novem veku igral vidno vlogo. Sredi XIII. stoletja je spadal Ptuj nekoliko časa pod Ogrsko, odkoder je prešel zopet v roke solnograških škofov, ki so ga naposled prodali Habsburžanom, dokler ni prešel ob razsulu Avstrije leta 1918 zopet v slovenske roke in pripadel Jugoslaviji, pa svoji naravni legi in narodnosti svojega prebivalstva.

p. Gašperja Dietla. Cerkev je bila ustrezno zahtevam tedanjega časa obokana, prezbiterij razdeljen na dva dela: prednji je bil priključen cerkvi, zadnji pa s štukaturnim okrasom in slikami. L. 1685. je bil razdeljen v meniški kor zgoraj in zakristijo spodaj. Samostansko poslopje je bilo po enotnem zasnutku razporejeno okrog pravokotnega, pritličju z arkadami okrašenega hodnika tako, da se je na zapadni strani v višini glavnega vena priključilo novi, bogato arhitektonsko in kiparsko okrašeni cerkveni fasadi. Vhod v samostan in prizidana lavretanska kapela pa izpopolnjujeta bogastvo fasade.

V prvi polovici in sredi 18. stoletja ter v drugem desetletju po svetovni vojni je cerkev s samostanom dobila sedanjo obliko, ki spada med najpomembnejše kulturne spomenike baročne dobe v Sloveniji. Okras fasade je bil sredi 18. stoletja nadomeščen z rokokojkim. Tedaj je tudi dobila cerkev sedanjo opremo iz treh kiparsko bogatih oltarjev in prižnice. Vse je izdelal leta 1752. kipar Jožef Straub, čigar delo je tudi oltar sv. Roka v St. Vidu in oltarja sv. Antona Padov. in sv. Lucije v Podlehniku. V atiki velikega oltarja se nahaja odlični kip Matere božje iz začetka 15. stoletja.

Križev pot je naslikal Karel Jirak. Krasna lesena oprema v zakristiji, ki vsebuje spovednico, omare in klopi prvotnosti, z reliefi okrašenega mizarskega izdelka, je iz srede 18. stoletja.

V južnem traktu zavzema prvo in drugo nadstropje največji in najlepši prostor v samostanu poletni refektorij. Vsa oprema je prvotna in dosledno enotna. Obnožja miz krase slike s svetopisemskimi prizori, v stene so vdelane človeško velike slike apostolov, nad njo pa slika Marije Pomočnice graškega minoritskega milostnega kipa. Vso vzhodno steno nad mizo o. gvardijana pa krase velika, v duhu beneških pojedin zasnovana slika večerje pri farizeju Simonu. Strop krase

Minoritski samostan

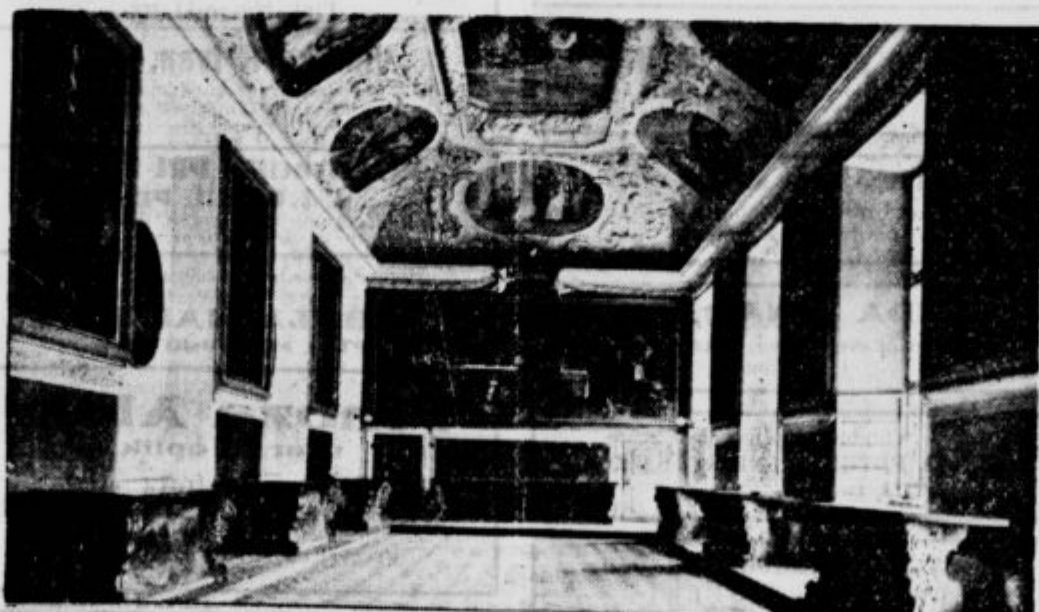
bogati štukaturni okviri, ki obdajajo fresko slike s prizori iz življenja sv. Petra in Pavla. Srednja, največja slika pa predstavlja sv. Frančiška in sv. Antona, ki poklanjata patronoma sv. Petru in Pavlu sliko novega samostana. Ta umetniško odlični strop je poslikal minorit fr. Rupert Vallauer, štukature pa sta izvršila l. 1693. Antoni Quadrio in Peter Bettini. Plemič na srednji sliki utegne biti eden izmed ustanoviteljev, Ptujskih gospodov, bratati minorit s poklonitveno kretnjo pa graditelj novega samostana p. G. Dietl.

V vzhodnem traktu prvega nadstropja je zimska obednica, ki je bila prvotno tudi okrašena z baročnimi stenskimimi slikami. Na hodniku visi več za samostan značilnih slik iz 17. in 18. stoletja, med drugimi Brezmadežna iz prve polovice 17. stol., sv. Florjan iz srede 18. stol. s pogledom na takratni Ptuj, sv. Anton Pad. s prikaznijo Marije z detetom, več kopij minoritske Marije Pomočnice in več starih slik samostana. Na vrhu stopnice v prvem nadstropju je okrašena duplina z baročnim kipom Brezmadežne, na prvem presledku stopnic pa Sojčev kip sv. Frančiška Asiškega na krasni gotični s kosmato glavo okrašeni konzoli iz začetka 15. stoletja.

Od l. 1789. je minoritskemu redu inkorporirana okoliška ptujška župnija, katere sedež je odlej v minoritskem samostanu.

Ni manj kakor na verskem polju so izvrševali minoriti svoje poslanstvo tudi v narodnem in prosvetnem oziru. V zgodovini Ptuja in okolice naletimo prepogosto na imena odličnih članov tega reda, ki so se javno udeleževali na narodnem in prosvetnem polju, med njimi: o. o. Ludovik Pečko, kronist, B. Hrtiš, S. Prus, K. Stazinski, A. Svet, K. Beljak, L. Vavpotič, P. Zirovnik, ki je ob začetku svetovne vojne l. 1914. postal žrtev svojega narodnega prepričanja. Minoritski samostan je prejel pod svoje okrilje slovenske dijake ptujške gimnazije in pod okriljem tega samostana so se rodile vse prosvetne in gospodarske ustanove kakor n. pr. Dijaške kuhinje, Narodne čitalnice, Prosv. društva, Okrajne hranilnice, slov. pevskega društva Cecilije, Fantovskega odseka in Dekliškega krožka in mnogih drugih podobnih ustanov, ki so nosile izrazit pečat slovenstva — v burnih časih predvojnje in povojne dobe.

Ob 700 letnici obstoja minoritskega samostana se zahvaljujemo božji Previdnosti, ki je pripeljala sinove sv. Frančiška v starodavni Ptuj, odkoder se je njihovo delovanje razekalo v široko okolico ptujškega polja, Slovenskih goric in Haloz, da so tako ta lepi kos slovenske zemlje vzgojili in ohranili sv. Cerkvi in domovini.

Velika obednica v minoritskem samostanu

Zupančič Marija

Restoracija — Ptuj, Ljutomerska c. 2

Sohe za tujce, vedno sveža topla in mrla jedila. Prvo vrstna domača vina ter vedno sveže pivo. Zmerne cene! Solidna postrežba!

HOLOBAR STOJAN

slikarstvo — Ptuj

Žigon Angelo

mehanična tkalnica

Ptuj

Zvočni kino

Ptuj

Treo Anton

gradbeno podjetje

Ptuj, Telefon 96

Električno luč,

žarnice, svetilna telesa, kupalne naprave, radio aparate Vam preskrbi

Zadružna elektrarna

P. Z. Z. O. Z., Ptuj

Kmečka hranilnica in posojilnica

P. Z. Z. O. Z. v PTUJU

posluje v svoji lastni hiši

Miklošičeva ulica

ANICA LANGUS

PTUJ, Ljutomerska cesta (pri Zupančiču)

Cenjene dame, ogledite si novo dobio za leto jesenskih danških klobukov in modelov, ki Vam jih nudim po nizkih cenah.

Parna pekarna KOZEL IVAN

nudi vsak dan sveže pecivo

PTUJ, Ormoška cesta 12

Maister Ivan nasl. Marija Maister

lončarstvo in pekarstvo — PTUJ

Širec Albert - Ptuj

splošno mizarstvo

A. Smodič

Ptujska kužna kronika

Začetkom XVI. stoletja nam zgodovinski viri že natančneje poročajo o strahotah, ko je davila kuga po Ptuj in okolici. Danes je obdelal spomin na kruto morilko, kakor listine, ki nam poročajo o strašni šibi božji. Na pol razpadla kužna znamenja spominjajo v okolici vse povsod na bol in solze bednega ljudstva. Ptujska kronika nam živo pripoveduje, kaj se je vsega godilo v letih grozote.

1519. Kuga razsaja v Ptuj. (Bened. Virga Cell Nro 58).

1545. Neumiljeno mori črna smrt v mestu.

1568. Verjetno je takrat kuga davila po Ptuj, kajti mesto Leoben je prepovedalo vsakomur dostop, ki bi prišel iz Ptuja.

1623—1625. Kuga je tako huda razsajala, kakor že dolgo ne.

Dr. Lebenwaldt poroča, da se nihče ni upal tri leta v mesto.

1644. Zelo hudo je razsajala tudi kuga v Celju, pred vsem pri nas v Ptuj, pri Sv. Vidu in v Radgoni z okolico.

1645. Neki kmet iz Straseganga pri Gradcu je pripeljal deželnega upravitelja Remiga na uraden posel v Ptuj, kjer je razsajala kuga. Že na poti domov grede mu ni bilo več dobro. Čim je prišel na svoj dom, se je vlegel, a umrl je čez nekaj ur.

1. Kužni križec sv. Benedikta iz Hajdine. 2. Benediktov križec. 3. Kužni križec sv. Zaharije. 4. Kužni križec brez napisa. (Zadnji trije so od starega pokopališča iz Ptuja.)

Pravijo, da sta dva nepridiprava zanesla kuga iz Ptuja tudi v Vrežovo, župnija Smarje pri Jelšah. (Glej napis na votivni sliki v cerkvi sv. Roka pri Smarju).

Listine povedo, da je črna smrt davila že od leta 1640 tja do leta 1645. Takrat so postavili tudi lepo kužno znamenje pri Bukovcih nižje Ptuja (MARTIN VILIPAV).

V avgusta 1645 je bilo v mestu zaprtih 17 hiš, dnevno je umrlo 8 do 9 oseb. Minoritski konvent je izgubil 5 oseb, po drugih virih 7 do 9. Hajdinski župnik Janez Rajevec († 1669) je postavil blizu mesta v srečno odvrnitev krute morilke cerkvico sv. Roka s pripevki meščanov in okoličanov.

1672. Velikanski roji kobilic so opustošili vso ptujsko okolico. Veter je pognal cele roje v dravške valove, kjer so utonile. Kmalu so začele gniti in okužile vse ozračje. Pridružili sta se še glad in kuga in Hauptmantič, hajdinski župnik poroča, da je pomrlo toliko ljudi, da jih niti niso mogli vseh pokopati.

1680 je mesto zopet hudo trpelo. Kužni komisar je zaukazal stroge varnostne mere. Prenehal je vsak dovoz živih v mesto. V bližini »Rogozniškega dvorca«, pravi Simon Povoden, velezaslužni zgodovinar, so razporedili kužne stražarje, ki so vsakomur prepovedali vstop v mesto. Tu je dal kužni komisar Maks Harmesdar sežgati vso okuženo posteljino, a na povelje zdravstvenega magistra Rechlingerja, je še dal razrušiti del dravskega mostu.

Gladni meščani so se pritoževali pri vladi tako, da so morali nekoliko omiliti kontumacijo. (Glej korespondenco kužnega komisarja in minoritskega gvardijana z dne 13. in 19. sept. 1680).

Kuga divja vse leto z malim presledkom že od 19. aprila naprej. Od 19. aprila do 19. junija je umrlo 69 oseb, med njimi splošno priljubljene gvardijan ptujskih kapucinov in pet minoritov. Po presledku nekaj tednov, se kuga zopet pojavlja v predmestju, na Bregu, kjer je grozno morila. Do konca novembra so zaprli 54 hiš, a umrlo je 274 oseb.

Ohranjeno nam je natančno poročilo (od konca julija do sredice decembra) o okužbah in umrljivosti, iz katerega je razvidno, da je v tem razdobju zbolelo na novo 313 oseb, umrlo pa je 220 t. j. 70%.

Zanimiva je naslednja tabela:

	Zbolelo na kugi:			Umrlo:		
	moš.	žen.	otroci	moš.	žen.	otroci
avg. in sept.	33	35	30	15	16	34
oktober	44	68	39	27	42	38
novem.	16	25	13	8	16	13
do 16. dec.	3	4	3	3	3	5
Skupaj	96	102	85	53	77	90

Kakor vidimo, je bila mladina brezizjemno izgubljena. Zboleli so večinoma najrevnejši sloji, le malo meščanov, skoraj nihče od plemstva, čeprav sta bili okuženi dve plemiški hiši. Imovitejši so zbežali iz okuženega mesta v okolico, kajti vsak je imel kak moriš ali vinograd. Glede kontumacije se Ptujčani nikoli niso ravnali preveč točno strogih navodil, drugače ne bi vlada imela povoda, da je strogo zaukazala meščanom dne 13. septembra 1680, naj oni, ki so zbežali v vinograde, tudi tam ostanejo in naj ne tekajo sem in tja. Kužni inspektor Jurij Gabrijel Plantrner je preprečil vsako nedovoljeno shajanje meščanov z okoličani s tem, da je ojačil dne 19. septembra »tostran malega mosta na Bregu«
etražo in jo obožil s puškami. Goeposka je na neverjeten način še takrat poklicala iz neokuženih krajev svoje podložnike na tlako ali robotanje v Ptuj. Kužni komisar Karl Ziga grof Gaisruck jih je sicer hudo pokaral in prepovedal tako malomarnost, a preden je dospela njegova zapoved iz grada Reichen-

Sv. Rok, v ozadju Ptuj z gradom (litografija okoli leta 1825)

etina do Ptuja, je bilo dovolj časa za največje nesreče.

Komaj so zaprli dohode v mesto, je primanjkovalo življenjskih potrebščin, ljudje pa so se lakote bolj bali nego kuge. Ni čudno, da si je kruta morilka kmalu poiskala tudi svoje žrtve v okolici, ni pa znano, kje je razsajala.

1681 so jo zopet začutili blizu Ptuja, da so takoj ukinitili vso trgovino in postavljali kužne etraže.

1682 davi kuga najbolj v Halozah, zato so zaprli cesto v Zetale. Pri Sv. Trojici in na Ptujski gori je bilo nekaj smrtnih primerev, a kljub nevarnosti se ljudje niso odrekli sedmine, da je končno segla energično vmes oblast, prepovedala vse sedmine, žegnanje pri Sv. Vidu itd.

Komaj se je pojavila kuga v mestu, se je že začelo zopet brezumno tekanje v Halozo, dokler niso dobile oborožene kužne etraže nalog, da z ognjem upelpejo viničarje takih zanikrnih ljudi.

Sredi junija etraži kuga že na Mestnem vrhu in si tam išče svoje žrtve. Še danes vidimo v bližini starega prostirkega dvorca skromno, zidano kužno znamenje.

V Ptuj pa so ljudje v predmestnih krčmah v takozvanem »Ziegelstadlu«
in pri »Kanižabirtu«
veselo popivali, a mestno etražo, ki je hotela zapoditi razgrajace, so celo čisto nagnali, dokler ni oblast zaprla krčme s krčmarji vred.

Posebno v juliju je črna smrt grozno davila. Pri Sv. Vidu so na cesti našli nago žensko, ki so jo psi na pol ogrižli, a drugod so tudi ležali mrtveci kar na cestah.

Simon Jurančič, znani ptujski mesar, se je okužil pri menjanju denarja, ki ga je dobil od zdravstvenega magistrata Mohra. V oktobru je umrl neki mladenič, dalje še neki deček na stražnem stolpu na Gornjem Ptuj. Kugo so potem še zanesli v Budino.

1712. Dve leti razsaja zopet v Ptuj kuga. Pojavila se je še v Slovenskih goricah in Halozah, potem je polagoma izginila, kakor je bila prišla.

Ob koncu se nekaj o kužnih križcih in spominkih. Ko so leta 1932 regularili vee prostor okoli in pod mestno župnijsko cerkvijo ev. Jurija za novi živilski trg, so tudi odkopali del nekdanjega starega mestnega pokopališča. Delavci so zadeli na nekaj okostij iz kužne dobe, kar lahko skle-

nama po obliki kužnih spominkov najrazličnejše oblike. Večinoma so iz medenine, okrogle ali ovalne oblike, zaznamovane s dvokratnim križcem, ki je ves pokrit s črkami. Pogostoma najdemo tudi bakrene in medeninaste dvokrake kužne križce, ki so jih splošno nosili kot obeke okoli vratu, ko je črna smrt morila po naši lepi elovenski zemlji.

Kako je prišlo do tega običaja? Sredi XVI. stoletja je kruta morilka tudi razsajala po Nemškem. Leta 1546 je zasedal cerkveni zbor v Trideutu, kamor je prišel tudi antiohijski škof in patrijarh. Opazili so, da je imel na roki zapestnico, nekoliko nenavadne oblike, na kateri je bil pritrjen čuden dvokrak križ. Na njem je bilo vse polno črk, kakor jih vidimo na evetinjicah in križcih sv. Benedikta in sv. Zaharije. Našli so ga, kakor pravi izročilo, v samostanu sv. Benedikta v Antiohiji, kateremu ga je podaril sv. Zaharija, škof jeruzalemski z razlago o pomenu črk. Nanašajo se na psalme, ki vsebujejo molitve o kugi. Mnogi so si dali napraviti take križce, ki bi jih naj obvarovale pred kugo, mnogo je za trdno verjelo o njih čudodelni pomoči.

Najobičajnejši so pri nas kužni križci sv. Benedikta, sv. Zaharije in sv. Valentijana, ki se navadno po obliki mnogo ne razlikujejo, le po napisu. Često vidimo tudi evetinjice sv. Roka in Sebastijana z napisom: S. SEBASTIAN O. P. N. (ora pro nobis). Mnogokrat so celo združeni z blagoslovoma sv. Benedikta in Zaharije.

Na Benediktovem križcu (crus Benedicti) vidimo črke po sledečem redu: IHS — V. R. S. N. S. M. V. S. M. Q. L. I. V. B., na sredini je odprt križec s črkami C. S. S. M. L. — N. D. S. M. D., v štirih krakih križa pa C-S-P-B. Črke pomenijo latinske besede ter se glasijo po splošni razlagi: »Poberi se satan, ne svetuj mi slabega, hudobnega, kar mi nudiš, pij sam strup! Svet križ naj mi bo zvezda vodnica, ne pa zmaj (hudobec) moj vodnik! — Križ svetega Očeta Benedikta.«

Podoben je blagoslov sv. Zaharije, ki ga vidimo na križcih, evetinjicah, orodju, celo na mečih + Z. D. + I. A. B. I. + Z + S + Z + H. Vsaka črka pomeni zopet kak latinski stavek, verjetno psalm. Razlagajo jih pa različno.

Mestni muzej v Ptuj ima lepo zbirko takih križcev in svetinj iz Ptuja in okolice.

Košir Adela
Ptuj

Telefon 93

Nakup in prodaja
vseh vrst žita,
žebule in krompirja

Kupujem
staro železo
po najvišji ceni

Sukno za dame in gospode, tkanine za posteljno in namizno perilo, kupujete najbolje pri tvrdki
OTMAR SARIA, Ptuj
Slomškova ulica 1

Rosenfeld Robert
trgovina z mešanim blagom
nakup deželnih pridelkov in suhih gob
Ptuj

Rudolf Havelka
manufakturna trgovina
Ptuj

„Žitarna“ družba z o. z.
Ptuj, Maistrova ulica 12
Trgovina z žitom, moko, krompirjem, sadjem, surovimi kožami in deželnimi pridelki

Klemenčič Erna - Ptuj
Knjige, šolske in pisarniške potrebščine

Strohmaler Terezija, Ptuj
gostilna

PERNAT VINKO
mesar in prekajevalec
Prodaja lastnih izdelkov po najnižji ceni

A. ŠENCAR in SIN
veletrgovina s specerijskim blagom
Prešernova ulica 2, Slomškova ulica 9 in
Nova cesta 2

R. I. PETEK
trgovina s steklom in porcelanom
PTUJ (nasproti pošte)

Gostilna pri ROZIKI JELINEK
v Ptuj — je splošno znana po izvrstni kapljici in prvovrstni kuhinji

GOSTILNA „BELI KRIŽ“ - PTUJ
Sobe s tekočo mrzlo in toplo vodo, garaže, prvovrstna kuhinja

VAUDA IGNAC, Ptuj
vrtinarstvo in cvetličarna, vezanje vencev in šopkov

Vljudno se priporoča
SKAZA PETER — BRIVSKI SALON
PTUJ, Ormoška cesta št. 1

KMETIJSKA ZADRUGA V PTUJU
POLJSKI PRIDELKI
TELEFON 69

MAR DRAGOTIN - PTUJ
mehanična delavnica
Telefon 84

Najvljudneje se priporoča
MODRINJAK ALOJZ, avtotaksi
PTUJ :: Florijanski trg
6 sedežni, udobni avto za daljše izlete.

BROVER IVAN, Ptuj - Rogoznica
trgovina z mešanim blagom in nakup deželnih pridelkov

M. Brenčič

gostilna, točenje lastnih vin, topla in mrzla jedila vsak čas ter nova trgovina s lesom, apnom, cementom in premogom.

Shell bencin! Avto olje!
KREFT HINKO, Ptuj, Ljutomerska c. 1
trgovina z mešanim blagom.
Nakup jate, masla, suhih gob, vinskega kamna in vseh deželnih pridelkov. Prodaja apna in cementa. Avtomobilisti pozor! Bencinska črpalka pred trgovino deluje podnevi in ponoči!

Ciglar Terezija
trgovina z mešanim blagom in dežel. pridelki.
Rogoznica pri Ptuj.

Trgovelj in potniki!
Ob potovanju skozi Ptuj se zgledite v restavraciji
NARODNI DOM (Panjan Franjo)
Odlična postrežba Tujske sobe Garaže

Priporoča se
ČUČEK ŠTEFAN
s Benkovimi subvencioniranimi izdelki
Ptuj, Slovenski trg.

Vincekovič Ivan, Ptuj
umetno-trgovsko vrtinarstvo
vrtinarstvo: Ljutomerska cesta
cvetličarna: Tyršev trg (paviljon)

Restavracija „PRI DOŠTI“
J. A. BERLIČ, Ptuj
Priznana kuhinja, najboljša domača vina, zmerno cene.

Podplate, usnje in čevljarске potrebščine — kupite vedno najceneje pri
ŠEGULA MARJANA
PTUJ, Minoritski trg 7

Pinoza Alojz
urar in optik
PTUJ — Maistrova ulica
Prodaja ur, zlatnine, srebrnine, očal itd.
Prvovrstna strokovna delavnica

Vsem se priporoča foto-atelje
LANGERHOLC FRANC, Ptuj
Prešernova ulica (Hotel Osterberger)

Uvažujte ugodnosti,
ki jih nudi manufakturna trgovina
CVIKL IVAN
Ptuj
in kupujte stalno v njej!

Franjo Širec
Trgovina z motornimi kolesi, dvokolesi in šivalnimi stroji. Mehanična delavnica
PTUJ — Telefon 71

FRANJO VRABL - PTUJ
TRGOVINA Z ŽELEZNINO

DROGIST
Skočir Bogomir
Ptuj — Slovenski trg

Velika izbira parfemov, toaletnih, kozmetičnih in foto-potrebščin. Zaloga drog, kemikalij in pripomočkov za uspešno sadjerejo, vinogradništvo in kmetijstvo.

Radolič Ivan
modna trgovina
Ptuj

Pečnik Franc
špedicijsko podjetje
Ptuj — Telefon st. 73

Vuga & Bačnar, Ptuj
Galanterija, moda, pletenine, trikotaža
Na drobno in debelo!

Brenčič Anton
trgovina z železnino, stavbenim materialom, barvami, firneži in vsemi slikarskimi potrebščinami. — Zaloga orožja in municije! — Čebelarске potrebščine!
Skladišče smodnikov in vseh vrst raznesil.
PTUJ
Ma drobno! Na debelo!

J. V. POBERAJ
Trgovina z zdravili, parfumerija, fotomanufaktura, koncesionirana prodaja strupa
Zaloga vseh prosti prodaji
prepuščenih zdravil. — Specialna trgovina za vinogradništvo in kletarsko gospodarstvo
Medicinska drogerija „Pri zlatem križu“
PTUJ (pri pošti)

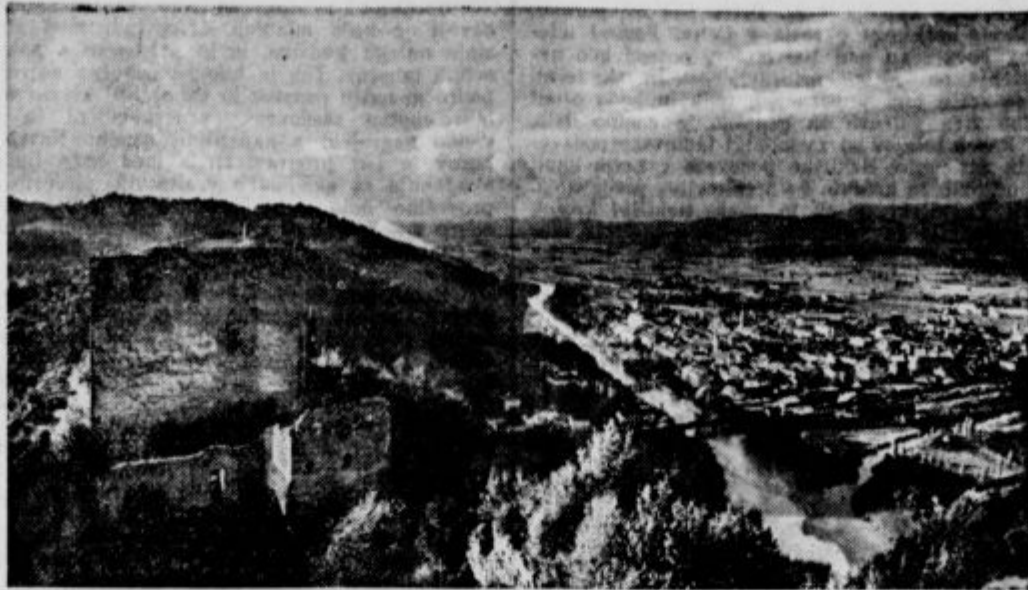
Kjer so vladali celjski grofje

Celjski muzej

V vrsti celjskih kulturnih zadev tvori muzej eno izmed najvažnejših in najbolj perečih vprašanj. To vprašanje je zelo staro. Rodilo se je tedaj, ko so naš ustanovljeni muzej namestili v zanemarjenih in propadajočih prostorih bivše normalke, t. j. že leta 1882. Odtlej pa do danes so se redko ponavljali ključni po prikladnih prostorih kot po življenjski nujnosti. O prvi priliki se mora tem ključem v neomejeni meri ustreči; ko bo zgrajeno novo sodno poslopje, bo morala mestna občina storiti vse, da se lepo, toda v slabem stanju se nahajajoča »grofija« preuredi v muzejsko poslopje. Vsi drugi interesi se morajo ob tej priliki umakniti muzejskim. Dovolj dolgo je bil muzej pastorek Celje mora tedaj dobiti muzej, ki bo verno ogledalo ne samo mesta, ampak tudi vse pokrajine, ležeče med Pohorjem in Savo, med Sotlo in povirjem Savinje, muzej, ki ne bo služil samo pouku, ampak tudi vzpodbudi. Tedaj se bo moralo začeti sistematično muzejsko delo.

Grešili bi, ako bi trdili, da se zdaj v muzeju ne dela. Znana so odkritja prof. Brodarja, ki se vrše v zvezi s celjskim muzejem, oziroma pod okriljem Muzejskega društva. Toda tudi predmetov iz dob, ki se je ne dotika Brodarjevo delo, se je v povojni dobi v muzeju mnogo nabralo. Lapidarij se je obogatil z mnogimi rimskimi napismi in lepimi reliefi, muzej je pa dobil veliko zbirko orožja, novcev, narodopisnih in zgodovinskih predmetov, prav tako ima že tudi znaten arhiv. Pravi razmah pa je nemogoč.

Ko bodo ustvarjeni ugodni pogoji, bo vsaka izmed teh skupin sedaj nakopičenih predmetov

postala plodna celica in celjski muzej se bo v nekaj letih lahko dostojno pridružil muzejem v Mariboru in Ljubljani.

Oblast in javnost naj ne pozabita, da jima je muzej lahko v čast ali v sramoto, zato naj storita vse, da se celjsko muzejsko vprašanje v dobljeni dobi reši v primerni in dostojni obliki.

Celje v preteklosti

Med slovenskimi mesti ima Celje zelo pomembno vlogo, saj zaostaja po številu prebivalstva, po gospodarski in kulturni moči samo za Ljubljano in Mariborom. Ta pomen se opira na erediščno lego, na prometno važnost in široko in razmeroma bogato zaledje.

Ta dejstva so se v resnici javljala tudi v celjski preteklosti. Celje je zelo staro mesto. Kdo ga je ustvaril, tega ne vemo. Vsekakor je obstajalo že v I. tisočletju pred Kristusom, za Ilirij in Keltove. Tedaj je dobilo tudi svoje ime, ki se je v malo izpremenjeni obliki ohranilo do današnjega dne, kar je znak, da naselbina nikdar ni popolnoma propadla. Že najstarejše Celje je bilo na današnjih tleh, v kotu med Savinjo in Voglajno, razvijalo se je zaradi mnogih ugodnih okoliščin, čeprav so ga čisto ogrožali valovi bistre in neugodne Savinje.

Velik razmah je doživelo Celje v rimski dobi. Bilo je središče obširnega ozemlja, ki je segalo od dolenskih gričev do pohorskih vrhov, od mirne Sotle do povirja Savinje. Rimsko Celje po svoji velikosti ni zaostajalo za današnjim mestom in je imelo mnogo odličnih stavb, celo okolne griče so krasile vile rimskih in poromanjenih vaščanov. V Ločici pri Celju je bilo več desetletij veliko taborišče II. rimske legije, ki je po trdni cesti lahko dospela celo do Donave, severne meje močnega svetovnega države.

Rimska oblast na celjskih tleh je bila več stoletij v polnem sijaju. Rimska kultura, ki se je tu bohotno razvijala, je imela tri stoletja poganjski značaj. Okrog leta 300 po Kr. pa se je v mestu vkoreninilo krščanstvo. Kmalu je živelo tu toliko kristjanov, da je postalo mesto, važno krščansko eredišče; bilo je sedež škofa. Ko so pred več ko 30 leti gradili v bližini kolodvora sedanje pošto poslopje, so pri kopanju temeljev zadeli na obsežne ostanke dveh rimskih cerkva, manjše, starejše in večje. V mozaiku pod oltarjem so se čitala imena pobožnih kristjanov, ki so dali svoj dar za veličanstvo božje hiše. V severni steni župne cerkve v St. Pavlu pri Preboldu je danes vidana plošča škofa Gaudencija, ki je bil brezdvomno celjski višji pastir. To so popolnoma stvarna dejstva. Vrh tega pa govori o krščanstvu v rimskem Celju tudi pobožna legenda o svetem Maksimilijanu, čigar rojstna hiša naj bi bila stala na tleh sedanjega kapucinskega samostana in ki naj bi bil končal svoje mučeniško življenje poleg sedanje, njemu posvečene cerkvice.

Več stoletij trajajoča doba preseljevanja narodov je zadala rimskemu Celju smrtni udarec. Mesto se je razrušilo v razvaline, prebivalstvo se je po večini razbežalo, škof Ivan sam je iskal zavetja v Istri. Prihod slovanskih plemen je zaključil burno dobo. Na celjskih tleh se je razvilo novo, čeprav skromno življenje. Kako se je razvijalo v prvih stoletjih po slovanski naselitvi, nam ni pobiže znano. Verjetno je, da je celjsko ozemlje pripadalo državi kneza Vojnomira. Okrog leta 800 je prišlo v sestav francoske države Karla Velikega. Časi so bili pa še vedno viharji. Boji z Obri so se odražali na celjskih tleh in Madžari so po letu 900 izrinili iz celjske okolice nemške gospode. Le polagoma so si zopet pridobili prejšnjo oblast.

Tedaj je na celjskih tleh nastalo središče obsežne politične pokrajine, ki je segala na jugu globoko v Dolenjsko in na severu preko pohorskih slemen, Savinjski mejne krajine. Tedaj so bili Krajini na čelu mejni grofi, ki so bili iz slovenskega koroškega rodu sv. Heme. Ko je nemški kralj odpravil Savinjsko mejno krajino, je začelo prestalo samostojno politično življenje, toda trajno se ni dalo zadržati. Po zanimivih in dramatičnih zgodovinskih dogodkih so postali gospodarji vsemu slovenskemu ozemlju Habsburžani. Na celj-

skih tleh pa je bila njihova oblast šibka in je končno celo prestala. Iztrgal jim je iz rok močnejši rod Celjskih grofov, ki so naprej gospodarili na Zovneškem gradu pri Braslovcah. Ko so leta 1331 po svojih sorodnikih Vobrznanih dobili v svojo posest Celje, t. j. grad in trg pod njim, se je začela njihova sijajna pot proti moči in slavi. Postali so silno bogati, dobili so najprej grofovski in nato še knežji naslov, po svojem bogastvu pa so presegali mnoge vladarje tedanjih dni. Ali kaj drugega bolje priča o pomembnosti tega rodu kot dejstvo, da je imel eden izmed Celjanov za ženo poljsko, eden bosansko in eden (t. j. poslednji izmed njih, Ulrik II.) srbsko princezino, da je bila Celjanka Ana poljska, Barbara pa celo rimsko-nemška cesarica, ogrsko-hrvatska in češka kraljica. Celjski grofje so bili v fevdalnem sestavu rimsko-nemške države, to je res. Prav tako je res, da se kmetom pod njihovo oblastjo navadno ni dobro godilo, saj se v tem po-

Opatijska cerkev

gledu niso ločili od drugih fevdalcev. Nadalje je res, da jih gleda na dobo, v kateri so živeli, nikakor niso vodile nacionalne težnje. Toda zamolčati ni mogoče vsaj zgodovinsko pomembnega dejstva, da celo nemški zgodovinarji ne odrekajo verjetnosti mnenju, da izvirajo Celjani iz slovenskega rodu Selško-breških grofov, ki mu je pripadala sv. Hema, in da so kazali posebno težnjo, razširiti svojo oblast preko jugoslovanskih dežel. Če je bil morda tudi manjši odpor, v bistvu na stvari ne menja nič. Celjski grofje so gospodovali na trdnem Gornjem Celju, imeli so pa svoj grad tudi v mestu samem, v sedanji vojašnici Kralja Petra.

O Celjskih grofih vemo, da so bili močno posvetni gospodje, toda tudi Bogu so izkazovali svojo čast. Ustanovili so mnogo samostanov in cerkva širom slovenske in hrvatske zemlje. V Celju samem so zgradili cerkev sv. Andreja, sv. Maksimilijana in sv. Duha, nad krajem pa cerkev sv. Miklavža. Popolnoma so dali prenoviti cerkev sv. Daniela, kjer je poleg mnogih duhovnikov deloval župnik, ki je bil navadno arhidiacon ali namestnik cerkvenega poglavarja, oglejskega patri-

arha. Posebno naklonjenost so posvečali Celjski grofje minoritskemu samostanu. V samostanski Marijini cerkvi je našla večina grofov in njihovih rodbinskih članov večno počivališče. Tu se še danes lahko vidijo njihovi telesni ostanke, ki pričajo o minljivosti vsega telesnega.

V minoritski cerkvi je tudi glasnik leta 1456 zaklical tužne besede: Danes grofje Celjski in nikoli več! To se je zgodilo ob pogrebu pokojnega grofa, ki ga je v Belgradu umoril Ladislav Hunjadi, da bi se iznebil nevarnega tekmeča, ki mu je iztrgal iz rok vladno oblast celo na Ogrskem. Glasnikove besede so oznanjale težko bodočnost.

Vsa posest Celjanov je prišla v roke Habsburžanov, ki so si obdržali vladno oblast izumrlega rodu, medtem ko so obširna posestva polagoma razdali. Gornje Celje se je zdaj spremenilo v trdnjavo, ki so se je bali Turki in pod katero so trepetali zatirani kmetje. Ko končno trdnjava ni bila več potrebna, se je Gornje Celje okrog leta 1750 jelo spreminjati v razvalino. Habsburški namestnik, vicedom, pa je prebival v gradu ob Savinji. Tu se je poleg njega v tesnih mejah mestnega obzidja razvijala naselbina, ki je dobila mestne pravice že od Celjskih grofov (1451), vendar je ozemlje mestne občine obsegalo tudi obsežen okolni svet.

Marsikatera burja je šla v poslednjih stoletjih preko Celja. Poleg požarov, povodni in kuge mu niso prizanašali ne zunanji ne notranji boji. Reformacija je duhove v njem močno razburkala. Protestanti so bili drzni in so si hoteli urediti bogoslužje v mestu. Ker to ni šlo, so se umaknili v Golče pri Zalcu, kjer so si na plemiškem zemljišču zgradili zares lepo in dobro utrjeno svetišče s šolo in domom za predikanta. Toda protestantizmu v katoliški slovenski pokrajini ni bilo z rožicami poslano. Leta 1600 jim je protireformacijska komisija s sodelovanjem Zalcenov in okolnih kmetov njihovo svetišče uničila. S tem je padla njihova trdnjava, katoličani so pa kmalu dobili novo versko postojanko: škof Tomaž Hren

Celje in naš hmelj

Skoro vsako mesto ima nekaj, kar mu daje poseben, svojevrsten značaj, kar ga ohranja in poživlja. Ponekod je to opaziti že na prvi pogled in mesto kar slovi po tej posebnosti, kakor n. pr. Ribnica po svojih loncih in rešetih, drugod pa je treba že poznati nekoliko bolj razmere v mestu, da najdeš njegovo posebnost, njegov glavni življenjski vir.

In tudi naše Celje ima nekaj svojevrstnega, svojo posebnost.

Celje nikakor ni enostransko razvito in usmerjeno. Je to letoviško mesto, znano po svoji bistri Savinji in lepi okolici. Ima tudi precej razvito industrijo vsake vrste, tako pločvinarsko, kemično, tekstilno, lesno itd. In kakor se zdi to morda na prvi pogled neverjetno, pa je pri vsem tem vendar najizdatnejši vir življenja za Celje njegovo močno zaledje — lepa Savinjska dolina s svojim hmeljem.

Celje je ključ v hmeljski okoliš Savinjske doline, Celje je Savinjska metropola.

Kako tesno je povezano Celje s hmeljem, prav lahko opaziš redno vsako leto že prve dni avgusta. Tedaj se namreč z vseh strani zgrinjajo pisane množice moških in še več ženskih, ki skozi Celje romajo v Savinjsko dolino obirati hmelj. Po železnici so prispeli z mariborske in ljubljanske strani ter v Celju presedejo za Savinjsko dolino in se pri tem seveda pomude tudi v mestu. Mnogo jih tudi odpeljejo kar hmeljarji sami na dolgih, senenih vozovih, nekateri pa romajo dalje tudi kar peš. Ne puste dosti v mestu tedaj, ker so le malo prinesli s seboj. Toda ko se po končanem obiranju vračajo z zaslužkom v žepu, tedaj pa je že drugo razpoloženje. Bolj ali manj zadovoljnih obrazov, kakor je pač bil zaslužek, jih srečuješ po trgovinah in gostilnah in marsikak dinar ostane tedaj v mestu. Kakih osem do deset tisoč jih roma vsako leto skozi Celje, z nekaj milijonov dinarjev zaslužka v žepu se potem zopet vračajo in razumljivo je, da ostane tudi v mestu nekaj. Saj so iz vseh mogočih krajev širne naše domovine in vsak hoče prinesiti nekaj s seboj; nekoliko veselja po končanem delu si pa tudi lahko privoščijo.

Potem pa pridejo inozemski hmeljski kupci. Najtežji stanujejo navadno v Celju. Podveči se mude v Zalcu, kjer je glavno tržišče, zvečer pa jih vidiš lahko dan za dnem po celjskih kavarnah, kjer se posvetujejo in računajo, kako bi s čim večjo koristjo zase iztisnili iz hmeljarjev njihov pridelek.

In potem polagoma začne pritekati življenje iz doline. Povprečno trideset milijonov dinarjev izkupi vsako leto Savinjska dolina za svoj hmelj in večina tega denarja pride posredno ali neposredno prej ali slej v Celje. Čim bolj odreže hmeljarji, tem bolj odreže tudi Celje. Če je cena hmelju dobra, ej, kako samozavestno jo tedaj primahajo Savinječani v Celje in sega jo v trgovinah tudi po boljšem blagu; izkupili so nekaj, pa naj dobi tudi mesto Celje svoj del. Nikjer na svetu nimajo hmeljarji navade spravljati denarja v nogavice in tudi v Savinjski dolini ne. To pa tudi mesto Celje dobro ve. In tako se ne zani-majo vsako leto pred hmeljsko sezono samo hmeljarji, kakšna bo cena, temveč tudi celjski trgovci in obrtniki vsake vrste; tudi slednji so namreč odvisni od hmelja, čeprav šele posredno. Kakšno življenje in vrvenje pa je tudi bilo v Celju tista leta dobre povojne hmeljske konjunktore in kako silno je tudi mesto Celje občutilo težko hmeljsko

je leta 1615 blagoslovil na gričku nad Savinjo ležečo lepo kapucinsko cerkev. Temu božjemu hramu se je kmalu pridružil še eden: Ko je leta 1679 razsajala kuga, so se meščani zaobljubili in začeli graditi cerkev sv. Jožefa na ličnem gričku nad mestom.

Mesto je še vedno obdajalo obzidje. Ko je postalo nepotrebno, so ga proti koncu XVIII. stoletja večinoma podrli. V mesto je začel prihajati nov duh, v smislu moderne dobe je polagoma napredovalo. Vlada je sredi XVIII. stoletja sicer uničila provincialno samostojnost celjske grofije, toda v novi upravi je mesto ohranilo svojo centralni pomen ter je dolgo prednjačilo Mariboru. Dobilo je najprej okrajni urad, končno pa je obdržalo okrajno glavarstvo in poleg okrajnega še okrajno sodišče. Postalo je tudi važno kulturno eredišče: dobilo je gimnazijo in v okviru normalke se je razvilo učiteljske. Celjski župnik je dobil naslov opata, ki je bil v Celje prenesen iz Starega Trga pri Slovenjem Gradcu. Za pomembnost Celja je značilno dejstvo, da se Anton Martin Slomšek dolgo ni mogel odločiti o tem, ali naj prenese sedež lavantinske škofije iz Št. Andreja na Koroškem v Maribor ali v Celje. Ugodnejše okolnosti so odločile v prid Mariboru, toda velikemu vladiki je bila velika uteha, ko je lahko ljubljenski Celju, kjer je preživel svoja dijaška leta, dal novo versko postojanko v naselbini očetov lazaristov, ki je nastala poleg cerkve svetega Jožefa; tu sem so kmalu jeli trumoma prihajati pobožni verniki.

V drugi polovici XIX. stol. je postalo Celje jako nemirno. Doba nacionalnih bojev je razdelila prebivalstvo v slovenski in nemški tabor. Da je večina mestnega prebivalstva izvirala iz slovenske bližnje in daljnje okolice, o tem se ne da dvomiti. Nekaj je pač bilo v mestu nemških, pa tudi čeških in italijanskih naseljencev, obrtnikov in trgovcev, ne glede na uradniško, učiteljsko in vojsko. Toda vladajoči sistem je povzročil, da se je večina mestnega prebivalstva, čeprav je živela sredi popolnoma slovenske okolice, izrekla za pripadnost k nemškemu taboru. Bilo je pa v mestu tudi mnogo zavednih Slovencev, med izobraženci, med srednjimi in delavskimi sloji. Borba, ki so jo to Slovenci vodili ne samo za svoj obstoj, ampak tudi za narodni, gospodarski in kulturni okoliščini ter Slovencev na Spodnjem Štajerskem sploh, bi zaslužila vestnega in podrobnega opisa. Dejstvo, da so se Slovenci v Celju leta 1906 razdelili po svetovnem nazoru v dve skupini, tej borbi ni moglo škodovati, kajti ne ena ne druga skupina ni pozabila, da imata poleg posameznih tudi skupne cilje.

Ko je ob prevratu Celje dobilo svoj slovenski obraz, je nastalo v resnici normalno stanje, odpadlo je, kar je bilo neorganskega, čeprav se še rahle sence vlečejo. Ali življenje napreduje.

Z njim napreduje moderno Celje kljub težavam, ki so se rodile po svetovni vojni, in jih svetovna gospodarska ter politična kriza ne da premagati. O napredku pričajo nove kulturne ustanove, o njem govore cele naselbine v okolici, izkazujejo nam ga pa tudi velike trgovine in nove tovarne, napredujoča regulacija Savinje in znaten tujski promet. Mnogo bi bilo še seveda treba napraviti. Ni še prepozno, čeprav čas hiti.

Ko se je mesto leta 1925 zopet združilo z okolico, od katere so ga bili ločili leta 1850, se je zelo okrepilo: številno prebivalstvo je naraslo na okrog 20.000, povečala se je teritorialna možnost razvoja in zrasla je davčna moč.

Naj zavzame v bodoče še lepše mesto v naši mili domovini!

krizo, ki je sledila! Kakor neverjetno se tudi sliši, se je tedaj celo neki lekarnar bridko pritoževal nad hmeljsko krizo, češ, če ima hmelj ceno, tedaj je tudi vrvenje v lekarnah vse drugačno. Pa je razumljivo to, kajti brez denarja na tem svetu ni nič, ne moreš nič kupiti, ne moreš se pravdati in tudi zdraviti se ne moreš prav.

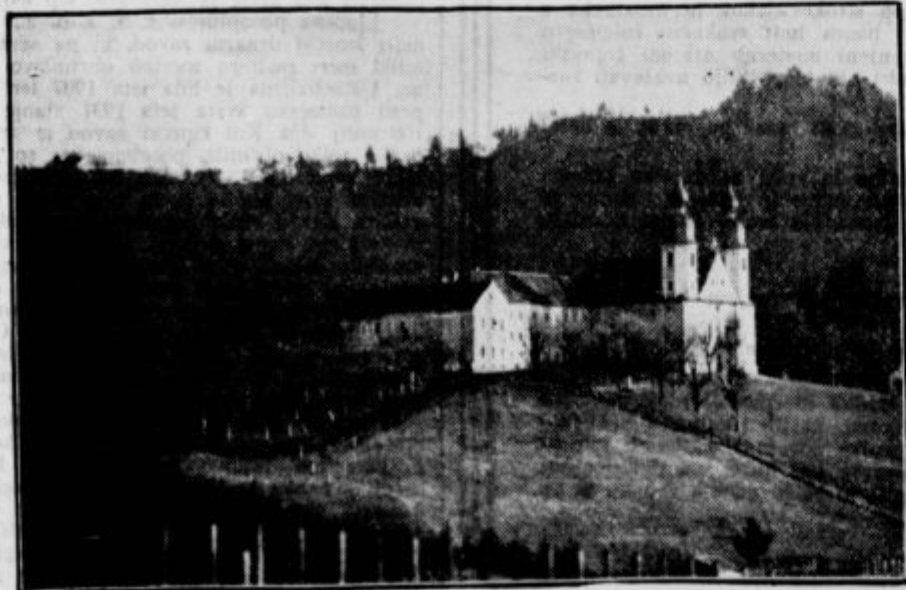

»Zeb obiramo!«

Da, upravičeno lahko trdimo, da je prav Savinjska dolina s svojim hmeljem v dobrih letih najmočnejši vir življenja za mesto Celje. In Celje se tega dobro zaveda, pa zato leto za letom z največjim zanimanjem zasleduje gibanje hmeljskih cen. Da, Celje je res pravo hmeljarsko mesto, kajti prav savinjski hmelj ga najizdatneje poživlja in ohranja.

Savinjska metropola, naše belo Celj, je res prava hmeljarska metropola v polnem pomenu besede.

PRIPOROČA
SE DOMACE PODJETJE
FOTO KVAS
CELJE

Cerkev sv. Jožefa

Prosvetno delo v območju Celja

Vršla je to delo predvsem podzveza Fantovskih odsekov in podzveza Dekliških krožkov v Celju. Tri leta bodo o božiču minila, ko smo začeli z delom, s tihim, sistematičnim delom med mladino tam od Trbovelj, Bizeljskega, Brežice in Rogatec do Slovenskih Konjic, Starega trga in Solčave. Prepotrebno je bilo to delo in zadnji čas je bil, da se je pričelo z njim. Saj je ta kraj ves posejan z industrijskimi in rudarskimi središči, ves je posejan s poslojankami močnih tujerodnih vplivov. In naše notranje življenje dolgi let je vzelo mnogim konstruktivnim slovenskim delovnim močim možnost dela, medtem ko so mirno in glasno lahko govorili oni, katerih dela ne moremo imenovati niti resnično narodnega, niti državljanskega. Govorili so smeli skoraj izključno ljudje, ki niso čutili niti s slovenskim ljudstvom, niti s slovenskim delavcem. Vprav na našem teritoriju se je v teh letih močno začel širiti internacionalni marksizem, ki je rušil med množicami tako narodno kot državljansko in katoliško zavest in je gnil našo mladost v idejno temoto. S svojim delom smo pa hoteli med našo mladino utrditi ravno narodno, državno in katoliško samozavest.

Delo je bilo težko. Zahtevalo je koncentracije vseh razpoložljivih sil. Zato smo prvo leto delali le med fantovsko mladino. Prva naša naloga je bila: premagati internacionalni marksizem, to največje oviro za narodno, državljansko in versko vzgojo. Dokler vlada marksizem, je vse to drugo delo obsojeno v neuspeh. In ta marksizem je bil v naših krajih, kot že rečeno, močan. Imamo v našem teritoriju Trbovlje, Hrastnik, obsežno Gaberje, Griže, St. Pavel, Soštanj, Velenje itd. A bohotil se je marksizem ne zaradi slabosti naših delavcev. Naš delavec je dober in pošten. A prav zaradi tega, ker je dober in pošten, je verjel tistim, ki so mu smeli govoriti. In verjel je toliko raje, čim bolj demagoško so bila gesla in čim težji je bil njegov gospodarski, socialni položaj, in čim bolj so morali molčati njegovi resnični prijatelji. Apostoli marksizma so znali govoriti prepričljivo, napadalno, njih beseda je bila ena sama obljuba. Zato so jih mnogi sprejemali kot svoje rešitelje, v marksizmu so videli svoj evangelij. Zaradi tega smo takoj prvo leto pričeli z obširno socialno vzgojo naše mladine. Naša prosvetna pisarna je sestavila ciklus osmih predavanj o socialnem vprašanju, naši prosvetni domovi pa so postali majhne ljudske univerze, kjer se je sistematično obdelovalo socialno vprašanje skozi celga pol leta. Čut objektivnosti naše mladine je raste, rastla je trezna razsodnost in prirednost v sprejemanju vžigajočih demagoških gesel, internacionalni marksizem je izgubljal svojo udarnost in privlačnost. S tem je bil ustvarjen predpogoj za uspešno vršitev naše druge naloge, ki je bila: buditi v naši mladini krepko narodno zavest. Kajti brez te ni krepke državljanske zavesti. Le dober Slovenec bo tudi odločen Jugoslovčan. Zato smo hoteli, naj naša mladina spozna, kako je naš narod v neprestanih bojih a stokrat močnejši nasprotnikom čuval svoje narodne svetlinje, kako jih je branil, kako je zanje krvaval in umiral. In kako je kljub vsemu vedno zmagoval in do sedanjega rodu ohranjal vse svoje in je naši mladini to bogastvo narodnega življenja prepustil ne samo kot največji zaklad, ampak tudi kot sveto dolžnost, to bogastvo ohranjati, to zaklade čuvati, jih pomnožiti in pomnožene izročiti enkrat naslednjemu rodu. Socialnemu ciklusu predavanj je sledil ciklus narodnostnih predavanj. Naša mladina je bila tako polna slovenskega ponosa in samozavesti, ker je bilo potrebno za uspešen boj proti vsem onim, ki so jo hoteli zavajati v neko narodnostno nezavednost. S tem je bila ustvarjena podlaga za tretjo našo nalogo, to je, buditi med našo mladino krepko državljansko zavest. Ta zavest je bila med slovensko katoliško mladino vedno močna. Le notranji dogodki polpretekle dobe so povzročili med katoliško mladino veliko razočaranj, veliko zagrenjenosti. Dravljanška zavest je bila ranjena po krivdi onih, ki so državo vodili dolga leta. Z vrsto predavanj smo mladini kazali, da je prav naša Jugoslavija ona močna, uspešna organizacija, ki more zakladati narodne in ki more našo narodno samobitnost čuvati, braniti in ohranjati. In naša mladina, ki je ljubila svoj narod, ki je vzljubila njegove vrednote, je prav tako krepko vzljubila svojo državo, kateri je pripravljena dati ne samo denarni davek, ampak tudi davek krvi in življenja. Že ponovno je prišla ta njena državljanska zavest do presenetljivih zunanjih izrazov, odločnosti in neustrašene borbenosti. Danes lahko mirno trdimo, da je prav katoliška slovenska mladina v najvišji meri nosilec državljanske misli med slovenskim ljudstvom.

Zastoj bi pa skušali premagati razkrajajoče sila med našim narodom brez žive katoliške samozavesti. Zgodovina slovenskega naroda sama nam že dokazuje, da je bil naš narod resnici, pravici in sam sebi le v toliko zvest, v kolikor je ostal odločno katoliški. Zato je nadaljnja in obenem prva naša naloga bila: utrjevati in poglobljati med našo mladino iskren in brezpogojen katolicizem. In ni in biti ne more resnično slovenskega gibanja brez tega utrjevanja katoliškega prepričanja. Zato smo že v drugem letu svojega dela izvedli v nad 30 župnijah celjske fantovske podzveze duhovne vaje za fantovsko mladino. Naša organizacija pa ne bi biti in biti ne sme zid med organizirano in neorganizirano mladino, ker hoče prilegniti h konstruktivnemu delu ves mladi rod, zato so bile te duhovne vaje istočasno duhovne vaje za vso moško mladino teh župnij.

Ves ta socialni, narodni, državljanski in katoliški program je dobil svojo odločno programatično obliko že na prvem taboru slovenskih fantov v Celju l. 1937.

A vsega tega obširnega dela bi ne zmogli le z okrožnicami, a pisano ali tiskano besedo. Potrebni so bili živi osebni stiki. V ta namen so bili prirejani tečaji, katerih namen je bil, dajati jasne smernice za vse delo v naših Fantovskih odsekih in Dekliških krožkih. Teh tečajev je bilo brezštevilna. Omenim naj le prvega, ki se je vršil v začetku l. 1937 na Brdcih pri Mozirju za fante v dneh od 4. do 6. januarja. Udeležilo se ga je 61 fantov. Predavanja so trajala ves dan. Govorili so predavatelji o organizaciji, o pomeni naraščanja, o načinu pridobivanja, o osebnosti voditelja, o vodstvu mladev, o podrobnem delu v odsekih in o vodstvu odsekov, o poslovanju itd. Fantje so že na tem prvem tečaju pokazali neverjetno zbranost do zadnjega predavanja. Vmes in zlasti pozno v noč se je glasila vesela fantovska pesem. Vsi smo bili eno: predavatelji in fantje. Leta je bila hrana, isto stanovanje, pri jedi so stregli tudi predavatelji, bili smo vedno skupaj kot ena družina od prve do zadnje minute. Ko je bil tečaj končan, smo vedeli, da je led prebit, da smo bili vsi enega duha, ene volje in enega sklepa: zdaj pa domov na podrobno delo v naših župnijah. Težko je bilo slovo. Preveč smo začutili, da spadamo skupaj. Temu prvemu tečaju so sledili tečaji za fante Posavja v Vidmu,

za fante šmarsko rogaškega okrožja pri Sv. Križu v Rogaske Slatini in v šmarju pri Jelšah, za fante kozjanskega okrožja v St. Petru pod Sv. gorami, za fante celjskega okrožja v Celju. Povsod udeležba povprečno nad 100 fantov, povsod leto navdušenje, povsod ista pripravljenost. In taki tečaji so se vršili tudi v poznejših letih in bodo ostali vedno živa potreba za uspešno in enotno delo.

Razen tečajev so zastopniki fantovske podzveze in zastopnice dekliške podzveze v Celju imeli pri odsekih in krožkih še brezštevilna predavanja. Vsak Fantovski odsek in vsak Dekliški krožek so zastopniki in zastopnice celjskih podzvez obiskali vsaj dvakrat na leto. S pomočjo lastnega avtomobila, katerega so kupili prijatelji naše mladine a področja celjskih podzvez in mladina

Dečkov trg v 18. stoletju

sama, nam je bilo omogočeno obiskati tudi najbolj oddaljene župnije. S pomočjo teh predavanj smo dajali naši mladini smernice za delo, zlasti smo se pri njih ozirali na trenutne naloge naše mladine. Tako smo samo letos od novega leta do meseca maja imeli nad 100 predavanj, a katerimi smo skušali še poglobiti narodno in državljansko zavest pri našem ljudstvu. S temi obiski smo iskali žive stike s podrejenimi enicami, spoznavali smo težave in želje, ustvarjali smo enotnost v delu in hotenju. S temi osebnimi stiki smo ustvarili izredno prirčne, iskrene, vdane nosilce med centralo in podrejenimi enicami, pa tudi emisel za disciplino in žrtve. Saj so naši predavatelji in naše predavateljice nedeljo za nedeljo hitele ven med naše organizirano članstvo,

Nekaj o celjskem kulturnem življenju

Gospod urednik »Slovenec« želi, da bi mu napisal pregled o kulturnem življenju v Celju. Prav za prav bi moral ponavljati stare stvari, pa vendar bom skušal v kratkih stavkih očrtati naše prizadevanje na polju kulture.

Leta 1927, se je priselila Mohorjeva tiskarna iz primitivnih barak na Prevaljah v novo tiskarno v Celje. Družba sv. Mohorja razstavlja na celjski razstavi 20 letno svoje delo v Jugoslaviji. Mislim, da je to delo njej v čast, pa tudi v kulturni in gospodarski prid celjskemu mestu. Na razstavi visi Sedejeva karta, ki kaže, koliko knjig razpošilja Družba sv. Mohorja na vse strani sveta. Načrt za razstavo je napravil ing. J. Brodnik, zato so tudi knjige in izdelki tiskarne prav čedno razmeščeni na razstavnem prostoru. Za jesen bo naša založba izdala 3 znamenita dela: 1. Sovretovo Zgodovino starih Grkov, 2. Sv. Pismo stare zaveze (prvi zvezek), ki ga je prevedel univ. prof. prel. dr. Matija Slavič, 3. Möderndorferjevo Začetnico, ki bo vzbudila gotovo mnogo pozornosti v pedagoškem svetu. Razentega pripravljamo nekaj zvezkov Cvetja, v zbirki »Studenti žive v oči« pa bo izšel kot tretji zvezek Oče naš, ki ga je spisal dr. Stanko Cajnar. Znanstvena knjižnica bo dobila nov zvezek. Izdali bomo knjigo dr. Avgusta Pirjeveca o knjižnicah. Ta bo obsegala teoretični in praktični del. S tem bomo gotovo modernizirali delo v naših knjižnicah. To so nekateri naši književni načrti, ki so že itak pred izvršitvijo.

Kot drugo važno kulturno ustanovo moram omeniti naše Muzejsko društvo, ki ne sili s kričečo reklamo v javnost, ampak mirno in tiho dela, kakor je skromen naš celjski muzej. Prof. Brodar je letos kopal v jami na Remšniku in tam ugotovil jamskega medveda in tudi človeka. Sedaj je v Nemčiji, kamor ga je povabil kot jugoslovanskega gosta direktor dr. Zolt, kjer ob belgijski meji prisostvuje izkopavanju. Nato je povabljen v Italijo. Zalibog naš muzej ne more še razkazati Brodarjevega dela širši javnosti, za strokovnjake pa je na razpolago Brodarjeva delavnica, kjer ima razvrščeno po policah in mizah gradivo, ki ga je nabral v Potočki zijački in po drugih naših jamah. Z Brodarjevim delom je zaslovelo tudi Celje po vsej Evropi in še čez. Brodarja je pridobila sedaj Ljubljana, le težko ga bomo v Celju pogrešali. Ker pa je zrasel z nami, bo tudi še znanprej pri nas vršil svoje delo.

žesto daleč cele ure hoda in vožnje, in vse to skora vedno na lastne stroške, iz čistega idealizma in iz iskrene skrbi za našo mladino. Ta idealizem, ta nesebičnost pri delu, ta discipliniranost je prešla tudi na članstvo. Zato so bili tudi uspehi našega dela vedno tako lepi.

Socialno, versko, narodno in državljansko zavest je naša mladina širila tudi med široke sloje našega ljudstva, in to predvsem s pomočjo svojih taborov. Teh je bilo sorazmerno največ na področju naših podzvez in vsi so bili idejno vsako leto enotno zasnovani, programatični in zato vedno nagradi s najlepšimi uspehi. Razen taborov je isti program širila med naše ljudstvo akademija za akademijo v zimskih mesecih. To prosvetno delo naših podzvez je imelo močno oporo v sodelovanju z našimi prosvetnimi društvi, v čitalnicah, zlasti pa v knjižnicah našega podežela.

Hoteli smo imeti v svojih vrstah tudi telesno zdravo, krepko, odporno mladino. Zato sta obe celjski podzvezi z vso skrbjo gojili tudi telesno vzgojo našega članstva. Na stolone je bilo tečajev v Celju in vse na okrog, na teh tečajih so se vežbali vaditelji, ki naj bi vodili telesno vzgojo naše kmečke in mestne mladine. Prvi tak tehnični tečaj se je vršil februarja 1937, temu so sledili mnogi drugi in prvi izreden uspeh tega podrobnega dela je bil prvi tabor naših fantov v Celju dne 29. junija 1937, ko je brezhibno nastopilo nad 450 telovadcev. Torej po komaj 4-mesečnem tehničnem delu. Vse to podrobno in ogromno delo telesne vzgoje med našo mladino je vršila podzveza po svojih zastopnikih zastoj, brez vsake podpore s strani države kljub temu, da je s svojim delom bila istočasno najmočnejša in najučinkovitejša opora telesnovzgojnega prizadevanja naše države.

To je bilo prosvetno delo, to je bil naš delovni program, katerega smo ob programu celotne naše fantovske organizacije vršili v celjskih podzvezah. Ta program smo vršili in izvajali v 70 Fantovskih odsekih in 70 Dekliških krožkih, v katerih je vključeno okrog 6000 mladine. Te ednice so bile ustanovljene po dobrem 2 letnem delu. Še bo treba ustanovljati nove ednice, še bo treba delo poglobiti, ga razširiti, zajeti še večje število mladega rodu. A že doseženo in storjeno kaže na izredno poštrevnost vodstva in vseh organiziranih mladih ljudi in lahko daje vsem ponosno zavest, da so storili zelo veliko v korist mladine, kakor tudi v korist naroda, ki danes ve, da se v naši organizaciji zbira slovenska mladina in v korist države, katere bi naj z vso naklonjenostjo podpirala to delo, ki si to podporo tudi povsem zasluži.

V Celju imamo javno mestno knjižnico, ki šteje nad 14.000 zvezkov, med temi 6.500 slovenskih, 3.000 nemških, in blizu 800 hrvaških in srbskih leposlovnih del. Zastopano pa tudi znanstvo, slovenske revije itd. Knjižničarka gđ. Vera Levstikova se pošteno trudi, da bi spravila mestno knjižnico na dostojno višino. Prav posebno jo moramo še pohvaliti, da skrbno zbira tudi celjske tiske, stare in nove. Toda primanjkuje prostora, zato upamo, da bo postala naša groblja, ko bo prazna, naš kulturni dom, kakor je v Ptujju bivši dominikanski samostan in v Mariboru grad. Prepričani smo, da bo tudi naš mestni svet tako širokogruden kakor sta bila ptujski in mariborski.

Tudi naše Prosvetno društvo ima lepo knjižnico ter izposoja svojim članom redno knjige. Treba bi pa bilo nabaviti novih knjig.

Za predavanja pozimi skrbita Prosvetno društvo in Ljudska univerza.

V gledališču gostuje ljubljansko gledališče z dramo, opero in opereto. Prav gotovo noben kraj nima tako vnetega kulturnega referenta kakor je naš svetnik g. Franc Lukman, ki je ljubljansko dramo prav za prav šele uvedel v Celje in ki skrbi tudi za to, da so stroški kriti. Z gostovanjem smo Celjani prav zadovoljni. Tudi razni diletanzi nastopajo v mestnem gledališču, med njimi Gledališka družina. Zadnja predstava Lippl-Sovretov Mrtaški ples je bila na višku. Kakor čujemo, ga bodo o Vseh svetih ponovili.

Tri pevska društva gojijo petje, najstarejše je Celjsko pevsko društvo, ki ga vodi g. Šegula, Celjski zvon vodi g. Cerar. Razen tega deluje še pod pevovodjem Cirilom Pregljem Oljka, ki ima člane večinoma iz obrtnih krogov. O Glasbeni Matici pa je pisal že drug poročevalec.

Celjski kulturni teden si prizadeva, da bi pokazal javnosti našo pokrajinsko umetnost.

Skoraj vsako leto imamo v našem mestu tudi umetniške razstave. V času celjskega kulturnega tedna je razstavil A. Sirk, na celjski razstavi pa razstavlja Slovenski lik (France Kralj, France Golob, Lojze Šušmelj in kipar Lipičnik). Lahko rečemo, da je razstava na dostojni višini.

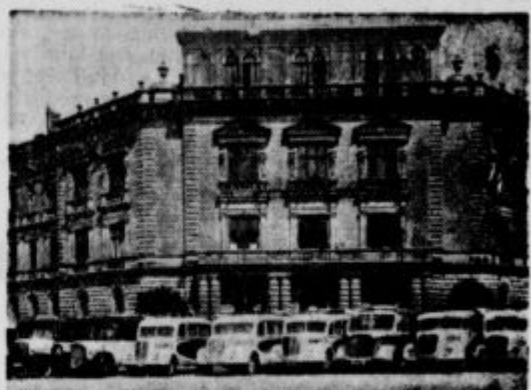
Tako smo bežno preleteli naše kulturno prizadevanje in mislimo, da Celje stori svojo dolžnost. Dr. F. Kotnik.

Slomškov dom

Celjski denarni zavodi

V Celju je denarništvo zelo dobro razvito zaradi gospodarskega blagostanja mesta samega, kakor tudi bogate okolice, posebno Savinjske doline. V mestu samem je razvita stara močna industrija, ki ni samo lokalnega pomena, ampak je znana v vsej državi in zelo veliko izvažata v inozemstvo. Tudi nekaj močnih trgovin slovi v vsej državi. Savinjska dolina pa prejema vsako leto mnogo milijonov za izvoz hmelja, saj je ta vsota presegla v letih konjunkturalno leto 100 milij. din. Te okolnosti, mesto kakor okolica, so pripomogle k lepemu razvoju celjskega denarništva. — Poleg dveh bančnih filijal, poprej so bile tri, ki oprav-

Palača Mestne hranilnice v Celju

ljajo tipične trgovske in devizne posle, imamo zelo dobro razvito domače denarništvo. Prejšnja zadržana, Celjska posojilnica, se je spremenila v banko, kakor se navaja, da bi pod to obliko uspešneje deloprla domači trgovski in industrijski življenju. Delujejo pa v Celju: Hranilnica dravske banovine Maribor, podružnica Celje; Mestna hranilnica Celje, Ljudska posojilnica r. z. z n. z. ter Nemško hranilno in posojilno društvo.

Celjska mestna hranilnica je bila ustanovljena pred 80 leti ter je bila pri ustanovitvi določena kot tipičen mestni zavod za podporo nemškega življa v Celju. Ta okolnost je tudi vplivala, da je hranilnica naložila zelo veliko svojega imetja v vojna posojila. Po vojni se je zavod opomogel ter imel večino svojih naložb likvidnih ter naloženih pri raznih denarnih zavodih. Prav ta okolnost pa je v krizi povzročila zavodu velike težave. Svojih naložb hranilnica ni mogla dvigniti, zaradi čega je bila zelo močno prizadeta likvidnost zavoda. Velika nevarnost je bila, da se bo hranilnica morala poslužiti zaščite. Po združitvi celjske mestne in okoliške občine leta 1935 pa je sedanja uprava pod predsedstvom veletrgovca g. A. Fazarinca s pomočjo mestne občine pod vodstvom župana g. Mihelčiča upostavila likvidnost zavoda v polni meri. Mestna občina je najela posojilo pri Hipotekarni banki ter vrnila Mestni hranilnici pet milijonov dinarjev, dosegla je tudi, da je Mestna hranilnica v Mariboru od svojih naložb Mestni hranilnici Celje vrnila 2 milij. din.

Hranilnica dravske banovine Maribor, podružnica Celje, je naslednica leta 1889 ustanovljene Južnoslovenske hranilnice. Jamstvo za to posojilnico so prevzeli okraj: Vransko, Sevnica, Soštanj, Smarje pri Jelšah, Gornji Grad. Povod ustanovitve je bil boj proti nemškemu denarnim zavodom. Leta 1929 je začela poslovati kot samostojna po-

Palača Ljudske posojilnice v Celju

družnica mariborske oblasti, po likvidaciji oblastnih samouprav pa kot Hranilnica dravske banovine Maribor, podružnica Celje. Posojilnica obhaja letos 10-letnico podružničnega poslovanja in 50-letnico ustanovitve. Zavod je brez večjih težav prenesel leta krize in kaže zelo lep napredek.

Ljudska posojilnica, r. z. z n. z., je najmočnejši kmečki denarni zavod, ki pa seveda v prav toliki meri podpira mestno obrtništvo in trgovino. Ustanovljena je bila leta 1907 ter je dosegla pred nastopom krize leta 1931 stanje vlog nad 100 milij. din. Kot kmečki zavod je seveda krizo precej težko občutila, posebno, ker so ji tudi naložbe zamrzle. Uspešno pa se je borila proti denarni krizi ter se ji ni bilo treba posluževati zaščite. Zavod sedaj popolnoma normalno posluje in se vloge zopet dvigajo. Zavod je oddal največ kmečkih dolžnikov v Sloveniji Privilegirani agr. banki, saj znašajo vsa kmečka posojila znesek nad 25 milij. din. Poudariti moramo, da so imeli domači slovenski denarni zavodi, to je Celjska posojilnica, d. d., Celje, Mestna hranilnica Celje, Banovinska hranilnica dravske banovine, podružnica Celje, Ljudska posojilnica, r. z. z n. z., leta 1931 skupno okoli 300 milij. vlog. Kakor pa prej omenjeno, posluje v Celju tudi Nemško hranilno in posojilno društvo ter podružnica Ljubljanske kreditne banke in Prve hrvaške štedionice. Ugled domačih slovenskih denarnih zavodov se je zelo dvignil, ker se nobeden ni poslužil zaščite. Iz površnih podatkov se vidi, da razpolagajo celjski denarni zavodi za malo mesto Celje z zelo velikimi denarnimi sredstvi.

Razglas

Po dveletnem napornem delu, pri polnem obratu razpošiljalnice, detail in engro trgovine, se je posrečilo stavbeniku podreti dve dvo- oziroma trinadstropni hiši in zgraditi na istem mestu štirinadstropno trgovsko palačo, last največje domače trgovske hiše v Jugoslaviji — Stermečki, Celje.

Po izjavi tu- in inozemskih trgovskih in drugih strokovnjakov je to stavba z moderno in praktično urejeno upravo, ki bi bila v ponos tudi vsakemu vele mestu Evrope. Slavno občinstvo vabimo, da si ogleda pomenjeni moderno urejeni trgovski dom, brez vsakih obvez do nakupa. Cenjeni obiskovalci naj blagovolijo uvaževati razdelitev prostorov trgovske hiše, ki je sledeča:

I. Klet: steklo, porcelan, morska trava, zaboji, delavnica za razna popravila in kotel centralne kurjave.

Prilije — detailna trgovina: vse volnene tkanine in svila za damske obleke, razne bombažaste tkanine za obleke in za gospodinstvo, suknjo in volnene tkanine za moške obleke, ženska in moška konfekcija, klobuki, damski in moški modni odelek, kratko blago, galanterija in čevlji.

II. nadstropje: razpošiljalna in pisarne.

III. nadstropje: prodaja tekstilnega blaga na veliko in sprejem tvorniških zastopnikov.

IV. nadstropje: skladišče kratkega blaga, perila in pletenine.

V. nadstropje — šivalnica — oddelki za perilo, moško in damsko konfekcijo.

Ob dograditvi svoje velike trgovske palače bo tvrdka Stermečki izdala posebno umetniško izdelani cenik v bakrotisku s krasnimi slikami, ki jih izdelujejo tudi inozemski slikarji-umetniki. Kljub temu, da je naklada cenika povečana od letnih 140.000 na 160.000 komadov, istega zaradi velikega povpraševanja kaj hitro zmanjka. Zaradi tega priporočamo, da že sedaj naročite novi veliki cenik, ki se že nahaja v tisku in bo izšel konec avgusta.

MLADI SLOVENEČ

Arabska pravljica

Abdulah se je zvečer vračal iz vasi na svojo pristavo, ki je ležala daleč zunaj v stepi na nekem griču. Brezskrbno žvižgajoč je krenil mimo nje. Tedaj mu je pogled obvisel na veliki luknji, ki je bila izdolbena v zidu.

Nekdo je vionil! mu je šinilo v glavo. Luknja v zidu je bila tolikšna, da je lahko zlezel skozi jo srednje debel človek.

Abdulah je bil pogumen človek. Ni se dolgo obotavljal. Bogue, ali se ni potepuh potuhnil v kašči, ko je zaslišal moje korake? je pomislil. Previdno je odklenil vrata in hrupno vdrl v kaščo. V roki je vihnil debelo gorjajočo, da bi predrznega tatu posteno naklatil. Toda kašča je bila prazna. Vlomilca ni bilo nikjer. In kar je bilo najbolj čudno: manjkalo ni prav ničesar.

»Le kako je to mogoče?« se je čudil Abdulah. Pod luknjo v zidu sta ležali dve vreči. V večji je bila moka, v manjši sol. Obe vreči je moral nekdo treščiti tja, ker sta bili raztrgani, moka in sol pa razsuti po tleh.

»In vendar je moral biti tat tukaj,« je ugibal Abdulah. »Ne more biti daleč!«

Planil je iz kašče, si opasal bridki meč, zajaahal konja, ki se je mirno pasel na dvorišču, in na vso sapo zdirjal za tatom.

Spotoma je premišljeval: »Čudno je, da potepuh ni odpeljal konja z dvorišča. Zajaahal bi ga bil — in nihče ga ne bi mogel ujeti!«

Dolgo je zasledoval neznanega vlomilca. Kmalu bi bil obupal. Toda sreča ga ni zapustila. Daleč pred seboj je v svitu mesečine zagledal človeka, ki se je pehal in boril s peščeno stepto in puščavskim prahom.

Abdulah je pognal konja in kmalu dohitel samotnega popotnika.

»Zdaj te pa imam!« je zakričal. »Potepuh, misli si, da mi boš ušel, pa si se zmotil! Kar priznaj, da si vlomil v mojo kaščo!«

Tujec se je prestrašeno umaknil in ves zbežgan strmel v bridki meč, ki ga je bil Abdulah zavihnil nad njegovo glavo.

»Se nikoli v svojem življenju nisem lagal, pa tudi zdaj ne bom,« je rekel in začel na vso moč tajiti.

Abdulah pa je bil prepričan, da ima krivca pred seboj. Odvlekel ga je s seboj v vas pred sodnikovo hišo. Prebudil je sodnika, čeprav je bilo že pozno.

Sodnik je vstal in stopil na prag. Ko je zagledal Abdulaha, se je začudil:

»Kaj pa bi ti rad ob tej nočni uri?«

»Ne zameri, da sem te zbudil,« se je opravičeval Abdulah. »Ujel sem potepuha, ki ni vreden, da živi.« Povedal mu je vse po pravici in resnici.

Sodnik je začel razsojati.

»Praviš, da je vlomil v tvojo kaščo, ukradel pa ti ni ničesar?« je vprašal Abdulaha.

»Tako je,« je pritrdil Abdulah. »Gotovo me je opazil, ko sem se vračal, in je zbežal.«

Sodnik se je obrnil k tatu in ga vprašal:

»Slišiš, zakaj pa nisi zajaahal Abdulahovega konja, ki se je pasel na dvorišču? Lahko bi bil pobegnil na njem, potem te Abdulah pač ne bi mogel dohiteti.«

»Modri sodnik, res je, hotel sem krasti,« je skesano priznal tat, ves tresoč se od strahu. »Povedal ti bom vse — potem me sodi po zakonu! — Ko sem izdolbel luknjo in hotel zlesti v kaščo, sem padel na dve vreči, iz katerih se je vsulo nekaj drobnega. Padel sem tako, da so se mi ustnice dotaknile kruha in soli. Zaradi tega nisem hotel krasti. In zaradi tega tudi nisem zajaahal konja, s katerim bi bil lahko pobegnil. Nikoli ne bi mogel okraستي človeka, čigar kruh in sol sem jedel. Gostoljubje te dežele je tudi meni sveto! Čeprav sem tat, sem vendarle pošten.«

Ko je modri sodnik to slišal, je tatu, ki je ves skršen zdrknil pred njim na kolena, slovesno rekel:

»Vstani in pojdi svojo pot, ker spoštuješ gostoljubje bolj kot svoje življenje! Jaz te ne bom sodil.«

Zamorski zdravnik dr. Bum

Nagradna uganka v slikah

1.

Dr. Bum res na vso moč imeniten je zdravnik; vse ozdravi: nahod, krč, zobobol in kačji pik.

Sred pragozda zdaj sedi, v list zdravniški zatopljen; o, naš dobri dr. Bum strašno, strašno je učen!

Kdo prihaja k njemu zdaj, ves obvezan in potri? To je Jumbo. Siromak je pod kožo sled kot smrt.

2.

Crn kot vran in kodrolas pred zdravnikom obstoji in zatarna na ves glas: »Jo, prejoj, kako boli!«

Dr. Bum se koj zavé, kaj njegova je dolžnost. V dno srcá ga, prav zares, gane Jumbova bridkost.

3.

Kvišku plane, zamolija: »Hitro gobček svoj odpri!« Jumbo zazija kot slon, dr. Bum strmi, renči:

»Ljubček moj, tvoj zob je gnil! Ko porečem: ena, dve, z vsemi bolečinami bo nemarnež zunaj že!«

4.

Tam na steni dolg žebelj z belo vrstico tiči; z njo priveže bolni zob dr. Bum in se reži:

»Mirno stoj, ne gani se, dokler me ne bo nazaj!« To rekoč za steno se izgubi... Bog ve, zakaj?

Halo, blistre glave!

Iztuhajte kakšen prav smešen in zabaven konec k tej zgodbici v vezani ali nevezani besedi (v verzih ali v prozi). Vse posrečene sestavke bomo objavili, tri izmed njih pa nagradili z lepimi knjigami.

Pošljite rešitve najpozneje do četrčka, 10. t. m., na naslov: Kotičkov stricek, uredništvo »Slovenca« v Ljubljani.

Razumna deklica

Neka deklica je služila pri kmetu. Bila je na vso moč pridna in ubogljiva. Ko je minilo leto dni, se je hotela vrniti domov. Kmet pa ji je rekel:

»Ostani pri nas! Za plačilo dobiš telička.« Deklica je ostala še tri leta. Teliček je rasel in postal krava. Deklica je zahtevala plačilo. Kmet pa jo je zavrnil:

»Obljubil sem ti telička. Iz telička je zrasla krava — krave ti pa nisem obljubil. Zdaj ne dobiš ne krave ne telička.«

Deklica se je zatekla k sodniku in mu povedala, kako jo je kmet osleparil. Sodnik je poklical kmeta predse. A zamaš mu je prigovarjal: »Kmet je vztrajal pri svojem sklepu. Sodnik si je dolgo bčil glavo, kako bi razsodil. Čez nekaj časa pa je rekel:

»Krava naj bo od tistega, ki ugane, kdo je najbogatejši, kaj je naslajše in kaj najhitreje na svetu.«

Kmet je tuhtal in tuhtal in nazadnje iztuhtal: »Najbogatejši na svetu je kralj, najslajši je med, najhitrejši pa veter.«

Deklica pa je odgovorila:

»Najbogatejša je zemlja, ki rodi za vse ljudi, najslajša je prijazna beseda, najhitrejša je misel.«

Sodnik je prisodil kravo deklici, kmet pa je moral oditi z dolgim nosom domov.

France je srečal Janezka, ki se je vračal s Šmarne gore. Zbadljivo mu je rekel:

»Ali misliš, da ne vem, po kaj hodiš na Šmarno goro? Po pamet!«

»Seveda, kaj pa si misliš? Kadar bomo potreboval neumnosti, se bom kar pri tebi oglašil!« se je odrezal Janezek.

MLADA NJIVA

Kristus naj živi

Kaj takó bučijo gore, kaj takó polje šumi vse do mraka, vse do zore? — Kristus naj živi!

Iz vseh krajev domovine glas močan, srčan doni. To naš spev je, spev mladine: Kristus naj živi!

Misel vase prisluskuje in drhti, drhti... Zakaj? V srcih naših že kraljuje Kristus Kralj za vekomaj.

Lojze Grozde, dijak, Gorenje Impolje.

Pismo slovenske deklice iz tujine

Dragi stricek!

Dolgo se že nisem oglašila v Tvojem cenjenem kotičku. Pa nikar ne misli, da sem pozabila nate. O ne, le bolna sem bila, tako da niti v šolo nekaj časa nisem mogla. Zato pa hočem danes nadomestiti, kar sem zamudila. Preden nadaljujem, prav lepo pozdravljam Tebe, dragi stricek, in vse čislane bralce Tvojega kotička.

Kaj počnemo Slovenci v Clevelandu, bi radi vedeli? Vsak dan nam prinese kaj novega. Dne 25. aprila smo slovesno proslavili 50-letnico našega vrliga pesnika, pevovodje in navdušenega Slovenca g. Ivana Zornana. V prosvetnem domu sv. Lovrenca se je ta dan zbralo vse, kar res slovensko čuti in misli. Petje in govori so se venomer vrstili. Naše veselo razpoloženje so podvojile čestitke, ki so jih poslali iz domovine škof dr. Rožman, pisatelj F. S. Finžgar, akademski slikar Jakac, profesor dr. Trdan in ravnatelj Slapšak.

Dne 14. maja pa je tukajšnja mladina proslavila materinski dan. Pod vodstvom g. Zornana smo »Cricki« (tako se imenuje naš mladinski pevski zbor) v čast našim materam priredili koncert. Na dnevnem redu je bilo več lepih pesmi, deklaracij in govor. Naše dobre matere so bile zelo ganjene, ker jih je naša prireditelj vsaj za nekaj minut prestavila v domači kraj, ki ga ne morejo pozabiti.

Tretji veseli dan za našo faro pa je bil 22. maj. Tedaj so naš priljubljeni kanonik in župnik Oman praznovali 60-letnico svojega rojstva. Dopoldne smo imeli v farni cerkvi skupno sv. mašo, zvečer pa slavnostno prireditev v društveni dvorani, v katero so prikorakala vsa farna društva z godbo in zastavami. Nastopili so tudi ljubi prvoobhajanci in kroji. Seveda tudi šola ni izostala. Te proslave ne bomo zlepa pozabili, tako je bila lepa.

Zdaj uživam počitnice in se pogosto spominjam vseh prijateljev in prijateljic, ki so mi med letom poslali pismo ali razglednico. Zelim, da bi ostali še nadalje v živahnem pismenem stiku. Pišite tudi kaj v tukajšnje naše liste. G. profesor dr. Trdan in njegovi učenci se večkrat oglašijo v Glasilu KSKJ. Ne veste, s kakšnim veseljem prebiramo vaše novice! Tudi Tebe, dragi stricek, prosim, da za nas nekoliko poizniršiš. Saj Tvoja beseda gotovo mnogo zaleže. Obljubljam Ti, da se bom kmalu spet oglašila. Dotlej pa lepo pozdravljen! Bog živi!

Vikica Hočevar, učiteljica

3541 E. 81 Str., Cleveland, Ohio.

Draga Vikica!

Res sem Te že hudo pogrešal v svojem kotičku. Kar bal sem se že, da si se nazadnje tudi Ti odtujila domovini, kakor se ji odtuji toliko naših ljudi, ki jih klic po kruhu in boljšem življenju požene v širni svet. Lahko si misliš, kako vesel sem bil, ko sem iz Tvojega pisma razbral, da si še zmerom takšna, kot si bila: zavedna slovenska deklica sredi tujega sveta. Marsikateri deklici na domačih tleh bi morala služiti za vzgled! Daleč Te je zanesel val življenja. A kakor slavček svoje sladke pesmi ne pozabi, pošlji ga za deveto goró in za deveto vodó, tako si tudi Ti onstran morja ostala zvesta govorici svojih dedov in vsemu, kar nam mora biti drago, sveto. Bog nam daj še mnogo takih vrlih mladih Slovencev na tujih tleh!

Ce se ta ali oni izmed naših ljudi v tujini izgubi in pozabi, da ga je rodila slovenska mati, je žalostno, a vsaj razumljivo. Same tuje obraze vidi okoli sebe, same tuje besede mu na uho zvené. Počasi, počasi mu iz srca in spomina gine, kar ga je družilo z domovino. Ce pa kdo na domačih tleh, kjer mu noč in dan slovenske pesmi in slovenske besede na uho pojo, kjer so nam nasi veliki močje zapustili neizmerne zaklade svojega duha, svoj rod in svoj jezik zataji, je sramota vseh sramot. In vendar — komaj nekaj let je od tega, kar je bilo takih ljudi, takih vitezov žalostne postave med nami na pretek. Trgli so mladim fantom iz gumbnic slovenske trakové, pljuvali so nanje in jih teptali z nogami; trdili so, da smo »zadnji ostanek pasjega plemena«, da je bil Prešeren največji pesnik dravske banovine, da so na Gosposvetem polju, ki je zibelka slovenstva, ustoličevali jugoslovenske kneze (dó, tudi zgodovino so potvarjali!) in celo tako daleč so v svojem hlapečtvstvu šli, da so nekeje v Sloveniji deklice morale znano narodno pesem takole peti:

Venček na glavi se bliska ti s kitice rožic zelenih, dravsko (ne slovensko) dekle!

In kaj ti modrijani, ti vitezi žalostne postave, niso še vsega iztuhtali, da bi nas ponižali do tal in svoj rod oblatili do kraja? Pa je bila njihova modrost tako piškava, tako gnila, da ni ostalo od nje drugega kot malo smradu in črn madež v zgodovini slovenskega naroda.

Ostani takšna, kot si zdaj, vse dni svojega življenja, pa Te bom vesel jaz in z menoj vsi, ki ne obračajo plašča po vetru in jim narodnost ni zgolj — umazana kravja kupčija. In še kaj se oglašil! Bog Te živi! Kotičkov stricek.

Uganka

Navihani Janezek je srečal Tončka in Tinčka ter jima rekel:

»Rad bi videl, kdo izmed vaju je modrejši. Poslušajta! V neko trgovino sta stopila dva moža. Prvi je kupil tri kile moke, dve kili sladkorja in pol kile soli. Drugi pa je kupil dve klobasi, hleb kruha in steklenico radenske vode. Uganita, kako je trgovec dognal, kateri izmed njiju je gasilec.«

Tinček in Tonček sta si dolgo napejala možgane, nazadnje pa sta morala priznati, da tega ne moreta uganiti.

Navihani Janezek se je zasmejal in rekel:

»Zdaj pa že vidim, da je vajina modrost bolj piškave sorte! Nič ni lažjega uganiti ko to. — Eden izmed kupcev je imel na sebi gasilski krog!

Mirko Kunčič:

Pravljice in pripovedke izpod Triglava

Pastirček Gregec in zmaj

(Pripovedka za mlajše.)

Ko pa se je tudi on strumno vzravnal kot sveča in udaril s petami skupaj, ga je v gležnju zabolelo, da se mu je kar stemnilo pred očmi. Nakremžil je obraz, objel z obema rokama desno nogo in jo dvignil visoko nad levo koleno. Pestoval jo je kot bolnega otročička in se stokajoč zibal na pristih leve noge.

»Neroden si,« je zagodrnjal starček in ga napol sočutno, napol očitajoče pogledal. »Kdaj si pa že videl vojaka, ki bi z bosnimi nogami trčel skupaj? Vsaj ocklje bi si bil nataknil, saj še sv. Gregorja ni bilo v deželo!«

»Ko pa tako rad hodim bos,« je v svoje opravičilo zatarnal Gregec in kar naprej poskakoval po edini nogi kot gumijasti možic.

Starega, izkušnega vojaka puščavnika Sabljico je kmalu minilo potrpljenje. Nasrnil je obrvi in strogo pribil:

»Fant, zdaj si se pa že dovolj načmeril! Tako mehkužen in občutljiv ne smeš biti, če se hočeš z zmajem spoprijeti. Ej, smo bili pa vojaki generala Radeckega že drugačni tiči! Za takšne malenkosti se še zmenili nismo. Nekoč so nas Lahoni obstreljevali, da so padale kroglice ko toča. Ena me je zadela tukajle, druga tukajle, tretja mi je prevrtila ubelj. Četrta mi je posnela šop las na glavi, največ pa sem jih dobil pod noge. Ko sem se po končanem boju sezul, so se mi kroglice kar vsule iz čevljev kot grah. Za dve pesti sem jih

nabral, sam Radecki je priča! Po vsem telesu sem bil preluknjan kot ribniško rešeto in kri je tekla iz mene kot voda skozi raztrgano streho — pa še z očesom nisem trenil, takšen junak sem bil!«

Gregca je postalo sram. Premagal je bolečine, izpustil desno nogo iz naročja in jo trdo položil na tla.

»Saj je že dobro,« je zaklical in se posilil nasmešnil.

»Potlej pa kar nadaljujva,« je zabrbil starček in začel dajati nova povelja.

Potegnil je sabljo iz nožnice in jo z ročajem prislonil k telesu, da je njena konica grozeče zaštrlela pod nebo.

Tudi Gregec je storil takisto, čeprav nožnice ni imel.

Dobrodušne oči puščavnika Sabljice so se razširile in se napolnile z bojevitim ognjem. Kar nenadoma je dvignil sabljo visoko nad seboj in jo zavihnil po zraku, da je kar zažvižgalo.

»Hurá, hurá, na boj!« je zakričal, da je zamolklo jeknilo od Urbasove peči.

Gregec je storil natančno tako — in stari učnik je bil zadovoljen z njim.

»To si kar dobro naredil,« ga je pohvalil. »Ampak to še ni nič. Glavno šele pride!«

Zakrivil je spodnjo ustnico na levo, jo trdo stisnil pod zgornjo čeljust, arepo zapilil oči v lesenega zmaja pred seboj, iztegnil desno nogo, se z vsem telesom nagnil naprej — in začel se je boj, ne boj, morilno klanje. Tako krvoločno je z bridko sabljo sekal zrak in suval v praznino, da

se celo njegovemu hrabremu učencu naježili lasje. »Ta pa, ta!« si je potihoma mislil in strmel v starega vojščaka s takim splošovanjem in obdovanjem, kakor da je ni na svetu imenitnejše reči, kot je takole sabljanje.

Nazadnje, čisto nazadnje pa se je puščavnik Sabljica rjoveč intuleč pognal tik do pregroznega zmaja — lesenega štorá — in zasadi vanj morilno ostrino. Mogočno se je razkorčil na njem in iz grla se mu je izvil zmagoslaven krik:

»Hurá, hurá, zmaj je mrtev, zmaga je naša!«

Tudi Gregec se je skobacal na štor, pomahal z rokami in tulil kot obseden:

»Hurá, hurá, zmaj je mrtev, zmaga je naša!«

Ko se je navdušenje nad glavno zmago nekoliko poleglo, si je puščavnik Sabljica obrisal polno čelo, ponosno stopil s štorá in zadovoljno zabundral:

»Kar dobro je šlo. Ali zdaj veš, kako je treba sabljico sukati?«

»Vem, stric, zdaj pa že vem!« je vzklíknil Gregec in njegove oči so bile polne sonca. O, kako hvaležen je bil dobremu starčku, da ga je naučil prelepe umetnosti sabljanja! Zdaj ni bilo nobene prege dvoma več v njegovem srcu: premagal bo zmaja, prav gotovo ga bo premagal, in zakleta grajska deklica bo rešena. Od veselja bi bil puščavnika Sabljico najraje objel...

Dobri starček pa se je zdajci nečesa domislil. Udaril se je s pestjo ob čelo in vzklíknil:

»Prebita reč, na žgance sem pa kar pozabil! Kaj bo, kaj bo, če so se mi priomodili?«

Na vso sapo je odoekljal v bajto in planil k ognjišču. Njegov pravkar še tako zadovoljni obraz je postal v hipu čemeran kot lesnika.

»Res so se mi priomodili,« je žalostno ugotovil in huda jeza ga je popadla. »Ti si vsega kriv!« je zarenčal in pogledal Gregca tako grdo, da je le-ta kar vtrepetal in jo ves poparjen ubral proti domu. Še zahvaliti se ni utegnil, dobremu starčku, tako se mu je mudilo. Saj bi razkačeni mož nazadnje utegnil še njemu odčesniti glavo, kakor jo je odčesnil pregroznemu zmaju — nič se ne ve! (Dalje prih. nedeljo.)

Z A D R U Ź I N O

Preveč dobrega za vsak dan

Prav dobro bi se bila sporazumela, če bi bilo med njima kaj težko. Ob težkočah se zaneti ljubez. Če bi bila imela ona kako bradavico na licu, bi bila imela eno stran manj lepo, eno pa lepo in on bi bil mogel vsaj hrepeneti po lepši strani. Toda ona ni imela bradavice na licu. Bila je popolna.

Hudo je bilo, da je bila popolna. Bila je ljubezna, krotka, pametna, vesela, razposajena, če je naneslo, bila je ognjevitna, toda zmerno in je izpolnila vse njegove želje. Ničesar ni bilo, kar bi si bil mogel želeči.

Ko jo je bil prvič videl, je bil ves navdušen zanj. To bi bilo sicer dobro, a ostal je navdušen, navdušenje je plalo trajno v njem in to ni bilo dobro, to je bilo utrudljivo. Tako srečen je bil z njo. Tudi to bi bilo dobro, a on je bil zmeraj srečen z njo in to ni bilo dobro, to ga je onesrečevalo.

Ko jo je v pol leta spoznaval s te in one in z one in s te plati in je bila zmeraj enako popolna, se mu je strahoma posvetilo: nemogoče je tako živeti. — Kar koprnel je po tem, da bi bila kdaj imela kako luknjico v nogavici, da bi bili njeni nohti kdaj črni, da bi bila kdaj razkušana ali bi se bila spozabila za kako grdo besedo, kak ardit pogled, kako nevsčno kretnjo. Njegovo upanje je bilo zaman.

»Ne bodi tako popolna,« jo je zaprosil. »Daj mi vsaj enkrat priliko, da bi ti mogel kaj odpustiti! Zlomi mi nalični peresnik ali izgovori kako tujko narobe ali me povabi na kavo, pa ne bodi takrat doma, ko jaz pridem.«

Ničesar takega ni storila. Le smehljala se je, a njen nasmeš ni bil prikrit, bil je ves veder in tople in mil.

Tako neizmerno rad bi se bil ločil od nje! A ni se mogel. Človek se ne more odtrgati od popolnosti, pa če ga popolnost še tako trapi. Zatorej se je poročil z njo.

Poln je bil hudih slutenj in je šel z njo k oltarju kot pod vislice. Ko so jima bile roke sklenjene, je zavzdihnil; njegov »dac« je bil godrnjavo momljanje. Zeleni so mu srečo in so mu bili nevoščljivi; njej ni bil nihče nevoščljiv.

Odpravila sta se na poročno potovanje, se vrnila in imela svoj dom. Človek bi mislil, da ne bo znala kuhati. Pa ne! Izvrstno je kuhala, imela je vse odlično urejeno in je bila še bolj popolna. Bila je zvesta, ljubezna, lepa, brihtna; če je šla z njim kam ven, je bila odlična gospa; doma pa je bila ljubka ženica.

Kaj se je pa potem sploh zgodilo? Kakšen pomen pa naj bi imela potem tale zgodba? — Pomen ima že in zgodilo se je marsikaj, in sicer z njim, z možem.

Ta mož ni bil tisto, da bi mu kdo dejal, da je vzoren dečko. Sicer se je precej redno bril in tudi preklinjal ni preveč, tudi ni kar po dneve in noči prekročal, vendar je bil na njem marsikak kavelček. Časih se je razjezil, da je kar besnel in najbolj erdit je bil zato, ker ni mogel ženi nikoli ničesar očitati. To mu je šlo na živce. Sicer jo je ljubil, a večkrat ni vedel, da jo ljubi. Bil je tudi — ne sicer len, vendar si brez dvoma

Pridna hčerka preveč pridne matere v dneh počitnice

ni izbrusil peta v svojih službenih opravkih. Tudi druge ženske je rad pogledal, vendar to še ni bil greh.

To, kar ga je grizlo, kar ga je peklo, bolelo, zaradi česar je preklinjal in si pulil lase, je bilo, da je iz dna duše vprav strastno hlepel po tem, da bi tej ženski, svoji ženi mogel kdaj tako do dna pokazati, kdo da je, da bi ne bil vpričo nje vedno osramočen, obdarovan in z milostjo obžarjen.

Po daljših notranjih bojih in z nekakšno nejevoljo je dognal, da bi ji vse to mogel pokazati le s tem, če bo vzvišen nad njo. Sicer to spoznanje ni bilo prijetno, a kaj bi? Tako je, da si je bil len, začel prav zgodaj vstajati, nič več ni brisal tolikrat prerezač z britvijo kot prej, v pisarni je bil točno z vsem delom gotov. Zdaj pa zdaj je pil čelo slatko in če je šlo kako prav lepo dekle mimo njega, je pogledal v tla. Tako

življenje je bilo seveda bridko in mož je temu primerno tudi stokal zraven.

Vendar, čudno, prav nič ni bil bliže svojemu cilju. Spočetka tega sploh ni razumel. V besnih trenutkih, ko se je spozabil in zapadel v prejšnje življenje, je bil prepričan, da hoče njegova žena zahrbtno splezati na najvišji klin popolnosti, da bi bila tako srečno pred njim in nad njim. Pozneje, ko se je že toliko boril sam s seboj in ker tudi ni bil neumen, je spregledal: Kakor se je sam spopolnjeval, prav tako je izginjala čarobnost njegove žene, ki ga ni več dražila s popolnostjo. Zelja, da bi bil več kot ona, je plahnela tem bolj, čim bolj se ji je bližal.

Prav lep nauk je bil to za moža za vse življenje, seveda je bil tudi voljan in darovit dovolj, da ga je sprejel. Zakon je bil odslej zares srečen in prav nič dolgočasen, prav nič omleden, marveč prisrčen in brez skrivnosti.

Nove modne smeri

Na sliki je ženska v najmodernejši obleki in celo z naočniki, ki jih povsod nosijo — bodi iz potrebe zaradi slabih oči — bodi zaradi mode, saj je v prejšnjih dobah tudi sijalo sonce, pa vendarle ni vse ljubilo črni načnikov, pa ljudje niso imeli

tako slabih oči, kot jih imajo zdaj. — Bela bluza te najmodernejšie oblečene ženske je v obliki moške srajce in je nalašč tako preprosto prirojena. Krilo je v tako zvani »obliki dežnika«. Sestavljeno je iz številnih prog, ki so zgoraj ozje, spodaj pa bolj široke. Da so črte krila še bolj poudarjene, se menjavajo beli in modri (lahko tudi črni) deli. Jopica bolero je modra, ohlapno visi čez ramena, ima dva velika naprsna žepa, napol kratka, lična rokava in za okras, velike bele gumbce.

Grobnice in spomenike
kamnoseško stavbna, cerkvena
dela izvršuje po nizkih cenah
kamnoseško kiparsko podjetje
FRANJO KUNOVAR
pokopališče Sv. Križ-Ljubljana
telefon 49-09

Prijetna bluza iz krepa

Ni ga skoraj blaga, ki bi bil bolj primeren za bluze h kostumu kot je krep-žoržet. Oba žepka na prsih in dolgi zapestnici lepo poudarjajo videz bluze.

Pripravno pokrivalo za sončne dni

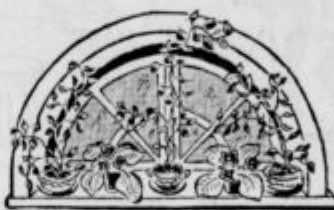
Lahko si ga sama narediš in zlasti v poletnih počitnicah je to lahko in zanimivo delo kar prijetno. Imeti moraš tenke vitre, ki ti jih bo vsak košar rad prodal. Imeti moraš še nekaj pisane elame in pestro naglavno ruto.

Vitre položiš za nekaj ur pred uporabo v vodo, da so bolj prožne. Potem jih polagaš zmeraj

naokroglo (sl. 1) in sešiješ zavoje s pisano slamo. Kakor pokaže skica 2, je treba poedine vitre priostri, da jih je čim manj videti, kjer ležijo dru-

ga vrh druge. S kakim prav širokim trakom ali še bolje s pisano naglavno ruto, naj se pokrivalo pritrdi na glavo. Trak ali ruto prišiješ na strani pod širokimi krajevci in jo pod brado zavežeš.

Omara za v kovčeg

Ta omara je iz močnega blaga, najbolje za to je pač kotenina. Zapira se s kovinsko zadržgo. Zgoraj je palica za obešalnike, znotraj so velike torbe za perilo, nogavice in druge malenkosti. (Modna novost, ki nemara ni tudi norost!)

Cvetice v žepkih

Lična obleka za večerne prireditve, ki pa je jako preprosta, se poživljena z dvema ličnima žepkoma, ki v njih tičita dva majhna šopka. Oba so glašata s šopkom na glavi.

Zelenje namesto zaves

Če so okna še tako majhna, pa so zaves na njih; časih so še močno nabrane in ne popuščajo svetlobe v sobo. Brez svetlobe pa nam ni moči živeti. Dosti bolje storiš, če daš na okence zelenje in zelenje naj bi povsod izpodrinilo zastore, saj zelenje ni samo bolj zdravo za oči, ampak je tudi lepše. (Glej sliko zgoraj!)

Naročajte in širite »Slovenski dom« !

Ali so barvasti naočniki škodljivi

Neki znani očesni strokovnjak, zdravnik iz inozemstva, se je v razgovoru s časnikarjem tozadnevno takole izrazil:

»Dandanes je videti dosti več barvastih naočnikov kot prej. Zakaj? — Deloma zato, ker hodi zdaj dosti več ljudi na sončne in zračne kopeli — k morju, na smučanje itd. — kot prej, in se ondi navadijo teh naočnikov in jih v mestu nosijo še dalje; deloma pa zato — in zlasti pri ženkah — ker je tako moderno!«

»Ali so naše oči zdaj bolj občutljive kot prej?«

»Nikakor! Čemu neki? Svetloba ni nič hujša, naše oči se niso spremenile, vse je bolj zadržava moda. — Kakor je znano, vsebuje sončna luč tako zvane ultravijoličaste in infra rdeče žarke, ki s prostim očesom niso opazni, ki pa naše telo v nomenar manj ali več obsevajo. Za zdravje nam je teh žarkov prav tako treba kot vitaminov. Vendar utegnejo biti tudi škodljivi. Teh žarkov ni povsod v enaki meri. Mestni ljudje so ultravijoličastih in infra rdečih žarkov komaj še deležni, a ljudje na gorah, zlasti na snegu in ob morju, pa jih imajo več ko preveč. Ti žarki nam kožo opalijo, porjavijo. Če prehudo pripekajo na kožo, nastane nevarno vnetje. Ultravijoličasti žarki so našim očem nevarni in povzročajo tako zvane snežno slepoto, ki se pojavi šele čez ure po obsevanju. V tem primeru je mrežnica očesnega tkiva jako vnetja, kar pa kmalu mine. Spričo teh, preveč hudih ultravijoličastih žarkov si moramo oči zavarovati.«

Sončna svetloba more torej našim očem škodovati: 1. po ultravijoličastem obsevanju; 2. zaradi prehude svetlobe, pri čemer se oči z mežikanjem same branijo. V obeh primerih je treba oči zavarovati. To velja zlasti za snežišča na hribovih in pa na vodi. Do neke meje varuje tudi navadno steklo. Vendarle je pravilno, da si zavarujemo oči z barvastimi naočniki.«

»Katera vrsta je priporočljiva?«

»Mnogo jih imamo. Vedeti pa moramo, da ni va in modra barva, svetlobo samo omilita, a ne varuje pred ultravijoličastimi žarki. Za to je najboljše zeleno steklo.«

»Pa ti barvasti moderni naočniki ne škodujejo očem nič?«

»Nič, a njih nošnja je večkrat povsem brez emisa. — Ne glede na modre naočnike, ki so sploh brez pomena, imamo dandanes v sleherni optični prodajalnici dobre varnostne naočnike. Dobimo tudi take, ki ne vskavajo le žarkov, ampak posrkajo tudi vročino (na primer reflektorско steklo po prof. Imreju). Mnogi naočniki tudi elabirajo žarke; nekateri ojačajo nekatere barve, pa zabrisajo druge. Vse to zavisi večidel od tega, koliko občutka ima kdo za barve.«

Zdravniki priporočamo le tistim ljudem barvaste naočnike, ki imajo bolne oči in so vnetju podvržene. Zdravi ljudje naj jih imajo le v prehudi sončni svetlobi in pri športu. Tu je treba vpoštevati tudi, koliko je kdo občutljiv za svetlobo. — Brezpogojno pa je treba imeti take naočnike na snegu! Za sončne kopeli pa so odveč, nepotrebni in nadležni!«

Ko so kumarice poceni,

se izplača, da si jih vložiš za domačo uporabo. Poznamo več navodil za to.

Poprove kumarice

Umiješ 2 in pol kg kumaric, potreseš jih s 5 dkg soli in jih pustiš, da en dan počivajo. Potem jih osušiš, poliješ z 2 litroma mrzlega jesiha in naj spet en dan počivajo, nakar poliješ kumarice s prevretim jesihom. Čez 24 ur moraš jesiha in 7 dkg sladkorja še enkrat prevreti, in kumarice s temi začimbami v plasteh vložiti v posodo in nato z vrelim jesihom politi: 12 dkg žbice, 12 dkg poprovih zrnc, 10 lovrovih listov, 6 razrezanih čebul, 4 olupljene šalotke. Ko se vse shladi, položiš na vrh vrečko gorčice, na to krožnik itd. obtežiš in posodo zavežeš.

Sladkorne kumare

Dorasle, a še zelene kumare olupiš, iztrebiš peske in razrežeš na poševne proge. Naložiš v lonec in poliješ toliko mrzlega vinskega jesiha, da stoji nad kumarami. Čez 24 ur jesiha odlijesh, prevreš s sladkorjem vred — na 1 liter jesiha — 50 dkg sladkorja — kumare se kuhajo zraven, dokler niso steklene. Potem jih spet položiš v plasteh v posodo, jesiha še enkrat prevreš in ga poliješ na kumare. Čez 4 dni prevreš še enkrat jesiha s celim cimetom, žbicami in ingverjem. Kumare naj malo zavro v isti tekočini, nato daš vse v posodo in jo zavežeš.

Gorčične kumare

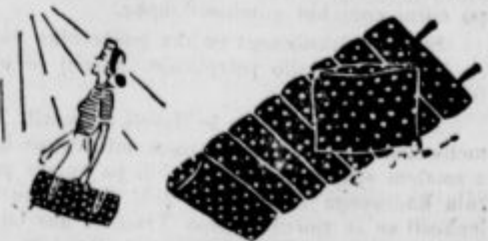
Zanje vzameš še rumene kumare, ki so pa še trde. Olupiš jih, razpoloviš in vzameš peske ven. Na posodo za 8 litrov vzamemo 25 dkg soli, 25 dkg sesekljane hrena in šalotk, 12 dkg gorčičnega zrnja, 3 dkg ingverja, 1 in pol dkg popra v zrnih, 0,8 dkg žbice, 0,8 dkg lovrovih listov, 2 prgišča estragona in prav toliko kumine. Kumare ostanejo v soli čez noč, nato jih osušiš, razrežeš na kosce, položiš v posodo in močno zaliješ z vinskim jesihom. Čez 10 dni prevreš jesiha, kumare v plasteh polagaš z začimbami vred v posodo, ohladi jih jesiha poliješ na vrh in obtežiš.

Kumarice v soli

Kakih 60 srednje velikih kumaric prebodeš z iglo in jih za en dan položiš v mrzlo vodo. Potem raztopiš v 3 in pol litra vode 45 dkg soli in priliješ 0,50 litra jesiha. Posode na gosto obložiš z listjem vinske trte in listjem češnje vijanje, na to daš kumarice. Vmes pa dajesh šalraj, kumino, majaron, estragon in lovrove liste. Na vrh poliješ solno raztopino, pokriješ s listi vinske trte in obtežiš kumarice, ki jih moraš večkrat po enkrat obrniti.

Blazina za ležanje na soncu

Če uživaš tako zvano sončno kopel, bodi na morsk obali ali doma na vrtu, je takšna blazina nekaj izvrstnega. Vzorec s slike je prevlečen s težkim, pikčastim blagom in ima za podlago nepre-

močljivo platno. V blazini je kopak, jako lahka snov, ki se pa ne zgnete v gručo, da bi bila blazina nerodna. Prešita je po širini in zato se da tudi lepo zložiti, prevezati z dvema termenoma in tudi prenašati.

Naš domači zdravnik

K. K. 33.: 33 let ste stari, 6 let Vas spremlja nadloga neurastenija, ki se posebno močno javlja v eni funkciji. Vprašali ste že za svet, dobili zdravila. Mislite, da so vam nekatera zdravila celo škodovala. Z rednim življenjem in masiranjem se se toliko popravili, da lahko spite in delate. Le v omenjeni stvari ni izboljšanja. — Lahko ste veseli in z upanjem gledate v bodočnost. Če ste že toliko dosegli, prav nič ne dvomim, da boste tudi to nadlogo premagali. Potrpajte in ne razburjajte se zaradi tega. Živite kakor doslej, redno, čim bolj preprosto in enostavno. Uživate preprosto domačo hrano, s katero si boste najlažje in najbolj opomogli. Dnevno se umivajte zjutraj in zvečer do pasu v hladni, prestani vodi. Priporočam vam tudi zračne kopeli. Med zračno kopeljo delajte gimnastične in dihalne vaje. Živite zdržno! Vse tisto o mladostnih grehah je samo fantazija! Ta misel Vas potem bremeni. Če morete, pojdite za kakšen mesec k morju. Če pa so vam gore iz tega ali onega razloga lažje dosegljive, vam tudi te priporočam. Čez nekaj mesecev, sem prepričan, da ne boste imeli nobenih težav.

F. P. R. J.: Lansko leto spomlad Vas je začel boleti prsi koš, zbadalo Vas je za pleči. Te bolečine in zbadanje so trajale 3 mesece. V jeseni so se zopet ponovile in trajale zopet par mesecev. Letos pa Vas boli že od marca. Včasih tako, da Vas kljub vročini mrzlo trese. Do zadnjega ste imeli dober tek. Zdaj pa ga nimate več. Jeli se vam upirajo, posebno mesne. Vzdiguje se vam skoraj neprestano, včasih tudi bljuvate. Občutek imate, kakor vam bi nekaj v želodcu obležalo in Vas tlačalo. Bolečine se začne nekako ob 10. Po zavžitju hrane prenehajo za pol ure, včasih celo za več ur. Iztrebljate se še dosti redno. — Iz vašega sicer dolgega, pa ne prav vpljudnega, bahavega pisma in iz slike, ki ste jo napravili, sklepam, da želodec ni v redu. Čudno se vam zdi, kaj naj bi imela rebra in hrbet opravka s tem. Če so bile bolečine v lanskem letu v zvezi z letošnjo nadlogo, ne morem trditi. Na sliki, ki ste jo napravili, ste označili mesta, kjer se pojavljajo bolečine. Vsa ta mesta so v neposredni bližini želodca. V ta namen potem izžarevajo bolečine iz želodca. Glavne bolečine so v žilici. Svetujem vam, da se čim prej obrnete na internista in na rentgenologa, da vam poveata, kaj je potrebno.

Isti: Vaša izvoljenka bi morala biti operirana na slepiču. Operirali je pa niso, ampak so jo poslali domov z navodili, kako naj se ravna. Po malem pa jo boli še neprestano. — Brez dvoma stvar ni bila tako nujna, sicer je ne bi brez operacije poslali domov. Če pa se bolečine vedno znova pojavljajo, potem prav stori, če se vrne in se da operirati.

K. I. G. p. L.: 34 let ste stari. Veliki, bledi in suhi, po poklicu krojač. Boli Vas neprestano glavna, zlasti zjutraj. Po noči Vas mučijo sanje, zjutraj vstajate slabi in neopčitli. Teko nimate, iztrebljate se neredno. Za iztrebljanje morate jemati vedno kakšno sredstvo. Ko prenehate, pa je iztrebljanje zopet neredno. Noge imate vedno mrzle. Neprestano ste zaspani. Vprašali ste za svet. Rekli so vam, da spadate v tisto vrsto ljudi, ki imajo neprestane težave in so vse življenje nadložni. Vi pa mislite drugače. Prepričani ste, da izvirajo vse te nadloge iz vaše mladostne gladi, na eni strani, na drugi strani pa, ker si niste izbrali pravega poklica. — Na vaše žalostno pismo tole: Prijatelj, ne vrzite takoj puške v koruzo in ne dezertirajte. Kar ste do sedaj zamudili, boste z dobro voljo lahko popravili in epurirali pod streho. Marsikaj izvira res iz mladostnih grehov. Vse pa tudi ne. Tudi jaz se strinjam s tem, da spadate v posebno skupino ljudi,

ki so podvrženi različnim nadlogam, prav kakor jih Vi opisujete, in ki so kaj malo odporni. Ni vam bilo dano, da odločujete in odločite sami, kakšen poklic si boste izbrali. V tem se pri nas še hudo greši. Merodajna pri izbiri obrtniškega poklica nista niti zdravje, niti sposobnosti. Starši, stric ali teta odločijo, Bog vedi iz kakšnega razloga, tako. Fant pa, ki ima vse sposobnosti za mehanika, mora v čevljarstvo delavnic. Za Vas je predvsem važno, da se s pametnim načinom življenja okrepite. Pri ljudeh vaše vrste tiči prav pogosto leglo vseh nadlog v želodcu, oziroma prebavilih, zato je zlasti važna pravilna prehrana in redno iztrebljanje. Popijte zjutraj skodelico kave. Zjutraj in zvečer delajte v postelji gimnastične vaje. Iz vodoravne lege v znak brez bližine se vsedajte 5 do 20 krat. Za predžujnik povzite žemljo s surovim maslom ali mehko kuhanim jajcem. Opoldne si po možnosti privoščite dobro, močno juho in čimveč prikuh, mesa pa dobro, močno juho in čimveč prikuh, mesa pa podobno kakor opoldne. Vaš poklic je tak, da čim več sedite in se le malo gibljete. Zato poskrbite, in izrabite vsak prosti čas, da ste vsaj na svežem zraku, če Vas hoja tako hitro utruja. Delajte kratke sprehode po ravnem, po smrekovih gozdovih. Umivajte se zjutraj in zvečer do pasu v hladni prestani vodi, potem pa se dobro odrgnite z brisačo. Trikrat na dan pred jedjo pa pijte žlico čipin-vina ali kakšno podobno zdravilo iz china skorje.

J. D.: Zlato žilo imate eno leto. Z rentgenom vam sicer te nadloge še niso ugotovili. Radi bi vedeli, če se da in kako se da ugotoviti z rentgenom zlato žilo. 20 let ste stari, abiturijent. Do zdaj ste bili sicer vedno zdravi, le huda zapeka Vas je morila. Bojite se, da bi Vas zlato žilo oviralo pri bodočem študiju. Vprašujete, kako se da z operacijo to odpraviti. — Znamenje našega časa je, da so ljudje kljub vsem sportom, ki naj bi jim jeklenili voljo, brez volje. Ze taka malenkost vam 20 letnemu kali bodočnost. Prav je, da poskrbite najprej za zdravje, vendar pa Vas to ne sme spravljati s poti, katero ste si začrtali. Zlato žilo moremo ugotoviti brez vseh pripomočkov, tudi tako imenitno kakor je rentgen. Z rentgenom zlato žilo eploh ne moremo videti. Morali bi jo na poseben način pripraviti, napolniti s posebno snovjo, da bi bila vidna. Operacija pa obojalo v tem, da zlato žilo odstranimo. Zdi se mi, da ste preveč sedeli, popravite to. Za katerikoli študij se odločite, povsod boste imeli dovolj prilike, da se pošteno razgibljete.

F. S. O. S.: V nosu vam vedno bolj poganjajo dlavice. Skušali ste jih populiti, poročate jih večkrat, pa vam vedno znova bujno pozejejo. Kot gospodinjstvo pomočnico Vas to hudo moti. — Prepričan sem, da vam ne poganjajo celi šopi iz nosu. To bi bilo res neprimerno. Tistih par kocin pa, ki zrastejo vsakemu poštenemu človeku v nosu, naj Vas ne moti.

M. O. P.: Od kod želodčni katar, bi radi vedeli? — Stara stvar je, da si želodec pokvarimo največkrat z jedmi. Nezmerenost v jedi in pijači, preveč soljene in ostre jedi, prevroče ali premrzle jedi in pijače, močne alkoholne pijače, ne dovolj prežvečena in zgrizena hrana zaradi slabega zobovja, pokvarjena jedila, vse to in največkrat povzroča vnetje želodčne sluznice. Škodljivosti pri prihajanju tudi po krvi in jo poškodujejo želodcu s sluznico. Naj omenim različne kužne bolezni, predvsem grižo, pri kateri se čisto javlja želodčni katar. Akutna in kronična zastrupljenja, n. pr. zastrupljenja s svincem itd. Vidite torej, kako številni so vzroki.

Pravni nasveti

Pomočniški izpit. J. M. — Obrnite se na pristojno združbo in ji predložite dokaze o svojem učenju. Ako obojeji dvom, ali vas je bilo ematrati za rokodelskega učenca, bo to vprašanje rešilo okrajno načelstvo.

Vaški obrtnik. O. F. — Zadolženi ste v hranilnici. Po poklicu ste čevljar in se pečate tudi s kmetijstvom. Radi bi vedeli, ali bi bilo mogoče doseči znižanje dolga, ker ste vaški obrtnik. — Če izvirajo vaši obdavčeni dohodki pretežno iz kmetijstva in se poleg kmetijstva bavite tudi s posli vaškega obrtnika kot s postranskimi posli, bi uživali znižanje. Pri vas pa je očividno kmetijstvo postranski posel. Zato vam po našem mnenju ne bo mogoče doseči znižanja.

Solski sluga. J. C. — Za šolekoga slugo ni predpisana kakšna posebna kvalifikacija, kakor eploh ne za služitelja. Po zakonu se za tako službo zahteva najpogostejša pismenost.

Pritožba proti odklonitvi zaščite. L. F. B. — Občina vam je izdala potrdilo, da ste kmet. Privilegirana agrarna banka pa je predlagala, da so določila razveljavijo. Sodišče je res potrdilo razveljavilo. Na okrožno sodišče se zaradi tega niste pritožili, ker vam je okrajni sodnik pritožbo odsvetoval. Vprašate, ali bi pomagala kakšna pritožba? — Sami pravite, da plačujete več davka od mizarske obrti, kakor od kmetijstva. Zato vas ne bo mogoče smatrati za kmeta po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov in bi bilo pritoževanje brezupno. Sicer ste pa v rok za pritožbo tudi že zamudili.

Opuščen železničar. F. F. L. — K našemu odgovoru v 160. številki »Slovenec« z dne 16. julija t. l. vam moremo samo še to odgovoriti, da se proti odloku, s katerim vam je zavrnjena prošnja za priznanje in odmero pokojnine, lahko pritožite na državni svet. Če bo državni svet smatral, da ste bili pri gledališču nastavljeni kot služitelj, vam bo pokojnino priznal. Ako pa bo tudi državni svet zavzel stališče, ki ga zastopa direkcija drž. železnice, odnosno prometno ministrstvo in vam bo tožbo odbilo, boste pač morali zaprositi za mesečno podporo.

Domovništvo nezakonskega otroka. I. P. — Po zakonu dobe nezakonski maloletni otroci materino domovništvo. Zato ugotovite najprej, v kateri občini ima mati domovniško pravico in se pri tisti občini prijavite zaradi vojaške obveznosti.

Spor z občino zaradi poplave ceste. F. K. Pritožujete se, ker je občina dala premeriti cesto in jo je sedaj premaknila nekoliko proti vaši njivi,

ki ste jo orali tako čez 42 let. Radi bi vedeli, zakaj občina tako postopa in kako bi zopet prišli nazaj do svoje zemlje, ki vam jo je občina odvzela. — Premalo jasno ste nam obrazložili dejanski položaj, da bi mogli točno vedeti, iz kakšnega razloga je občina po izmeritvi premaknila cesto proti vaši njivi. Zdi se nam pa, da je morala izmeritev pokazati, da se je z vaše strani v teku časa priporavalo cestno zemljišče. Ako je to tako, potem pač ne bi uspeli z nobeno pritožbo, ker cestnega zemljišča ne morete priposestvovati, čeprav ste ga 42 let uživali. Če se je pa cesta razširila res v vaše zemljišče, vam je pa občina dolžna plačati tisti del zemljišča, ki ga vam je morda odvzela za cesto.

Dijaški rok. R. L. — Vprašate, kako dolgo bo moral služiti edini sin vojne vdove in gimnazijski abiturijent? — Dijaški rok znaša 9 mesecev, če mladenič v tem roku položi izpit za rezervnega častnika. Če pa rekrut ne opravi tega izpita, mora služiti 14 mesecev.

Terjatve med bratom. J. G. — Če brat zahteva od vas plačilo za hrano, čeprav uživa pridelek z vaše njive, vi lahko zahtevate pobotanje medsebojnih terjatev, ako bi vas tožili. Če imate kaj od njega terjati, pa vam ne plača, ga lahko tožite.

Skrajšan rok. J. K. Vaš edinec je potrjen za 18 mesecev. Radi bi vedeli, ali ima pravico do skrajšanega roka. — Mladenič bi imel le tedaj pravico do skrajšanega roka, če v rodbini ne bi bilo nobenega moškega člana sposobnega za delo ali pridobivanje in če plačuje dotična rodbina več ko 120 dni neposrednega davka na leto.

Delež od posestva. M. R. N. Starši imajo posestvo, ki je nekaj zadolžen. Otrok vas je devet. Posestvo nameravajo izročiti starejšemu sinu. Ostali otroci se hočejo vsakemu deležu odpovedati. Vi pa tega ne morete storiti. Vprašate, kako bi postopali in koliko lahko zahtevate od doma. — Dokler lastnik posestva živi, ne morete ničesar zahtevati od njega. Ker pa očividno starši žele pred smrtjo urediti odnose med nasledniki, bi bilo po našem mnenju primerno, da zahtevate vsaj toliko kolikor bi znašal vsaj nujni delež, to je polovico zakonitega deleža. V tem primeru bi starši gotovo zahtevali, da podpišete izjavo, da ste popolnoma odpravljeni od doma. Vsekakor vam svetujemo, da ne zahtevate preveč in da omogočite, da more prevzemnik posestva še dalje gospodariti. Če bi pri devetih otrokih moral vsakemu izplačati njihov zakoniti delež, bi ga najbrže dolgovji gospodarsko uničili.

Pravda zaradi pta. I. K. P. Če je pravda že pravomočno končana, tako da morata stranki plačati vsaka polovico stroškov, ne morete prihajati sedaj z novimi navedbami, za katere ste morali vedeti že v začetku pravde in obnove zato ne bo mogoče doseči. Najbolje bo, da se z izidom pravde zadovoljite in da si ne napravljate novih stroškov. Točen nasvet bi vam pa mogli dati samo, če bi preštudirali pravne epise, ki nam pa seveda niso dostopni.

Ugovor zaradi zgraditve stranišča. P. M. Za vašo hišo teče potok. Na drugi strani potoka so pa zgradili stranišče, ki vam poleti okužuje zrak

v vaši hiši. Vprašate, ali bi se mogli s uspehom obrniti na sodišče? — Ceneje bo in bolj uspešno, če se obrnete na občino, ali na okrajno načelstvo, da lastnika stranišča priihti, da ga higienično uredi, tako da se ne bo okuževal zrak na drugi strani potoka. Pred sodiščem bi po našem mnenju težko uspeli, ker ni verjetno, da bi tako oddaljeno stranišče tako škodljivo vplivalo na okolico, da bi vam bistveno ogrožalo uporabo stanovanja v vaši hiši.

Prestanek službe občinskemu uslužbencu. V. A. Občinskemu uslužbencu prestatne služba tudi tedaj, če se službeno mesto ukinde. Po našem mnenju velja to za prevedeno, kakor tudi za še neprevedeno uslužbenca. Stalnemu občinskemu uslužbencu more prestatni služba le, če nastopi pogoj iz člena 37 uredbe o občinskih uslužbenih. — Službeni položaj tajnika ali blaginajnika je vsekakor drugi, kakor položaj občinskega redarja, čeprav je morda redar tudi opravljal pisarniške posle. Zaradi tega se po našem mnenju ne more reči, da bi prevedba redarja, ki je opravljal tudi pisarniške posle, za tajnika, ustrezala doseadanemu njegovemu službenemu položaju.

Obiskovanje strokovne nadaljevalne šole. M. E. Obiskovanje strokovne nadaljevalne šole je za učence in pomočnike, ki so mlajši od 18 let, obvezno. Zato vas pred dovržitvijo 18 leta ne bodo oprostili obiskovanja navedene šole. Uredba o strokovnih nadaljevalnih šolah celo predpisuje, da učenci, ki jim je s pogodbo določena doba učenja pretekla, smejo opravljati pomočniški izpit, ne

Kmetijski nasveti

Sporočamo cenjenim brateljem, da je odšel gospod kmetijski svetovalec za nekaj časa na dopust. Ko se vrne, bo naš list spet objavljal njegove nasvete, kot doslej.

Vodnjak na višini. H. F. K. — Nameravate kopati vodnjak v nadmorski višini 350 m. Želite vedeti, če je kak zanesljiv pripomoček za iskanje vode (izvirka) in kakšna priprava bi bila priporočljiva za dviganje vode iz 35—40 m globokega vodnjaka. — Zanesljivega pripomočka za iskanje vode v tleh dosedaj še nimamo. Pač pa so nekateri ljudje tako občutljivi, da z vrbovo ali kovinsato šibico približno ugotovijo, kje in v kakli globini leži voda. Zal pa to iskanje ni vedno zanesljivo in taki ljudje se večkrat tudi zmotijo. Če želite vedeti za naslove takih ljudi, obrnite se na tehnični oddelk banke uprave, ki vam bo v tem pogledu ustregel. — Za črpanje vode iz globine do 40 m priporočajo strokovnjaki kot najboljšo podvodno črpalko »Utac«, pri kateri sta motor in črpalka montirana na dnu vodnjaka. Za nabavo take priprave se pa morate obrniti na katerega vodnega instalaterja, ki zna tako črpalko tudi pravilno postaviti.

Umetno gnojilo za cvetačo. K. I. S. — Za zimo bi radi posadili cvetačo, pa vam primanjkuje hlevskega gnoja; zemlja je pa že precej izmognena. Želite vedeti, katero umetno gnojilo bi bilo za to zelenjavo najbolj primerno. — Brez dobrega uležanega hlevskega gnoja ali komposta cvetača bo težko dobro uspevala, ker ljubi humozno in močno zagnano zemljo. Zatišno lego in mnogo vlage. Gnojilca ali straniščenca posepijite karfiolom s čilskim solitrom, ki ga lahko potrosite okrog rastlin, ali ga raztopite v vodi: 1 kg na 100 litrov vode, ter s tem zalivate. — Superfosfat in kalcijevo sol pa potrosite po vrhu gred, preden ste jo pripravili za saditev cvetač, ter ju z grabljami zmestate z zemljo.

Napeljava vodovoda čez tuji svet. I. K. G. — V župnišče nameravate napeljati vodovod od studenca, ki leži na cerkveni zemlji. Vmes pa leži sosedov travnik in banovinska cesta. Želite vedeti, če vam sosed lahko prepreči napeljavo čez njegov travnik, in kaj je storiti, da se dovoli napeljava čez cesto. — Sosed vam ne more zabraniti napeljave vodovoda čez njegov travnik, če ga ne morete izpeljati po svojem svetu. Pač pa ste dolžni povrniti vso škodo, ki bi jo pri tem delu utrpel. Najbolje je, da se tozadevno z njim pomenite mirnim putem ter sestavite primerno pismeno pogodbo, da ne bo pozneje zaradi tega kakih razprtij. Če je pa sosed temu protiven, obrnite se na okrajno načelstvo, ki bo ukrenilo zakonite korake, da bo vaš vodovod zagotovljen.

Naš živinozdravnik

Pistula psa. »Milka« Lj. Vašemu psu se je pred nekaj meseci napravila na glavi bula, ki se je kasneje predrla. Iz odprtine teče sedaj gnoj. Vprašate, ali je zadeva nevarna in ali je ozdravljiva? — Tako na daleč reči, ali je zadeva nevarna ali ne, je nekoliko težko, ker niso poznane tudi ostale okoliščine. Tudi na drugo vprašanje se da odgovoriti samo z večjo ali manjšo verjetnostjo. Po našem opisu sodeč, se bo dala zadeva pozdraviti. Izpiranje s spirantom, če sem prav razumel, lahko popolnoma opustite. Namesto njega lahko vzamete samo čisto prekuhano vodo, namočite v njej vato ali mehko, čisto krpicco, jo dobro ozmite in z njo izbristite gnoj iz rane. Če je odprtina rane premajhna, da se gnoj ne more v dovoljni meri izcejati, je treba odprtino rane razširiti. Ko ste tako rano očistili, je dobro, da jo premažete z ribjim oljem, dermatol je v takih primerih odveč in tudi predrag. Pes naj bo čim več zunaj, ker rana pod vplivom ultravijoličnih žarkov sonca veliko boljše celi kakor brez njih.

Kila prešička. Z. V. T. Na vašem spomladanskem prešičku sta pred dvema mesecema opazili bulo na spodnji strani trebuha. Bula na pritiku ne boli, je mehka in se da poriniti nazaj v trebuh. Po našem mnenju je prašič spocenc. Ali je zadeva za življenje nevarna, da-li jo je mogoče kako popraviti? — Vaša domneva je pravilna, ko pravite, da je prašič počen ali s drugimi besedami, prašič ima kilo. Kila sama po sebi za življenje ni nevarna ali v gotovih okoliščinah lahko nastane nevarnost, da pride do komplikacij, ki bi lahko povzročile smrt prašiča. Tako je n. pr. kila vedno v nevarnosti, da se slaba koža na njej poškoduje in da črevo izpade iz trebuha, kar ima lahko za posledico smrt. Zato je na mestu vaša skrb, kako bi kilo odpravili. Kila se da z operacijo odpraviti, samo za uspešno operacijo se potrebnj gotovi predpogoji. Prvi predpogoj je ta, da odprtina v trebuhu ni prevelika in da prašič ni preveč »redek«, to je, da ni trebušno mišičevje prerahlo vezano in preslabo, ker sicer mišica kaj rada popusti pod šivom, ko se prične prašič napenjati. Zato je dobro, da prašiča hranite pred operacijo z zgosteno hrano, a v manjših porcijah, da je razširjeni trebuh nekoliko atone, koristno je hrani dodajati klajnega apna in Težakovega olja in prašiču dati možnost, da se čim več giblje, ker se bo na ta način trebušno mišičevje precej okrepilo in šele potem dajte prašiča operirati, svedra ne amete s operacijo predolgo odlašati.

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše kopališče v Jugoslaviji

zdravi z uspehom bolezni srca, ledvic, živcev, želodca, notranjih člez

Julij, avgust penzion 10 dni Din 750.—. Vračunano: stanovanje (izvzemli sobe Terapije), hrana, zdraviliške takse, sobna postrežba ter pitna kura. — Zdravnika ter zdravilne kopelji je plačati posebej. Obširne prospekte dobite na zahtevo pri Putniku ali pa naravnost od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

morejo pa dobiti izpričevala o opravljenem pomočniškem izpitu, dokler ne predložijo izpričevala o tem, da so hodili tri leta v strokovno nadaljevalno šolo in jo uspešno dovršili. Potem takem morajo vsi učenci, ki so opravlili in pa opravili pomočniški izpit, niso pa dovršili te šole, še nadalje hoditi v šolo do dovršenja 18 leta starosti.

Strokovna šola. M. V. Dovršili ste 6 razredov gimnazije. Radi bi nadaljevali študije na kakšni strokovni šoli in vprašate, kje bi bile takšne šole. Morali bi nam povedati, v kakšni otroki bi se radi izobrazili, drugače je težko odgovoriti na vaše vprašanje. Če bi radi seznam vseh, si nabavite statistični pregled šolstva in prosvete v dravski banovini, v katerem so navedene vse take šole.

—Zaradi napeljave vodovoda pod banovinsko cesto, se obrnite na okrajni cestni odbor, ki bo odločil glede stroškov, ki bi bili s tem združeni, in načina, kako bo to izvedeno. Nikar pa ne začnite s delom prej, dokler ni oboje dokončno rečeno, oziroma dokler nimate pismenih potrdil v rokah, kajti lahko nastanejo nepredvidene ovire.

Kdaj dobi tele mleko dvakrat dnevno? F. N. M. Svoje govele krmite dvakrat na dan, teleta pa dobivajo mleko po trikrat na dan. V kakšni starosti pa mu naj dajete mleko po dvakrat na dan in kdaj mu je pokladati tečna krmila. — Teleta naj dobivajo v prvih dneh po storitvi po petkrat na dan mleko, oziroma jih je po petkrat pustiti sesati. Po osmih dneh pa je preiti na trikratno napajanje ali sesanje. Dvakrat na dan pa naj dobi tele mleko šele po osmem tednu, ko ga začnete odstavljati. Če hočete imeti krepko mladino, pa mu dajate mleko do končanja tretjega meseca. — Tečna krmila in seno mu pa začnete pokladati že po osmih dneh, da se igraje navadi na surovo krmo. Napačno je, če se odlašja z začetkom pokladanja tehničnih krmil do odstavljanja. Kakor na seno se mora teleta tudi na močna krmila prav polagoma privaditi. Pomisliti je namreč, da se morajo posamezni deli želodca krmi prilagoditi in se njej primerno razviti, da lahko sprejmejo več sene in močnih krmil. To se zgodi le polagoma. Zato ni nikdar prezgodaj začeti s pokladanjem istih. Čimprej se tele nanje privadi, tem lažje ga je odstaviti in tem manj bo trpelo zaradi spremembe krme, tem bolj nemoteno in hitro se bo razvijalo. Ko pa teleta odstavimo, jih ni krmili samo po dvakrat dnevno, ampak trikrat, vsaj do osmega meseca, kajti v mladosti rabi žival več hrane, želodca pa nima tako razvitega, da bi zadoščalo dvakratno krmljenje.

Davčni nasveti

Družbeni davek. Ta davek se vsako leto in za vsakega davčnega zavezanca odmeri istočasno na tri načine, in sicer:

- a) z ozirom na višino obdavčljivega poslovnega donosa podjetja v prošlem poslovnem letu;
- b) z ozirom na koemati blagovni promet prošlega poslovnega leta, oziroma pri zavarovalnicah po vsoti letnih koematih premij (kamor spadajo tudi pozavarovalne premije) po odbitku storitvenih poslov in bonusov, oziroma pri denarnih zavodih po vsoti prejetih koematih obresti (izvzemši obresti, ki so oproščene družbenega davka), provizij in uslug;
- c) z ozirom na vloženo glavnicno.

Pod točko a) navedeni davek se imenuje redni družbeni davek, dočim se pod t. b), oziroma pod točko c) navedeni davek označuje kot minimalni družbeni davek. — V danem primeru se predpiše oni družbeni davek, ki je najvišji. Ako je n. pr. minimalni družbeni davek po prometu višji od rednega družbenega davka in tudi višji od minimalnega družbenega davka po vloženi glavnici, se predpiše za dotično davčno leto minimalni družbeni davek po prometu.

I. T. Lj. — Pobotniška taksa. — Vprašujete, kdo plačuje pobotniško takso od plače. Ali plačajo to takso nestalni mestni delavci, ki so pa neprenehoma v mestni službi. Ali plačajo to takso sezonski delavci, ki so zaposleni 14 dni ali nekaj mesecev, potem so pa odpuščeni.

Pobotniško takso od plače v smislu tar. post. 33. takenaga zakona plačujejo vsi uslužbeni, ki so zavezani pokojninskemu zavarovanju in pri katerih obojaka pismena konstatacija o izplačilu v obliki podpisane ali nepodpisane seznama ali pa v obliki knjiženja njih plače na tekoči račun dotičnega uslužbenca. Niso pa seveda zavezane te take pobotnice državnih uslužbencev, upokojencev ter oseb, ki prejemajo miloščino, podporo ali invalidnino, o prejetju terjatev od države, ki so posledica njih službe, leto velja o plačilnih pobotnicah uslužbencev onih naprav, zavodov in ustanov, ki so v upravi države in za vse samoupravne uslužbence. Pripominjamo pa, da se upravne in upravnosodne instance ne skladajo s tolmačenjem pojma »pismena konstatacija«. Upravne instance namreč zahtevajo to takso od plač privatnih uslužbencev v vsakem primeru, čim obojeji kakršnakoli pismena konstatacija o izplačilu, dočim upravnosodne instance tolmačijo II. odst. pripombe 1. cit. tarifne postavke in zakona ožje, v tem smislu namreč, da so zavezani tej taksi le oni privatni uslužbeni, ki prejemajo plačo na podlagi podpisane ali nepodpisane seznama ali pa če se knjiži njih plača na njihov tekoči račun. Pri eventualnem drugem izplačnem računu se ta taksa po stališču upravnosodnih instanc ne pobira. Katero tolmačenje je pravilnejše, je težko reči, v ostalem pa vam ne bi naše stališče v tem pogledu nič koristilo.

Nestalni mestni delavci, ki so pa neprenehoma v mestni službi, po našem mišljenju ne plačujejo te takse, ker jih je treba smatrati za samoupravne uslužbence v širšem smislu te besede. Samoupravni uslužbeni pa so oproščeni pobotniške takse od svojih plač kakor smo že gori omenili. Pač pa plačujejo pobotniško takso sezonski delavci, čim potrdijo prejem plače v listini.

Očitajte in širite »Slovenec«

ODREZITE

»SLOVENEČ SVETOVALEC«

odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.

»Slovenec« 6. avgusta 1939

Najnovejše „preseljevanje narodov“

Milijoni Kitajcev se selijo iz dežele v deželo
Skrivnost kitajske odpornosti, ki se izmika japonskemu orožju

V daljni Aziji se izpreminja obliče zemlje. Vojna med Kitajsko in Japonsko zavzema tako velik obseg, da se odmika evropskim meram tako v številu vojske in narodov, kakor tudi v razdaljah in merah prizadetega ozemlja. Nihče ne more pregledati vsega tega dogajanja, nihče ne more prešteti množice, ki valove sem in tja in se umikajo japonskemu orožju.

Poročila v tem oziru so kaj nezanesljiva in nihajo iz ene skrajnosti v drugo: nekatera pravijo, da je na Kitajskem 25 milijonov ljudi že mesece in mesece na potovanju, ki iščejo novo domovino, se v nevarnosti spet odpravijo na pot in gredo v druge pokrajine; druga poročila pa spet pravijo, da je takega potujočega naroda sto milijonov! Gotovo pa je to, da je danes po Aziji večje preseljevanje kot je bilo po Evropi v času zgodovinskega »preseljevanja narodov«. Prve množice teh beguncev so že dospele na obronke tibetanske gorovja; na stotisoče jih je na teh potovanjih pomrlo, toda kitajska zemlja za njimi daje vedno nove procesije, ki romajo, romajo in iščejo varnega kola. Pri tem se Kitajci zvesto drže svojih rodovnih zadrug in potujejo v zadrugah združeni. Prav ta način družabne ureditve se je v teh narodnih neizgovirih izkazal v sijajni luči, bolj kot vsaka druga draga plačana organizacija. Zadruga jih drži v enoto, tiste, ki so ostali na svoji zemlji in jo branijo, in tiste, ki so se vzdignili in odšli iskati mirnejšo zemljo. Na potovanjih so namreč samo tisti obronki naroda, ki so slišali o grozotah vojne ali pa začutili njene prve udarce, pa jim je bilo že mogoče, da so zbrali svojo imovino in odšli. Ostali, ki so padli v kleče japonske vojske, morajo prenašati svojo usodo in se upirati vojni vihr, kakor jim ljubezen do življenja da. Je pa še cel narod, ki se ga ni dotaknilo ne eno ne drugo, ki mirno obdeluje svojo zemljo in komaj kaj ve o tej vojni. Azija je velika! Povsod pa je najmočnejša vez Kitajcev zadruga: zadruga ostane ali pa se preseli, zadruga se tudi živa dokoplje do nove domovine v prostoru zaledju, zadruga tudi ob kakih katastrofah — vojnih ali naravnih — izumre, zadruga tudi išče zaločišča pri sorodni zadrugi.

V tej stiski naroda rastejo iz tal številna taborišča, kjer se vsa množica ustavi in si v naglici uredi življenje. Taborišča v bližini velikih mest rojaki in razne mednarodne dobrodelne organizacije podpirajo, vsa druga pa so odmaknjena očem evropskega opazovalca. V največjih takih naselbinah živi po 70.000 ljudi — pravo mesto, ki je celo prišlo v deželo in obležalo, dokler se

spet ne vzdigne in se spet celo preseli drugam. Manjših taborišč s po 40.000, 20.000 prebivalci pa je toliko, kolikor jih zemlja in čut Kitajcev za skupnost moreta preživeti. Kadar se selijo, se kot mravlje v nekem nagonu za obrambo svojega življenja poslužijo vsega, kar na terenu je. Tu ni nobene postave, nobenega predpisa, je samo volja do življenja. Če je vodna pot dosegljiva, je čez noč vsa naselbina na čolnih in se prepelje po toku navzdol, če je proga v bližini, je naenkrat ves vlak poln, pa ne vozovi z razredi, oddelki... ampak vse, kar se more premikati, od odbijačev na lokomotivi, pa do zadnjega prostora ob koncu vlaka. Od kod je prišel vlak, kdo je strojevodja in kam bo odpeljal, iščejo in tisoči, ki se obesijo nanj, ne vedo in ne vprašajo, to je dal in preskrbel kitajski narod ali — voditelji zadrug, oziroma gospodar taborišča. Vsi, ki so imeli priliko pogledati v to življenje in v to silno odpornost, se ne morejo načuditi tej zavesti skupnosti, ki ves narod seli, živi, brani, skrbi za žival, ne prestanto gradi domove, da jih ob prvem približevanju Japoncev spet zapusti in si sto kilometrov daleč zgradi druge. Medtem umirajo in se rode — kakor mati narava, ki uničuje in daje.

Taborišča zraste čez noč, brez gradbenega urada, brez zidarjev in cele vrste obrtnikov — vsi znajo vse. Vsi hočejo živeti, od otroka do starčka, moški kakor ženske, vsak stori toliko, kolikor more. Nihče ne dela zase, vsi grade celoto in v nekaj dneh stoje nizke ilovnate barake v dolgih, lepo urejenih vrstah kot po regulacijskem načrtu. Vsaka je razdeljena na kakih 500 prostorov, majhnih kot pičence, v vsakem takem prostoru živi po ena družina, včasih štirje rodovi. Vse imajo okenca iz papirja, neke zastore za vrata, vse so obrnjene od vzhoda na zahod, da je stena na severu in brani prebivalce pred mrzlim vetrom! Južna stran pa je odprta proti soncu. Oprave ali peči ni, to za življenje ni potrebno, spi se na tleh, greje pa debela obleka in kupi cunj. Moških podnevi v taboriščih skoraj ni. V bližini mest se razkrope po mestu, kjer že dobe kašen zaslužek, daleč zunaj na deželi pa iščejo iz zemlje, kaj bi mogla dati, da bi preživela vsa krdela. Zenska iz papirja striže kake pisane igranje za otroke, ali v bližini taborišča iščejo kaj za zob ali pa kramljajo med seboj. In ker nihče ni tak revež, da bi ne bilo še kakšnega večjega na svetu, se pred taboriščem zbirajo berači in krošnjari, ki čakajo na ostanke takih mravljišč. In ljubi Bog v nebesih, ki oblači lilije na polju in preživlja ptice pod nebom, vse živi, cel narod,

Nobile gre v Ameriko

Umberto Nobile, ki je s polarno zračno ladjo »Italia« potoval na severni tečaj, kjer je ladja padla na led in se razbila, je po tej nesreči skoraj izginil iz javnosti. Nekdaj mnogo slavljene graditelj zračnih ladij je nekaj let živel na Japonskem kot instruktor japonskega letalstva, nato pa je prišel nazaj v domovino, kjer je živel zelo skrito življenje.

Pred kratkim pa je po posredovanju svojih vplivnih prijateljev v letalskem svetu dobil ponudbo iz Amerike, da bi sprejel mesto profesorja na letalski šoli »Lewis Holy Name School of Aeronautics« v mestu Lockport (država Illinois). Nobile, ki se ni mogel sprijazniti s svojim položajem, da bi samo od daleč gledal razvoj letalstva, on, ki se je v letalstvu toliko udeleževal, je ponudbo sprejel. Omenjena šola je sicer privatna, slovi pa po vseh Združenih državah kot najboljša šola te vrste. Vsako leto prosi za sprejem do 350 dijakov, sprejeti jih more pa le po 35. Preteklo leto je imela 93 učencev.

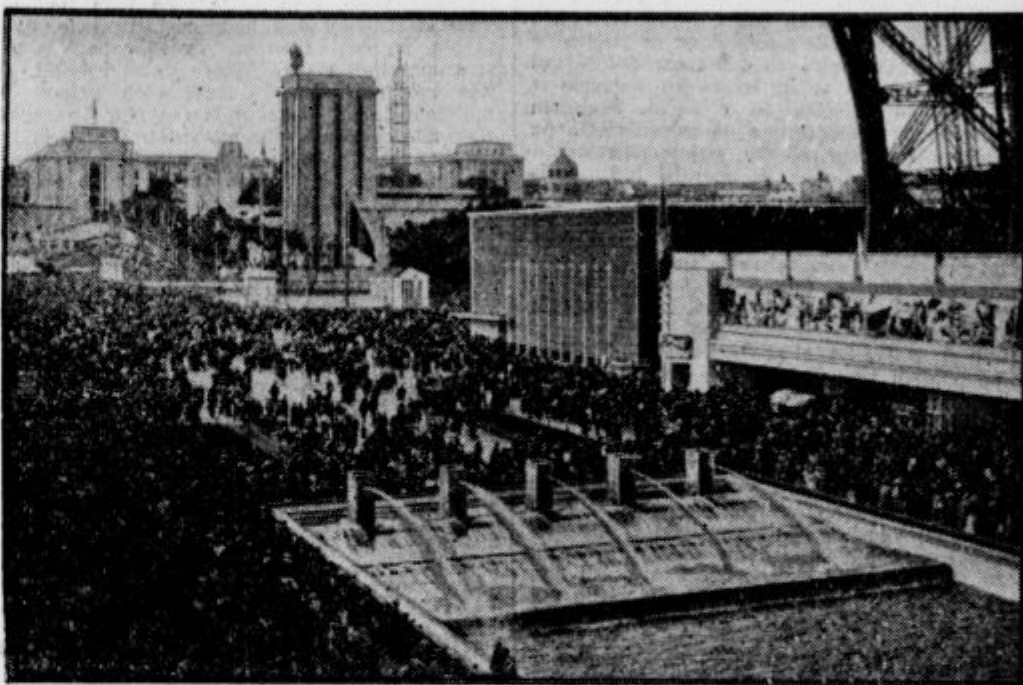
Obračun svetovne razstave v Parizu leta 1937

Primanjkljaj znaša 1 milijardo 300 milijonov frankov

Svetovna razstava v Parizu l. 1937 je bila veliko podjetje, ki ga zlepa ni mogoče pregledati do vseh potankosti. Točen finančni uspeh je šele sedaj znan, ko je komisija končala svoje delo. Objavljen je bil v »Journal Officiel« in je za prireditelje naravnost porazen. Prav iz tega končnega obračuna se najbolj zrcali zavoženo gospodarstvo »ljudske fronte«, ki je brez slehernega čuta z veliko potratnostjo upravljala ljudsko premoženje. Namesto dobička, kakor bi ga bilo od takc velike prireditve, ki je bila deležna milijonskega obiska, pa končni obračun pokaže čedno izgubo v znesku

bila tako sijajna, stala samo 59 milijonov, kar v sedanjih frankih znaša 787 milijonov. Kolonialna razstava l. 1931 je stala 178 milijonov. Komisija je za to potratno denarja ugotovila tudi najznačilnejše vzroke in pravi med drugim:

1. Vodstvo se ni dovolj posvetilo nalogi, da bi preučilo finančno stran načrtov.
2. Sklepalo je neugodne pogodbe, da je dobilo potrebni svet.
3. Dobaviteljem je plačevalo po 20% dražje kot država za isto blago.
4. Sredi dela je moralo načrte velikokrat iz-

Pogled izpod Eiffelovega stolpa proti upravnim poslopijem razstave. Spredaj velikanski vodometi, zgoraj na desni je bil jugoslovanski paviljon.

1 milijardo 300 milijonov frankov (1 milijardo 911 milijonov din). Od te izgube odpade na mesto Pariz 76 milijonov frankov, 1 milijarda in 24 milijonov pa na državno blagajno. Mesto Pariz kakor država bosta morala gledati, da to izgubo na nek način krijeta, seveda se bo težko našel drug izhod kot — davkoplačevalce. Tako bo nesrečna »ljudska fronta« Francozom še dolgo ostala v spominu. Časopise se obširno peča s tem poročilom in v luči splošnega finančnega stanja razmotriva ta obračun, ki je šele sedaj postal znan.

Navajajo tudi posamezne primere, ki so v celoti vrsti morali privedi do tako klavrnega izida. Samo en primer izmed mnogih: Na razstavnem prostoru je ljudsko-frontistiški odbor dal zgraditi tudi veliko palačo, za katero, ko je bila pod streho, niso vedeli, čemu naj bi služila. Ker pa je že bila tu, so se odločili, da bodo v njej prirejali velike gledališke predstave. Za priprave teh predstav so razmetali 700.000 frankov, ki so jih vtaknili v žep posameznih dobaviteljev, čeprav je v Parizu dovolj že izgotovljenega materiala za odreda prizorišča. Obiskovalci razstave pa v tistem hrupu na vseh straneh za gledališke predstave niso kazali nobenega zanimanja — raje so šli v redna pariška gledališča — in za izdarek 700.000 frankov je prišlo v blagajno samo 16.000 frankov. Tako so gospodarili tudi na drugih straneh in konec je bil — izguba. Zato se Francozi s še bolj bridkimi čustvi spominjajo Blumovih besed, ko je v nekem govoru dejal, da je »svetovna razstava zmaga ljudske fronte nad fašizmom«.

Komisija, ki ji stojita na čelu med drugimi Joseph Caillaux in Abel Gardey, je ugotovila, da more razstava na 1468 milijonov stroškov pokazati samo 168 milijonov dohodkov. Za primerjavo naj omenimo, da je svetovna razstava l. 1900, ki je

preminjati, kar vse je povzročilo velike izdatke, ki niso prinesli nobenih dohodkov.

5. Dohodi niso bili dovolj prostorni, zato so gledalci, ki so prihajali, motili delavce in jih ovrli pri delu.

6. Ko je bil kak paviljon dograjen, se je večkrat zgodilo, da tistemu, ki bi ga moral prevzeti, ni bil všeč.

7. Prirejali so gledališke predstave, ki so stale 700.000 frankov, dohodkov pa so prinesle samo 16.000 frankov. Po tretji predstavi je moralo vodstvo hišo zapreti, ker ni bilo več gledalcev.

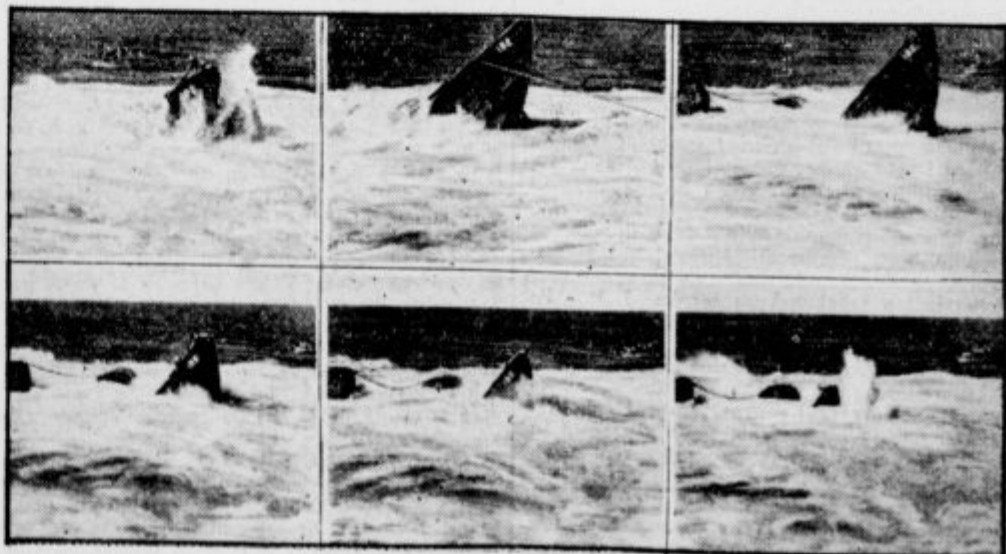
8. Več upravnih pisarn se je istočasno pečalo z istimi stvarmi, vsaka je sama izdajala vstopnice in osebe že ni več vedelo, katere so prave.

9. Podpore so se delile vse vprek.

Ce še upoštevamo, da merodajni krogi že v začetku l. 1937 niso bili na jasnem, kakšna in kako velika naj razstava sploh bo, pričeti pa bi se morala začetkom maja; če se še spomnimo, da so bile stavke med delavstvom razstave na dnevnem redu, in če vemo, da razstavnih prostorov še ni bil ograjen, ko je bila razstava že zdavnaj odprta — če ves to upoštevamo, potem se pač ne bomo čudili, da je ta prirediteljski »ljudski front« dosegla tako klaverno uspeh.

Domisljavo.

Neka gospa je bila zelo težka, čez sto kilogramov. To jo je delalo zelo nervozno, ker je mislila, da je ves svet zaverovan v njen telesni težo, zlasti na vlaku. Ko se nekoč spet pripelje v Ljubljano (ali na kako drugo večjo postajo), ugleda ključavničarja, ki pregleduje kolesje. Skloni se skozi okno in ga nahruli: »Vi — najodločnejše si prepovedujem, da bi na vsaki postaji pregledovali osi pod mojim sedežem.«

Tudi dviganje potopljenega podmornice »Squalus« se je ponesrečilo. Sedem tednov so trajala pripravljala dela, vse je bilo lepo pripravljeno in preračunano, toda morje je v enem trenutku vse to delo uničilo. Podmornico so nameravali vzdigniti iz morskega dna na ta način, da bi nanjo z močnimi verigami privezali velike pontone, ki bi jo potem z močjo svoje vzgonske sile dvignili na površje. Slika kaže, kako se je račun lepo uresničeval, podmornica je že s krmilom pogledala na valov, nato pa so se verige potrgale in težko breme je spet počasi tonilo v svoj element. Morje ne izpusti svojih žrtev.

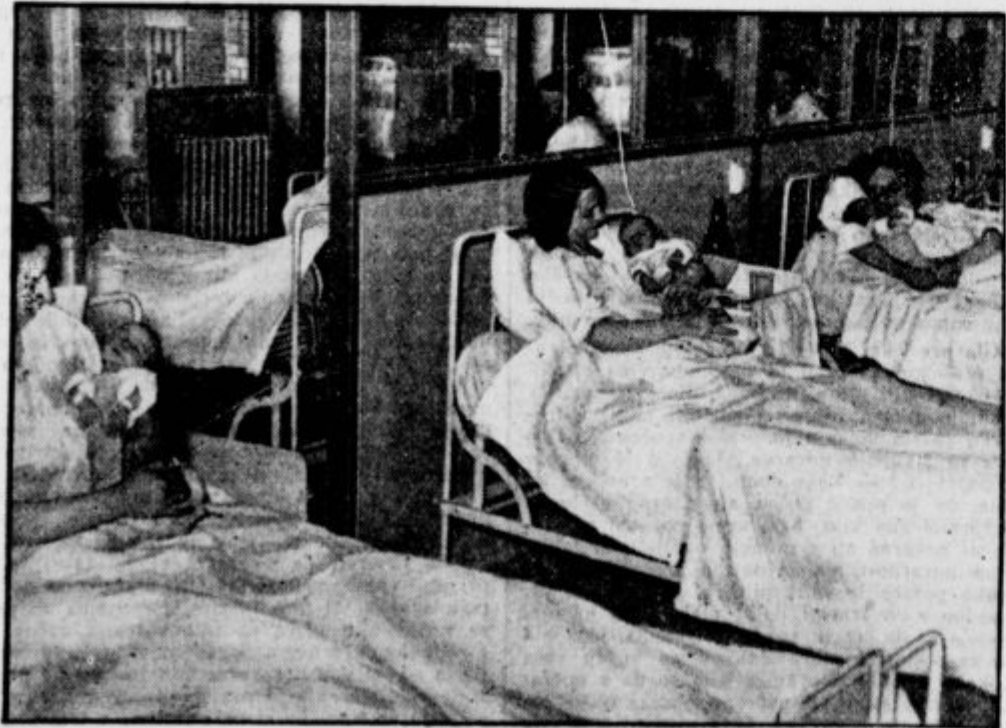
Slavna vojna akademija Saint Cyr v Parizu vsako leto slovesno praznuje zaključek šolskega leta. Ob tej priložnosti gojene nastopajo v zgodovinskih uniformah francoske vojske in izvajajo razne skupinske vaje. Na sliki oddelek konjenice v lepo izvedeni ježi preko ograje.

Evropi manjka - otrok

V Evropi ne preneha klic po otrocih. Vsi, ki jim je mar bodočnost, s skrbjo gledajo velikanska mesta in danes še cvetoče dežele, kjer pa je vedno več starcev in vedno manj jih prihaja za njimi. V novejšem času je zlasti Francija temu vprašanju posvetila največjo pozornost in nekateri pravijo, da komaj še v pravem času. Saj v Franciji na 1000 prebivalcev pride na leto samo 14,7 rojstev; v Angliji pa 15,3. Ako se bo to razmerje rojstev vzdržalo naprej, bo n. pr. Anglija l. 1975 imela samo še 36 milijonov prebivalcev, Francija pa, kjer že danes na leto umre več ljudi, kot pa je

se že dosti podprti. Za očetovstvo in materinstvo je poleg kruha treba še veliko drugega: vere, poštenosti, ljubezni — vsega tega pa ne more dati nobena podpora. Tudi severni narodi so zelo južnim narodom. Italija ima na 1000 prebivalcev na leto 14,3 rojstev, na Norveškem 14,8, na Finskem 18,1. Vse drugačna bodočnost se odpira južni mnarodom. Italija ima na 1000 prebivalcev na leto 23,4 rojstev, Španija jih je imela zadnje leto pred državljansko vojno celo 25,7. Jugoslavija jih ima 29,7 (koliko Slovenci prispevamo k temu visokemu številu?), Romunija 30,8, Grčija 28. V

Prvi francoski novorojenčki, ki jim pravijo »otroci preračunac«, ker bodo prvi deležni državne podpore.

rojstev, bo čez 50 let imela samo še 25 milijonov prebivalcev. Zato je Francija uzakonila cel program, ki naj bi to mrtvilo premagal in državi dal več otrok. Državne podpore naj bi poživile sklepanje zakonov in mladim zakoncem omogočile vzdrževati otroke — v kolikor samo podpore morejo doseči ta uspeh. Saj je splošno znano dejstvo, da je otrok zmanjkalo najprej v tistih krogih, ki

Nemčiji je na 1000 prebivalcev l. 1933 prišlo 14,7, leta 1937 pa se je ta številka dvignila na 18,3. — Poudariti pa moramo, da se to mučno vprašanje ne da rešiti samo s preračunom, ampak je najpomembnejše obseženo v programu vseh katoličanov: krščanska preroditev človeške družbe. Brez tega prerodenja ne bo napredka v rojstvih.

II. JUGOSLOVANSKI

GASILSKI KONGRES

V LJUBLJANI, OD 13. DO 15. AVGUSTA 1939

Navodila udeležencem gasilskega kongresa. — Pred vsem se zavedajmo, da je to eden največjih gasilskih kongresov v naši državi. Discipliniranost in dostojno vedenje se zahteva od vsakega udeleženca, da bo kongres tudi v tem oziru imel popoln uspeh! Za vse informacije se obračajte na reditelje. Tem in na javnim se je treba v vsem pokoravati in se ravnati po njihovih navodilih. Ti skrbijo in so odgovorni za red in varnost.

Rediteljska služba je posebej organizirana in dobijo reditelji točna navodila od vodij rediteljskih skupin. Vsak reditelj ima na levem rokavu širok bel trak s črko R in svojo številko, odnosno še označbo posebne službe, kamor je dodeljen. Rediteljem v pomoč so dodeljeni še skavti, ki imajo svoje uniforme. Reditelji bodo opravljali tudi informacijsko službo na vseh važnejših križiščih v mestu in na vseh treh železniških postajah v Ljubljani. Glavna informacijska pisarna bo v bližini glavnega kolodvora. — Glavna pisarna kongresnega odbora je v prostorih Gasilske zajednice v Ljubljani, Tyrševa cesta 29-II. in III. (Gospodarska zveza), telef. 43-41.

Zdravniška služba bo delovala vse tri dni kongresa. V bližini glavnega kolodvora bo stalna ambulanta, ki bo označena z velikim rdečim križem. Enaka ambulanta bo tudi na Stadionu pri vseh prireditvah, kjer bodo krožile tudi letče patrole. Tudi med sprevidom in pri sv. maši na Kongresnem trgu bodo po mestu na raznih krajih ambulante. Zdravniki, samarijanci, samarijank in skavti bodo nosili na rokavu znak rdečega križa. — Glede prehrane bo v mestu in na Stadionu zadostno preskrbljeno po zmerni ceni. S seboj hrane ne nosite, ali pa samo močnatna jedila. Klobase in druge mesnine so v vročih dneh škodljive in povzročajo žejno. V gostilnah se ne zadržujte, ampak poiščajte naročeno in napravi prostor drugim! — Zigosanje izkaznic (kongresne knjižice in železniskega obrazca K-14) se bo vršilo v glavni pisarni kongresnega odbora, v informacijski pisarni, pa tudi na Stadionu in na prostorih, ki bodo označeni z vidnim napisom. Ne odlašajte na zadnji trenutek, ampak skušajte, da to skrb čimprej opravite!

Glede priprav na pot pa tole: Ako nameravaš ostati čez noč v Ljubljani, naj ti bo prva skrb, da imaš prenočišče zagotovljeno. Naj se nihče ne zanaša, da bo v kongresnih dneh mogoče v Ljubljani po želji prenočevati! Vse razpoložljive sobe po hotelih bodo zavzeli tujci, ki pridejo iz drugih držav. Samo tisti, ki so se prijavili stanovanjskemu odseku, ali so že prej preskrbeli za prenočišče pri znancih, imajo zagotovljeno, da bodo spali na posteljah. Pa tudi tisti, ki bodo prenočevali na skupnih ležiščih na slami po solah in drugih javnih zgradbah in so prenočnino že plačali z nakupom kongresne knjižice, naj poizvedo, kje jim je ležišče določeno, če bi prezrli poročila v časopisju.

V Ljubljani. V splošnem velja, da bodo vsi udeleženci izstopili na glavnem kolodvoru. Če bo kaka sprememba, bo to objavljeno v listih, odnosno bodo na to spremembo železniški uradniki-reditelji (na levem rokavu trak z železn. značko) ali železniški uslužbenci pravočasno opozorili. Po mestu in na prireditvenih prostorih se ravnaj po navodilih, ubogaj vodjo in reditelja svoje skupine, pokoravaj se rediteljem po mestu in prometnim uslužbencem. Na vsako utemeljeno vprašanje ti bodo radi postregli s pojasnilom, vendar pa jih ne nadleguj za vsako malenkost in zgolj iz radovednosti. V potrebi se obrni na informacijsko pisarno. Če potrebuješ zdravniško pomoč, poišči takoj najbližjo ambulanto, ali pa se javi pri osebi Rdečega križa, ali najbližjemu skavtu; tudi reditelji ti bo v sili pomagal. Ako si v množici in potrebuješ zdravniško pomoč, dvigni roko. Ze doma pregledaj spored prireditelj, si smotno razdeli čas in že v naprej določi, česa se boš udeležil. — Na Stadionu se bodo zgrinile velike množice. Zato je zlasti tu potreben red. V vsem se ravnaj po ukazu rediteljev. Vsak prostor je že v naprej določen svojemu namenu. Zato ne sili tja, kjer je prostor določen za druge Drži se svoje skupine, ne daj se begati, poslušaj reditelje in navodila po zvočnikih. Bodi povsod dostojen. Na morebitna izživljanja ne odgovarjaj.

Kongresne knjižice z znakom se lahko dobite pri vseh gasilskih četah. Ker je za gasilski kongres povsod veliko zanimanje za vozne in druge ugodnosti pa je kongresna knjižica z znakom nujno potrebna, naj si knjižico vsak pravočasno nabavi!

Za četrtinsko vozino je brezpogojno potrebna 1. kongresna knjižica, 2. četna legitimacija in 3. železniški obrazec K-14, ki se dobi na vsaki odtodni postaji za 2 din, če se dokaže s kongresno knjižico in četno legitimacijo pravica na četrtinsko vozino. Na četni legitimaciji ni potrebna slika. Vozne olajšave za odhod od 11. do 15., za povratek pa od 15. do 18. avgusta.

Tekme gasilcev na Stadionu so novost za našo državo. Tekme so javne in si jih vsakdo lahko ogleda. Trajajo ves dan, v nedeljo 13. t. m., od 8 zjutraj do 6 zvečer. Dopoldne nastopi preko 150 posameznikov, in sicer 1. tek na 400 metrov z zaprekami. Zapreke bodo pa take na kakršne gasilce navadno pletli na požarišču, kakor n. pr. plezanje čez plot, skoki v višino, skoki v daljino. Zadnjih 100 m bo moral tekmovalček premagati zapreke s plinsko masko na obrazu, kar je zelo naporno. 2. Reševanje ponesrečenca po lestvi. Tekmovalček mora lutko, ki predstavlja ponesrečenca, varno prenesti po lestvi na tla. 3. Samoreševanje: tekmovalček mora naglo odmotati vrvi in se po njej spustiti na tla. Pri skupni oceni tekmovalcev lahko doseže največ trikrat toliko točk, ko je tekmovalček. — Popoldne bodo tekme rojev. Roj je gasilska edinica 10 mož. V tekmi nastopi preko 30 rojev. Tekmujejo v tehle panogah: 1. poplah (alarm), 2. trodelni napad, 3. pospravljanje orodja, 4. redovne vaje in 5. metanje cevni kolobarjev. Pred gledalci se bo torej razvijalo vse delo, ki ga opravljajo gasilci od trenutka, ko jim je požar najavljen pa napad proti požaru na požarišču, pogajenju požara, urejanje in odhod s požarišča. Tekme bodo zato izredno poučne ne le za gasilce, ampak tudi za ostalo občinstvo.

Učitelje-gasilce ponovno vjudno prosimo, naj se pismeno ali ustmeno priklase v kongresni pisarni Tyrševa cesta 29-II za sodelovanje. Gasilska kongresna pisarna nujno potrebuje izobražencev-gasilcev, ki bi sodelovali za kongres.

Stanovanjski odsek nujno prosi Ljubljance, naj mu prijavijo vse odvisne sobe za prenočevanje udeležencev kongresa.

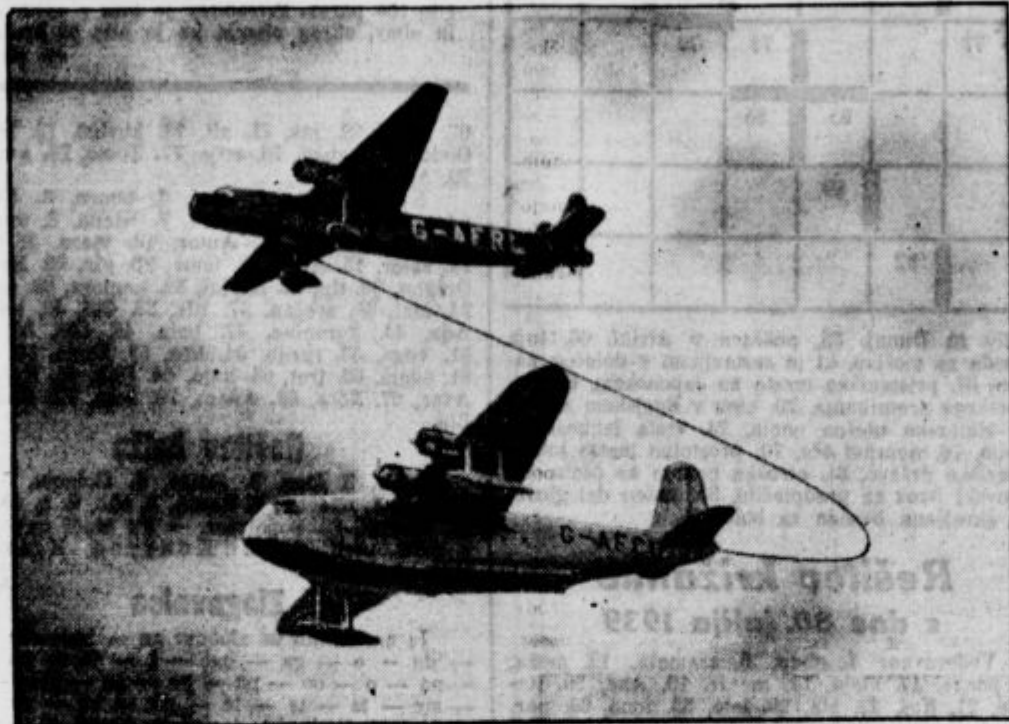
Gasilski loterijski odsek ima še nekaj nerazprodanih srečk, med katerimi je bržčas lepo

številno srečnih števil. Pohitite torej z nakupom srečk! Dragoceni dobutki (dva avta, štiri motorna kolesa itd. itd.) kar kličejo bodočega srečnega lastnika, da jih s srečko za 10 din odpelje na svoj dom. Zrebanje bo 16. avgusta. Kdor bi želel prodajati te srečke za primerno provizijo, naj se prijavi Kongresni pisarni, Tyrševa cesta št. 29-II.

Gasilska razstava bo za časa kongresa v Ljubljani od 13. do 17. avgusta na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici.

Četrtinska vozina po železnici velja za vse članstvo gasilske organizacije, t. j. za izvršujoče člane, naraščaj, samarijance in podporne člane, pa čeprav šele pred kongresom pristopijo k četam kot podporne člani. S člansko (četno) legitimacijo (brez slike) in s kongresno knjižico imajo pravico do četrtinske vozine.

Na skušnjo za glavni nastop na Stadionu izrecno opozarjamo vse nastopajoče! V ponedeljek 14. avgusta morajo biti vsi že ob 1 popoldne na igrišču SK Ljubljana (prej Primorja; nasproti Stadionu)!

»Leteci tank« so preizkušali pri nekem čezoceanskem poletu nad Southamptonom. Angleski bombnik v zraku oddaja potniškemu letalu »Cabo« pogonski material. Obe letali sta v polni vožnji.

Kdo dobi delo v Nemčiji?

Maribor, 5. avgusta. Nedavno smo v »Slovenec« poročali o razkrinkanju svojevrstne tihotapske družbe, ki se je pečala v Mariboru z vtihoapljanjem delavcev čez mejo v Nemčijo. V afero, ki jo preiskuje policija z vso odločnostjo, so zapleteni nekateri šoferji avtomobilov ter razni brezposelni nepridipravi, ki so si znali s tem poslom ustvariti lep zaslužek. Organizirali so agitacijo za beg čez mejo v Nemčijo že celo po Hrvaškem, v Liki in Dalmaciji, v Mariboru pa so nekateri imeli cela zborovanja, na katerih so prikazovali razmere pri naših sosedih v najbolj rožnati luči. Posrečilo se jim je, da so pregovorili za beg čez mejo celo ljudi, ki so imeli pri nas stalne in lepe službe. Ker pa tudi ti policijski ukrepi ne bodo mogli med ljudmi zatreti želje po boljšem zaslužku in lažnjem življenju v Nemčiji, je potrebno, da se objasni javnosti, kdo in na kakšen način dobi delo v Nemčiji in kakšne ugodnosti morejo naši ljudje tam pričakovati.

Nemčija sprejema inozemske delavce na delo na dva načina. Prvi je legalen in je že nekaj let pogodbeno določen med našo državo in Nemčijo, drugi pa je takorekoč ilegalen ter se ga v Nemčiji po sili razmer neustojno upeljuje in ga zaenkrat smo tolerirali. Predvsem pa je treba poudariti, da nakazuje v Nemčiji delo inozemcem samo uradna ustanova »Arbeitsamt«, ki je nekaj takega, kakor naša Borza dela ter ima podružnice v vseh večjih centrih države. Nam najbližja podružnica je v Gradcu. — Na prvi, legalen način, se sprejemajo v Nemčiji na delo naši sezonski delavci. Na podlagi posebne pogodbe med našo državo in Nemčijo dobi vsako leto določen kontingent poljskih delavcev v Nemčiji zaposlitev pri sezonskem delu. Kontingent se določi vsako leto posebej. Letos je znašal 10.000 ljudi obojega spola. Pogodba se napravi med našim Izseljeniškim komisarijatom v Zagrebu ter centralno nemškega Arbeitsamta v Berlinu. Naš Izseljeniški komisarjat razdeli potem število sezonskih delavcev, ki jih bo Nemčija sprejela, na posamezne pasivne okraje v državi. Največji kontingent odpade na naša oba prekmurska okraja. Arbeitsamt v Nemčiji pa določi za naše delavce, v katerih krajih v Nemčiji bodo zaposleni. Veak delavcev podpisuje pri sprejemu na delo posebno pogodbo, ki mu zajamči določene prejemke ter dovoljuje, da sme gotov delež zaslužka poslati v domovino.

Drugi — nelegalen način sprejemanja inozemskih delavcev na delo se je v Nemčiji upeljal šele zadnje čase, ko je začelo primanjkovati delavcev. Tisti delavci, ki dopuščajo v Nemčijo s pravilno izstavljenimi potnimi listi, dobe pri Arbeitsamtu nakazano delo — ne v stroki, ki si jo sami želijo, temveč težko ročno delo — na cestah in podobno. Ne dobijo pa ti delavci nobene pogodbe, ki bi jim zagotavljala takšne pravice, kakor jih imajo sezonski delavci, nimajo tudi pravice, da bi pošiljali zaslužek domov, sicer pa to, kar zaslužijo, itak porabijo za življenje.

Na najslabšem pa so tisti, ki se skrivaj, brez dokumentov prehitajo čez mejo — in takšnih je v zadnjem času zaradi agitacije brezvestnih elementov v naših mestih čimdalje več. V Nemčiji jim dajo delo samo, če jim naš konzulat naknadno izstavi dokumente, obenem pa se skrbno informirajo o preteklosti vsakega takega beguna. Če je le kolikaj sumljiv, ga takoj izženejo nazaj čez mejo, prav tako pa tudi vse tiste, katerim naš konzulat naknadno ne da dokumentov. Če pa le ostane tam ter dobi delo, ga dobi pod najtežjimi pogoji, za minimalen zaslužek, ki ga ne more opraviiti čez mejo v našo državo ter je brez vsake socialne in pravne zaštite. Večina teh, ki so dobili na ta način

† Ivan Levstek

V petek zjutraj je izdihnil v Rimskih Toplicah v starosti 67 let ugledni in delavni mož g. Levstek Ivan, trgovec in posestnik iz Sodražice. Trudapolno življenje mu je zadnja leta zrahljalo zdravje. V upanju, da si kaj opomore, je šel v toplice, toda njegove ure so bile že štete. Po dveh dneh je umrl.

Pokojni je bil eden izmed prvih mož naše doline. S pridnostjo in s trdnim delom si je ustvaril veliko trgovino, katero je vodil nad 40 let. Ni pa pri tem z nič manjšo delavnostjo posegal v gospodarsko življenje naše doline. Bil je dolgo vrsto let občinski odbornik, nadalje trški načelnik ter član nadzorstva posojilnice in hranilnice v Sodražici. Njegove pobude in nasveti so bile vedno in povsod upoštevane, ker so vedno radile uspeh. Predvsem pa je polagal veliko važnost na vzgojo naše mladine in je leta in leta predsedoval okrajnemu šolskemu odboru. Pri vsem tem pa ni pozabil na svojo rodbino, ki ji je bil skrben in pa dober oče. Vseh 10 otrok je dobro pripravil na življenjsko borbo, in sadi njeve vzgoje so se že pokazali. Najstarejši sin Ivan je lastnik veletrgovine Levstek & Oblak na Rakeku, Alojzij si je ustvaril trgovino v Kočevju in je to edina slovenska trgovska hiša na tem nemškem otoku. Vinko je diplomiran pravnik, Anton vojni tehnični uradnik, dočim je France na domu. Pa tudi hčere Minko, Franjo, Amalijo in Pavlo je znal oče pripraviti do kruha.

Blagega pokojnika bomo ohranili v častnem spominu! Hudo prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

Iz Julijske Krajine

Na Sv. Višarjah je prav na dan sv. Jakoba, ko bi moralo biti najbolj vroče, padlo za 10 cm snega, ki so ga seveda sončni žarki drugi dan kmalu raztopili. Romarjev je kot vsako leto mnogo. Prihajajo posamezno in v skupinah. Te dni je večjo skupino pripeljal iz Idrije ondotni g. kaplan Gnezda. Napovedani pa so zlasti za sredo avgusta romarji iz Jugoslavije in od drugod. Prišli so gori tudi letošnji videmski novomašniki. Ob glavni poti postavljajo nov križev pot Nekaj kapel je že zgrajenih. Tudi slike so že napravljene. Izvršil jih je slikar Tone Kralj, ki je pred leti posikal tudi višarsko cerkev samo. Tako se ta edinstvena božja pot vedno bolj izpopolnjuje in pridobiva novih romarjev. Pa tudi stari se radi vračajo v prijazno svetlobo v gorskih višavah.

Novice s Tržaškega. Dosedanji prefekt Rebuta je bil upokojen, ker je dosegel zakonito starost. Na njegovo mesto je imenovan Dino Borri. — V tržaški pokrajini je vlada ustanovila več novih šol; med njimi je popolna gimnazija in licej v Postojni. Novo sta potrjeni dveletni kmetijski šoli na Proseku in v Škledju. — V okolici Tržače so pri izkopavanju našli na ostanke starodavnih rimskih poganskih oltarjev, ki so jih postavili rimski vojniki, preden so začeli prodirati proti vzhodu na današnji Kras in naprej. — V petek so v Slesjanu v državnem kamnolomu zažgali veliko mino, ki je odnesla skale in kamenje do pol kilometra daleč na morje. Zato so se morale ladje in čolni tisto uro v velikem polkrogu izogniti določenemu kraju.

Nagrada za čebelarje. Deželna čebelarska zveza v Gorici je razpisala 10.000 lir, ki se bodo razdelile med najboljše čebelarje. Tekmovanja se lahko udeležijo vsi čebelarji, ki izpolnijo določene pogoje.

Požar. V Mirnu je pogorela hiša posestniku Josipu Mozetiču. Gasilec se je posrečilo, da so ogenj omejili. Škoda je za 8000 lir, ki je vsa krita z zavarovalnino.

Velik promet. Pristojni možje so v teh vročih dneh izračunali, da je z vseh železniških postaj na Goriškem v letu 1938 odpotovalo skoraj 190 tisoč potnikov. Več kot dve tretjini jih je šlo po nižinskih voznih cestah.

Kamnik

Nastop članov fantovskega odseka in članice kamniške dekliškega krožka bo danes popoldne na Jelovadišču pri Kristofu. Po telovadnem nastopu bo domača zabava. Pridite!

Turjski promet. Do konca julija je obiskalo Kamnik skupno 299 tujcev, ki so ostali v našem mestu 3971 noči. Med gosti je bilo 66 inozemcev, ki so bivali v Kamniku 704 noči. Kakor kažejo številke, so Kamničani z letošnjo turjsko sezono lahko zadovoljni.

Kopalna sezona je letos v Kamniku prav živahna. Nevljica ima stalno temperaturo 20 do 22 stopinj Celzija, v kopalnišču »Neptun« pa doseže voda celo 24 stopinj Celzija.

Kranj

Občni zbor OJRZ za kranjski okraj. Na občnem zboru 31. julija je bil izvoljen za predsednika g. župan in banovinski svetnik Umnik Anton, za podpredsednika Majersič Janez, župan iz Tržiča, za tajnika Zabret Joško, tovarnar, za blagajnika pa dr. Megušar Anton, odvetnik. Politično poročilo je podal tajnik banovinske JRZ narodni poslanec Smerski.

Najdeno okostje. Pri izkopavanju temeljev za oporne zidove na Jelenovem klancu so Slogradovi delavci približno na sredi klanca v globlini 1 metra našli okostje odraslega človeka. Okostje je skoraj vse stroholno in slabo ohranjeno, edino lobanja in deljast sta ohranjeni. Kot je bilo ugotovljeno, je ležalo okostje v zemlji kakih 20 do 30 let.

Sv. Marjeta pri Rimskih Toplicah

Pripravljalni odbor za loterijo v korist Društvenemu domu v Sv. Marjeti sporoča vsem lastnikom srečk, da je zrebanje preloženo na 3. september. Zrebanje bo neprekinjeno 3. sept. ob 3 popoldne v društveni sobi pod državnim nadzorstvom. Glavni dobutki so: Lepa plemenska telica, moško kolo, srebrna žepna ura, vreča moke, blago za moško obleko, blago za ženski kostum, kladra bukovih drv, koš živil ter še nad 150 lepih dobikov. Cena srečkam 2 din. Naročila sprejema FO Sv. Marjeta pri Rimskih Toplicah.

Tudi na ta način pride razbojnik v hišo

Tolovaji in tatovi so res iznajdljivi, da jim ni mogoče priti do konca. V četrtek popoldne je v Monakovem k neki priljetni samski ženski, ki je stanovala v podružnični hranilnici Partenkirchen, prišel moški, močne rasti, lepo oblečen, ki je nič hudega sluteči ženski dejal, da je zdravnik in da jo mora preiskati, ker je prijavljena, da ima difterijo. Ko jo je preiskal, je praskal, če je še kdo v hiši. Odgovorila mu je, da je spodaj v hranilnici še nek uradnik. Mož je takoj odšel k njemu, ki ga je našel samega. Tudi pred tem se je izdal za zdravnika in ga pozval, da se da preiskati, ker obstaja nevarnost, da je v hiši difterija. Uradnik, že starejši mož, pa je najbrž nekaj zaslužil in je najprej zaprl ograjo do sebe. Nenadoma pa je neznanec potegnil iz svoje zdravniške torbice svinčeno vrvi (nekak pendrek iz gumija in svinca) in uradnika s tako silo udaril po glavi, da se je ves v krvi zgrudil na tla. Ko so ga po odkritju zločina prepeljali v bolnišnico, je na posledicah rane kmalu izdihnil. Zločinec pa je nato sam z gospodari v prostorih hranilnice. Prevrnil je vse predale in pobral ves denar, kar ga je kje našel. Ko je opravil svoj zločinski posel, je brez sledu izginil. Takoj so se začela poizvedovanja, pa doslej še brez uspeha.

Čebelni roj na križarki

Nekemu angleskemu čebelarju, ki je imel svoj čebelnjak neke v nasadih pristanišča Portland, se je te dni primeril zakasnel roj. Bogve zakaj pa je roj odvrsl proti morju. Na morju seveda ni lahko našel mesta, kamor bi se spustil, sledenji je ugledal križarko »New Castle«, ki je bila pred pristaniščem usidrana. Čeprav so se ga mornarji branili in mahali proti njemu s perilom in obleko, je roj kljub temu grozeče obletal križarko, čebele, ki jih je otepanje razdrznilo, so nekaj mornarjev tudi pčile. Vsa križarka je bila polna teh »muhi«, ki so ves red na ladji vrgele s tira. Poveljnik je s motni obvestil pristaniško poveljstvo, ki je slednjič iznašil žalostnega lastnika čebel, nekega železniskega uradnika. Mornarji na križarki so se morali umakniti pod krov in čakati, da so se proti večeru čebele umirile, ko so se vsele v nek kotiček ob dimniku. Tedaj je na motornem čolnu prišel lastnik ubeglega roja v spremstvu pristaniškega uradnika, ki sta roj ogrebla in odpeljala. Šele tedaj je na križarki spet zavladal stari red.

Edina cesta Jesenice—Bled
čez Poljane zaprta

Najbližja cesta, ki pelje z Jesenic čez Kočno in Gorje na Bled, je v zadnjem času, zlasti letošnji sezoni preveč obremenjena. Opaža se, da se jo turisti, tako inozemci kakor domačini, radi poslužujejo ne toliko zaradi bližine, marveč, ker je po svoji pokrajini tako zanimiva.

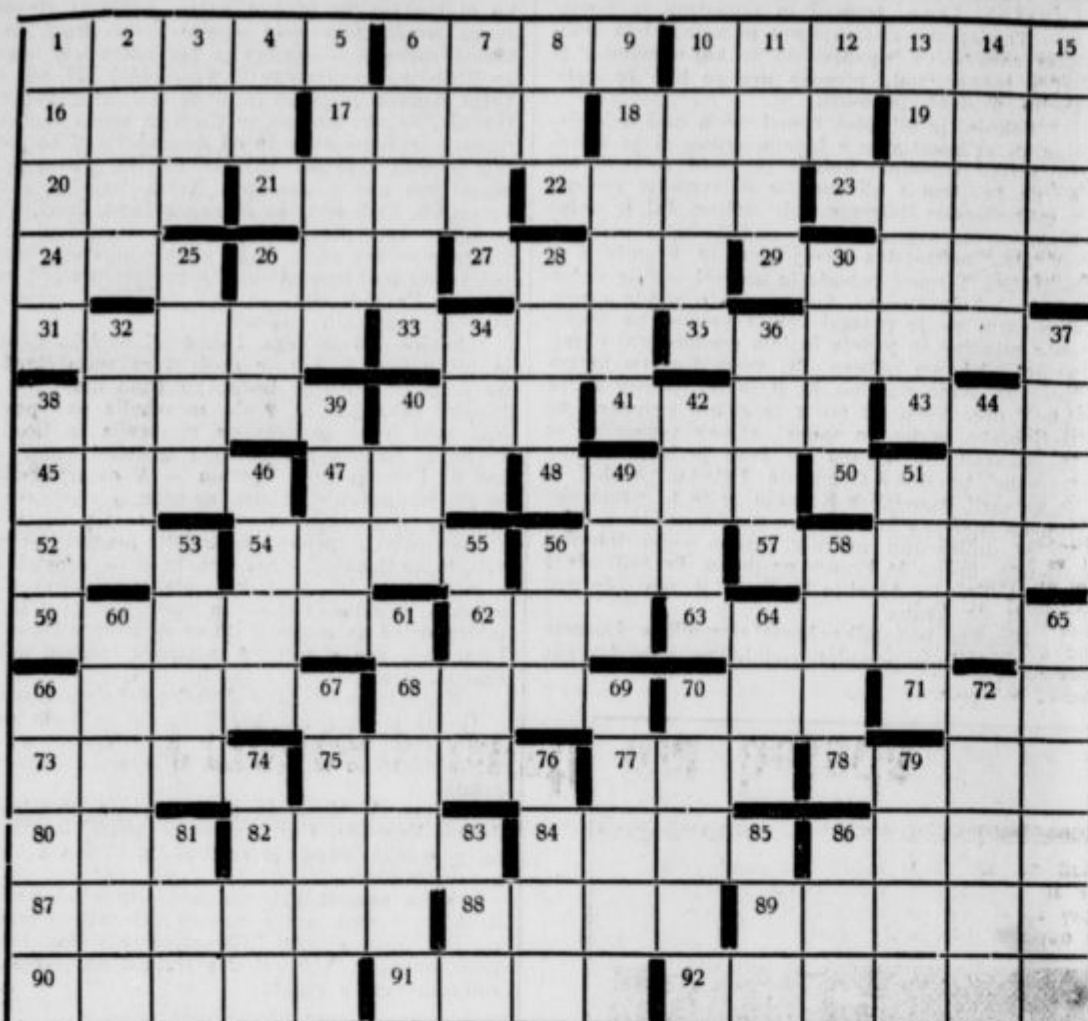
V letu 1933 je po splošni komasaciji pripadlo pod mestno občino Jesenice tudi naselje Podmežaklja, ki je bilo prej pod občino Gorje in z njim tudi ta del ceste do pod Kočne. Ves kompleks je bil poračun za gozdom, ekozi katerega je šel čisto navadni kolovoz.

Občina Jesenice je pa komasaciji takoj prvo leto že začela z izravnavanjem in utrjevanjem cestice, seveda kar po stari poti in cesti uredila za silo za lokalni promet. Medtem pa so se te ceste vedno pogosteje začeli posluževati motoristi in avtomobilisti. Ker cesta zaradi svoje nepreglednosti, zaradi ovinkov in grmičevja, — cesta meri po nekaterih krajih komaj 2 metra in pol, — je prišlo že drugi pri srečavanju do avtomobilske nesreče. Prvi ponesrečeni lastnik avtomobila, ki je inozemec, je vložil proti občini tožbo in zahteval veliko odškodnino. Pravda, ki teče že nad leto dni, še ni končana in se je bila pred kratkim vrnila v Podmežakljo na lico nesreče sodna razprava z zališanjem priči in izvedencev. Ne moremo še reči, kako bo ta zadeva končana, vendar je ugotovljeno, da se šofer tega ponesrečenega avtomobila ni držal čisto policijskih predpisov, ker je vozil na tem kraju preko dovoljene brzine; na drugi strani pa je občina za take eventualne primere tudi zavarovana in se v prvi vrsti upira tožbenemu zahtevku zavarovalnice. Zaradi teh nesreč je bila občina priiljena postaviti mednarodne znake in prepovedati promet z motornimi vozili.

Razumemo, da je težko avtomobilistu, ki pripelje iz Bleda preko Fortune čez most, ki zaradi svoje neodgovarjajoče konstrukcije že zdavnaj ne odgovarja svojemu namenu in ogroža javno varnost ljudi in prometa; ko pelje čez Poljane po razmeroma dokaj dobri cesti čez pod Kočno in se znajde pred desko, ki bje v obraz z prepovedjo, da je vožnja od tu dalje za motorni promet prepovedana, da bi se tik pred Jesenicami obrnil nazaj zopet čez Bled in Lesce na Jesenice.

Ne moremo ovirati razvoj tehnike, ki služi s svojimi pripomočki tujekemu prometu, ki rapidno raste tudi po vsej naši Gorenjski od leta do leta. Zato ne moremo preko tega. Opozarjamo mero-dajne faktorje in prosimo, da se takoj uvede po-eebna akcija vseh zainteresiranih in poklicanih činiteljev, da to cesto iz Jesenic skozi naselje Podmežakljo prevzame baneka urava v svojo režijo in jo vsaj zasilno uredi.

Križanka

V vsak prostorček vstavi po eno črko. Besede se začno pri številkah, nehalo pri debelejših črtah ter pomenijo:

Vodoravno: 1. elementarna nesreča, 6. sodobni slovenski cerkveni pravnik, 10. druga beseda za zmerjalca, 16. belokranjska beseda za očeta, 17. sodobna angleška politična osebnost, 18. bivša slovenska telovadna organizacija, 19. skrajšano žensko krstno ime, 20. vojaška strelna priprava, 21. moška oseba iz svetopisemskih zgodb, 22. pristaniški kraj v Sveti deželi, 23. Koseskega umetna beseda za trepanje, 24. naslovna moška oseba iz Golovčeve opere, 26. staroslovansko polbožanstvo, 27. moška oseba iz svetopisemskih zgodb, 29. druga beseda za morskari preliv, 31. druga beseda za služabnika, 33. otroška beseda za očeta, 35. čestni zavoj, 38. druga beseda na potno kapljo, 40. tuje moško krstno ime, 41. del zidu, 43. pristaniško mesto na zahodnem obrežju Finske, 45. natančno odmerjeno časovno razdobje, 47. kaznivo dejanje, 48. priprava za tehtanje, 50. domača vprežna žival, 52. del glave, 54. naslovna moška izre, 56. skrajšana beseda za kesanje, 57. jugoslovanska častniška agencija, 59. obojestranski domenek za poroko, 62. slovenska beseda za termin, 63. majhen starogrški denar, 66. ena od deveterih muz, 68. tuja beseda za vršno, 70. bližnji sorodnik, 71. stara utežna enota, 73. vrsta plazilcev, 75. moka iz palmovega stržena, 77. druga beseda za živo mejo, 78. mohamedanski bog, 80. kratica za organizacijo irskih teroristov, 82. jezero v Abeiniji, 84. del glave, 86. druga beseda za vrsto, 87. zadnje ničvredno vino v sodu, 88. skrajšano moško krstno ime, 89. strupena žuželka, 90. naslov Chateaubriandove romantične povesti, 91. naslov Finžgarjeve povesti, 92. vrsta zelenjave.

Navpično: 1. druga beseda za pohajača, 2. sodarski izraz, 3. del obleke, 4. skrajšano srbsko moško ime, 5. tuja beseda za upornika, 6. pristaniško mesto na severozahodnem obrežju Črnega morja, 7. ženska oseba iz Stritarjevih povesti, 8. ženska oseba iz svetopisemskih zgodb, 9. vrsta umetnega sloga, 10. poljski pridelek, 11. vrsta živinske krme, 12. levi pritok Donave v Romuniji, 13. druga beseda za studenec, skrajšano žensko krstno ime, 14. prestolno mesto na Balkanskem polotoku, 15. vrsta glinastih posod, 25. vrsta poljskega plevela, 26. del vojskovanja, 28. tuja beseda za pregled jedi pri kakoli pojedini, 30. vrsta poljskih pridelkov, 32. vrsta sadnega drevja, 34. eden od peterih čutov, 36. del poslopja, 37. polotok v severnem delu Evrope, 38. vrsta tekočih snovi, 39. tuja beseda za žgano pijačo, 40. moška oseba iz svetopisemskih zgodb, 42. vrsta živeža, 44. kraj pri Rimskih Toplicah na Štajerskem, 46. druga beseda za ovitek, 49. vrsta lahkoatletskih vaj, 51. vrsta maščobe, 53. sodobni slovenski kmečki časopis, 55. kraj v vzhodni Fruške gore v Sremu, 56. skrajšana beseda za kovanje, 58. naslov Vombegarjeve komedije, 60. najvišja gora v Armeniji, 61. vrsta južnega sadja, 64. hrvaški

naslov za Dunaj, 65. puščava v Afriki, 66. tuja beseda za moštvo, ki je sestavljeno v določen namen, 67. pristaniško mesto na Japonskem, 69. del morskega premikanja, 70. otok v Egejskem morju, 72. zlatarska utežna enota, 74. vrsta lagunskega otočja, 76. nepravilno, 79. prestolno mesto južno-ameriške države, 81. otroška beseda za očeta, 83. trgovski izraz za predplačilo, 85. važen del glave, 86. skrajšana beseda za bolečino.

Rešitev križanke z dne 30. julija 1939

Vodoravno: 1. obup, 5. sramota, 12. muza, 16. ponev, 17. aleja, 18. mesar, 19. Ana, 20. Rače, 21. Kos, 22. ata, 23. leto, 25. tona, 26. por, 27. obod, 29. očet, 31. Eva, 32. nivo, 34. Mars, 36. Rimini, 38. car, 39. Ogarev, 41. Ela, 42. Panama, 44. kol, 45. ide, 46. gib, 48. oča, 49. Fedora, 51. Vič, 52. oratar, 54. era, 55. rebula, 56. neta, 58. Jera, 59. pek, 60. ogon, 62. trak, 64. Izo, 65. Kina,

Požar sredi Tihega morja. Tisoč milj vzhodno od Jokohame je na japonskem tovornem parniku »Bokuyo Maru« izbruhnil požar. Ko se je ladja potapljala, se je posadka s potniki, skupaj 225 ljudi, rešila v rešilne čolne, pozneje jih je sprejel neki ameriški parnik. Slika kaže tri polno zasedene rešilne čolne, ko so priveslali do rešilnega ameriškega parnika.

Frtaučku Gustl ma beseda

Al m verjamete, de me kar jezi, de sem mogu prideti jest glih done spet enkat du besede? Sej za puvdat mam precej eneh reci. Sam tu je hudi-man, ke člouk nekol prou dober na ve, kua b ta peru puvdu, de b brauce res zanimal. Kene, takeh časupisov al časenu, jest glih na vem, kuku se prau takem listem, ke jih nalaš sam zatu ven dajeja, de špase ugajnaia in ldi u dobra vola spraulaja, mama že kar tri, če se na motem. Dva mama prec tiela u Iblan, enga mama pa tud še dol u Maribore. Ja, pa na tietga b tud kmal puzabu, ke ga izdajaja dol u Zagrebe, de našem zgaga dela. Koker vidite, nam Sluvencom glih špasu na manka. Tu je pa tud en jasen dukaz, de Sluveni se ta narbi špase ubrajtama. Špase mama že zatu rad, de puzabma na naše krize in težave. No pa tud še na druge take reci, ke b nam blu lubši, če b u d nh na slisal. Špasi sa za Sluvence glih tu, koker za bounike injekcije, de loži trlepjne prenašaja.

Puglejte! Soje čase ama mel Sluveni en šaliu liet kar zadost. Še tiet je kumi dihu. Dondons mor-ma met pa kar tri, pa še tem more hruvask liet mal pomagat, de na scagama. Pa še tu ni zadost. Špase moria pumagat ugajnat še clu tak listi, ke

jih na dajeja ven zavle špasu, ampak sa neme-nen prouzaprou pulitik. Ke pa te listi veja, de sma Sluveni bl putreben špasu, koker pa tieteh puručil ud diplomatskeh pujuden, ke jih prireajja sam zatu pu svet, de se lohka med saba mal pumenja, kuku b se dala ta al pa una reč ven spelat, de lde na boja moel diplomaten naprej metat, de sa ja pulumil, če e boma moel u lase skočt. Sluveni sma pa že tulk piemen, de znama nahter tud tiet brat, kar ni zapisan. Tu se prau, de znama tud med vrstam brat. Sevede, tu pa pol nahter ukul pu štarrijah in pu kavarnah raznašaja. Če prou je tu stro-go prepovedan. Sej jest znam prouzaprou tud med vrstam brat. Ampak jest eem k ereč že tku brihten, de take reči raj kar zase prdržim. Pa ne sam jest, koker vem, tud drug še ta narrajš take reci bereja. Jest se kar čudem, de nimama Sluveni še nu-benga tagca časupisa, de b nam sam ud lumpari, ke se pu svet gupija, puroču. Tu b lu interesanten in vem, de b mou tak časupis še ta narječ natručniku.

Men je že večkat ker namignu, de ne saj jest raj učaseh kej ud rauberju puvem. Neš nej pa druge čenče prepestim, de jih bo ubdelavala, ke

se na ženče ona bl zastop, koker pa jest. Ke b pa jest rad usakmu mal ustregu, bom pa dons puvdu zguduvina od mojga becikla, ke sa mel že vekat raubari z nim za uprout, pa sa useli gor plačal. Sej je že precej eneh let, ke sem prsou jest tud du spuznajna, de ee z beciklam velik pred kam pride, koker pa h nogam. Če ee en pušten člouk pridit ud becikla, s ga more pa sevede kupt, ke dondons nubeden na šenkuje beciklu, ukrast ga pa tud na smeš. Če češ kaj kupet, moreš met pa gnar, al pa kredit, de ga lohka uzameš na pulci. Gnarija jest sevede nisem mou še nekol tulk eskp. De b dubu zajn becikel. Kredita sem mou pa že neki pr ldeh, ke veja, de sem puštenak. Na, pa sem etopu en dan u tist »Promet«, ke je tam na Križanskem trge glih nasprut Križanske cerkve, ke člouk lohka use dobi ekori na pu zastojn. Puseben biciklu maja tulk, da na veja kam z nim. Tam sem ee zbrau en krasen becikel za ena bagatela. Škoda, de sem že puzabu, kulk sem dau zajnga. Pol eem stopu z beciklam še na pulcija, de sa m naštimal še tieta numara gor, ke ja more met usak beceklist, če neče štrafenge plačat. Še dons dober vem, de je dubu moj becikel numara 12.345. Tega na bom nekol puzabu, pa če b tud stu let živu.

Prec ta prve dni m je šlu bl živoh. Ta drug teden sem pa že tku deujou z nim pu cest, de sa lde kar na use strani bejžal pred mana, koker pred tietmu meestenu autumubilam, ke z nim pu cestah špricaja. Use lde sa se čudil, de mam tak talent za becikel. Čez en dober teden sem s pa že kurajža uzeu, pa eem ja mahnu preke Sau. Kumi eem se pa prfuru du Urbančka, me je začel že tku žejat, de eem mou etopet no na en ferkelčk. Sevede, becikel eem pustu pa kar uzuni pred hiša. Ke sem s mal žeja putulazu, eem se tou pa še naprej pelat. Plaču sem ceha in sou ven. Če b me vi videl tekat, kuku eem debel gledu, ke bicikla ni-

sem najdu več pred hiša, b me še na puznal. Men ee je prec zdel, de m ga je mogu kdu puštesat. Zatu eem ja hiter ubrau kar h nogam nazaj preke Iblan in naraunat na pulcija, de eem jim puvedu, kua se je zgudel z mojmou beciklam.

Na pulci sa s use lepu zapisal, kašne farbe je biu in pa tud, kašna numara je mou. Pol sa m pa ublebil, de m boja prec spuročel, koker boja dubil tatu u pest. In res, že čez ene dva dni m je prsou pulcaj že puvdat, de maja tietga tička, ke m je becikel ukradu, že u fugluže.

»Ki je pa zdej moj becikel?« eem ga prauu ves vesu, de se bom spet lohka vozu z nim ukul.

»Tist pa mi eami na vema. Veste, glih pretla je prsou en poba na pulcija puvdat, de mu je eden becikel ukradu. Ke sma ga prašal, kašen je biu negau becikel in pa kera numara je mou, nam je pa puvedu, da je biu glih tak, koker vaš, pa tud glih tieta numara je mou. Mi ama sevede prec vedel, de je biu tu vaš becikel. Ke sma ga fajn u roka priel, nam je pa puvedu, de ga je ukradu.

Vite, tku se pride tatovem ta narbi ajnfah na sled. Zdej morma pa spet tulk časa pučakat, de ga bo spet temu kdu ukradu. Tu bo slu tulk časa naprej, de bomo use tatove vašga becikla dubil u pest.

»Al pol, ke bote dubil use tatove becikla u pest, bom dubu pa tud jest soja apet nazaj?« eem ga prauu.

»Tist vam pa na morem še zdejla ublubet. Tu je še use u božieh rukah. Ta reč se zna ulečt še leta in leta. Ker še putrpitje.«

No, in zdej čakam že leta in leta, kdaj bom prsou spet du sojga becikla, pa ga ni ud nikoder. Tatou mojga becikla sa pa že tulk nalouvel, de jih nimaja že kam djat. Jest eem ustou pa le brez becikla. Če ga bom dubu še kerkat nazaj, vam bom puvedu.

F. G.

Manifestacijo katoliškega zakona so priredili kanadski žosisti v Montrealu, kjer se je hkrati poročilo 106 parov. Prireditelj je bila v velikem sportnem stadionu, kjer je sredi arene stal velik križ in oltar, okrog oltarja pa je bilo 53 klečalnikov. Novoporočencem je bilo za pričo 25.000 gledalcev — sama žosistična mladina

67. nada, 69. ras, 71. ali, 72. kurivo, 73. led, 74. Otelo, 75. Laban, 76. arija, 77. Tomo, 78. komatar, 79. Anam.

Navpično: 1. opal, 2. bonec, 3. Una, 4. pero, 5. svat, 6. Radovina, 7. Klena, 8. meča, 9. oje, 10. Takovo, 11. Amor, 12. meso, 13. USA, 14. zator, 15. Arad, 24. tema, 26. pir, 28. Bari, 29. Oregon, 30. tip, 31. enačaj, 32. namera, 33. ogorek, 34. Mal, 35. svečan, 37. Ilir, 38. Caf, 40. edil, 43. Ada, 44. korenina, 47. bata, 48. Oto, 50. Abo, 51. vuga, 53. rezilo, 54. Ero, 57. Erato, 59. pirat, 61. odeja, 62. trot, 63. kalo, 64. Ilok, 65. Kuba, 66. Avar, 67. Nora, 68. Adam, 70. Sem, 72. Kam, 73. Lin.

Rešitev križa

1. K, 2. Bog, 3. Janez, 4. Golgota, 5. glej spodaj, 6. nedelja, 7. Besan, 8. oko, 9. r, 10. Rim, 11. Kristus, 12. popotnica. — Po sredi navzdol in v peti vrstli pobež: Kongres Kristusa Kralja.

Zlogovnica

Iz naslednjih 28 zlogov: an — be — ča — ča — da — e — ga — gal — i — je — ko — lo — na — o — oo — pa — pe — pe — prej — ran — sir — ta — te — te — tik — va — va — za — sestavi štirinajst dvzlozih besed s sledečim pomenom:

1. tujka za pravoslovca, 2. lesena hiša, 3. del noge, 4. ribiška potrebščina, 5. lesena stavba, 6. azijsko višavje, 7. del mize, 8. osje gnezdo, 9.

moško ime, 10. starogrško mesto, 11. del narodne noše, 12. greh, 13. Levstikov list, 14. tehtnica.

Če si dobil pravilne besede, ti njihove srednje črke, poo dve in dve zaporedni skupaj, dajo slovenski pregovor.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKL VSI ZAVEDNI SLOVENC, DARUJTE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN.

Iz banovinske službe

V VI. položajno skupino so napredovali: Zdošek Marija, Sv. Jurij ob j. žel., Celje; Flego Marija, Ljubljana; Likar Helena, Ljubljana; Erker Jospina, Livold, Kočevje; Bertonec Elizabeta, Kovor, Kranj; Lasič Franc, Kranj; Dolinar Elvira, Vel. Dolina, Brežice; Vuk Alojzij, Vrhnika, Ljubljana okolica; Cirma Marija, Preska; Sinigoi Rozalija, Dol. Logatec; Ivančič Jospina, Marija Snežna, Maribor levi breg; Kramar Franc, Velenje, Slovenj Gradec; Pečnik Marija, Celje; Mazlu Alfonz, Ptuj.

V VII. položajno skupino so napredovali: Ivanc Doroteja, Sodražica, Kočevje; Mrak Ferdinand, St. Urška gora, Kranj; Straus Milan, Vransko, Celje; Prevec Antonija, Gor. Logatec; Novčan Josip, Laporje, Maribor desni breg; Vrhnjak Stefanija, Sele-Vrhe, Slovenj Gradec; Binder August, Vitanje, Konjice; Prusnik Jožef, Orehovica, Novo mesto; Povh Hedvika, Sv. Vencel, Maribor desni breg; Lah Blaž, Pragersko, Maribor desni breg; Kosi Zofija, Smarje; Dolence Ana, Laze, Logatec; Polak Marija, Celje.

V V. položajno skupino so napredovali: Vodenik Frančiška, Kranj; Poljšak Albert, Naklo, Kranj; Sušteršič Ernest, Domžale, Kamnik; Legiša Henrik, Smarje, Ljubljana okolica; Vrtovec Ciril, Loke, Laško; Preželj Ivana, Trbovlje, Laško.

Ptuj

**Bencinska in naftna žrpalka
ter razna strojna olja**

PTUJ, MINORITSKI TRG
nasproti minoritskega samostana

Pekarna RIBISEL ALBIN
PTUJ, Prešernova ulica
ima vsak dan sveže in izvrstno pecivo

LOIZE VIMER, PTUJ - BREG
tesarski mojster
prevzame in izvršuje tesarska dela vseh vrst
ter daje tehnične nasvete in cenitve

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; žentovanski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinasta vrstica po 3 din. — Za pisane odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Kolarski pomočnik
išče službo. Remec Peter. Studlanska cesta 7. Domžale. (a)

Šofer
za vsa vozila išče službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Takoj« št. 12.549. (a)

Šofer
išče službo. Bervar Stanek. Zaplanina 7, pošta Trojane. (a)

Modistka
zelo spretna, išče stalno službo v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takoj« št. 12.670. (b)

Trgovska sotrudnica
Beli premetstive v boljše trgovino z mešanim blagom. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Marljiva« št. 12.577. (b)

Trgovska pomočnica
mlada, išče mesto kjer koli. Dobro verzirana v vseh strokah. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Fridna« št. 12.618. (b)

Mlekar
z dovršeno šolo in izpitom o kurjenju parnih kotlov, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.575. (a)

Šofer
frezan, nekadiš, z večletno prakso, želi premetiti službo k osebnemu ali tovornemu avtomobilu. Naslov pove uprava »Slovenca« pod 12.580. (a)

Absolventinja
mešč. šole in trg. tečaja, razume nemško in deloma italijansko, išče mesto k večjim otrokom. — Naslov v upravi »Slov.« pod 12.451. (a)

Krojaški pomočnik
želi stalno zaposlitev v hotelu, gostilni, trgovini ali privatno. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stalna zaposlitev« št. 12.645. (a)

Fant
sposoben vrtnarstva, hišnih in drugih del — išče kakršno koli zaposlitev. Kavcije zmožen. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.732. (a)

Savinjčanka
starejša, vsestransko izveščana, išče mesto blagajničarke ali poslovočinje v podružnici ali kaj sličnega. Naslov takoj ali pozneje. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 12.490. (a)

Samostojna kuharica
dobra gospodinja, gre k dvo. ali tričlanski družini. Gre tudi za sobarico. Nastop takoj in kjer koli. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 12.555. (a)

Ekonom
oskrbnik veleposestva — samski, trezen, v neopredani službi, želi v teku časa premetiti službo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ekonom« št. 12.500. (a)

Fant
17 let star, poštenih staršev, s srednjo šolo in z enoletnim trgovskim tečajem, več strojeplaja — išče mesto pisarniškega praktikanca v trgovini ali tovarni, za majhno plačo. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« 12.783. (a)

Boljša dekle
kuharica, išče službo s 15. avgustom pri boljši, manjši družini. Ne reflektiram na veliko plačo, pač pa na stalno mesto in lepo postopanje. Popolnoma samostojna v gospodinjstvu in drugih stvareh. Spur. Glavni trg št. 22 (dvorišče), Slovenca Bistrica. (a)

Čitaite in širite
»Slovenca«

Pouk

šoferska šola
za poklicne šoferje in amaterje

I. GABERŠČEK
bivši komisar za šoferske izpite
Kolodvorska ulica št. 43
Telefon 28-28

Zasluzek

Dober zaslužek
nudimo vsaki osebi v mestu in na deželi. Plašite na »Moj dom«, Ljubljana — Dvorčakova ulica št. 8.

Lep zaslužek doma
nudimo vsakomur. Naučimo moške in ženske. Potrebno 750 do 1500 din. Plašite: »Procvit«, Ljubljana, Moste, Tovarniška št. 27. (z)

Vajenci
Pekovskega vajenca
sprejme takoj pekarna Gorje pri Bledu. (v)

Čevljarskega vajenca
sprejem. Omeje Josip. Kopitarjeva ulica 1. (v)

Brivskega vajenca
sprejem. Drobež Stane. Celovška 264, Ljubljana.

Pekovskega vajenca
takoj sprejem. Najrajši z dežele. Opekarska 8, Ljubljana. (v)

Vajenca
za mizarstvo obrt sprejem. Sv. Petra c. 85.

Vajenca
za mizarstvo takoj sprejem. Rudolf Majcen, Velenje. (v)

Fant z dežele
se želi izučiti za mehanika, z oskrbo v hiši. Naslov: Franc Muršec, Laporje pri Slov. Bistrici.

Vajenca
sprejme trgovina z mešanim blagom. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Marljiv« 12.544. (v)

Pekovskega vajenca
zdravega in pridnega, z vso oskrbo v hiši sprejem. Pekarija Resman — Naklo, Gorenjsko. (v)

Kmetško dekle
išče pri krščanskih ljudih mesto učenke v trgovini mešanega blaga. — Naslov v upravi »Slov.« pod 12.498. (v)

Sprejem vajenca
v trgovino z mešanim blagom. Prednost imajo fantje z dežele. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Posten« št. 12.569. (v)

Učenca
za trgovino meš. blaga v Ljubljani takoj sprejem ob svoji oskrbi. Ponudbe na upravo »Slov.« pod šifro »Dobro računat« št. 12.766. (v)

Učenca
sprejem v večjo trgovino na Gorenjskem z vso oskrbo v hiši. Predpogoji poštenost. Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Učenec« št. 12.632. (v)

Sprejem učenca
za pekarsko obrt, zdravega, poštenih staršev, od 14 do 16 let starega. Vsa oskrba v hiši. Nastop lahko takoj. Ponudbe na: Franc Pečnik, pekarna, Mozirje. (v)

Učenca
krščanskih staršev, poštenega, zdravega od 14 do 15 let, s 2 razr. mešč. šole, sprejem v manufakturno trgovino. Oskrba pri starših. Iz okolice Kamnika imajo prednost. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Posten« 12.471. (v)

Učenca
17 let star, poštenih staršev, s srednjo šolo in z enoletnim trgovskim tečajem, več strojeplaja — išče mesto pisarniškega praktikanca v trgovini ali tovarni, za majhno plačo. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« 12.783. (a)

Učenca
17 let star, poštenih staršev, s srednjo šolo in z enoletnim trgovskim tečajem, več strojeplaja — išče mesto pisarniškega praktikanca v trgovini ali tovarni, za majhno plačo. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« 12.783. (a)

Učenca
17 let star, poštenih staršev, s srednjo šolo in z enoletnim trgovskim tečajem, več strojeplaja — išče mesto pisarniškega praktikanca v trgovini ali tovarni, za majhno plačo. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« 12.783. (a)

Učenca
17 let star, poštenih staršev, s srednjo šolo in z enoletnim trgovskim tečajem, več strojeplaja — išče mesto pisarniškega praktikanca v trgovini ali tovarni, za majhno plačo. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« 12.783. (a)

Učenca
17 let star, poštenih staršev, s srednjo šolo in z enoletnim trgovskim tečajem, več strojeplaja — išče mesto pisarniškega praktikanca v trgovini ali tovarni, za majhno plačo. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« 12.783. (a)

Učenca
17 let star, poštenih staršev, s srednjo šolo in z enoletnim trgovskim tečajem, več strojeplaja — išče mesto pisarniškega praktikanca v trgovini ali tovarni, za majhno plačo. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« 12.783. (a)

Službodob

Dobro šiviljo in likarico
za pletenine sprejem takoj. Knezova 31. (b)

Hlapca
h konjem sprejem takoj. Poljanska cesta 44.

Krojiljo
prvovrstno, za trikotno perilo, sprejme »Lana«, Gregorčičeva 5. (b)

Mizarskega pomočnika
sprejme takoj Rozman Avgust, Stanežič, št. Vid nad Ljubljano. (b)

Dva mizarskega pomočnika
za fino pohištvo sprejme Trebar Anton, mizarstvo, Zadruga, p. Križe. (b)

Prodajalka
s prakso v galanteriji, porcelanu, se sprejme. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Mesto« 12.615. (b)

Iščem gospodično
ali gospo za postranski zaslužek. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Skupno delo« 12.600. (z)

Strojnege ključavničarja
perfektnega strugarja — sprejem. Varilci imajo prednost. — Hribnik & Comp., št. Vid nad Ljubljano. (b)

Služkinjo
do 35 let, pošteno, marljivo, mirno, krepko, vajeno tudi kuhanja, takoj sprejem k družini dveh oseb, Kovačič Olga, Kostivnica-Podplat (šola).

Več prodajalk
in prodajalcev za prodajo knjižice, katero potrebuje vsaka gospodinja, sprejem. Vprašati na »Moj dom«, Ljubljana, Dvorčakova št. 8. (b)

Zanesljivo gospodinjstvo
ki se razume na vsa hišna dela, zna kuhati in si vati ter se razume tudi na zelenjadni, sadni in cvetlični vrt in na kokašere — sprejem. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zdrava« št. 11714. (b)

Za poznano
prvovrstno znamko radio aparatov sprejemamo zanesljive prodajalce — zastopnike. — Prednost trgovec. Obeta se dober zaslužek. Ponudbe upravi »Slovenca« pod značko »Sodelavec« 12.569. (b)

Perfektne kuharice
z večletnimi izpričevani v dobri, večji gosposki hiši, sprejem takoj ali 1. septembra. Ponudbe s prepiš izpričeval na upr. »Slovenca« pod značko »Zdrava« št. 11714. (b)

Samski šofer
vojaški prost, trezen, zanesljiv vozač osebnih avtomobilov, ki je pripravljen prejeti tudi za drugo delo, naj pošlje sprječevala s sliko in zahtevami (hrana in stanovanje v hiši) upravi »Slovenca« pod »Takojšen nastop« št. 12.644. (b)

Ključav. pomočniki
mladi, zmorni stavbnih ključavničarskih del, vsaj s triletno pomočniško dobo, dobe zaposlenje v prvovrstnem podjetju. — Pisane ponudbe brez priloge z navedbo osebnih podatkov, pristojnosti in učenega mojstra in zaposlenja kot pomočnik vložit do 8. 8. 1939 v upravo »Slovenca« pod »Zmožen, priden ključavničar«. (b)

Iščem vrtnarja
event. tudi vrtnarskega delavca, ki ima dokaze, da se razume na vrtnarstvo, sadjerejo in sočivje, samskega, vojaškega prostega, do 40 let, poštenega, pridnega, zanesljivega, ne pijanca, za graščino na Gorenjskem, z vso oskrbo v hiši. Plača po dogovoru. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takojšen nastop« št. 12.646. (b)

Samostojno pletiljo
takoj sprejem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra plača« 12.592. (b)

Hlapca
starejšega, zanesljivega, za vsa kmečka dela — sprejem. — St. Vid nad Ljubljano 28. (b)

Elektromonterja
sposobnega za prodajo in montažo motorjev, sprejem takoj. Ponudbe na: Karel Florjančič, Celje.

Čevljarskega pomočnika
dobro izurjenega za šivanje in zbitja dela sprejem. Služba stalna. Plevčak Franc, Celje, Gosposka ulica 9. (b)

Inženirja
arhitekta ali stavbenika s prakso v projektiranju in izpeljavi visokih zgradb sprejem. Nastop lahko takoj. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Popolnoma samostojen« št. 12.449. (b)

Velika izbira otroških vozičkov
vseh vrst. Ogromna zaloga koles po izredno nizkih cenah

„Tehnik“ BANJA
Ljubljana, Miklošičeva c. 20

Pomožno delavko
izurjeno v šivanju na stroju, sprejem. Šmarčinska 10, dvorišče, priložje. (a)

Služkinjo
pošteno, zdravo, delavno sprejem za pospravljanje parketnih sob, pranje, likanje, pomoč pri kuhi. Naslov v upravi »Slov.« št. 12.753. (b)

Železostrugar
samostojen, po možnosti verziran v livarski stroji, dobi takoj stalno mesto. Ponudbe Železolitvarni Črnomelj. (b)

Dobra prodajalka
in učenka se sprejmeta v trgovino mešanega blaga. Ponudbe s prepiš sprječeval upravi »Slovenca« pod »Vestnost« št. 12.617. (b)

Trgovskega pomočnika
dobrega manufakturnista, izučenega v trgovini mešanega blaga, sprejem takoj v večje mesto na deželi. Reflektira se samo na dobro in agilno moč. Ponudbe z navedbo referenc in zahtevka upravi »Slovenca« pod »Stalna mesto« št. 12.627. (b)

Iščemo takoj učenko za knjižarniško stroko.

Ponudbe upravi »Slovenca« v Ljubljani.

Samostojno pletiljo
takoj sprejem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra plača« 12.592. (b)

Hlapca
starejšega, zanesljivega, za vsa kmečka dela — sprejem. — St. Vid nad Ljubljano 28. (b)

Elektromonterja
sposobnega za prodajo in montažo motorjev, sprejem takoj. Ponudbe na: Karel Florjančič, Celje.

Čevljarskega pomočnika
dobro izurjenega za šivanje in zbitja dela sprejem. Služba stalna. Plevčak Franc, Celje, Gosposka ulica 9. (b)

Inženirja
arhitekta ali stavbenika s prakso v projektiranju in izpeljavi visokih zgradb sprejem. Nastop lahko takoj. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Popolnoma samostojen« št. 12.449. (b)

Velika izbira otroških vozičkov
vseh vrst. Ogromna zaloga koles po izredno nizkih cenah

„Tehnik“ BANJA
Ljubljana, Miklošičeva c. 20

Pomožno delavko
izurjeno v šivanju na stroju, sprejem. Šmarčinska 10, dvorišče, priložje. (a)

Služkinjo
pošteno, zdravo, delavno sprejem za pospravljanje parketnih sob, pranje, likanje, pomoč pri kuhi. Naslov v upravi »Slov.« št. 12.753. (b)

Železostrugar
samostojen, po možnosti verziran v livarski stroji, dobi takoj stalno mesto. Ponudbe Železolitvarni Črnomelj. (b)

Dobra prodajalka
in učenka se sprejmeta v trgovino mešanega blaga. Ponudbe s prepiš sprječeval upravi »Slovenca« pod »Vestnost« št. 12.617. (b)

Trgovskega pomočnika
dobrega manufakturnista, izučenega v trgovini mešanega blaga, sprejem takoj v večje mesto na deželi. Reflektira se samo na dobro in agilno moč. Ponudbe z navedbo referenc in zahtevka upravi »Slovenca« pod »Stalna mesto« št. 12.627. (b)

Samostojno pletiljo
takoj sprejem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra plača« 12.592. (b)

Hlapca
starejšega, zanesljivega, za vsa kmečka dela — sprejem. — St. Vid nad Ljubljano 28. (b)

Elektromonterja
sposobnega za prodajo in montažo motorjev, sprejem takoj. Ponudbe na: Karel Florjančič, Celje.

Čevljarskega pomočnika
dobro izurjenega za šivanje in zbitja dela sprejem. Služba stalna. Plevčak Franc, Celje, Gosposka ulica 9. (b)

Inženirja
arhitekta ali stavbenika s prakso v projektiranju in izpeljavi visokih zgradb sprejem. Nastop lahko takoj. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Popolnoma samostojen« št. 12.449. (b)

Velika izbira otroških vozičkov
vseh vrst. Ogromna zaloga koles po izredno nizkih cenah

„Tehnik“ BANJA
Ljubljana, Miklošičeva c. 20

Pomožno delavko
izurjeno v šivanju na stroju, sprejem. Šmarčinska 10, dvorišče, priložje. (a)

Služkinjo
pošteno, zdravo, delavno sprejem za pospravljanje parketnih sob, pranje, likanje, pomoč pri kuhi. Naslov v upravi »Slov.« št. 12.753. (b)

Železostrugar
samostojen, po možnosti verziran v livarski stroji, dobi takoj stalno mesto. Ponudbe Železolitvarni Črnomelj. (b)

Dobra prodajalka
in učenka se sprejmeta v trgovino mešanega blaga. Ponudbe s prepiš sprječeval upravi »Slovenca« pod »Vestnost« št. 12.617. (b)

Trgovskega pomočnika
dobrega manufakturnista, izučenega v trgovini mešanega blaga, sprejem takoj v večje mesto na deželi. Reflektira se samo na dobro in agilno moč. Ponudbe z navedbo referenc in zahtevka upravi »Slovenca« pod »Stalna mesto« št. 12.627. (b)

Samostojno pletiljo
takoj sprejem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra plača« 12.592. (b)

Hlapca
starejšega, zanesljivega, za vsa kmečka dela — sprejem. — St. Vid nad Ljubljano 28. (b)

Iščemo takoj učenko za knjižarniško stroko.

Ponudbe upravi »Slovenca« v Ljubljani.

Samostojno pletiljo
takoj sprejem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra plača« 12.592. (b)

Hlapca
starejšega, zanesljivega, za vsa kmečka dela — sprejem. — St. Vid nad Ljubljano 28. (b)

Elektromonterja
sposobnega za prodajo in montažo motorjev, sprejem takoj. Ponudbe na: Karel Florjančič, Celje.

Čevljarskega pomočnika
dobro izurjenega za šivanje in zbitja dela sprejem. Služba stalna. Plevčak Franc, Celje, Gosposka ulica 9. (b)

Inženirja
arhitekta ali stavbenika s prakso v projektiranju in izpeljavi visokih zgradb sprejem. Nastop lahko takoj. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Popolnoma samostojen« št. 12.449. (b)

Velika izbira otroških vozičkov
vseh vrst. Ogromna zaloga koles po izredno nizkih cenah

„Tehnik“ BANJA
Ljubljana, Miklošičeva c. 20

Pomožno delavko
izurjeno v šivanju na stroju, sprejem. Šmarčinska 10, dvorišče, priložje. (a)

Služkinjo
pošteno, zdravo, delavno sprejem za pospravljanje parketnih sob, pranje, likanje, pomoč pri kuhi. Naslov v upravi »Slov.« št. 12.753. (b)

Železostrugar
samostojen, po možnosti verziran v livarski stroji, dobi takoj stalno mesto. Ponudbe Železolitvarni Črnomelj. (b)

Dobra prodajalka
in učenka se sprejmeta v trgovino mešanega blaga. Ponudbe s prepiš sprječeval upravi »Slovenca« pod »Vestnost« št. 12.617. (b)

Trgovskega pomočnika
dobrega manufakturnista, izučenega v trgovini mešanega blaga, sprejem takoj v večje mesto na deželi. Reflektira se samo na dobro in agilno moč. Ponudbe z navedbo referenc in zahtevka upravi »Slovenca« pod »Stalna mesto« št. 12.627. (b)

Samostojno pletiljo
takoj sprejem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra plača« 12.592. (b)

Hlapca
starejšega, zanesljivega, za vsa kmečka dela — sprejem. — St. Vid nad Ljubljano 28. (b)

Elektromonterja
sposobnega za prodajo in montažo motorjev, sprejem takoj. Ponudbe na: Karel Florjančič, Celje.

Čevljarskega pomočnika
dobro izurjenega za šivanje in zbitja dela sprejem. Služba stalna. Plevčak Franc, Celje, Gosposka ulica 9. (b)

Inženirja
arhitekta ali stavbenika s prakso v projektiranju in izpeljavi visokih zgradb sprejem. Nastop lahko takoj. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Popolnoma samostojen« št. 12.449. (b)

Velika izbira otroških vozičkov
vseh vrst. Ogromna zaloga koles po izredno nizkih cenah

„Tehnik“ BANJA
Ljubljana, Miklošičeva c. 20

Pomožno delavko
izurjeno v šivanju na stroju, sprejem. Šmarčinska 10, dvorišče, priložje. (a)

Služkinjo
pošteno, zdravo, delavno sprejem za pospravljanje parketnih sob, pranje, likanje, pomoč pri kuhi. Naslov v upravi »Slov.« št. 12.753. (b)

Železostrugar
samostojen, po možnosti verziran v livarski stroji, dobi takoj stalno mesto. Ponudbe Železolitvarni Črnomelj. (b)

Dobra prodajalka
in učenka se sprejmeta v trgovino mešanega blaga. Ponudbe s prepiš sprječeval upravi »Slovenca« pod »Vestnost« št. 12.617. (b)

Trgovskega pomočnika
dobrega manufakturnista, izučenega v trgovini mešanega blaga, sprejem takoj v večje mesto na deželi. Reflektira se samo na dobro in agilno moč. Ponudbe z navedbo referenc in zahtevka upravi »Slovenca« pod »Stalna mesto« št. 12.627. (b)

Razglas

Občina Majšperk, srez Ptuj, razpisuje na podlagi sklepa občinskega odbora z dne 25. III. 1939 v zvezi s členom 86. do 98. zakona o državnem računovodstvu v skrajšanem roku 15 dni na dan 22. avgusta 1939 ob 10 dopoldne v občinski pisarni v Majšperku javno pismo.

ponudbeno licitacijo

za adaptacijo in prezidavo občinskega doma. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se dobe med uradnimi urami v občinski pisarni v Majšperku.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta (tudi z besedami) na znesek uradnega preračuna.

Kavcijo, ki znaša za naše državljane 5%, za inozemce 10% od vsote preračuna, je položiti najkasneje do dne 22. avgusta 1939 do 10 dopoldne pri občinski blagajni v Majšperku.

Ce prva licitacija zaradi nezadostnega števila ponudnikov ne bi uspela, se bo vršila druga licitacija v skrajšanem roku 10 dni, t. j. dne 1. septembra 1939, ob isti uri in na istem mestu ob vsakem številu ponudnikov.

Uprava občine Majšperk, dne 2. avg. 1939.

Natečaj

za zgradbo Pokojniškega zavoda za nameščenice v Beogradu.

Opozorjamo vse gg. konkurente, da je ocenjevalno sodišče dostavilo vsem inženirskim zbornicam in sekcijam UJIA v državi točna pojasnila, ki tvorijo sestavni del gradbenega programa in katerega morajo poznati.

Pisarna Pokojniškega zavoda za nameščenice, Beograd, D. št. 563/939.

Natečaj

za poslovodjo tovarne alkohola

podobnega nameščenca na Polj. upravi Topolovac za kamp. L 1939/40.

Pogoji:

1. Strokovna izobrazba in praksa (dokaz spričevala). Prednost: Kdor pozna difuzijski obrat in destilacijo na Guillaumovem aparatu.
2. Jugoslovansko državljanstvo. (Domovinski list).
3. Opravljena vojaška dolžnost (voj. knjižica).
4. Dobro obnašanje (potrdilo občine).
5. Telesno in duševno zdrav (zdravniško spričevalo).
6. Ni pod varštvom ali v konkurzu (potrdilo sodišča).
7. Ni sodniško kaznovan na izgubo častnih pravic (potrdilo drž. tožilstva).

Letna plača:

V denarju 20.000 din in mesečni dodatek na izkoriščanje surovin — V naravi: 1200 kg pšenice, 600 kg koruze, 330 l mleka, 24 m³ drv, 120 kg petroleja, 400 kv. m sveta za vrt, 50 l tropin dnevno, dokler tovarna obratuje, elastično.

Popust na potrebščinah lastnega izdelka: 30%.

Prošnje se posiljajo do 18. avgusta t. l., nastop službe 1. septembra t. l.

Ravnateljstvo državnega imetja »Belje, Knežovo, Dunavska banovina, št. 17882/1939.

Lepo, čez 20 orlov veliko vinogradniško posestvo

vrh Veliki Okič, s krasnim razgledom čez Haloze, z avtom pristopno do gosp. hiše, ali 3 minute do avtopostaje se z vsemi letošnjimi pridečki in živim in mrtvim inventarjem, resnim interesom, radi preobremenitve, takoj prodaja.

FERDO ERNST, gostilna »Judennaci«, PTUJ

atetje za senčnike

v Kolodvorski ulici št. 18, dvorišče

katerega sem preselila v udobnejše prostore na

Bleivcsovo cesto št. 5, pritličje, desno, telefon št. 26-92, kjer bom imela možnost poleg senčnikov izvrševati tudi ostala dela za notranjo dekoracijo. — Svoje študije za umetnostno obrt sem dovršila na priznani visoki šoli na Dunaju in izpopolnila svoje znanje s prakticiranjem v velikih ateljih v merodajnih centrih za to stroko v inozemstvu. Po pridobljenih izkušnjah in temeljitim znanju v tej stroki, sem zmožna ustreči tudi najbolj razvajanemu okusu. Priporočam se za cenjena naročila ter zagotavljam točno in solidno postrežbo.

NELY NIKLSBACHER

ateljé za senčnike in notranjo dekoracijo.

Hotel EVROPA - Celje

kavarna - restavracija

Topla in mrzla tekoča voda, centralna kurjava, najboljša domača vina. — Nizke cene.

Ustanovljeno leta 1900

Ustanovljeno leta 1900

Hranilno in posojilno društvo v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Glavni trg št. 15

Ziro račun pri Narodni banki filijala Maribor Poštnohranilni račun Ljubljana št. 11.176

Telefon št. 213 interurban

Posestva

Hiša v Laškem

naprodaj. - Vprašati: R. Schwab, Oražmov trg 39, Laško. (p)

Stavbna parcela

naprodaj v Stražišču pri Kranju poleg Masteria. Polzve se: Vižmarje 123.

Prodajna parcela

pri Sv. Krištofu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.708. (p)

Hiša (vila)

z vrtom naprodaj v Braslovcah. Naslov pri notarju na Vranskem. (p)

Enodružinska hiša

z vrtom na periferiji Maribora naprodaj. Sončna lega, elektrika. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.562. (p)

Naprodaj parcela

od državne ceste proti železnici v Vižmarjih; cena 30 din za m². Pojasnila: Trgovina Tomažević, št. Vid. (p)

Posestvo

z vrtom in njivo vzajem v najem, pozneje kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »September« št. 12.664. (p)

Stavbne parcele

v bližini kolodvora šent Vid-Vižmarje, z vodovodom in elektriko, prodaj pod ugodnimi pogoji in v poljubni velikosti po 20 din in več kv. meter. Pojasnila Vižmarje 59.

Posestvo

v Savinjski dolini, tik železniške postaje, z električno razsvetljavo, primerno tudi za večjo obrt, ugodno naprodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 12.657 — ali Avgust Jagrič, Celje, Cesta na Grad št. 7. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno na obrazi posređovalce — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 27-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. — Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago.

Otroški količek.

Pravljica iz gozda

(78) Hitro so jo ubrali po stopnicah in pustili Srakoperja svoji usodi. »Pa se mi smili, da bo moral poginuti tako grozne smrti,« je šepetala dobra Kukica Zlatokljunčku. »Ti imaš predobro srce Kukica,« ji je ta odvrnil in jo potegnil za seboj.

(79) Ogenj se je kaj hitro razširil in kmalu je bil grad v ognju. Med pokanjem in šumenjem ognjev je bilo slišati zamolklo tulenje hudobe Srakoperja. Njegov glas je šel Kukici do srca in pričela se je jokati. Zlatokljunček pa jo dvignil in jo odnesel daleč v gozd, kjer je bilo vse tiho in mirno.

Dve stavbni parceli

prodaj v št. Vidu, pet minut od tramvaja. Gramozni teren, po 24 din za m². Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.676. (p)

Stavbišče

za hišo in gospodarsko poslopje pri Rakovniku pomeni prodaj ali zamenjaj za hišo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.654. (p)

Visokoprtilična hiša

z dvema stanovanjema, blizu nove šole v Zgor. Siskl naprodaj za 105.000 dinarjev. 20 let davka prosta, moderno urejena in ca. 600 m² vrta. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 12.667. (p)

Lepa enonadstropna hiša

z dobro idejo trgovino brez konkurence zaradi odpotovanja zelo poceni naprodaj. Velik vrt za zelenjavo ter sadonosnik. Eventuelno se da tudi v najem. Prevzem lahko takoj. — Jožica Lorenčak, Lemberg, Podplat. (p)

Prodajna hiša

z dobro vpeljano pekarno v večjem mestu na deželi ali isto zamenjam za večjo hišo v mestu z doplačilom. V postev pridejo mesta Ljubljana, Celje, Zagreb. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra zamenjava prednost« št. 12.626. (p)

Enonadstropna hiša

z gospodarskim poslopjem, zemljiščem in sadonosnikom, trgovski lokal, klavnic, mesarija, pekarija in deset sob s kopalnico naprodaj. Za natančna pojasnila se je obrniti na upravo »Slovenca« pod št. 450.000. št. 12.168. (p)

V konkurzni zadevi

Beneš Alojzije, tovarne prevoznice v Mariboru, Prešernova 2, se prodajo iz proste roke nepremičnine vl. št. 59 in 67 k. o. Laznica s pritliklami in premičninami, vl. št. 182 k. o. Kamnica in vl. št. 191 k. o. Celje. Cenilni podatki so na razpolago v pisarni upravitelja konkurzne mase dr. Andreja Vebeta, odvetnika v Mariboru, Aleksandrova cesta 12-1. Interesenti se pozivajo, da stavijo svoje ponudbe konkurznemu upravitelju najkasneje do 15. avgusta 1939. (p)

Hiša

dvostanovanjska, naprodaj na Poljanah št. 51, št. Vid nad Ljubljano.

Več parcel

lepih, sončnih, kupim za gotovino. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 12.721. (p)

Večja parcela

tudi za parceliranje, na Mirju, ugodno naprodaj. Izve se v trgovini Triglav, Resljeva 16. (p)

Majhno posestvo

kupim na Dolenjskem ali Stajerskem za 25.000 do 30.000 din. Bregar Anton, Stražišče 288 pri Kranju.

Lep vinograd

prodaj a kletjo in trgativjo vred v Senovem, pol ure od Rajhenburga. Naslov v upravi »Slov.« Maribor št. 1096. (p)

Enodružinska hiša

blizu nove židenske cerkve, 3 sobe, kuhinja, vrt, takoj naprodaj za gotovino 120.000 din. Pojasnila: Goriska 31. (p)

Novo hišo

dvostanovanjsko, z vrtom na Zg. Hudinji v Celju ugodno prodaj. Polzve se pri Krohovšček, Celje, Glavni trg 6. (p)

Vila

ob Bohinjskem jezeru, z opravo, preko 1000 m² zemlje, garaža, čoln, naprodaj. Cena 180.000 din. Vprašati: Bohinj, jezero, vila »Renée«. (p)

Lepa hiša

s trgovino v hiši, ob glavni cesti, v kraju nad Bledom, se zaradi preselitve prodaj. Ponudbe in pojasnila: Strazišar Jože, Jesenice, Obrtniška 26.

Prodaj ali oddaj

hišo na prometnem kraju Tržiča, pripravno za vsako obrt, najbolj za vinotoč. Naslov pove uprava »Slovenca« pod »Tržič« št. 12.349. (p)

Enonadstropno vilo

1/2 ure od centra Ljubljane, ob glavni cesti — prodajamo. — Velik vrt s stavbno parcelo. V hiši dva trgovska lokala. Ponudbe upravi »Slovenca« pod zn. »Izredna prilika« št. 12.333. (p)

Hiša

gospodar. poslopje, električna razsvetljava, vrt, travnik, nasajen z raznim sadnim drevjem in brajdami, primerno za upokojenca, naprodaj. Deset minut od postaje Orehova vas, Slivnica pri Mariboru. Snuderl, Hotinja vas 55. (p)

Poceni naprodaj

zaradi selitve enonadstropna stanovanjska hiša ob glavni cesti, z lokalom, veliko senčnato dvorišče, na dvorišču še majhna parterna hiša s hlevom, kletjo in shrambami, poleg velik vrt za zelenjavo, v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12372. (p)

La poletni odmor
JE NAJIDEALNEJŠA PLATNENA OBUTEV

9037-0642
Moderni poletni čevlji za gospode. Izdelani so iz finega lanenega platna, kombinirani z usnjem, z usnjenimi podplati.

9927-0743
Moderni in okusni čevlji iz rjavega usnja, kombinirani s platnom, z usnjenimi podplati.

Rata

Natečaj

Na temelju zaključka svojega upravnega odbora razpisuje Mestna hranilnica občine mesta Sarajeva natečaj za

diplomiranega inženirja

elektrotehnične stroke kot namestnika, oziroma vršilca dolžnosti upravnika električne centrale v Sarajevu.

Kompetenti so lahko samo državljani kraljevine Jugoslavije, ki popolnoma govore in pišejo državni in vsaj en tuj jezik, ki so naredili izpit za pooblaščenega inženirja, ki so duševno in telesno popolnoma zdravi in zlasti, ki se razumejo na pogon kalorčnih in hidrocentral, z vsaj 10 letno prakso samostojnega delovanja na katerem vodilnih mest v upravi elektrarne, z dobri organizatoričnimi lastnostmi in ustrezajočo skusnijo ter da so vpeljeni v splošno komercialno in administrativno vodstvo poslovanja.

Interesente naj pošljijo svoje prošnje Upravi Mestne hranilnice s potrebnimi listinami (diplomo, curriculum vitae, z opisom samostojnega delovanja in event. projektiranja ter referencami) najkasneje do 1. septembra 1939 z navedbo svojih pogojev (plača, priznanje let prakse in ostalo).

Mestna hranilnica občine mesta Sarajeva.

Zahvala

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli ob smrti naše ljube mame in stare mame gospe

Amaliye Kocmur vd. Lavrenčič

kakor tudi za poklonjeno krasno cvetje, se tem potom vsem najtopleje zahvalujemo. Posebej se zahvalujemo č. duhovščini, gg. zdravnikom za trud, da bi ji olajšali zadnje ure, č. sestram, ki so ji stregle, in vsem, ki so jo spremlili na zadnji poti.

Maribor, Murska Sobota, dne 4. avgusta 1939.

Zalujoči rodbini: Viktor Lavrenčič in Ciril Kocmur.

ZAHVALA. Vsem, ki so našo dobro mamo

Ivano Oblak roj. Škander

ob njeni smrti pokropili, ji poklonili toliko lepega cvetja ter jo v tako obilnem številu spremili na njeni zadnji poti, bodi tem potom izrečena naša globoka zahvala. Obenem se zahvalujemo vsem, ki so nam ob bridki izgubi naše drage mame izrekli svoje sožalje. Posebna zahvala gre tudi pevskemu zboru, ki je v slovo zapel v srce segajoče žalostinke. Maša zadušnica se bo darovala v sredo, 9. avgusta ob 7 v trnovski cerkvi.

Ljubljana—Vrhnika, dne 6. avgusta 1939.

Zalujoče rodbine: Mencinger, Dolenc, Debeljak, Oblak in Vrečar.

Vsemožni je poklical k Sebi mojega ljubljenega soproga, dobrega očka, sina, brata in svaka

EDVARDA SCHRIMPFA

mest. gradb. tehnika in rezerv. art. podporočnika

Pogreb nepozabnega pokojnika bo 7. avgusta t. l. ob 5 popoldne iz splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Draga pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Sveta maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, dne 5. avgusta 1939.

Jakobina roj. Petrič, soproga; Edita, hčerka; Rodbini Schrimpf in Petrič.

Kolesa Najnovejši otr. vozički

motorji
trickiji
šivalni
stroji

Igračni vozički, skiroji, avtomobilčki, kolesa deli

TRIBUNA F.B.L. LJUBLJANA
Podružnica: MARIBOR

Pedikiranje

odstranjevanje kurjih oči brez krvavenja in bolečin, zdravljenje nohtov in masaža nog bo odlej dalje v kopališču hotela »Slova« v novem lokalu izvrševal g. Dekanič, odlično strokovnjak, za 9 din.

Gnojilne črpalke brzoparilniki štedilniki

novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabl, 10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje

Podržaj Ciril, Ig 147 pri Ljubljani

Čudovita narava!

Hotel »Madeira«, Vrboška (na otoku Hvaru), je zgrajen na kraju, ki nudi ob največji pripeki udobno svežost zaradi vetriča in nenadkriljivi užitek. — Peščenih plaž in borovih gozdov je v izobilju. — Cene pensionu od 48—53 din dnevno, s kopališčo, banovinsko in občinsko takso vred. Dne 15. septembra bo v pričo gostov žrebanje za 15 dnevno brezplačno bivanje v hotelu za sezono v letu 1940. (Velja samo za tosezonske goste.)

FRANC MARTINEC

POOBLASČENI TESARSKI MOJSTER
LJUBLJANA - PRULE ŠT. 8

se najtopleje priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Prodaja lesa. Velika zaloga lesa. Delo prvovrstno — cene zmerne

Najfinejše pletenine

obleke, kombineže, bluže, majice, srajce itd. dobite **najceneje** v novo otvorjeni prodajalni

TEKSTILNE TOVARNE „SIK“

LJUBLJANA - Gosposvetska cesta 13 - Kolizej

Enonadstropna stanovanjska hiša

na prometni točki z gostilniškim lokalom, veliko dvorano, mesnico, deset minut od glavnega trga Maribora, avtobusna postaja, blizu velike tovarne in žel. delavnice, pod ugodnimi plačilnimi pogoji takoj naprodaj

Ponudbe na upravo podruž. »Slovenec« Maribor pod »UGODEN NAKUP«

VELIK SREMSKI MLIN

kapaciteta 3 vagona

išče resnega zastopnika za Slovenijo

Pismene ponudbe na PUBLICITAS d. d.
Zagreb, Ilica 9 pod številko 53952

SLEPEC

Detektivska povest

Lahko je bilo slediti njegovo dokazovanje. — Potemtakem ste o vi udarili za pismo — z drugimi besedami, za slepecem. A čeprav je lahko izslediti v množici tako slepeca kakor pismo, ga vendarle še niste dobili. In zdaj sedite tukaj in ne ukrenete ničesar. — Ne ukrenem ničesar. — No, samo govorite mi o tem. — To naj bi pomenilo ničesar ne ukreniti. — DeNab je, kakor ste bržkone sprevideli, moč biti v nekem oziru na svo moč užalen. — Kaj drugega pa po vaših mislih še delate? — Sem vprašal. — Razen tega, da si prižigam to cigareto, poslušam tudi cingljanje zvončka pri vratih. — Oh, tedaj pa bržkone nekoga pričakujete. — Nato pa sem, ko sem po njegovem zvoku razbral, da to bržkone ne bo kakšen navaden obiskovalec, vzkliknil: »Nekoga, ki je v zvezi s to zadevo?« — Da. Nekoga, ki nam bi mogel o zločinu mareskaj povedati. —

To mi je bilo zadostno iznenadenje. Še večje pa je prišlo za tem. Ko sem v tistem zadetju stal na mestu, je stopil McNab proti pisalni mizi, odprl neki akt, vzel nekaj iz njega ter položil tisto predne na mizo. Bil je fotografirski posnetek v velikosti približno šestih kvadratnih palcev, po vsem videzu povečava kakšne skupine vojakov, kajti na desni in levi strani slike so bila vidna ramena dveh tovarišev. Obraz človeka, ki je bil tako izbran iz skupine, je bil, kakor je kazalo, dobro začet. Pod odprtim nenabranim čelom so se videle jasne, temne in zadostno razprte oči z nekoliko takšnimi ličnimi koetmi, kakor jih ima slovanski tip, in medtem ko je bil nos raven in pravilno sorazmerno, je bil na smejljih se ustnicah izraz nekakšne nežnosti, če ne šibkosti.

Pouk

Prihodnji prirojevalni tečaj za vsa damska oblačila se bo vršil

od 21. avg. do 9. sept. 1939
Vsa tozadevna pojasnila dobite na oblastveno dovoljeni krojni šoli

TEODOR KUNC
Ljubljana
Aleksandrova. cesta 5/II.

Denar

Vaši prihranki so varno in plodonosno naloženi v domačem zavodu »Moja doma«, Ljubljana, Dvorčakova št. 8.

Vloge

Ljubljana, kreditne banke kupim. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Plačam takoj« 12.454. (d)

Hranilne knjižice

3% obveznice

in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO. KOM. ZAVOD
Maribor, Aleksandrova 40

Posojila

različna, preskrbam hitro in brez kakšnega predplačila

Rudolf Zore

Ljubljana, Gledališka 12
Znamka 3 din

Posojila

isčite sami pri domačem solidnem zavodu. Pisite ali pridite osebno. »Moja doma«, Ljubljana, Dvorčakova ulica št. 8.

Ureditve premoženja

Poravnave, konkurzne zadeve, odkup in inkasno terjatev, (tudi kmetijskih) nabavo posojil in družbenikov, dobičkanosno in varno naložitev kapitala, ureditev uprave in knjigovodstva, bilance, kalkulacije, upravo nepremičnin, nadzorovanje soudeležb, — sploh vse trgovsko-obrtniške zadeve poverite zaupno strokovni pisarni

ZAJO LOJZE

Ljubljana, Gledališka ul. 7

GRADBENO PODJETJE

Martinec - Ljubljana
d. z. o. z. Prule 8

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene ugodne, delo strokovnjaško, tehnični nasveti.

A. KOS

Južno sadje, bonbone, čokolada

MARIBOR

Vetrinjska 8

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

KONVIKT

„MALE CVETKE“ šolskih sester
Ljubljana VII., Celovška cesta št. 98

sprejema

dijakinje srednjih šol v kompletno oskrbo za 500 Din mesečno

DARUVAR

mineralno in blatno kopališče

Radioaktivni termalni vreli 38—50°C. Zdravljenje revmatizma, išiasa in ženskih bolezni. Vse leto odprto! Glavna sezona od 15. jun. do 31. avgusta. Izven sezone znatni popusti ob pavšalni ceni. Vse informacije daje **Uprava kopališča**.

Vlivamo

iz strojne litine, bakra, medenine, rdeče litine, aluminija itd., od najmanjših delov, do 3000 kg v enem komadu. — Isto vam tudi obdelamo po zmerni ceni. — Kratek dobavni rok. — Solidna postrežba.

Se priporoča

»Zvon« k. d.

št. Vid nad Ljubljano

Kdor zida

dobi ves stavbeni material pri

MATERIAL

trg. dr.
z. o. z.

Ljubljana, Tyrševa c. 36 a

Telefon 27-16 — Brzjavni: MATERIAL

Auto-motor

Mali teverni avtomobili TEMPO nosilnosti 750 do 1000 kg tri in štirikolesni, skromni v uporabi goriva in trpejni, so idealno prevozno sredstvo za vsako podjetje. Informacije pri zastopstvu TEMPO-avtomobilov „LUSTRA“

V. LAZNIK
LJUBLJANA, Gosposvetska 8

Ženitbe

Podjeten obrtnik

34 let star, z delavnico s finim obrtom, takoj poroči gospodino ali gospo s kapitalom zaradi trgovine. — Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Podjeten Ljubljana« št. 12614.

Ljubezen

moža si zagotoviti, ako mu postrežeš z dobro, okusno hrano. Zato kuhaš po preizkušenih receptih, zbranih v knjigi poklene kuharice. Knjigo dobavlja: Mizerit Deziderij, Zidani most. Cena v predplačilu 10 din.

Obrtnik

36 let star, pošten, mirnega značaja, z manjšim posestvom, poroči dobrošernega krščanske gospodino s čisto preteklostjo in primerno doto. Samo resne ponudbe upravi »Slovenec« pod »Dobrošern« št. 12378. (2)

Gospodična

neomadeževane preteklosti, z malo telesno hibo, dobrošernega značaja, dobra gospodinja, z nekaj gotovine, želi v svrhu ženitve poznati gospodino upokojelem event. tudi s hibo ali bolehnim, kateremu bi bila zelo skrbna žena. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Tiha sreča« št. 12288.

Dekle

srednjih let, pridno, varčno, pošteno, z 10.000 din gotovine, poroči starejšega železničarja ali obrtnika, treznega, krščanskega. Ponudbe s sliko upravi »Slovenec« pod »Zadovoljnost« št. 12576. (2)

Za nego lica in rok

rabite

Benkovo pomado in Violette-kremo!

Lekarna pri Sv. Trojici
F. pl. BENKO, ZEMUN

Odobreno 8. Er. 8332/1937 i 8. Er. 969/1937

KOLESA

kupite dobro in poceni tudi na obroke pri

H. SUTTNER
Brezobvezen ogled!

Ljubljana
Aleksandrova 6.

VELEBIT

otroški vozički
ZAGREB,
Ilica št. 55

Najnovejši do sedaj nevideni modeli za 1939 v specialni in največji trgovini otroških vozičkov. Prodaja za gotovino in na odplačilo. Prelikami brezplačno. Izrežite oglaš za naslova.

voz in omot preračunani. Členik s slikami brezplačno. Izrežite oglaš za naslova.

Vsak čitatelj našega lista dobi v spomin na kongresne dneve

barometer zastonj!

krasno izdelan, velik 13 krat 16 cm, zanesljiv, radi opustitve obrata, pošlje proti povračilu stroškov Din 5.— v znamkah. — **Barometer, Ljubljana I.** poštni predal 18.

Pozor! Kupci nepremičnin, ne pozabite obiskati dolgoletne in poznane tvrdke

Triglav-Slovenec v Beogradu
Hartvigova 3/I. — Tel. 26728

Palate in hiše za rento, vile za najem in stavbišča v vseh krajih Beograda.

Varna naložba denarja

Za znatno razširjenje sigurnega tekstilnega podjetja v polnem obratu se sprejemajo vloge po 10.000 din, in več proti skupnemu zavarovanju na prvem mestu, obrestovanju in deležu na dobičku. Bančne reference. Ponudbe pod »Siguran uložak novca« P-5099 na Interreklam d. d., Zagreb, Masarykova ul. 28

Vzajemna posojilnica

d. z. o. z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

»Kdo pa je to?« — je zares slepec — ali njega pričakujete,« sem vprašal.

On je odkimal.

»Ne vem. Počakajte, bomo videli. Samo še nekoliko minut nama je čakati.«

Ta značilni odgovor mi še zdaj tiči v spominu. Saj je zbudil v meni goro radovednosti in mi dal nišre zadovoljstva. In prav to je McNab tudi hotel, ko je »opravil« z menoj.

Minilo je deset minut. Minile so v molku. Nisem namreč hotel tvegati, da bi me bil zapodil, če bi ga bil še nadalje preizkušal z izpraševanjem. Zdalj, ko sem držal v rokah sliko lastnika palice, se mi je preveč živo prebudil spomin, kako se me je bil rešil po preiskavi v Ealingu, ko je prišel do svojega tehtnega sklepanja glede palice.

Nato pa je McNab ravno v trenutku, ko je spet pogledal na svojo žepno uro in sem opazil na njegovem čelu senco namrščenja, ostro pogledal kvišku in dvignil roko.

Hip nato pa sem zaslišal hitro, odločno cingljanje zvonca.

Se preden je zvonec utihnil, je McNab prišel k meni ter me posadil na nizek okenski prizidek, nakar je sam sedel na drugi konec in dejal hitro:

»Ne zinite niti besedice, Chance. Pomnite, niti besedice, pa najsi bo skušnjava še tako velika. Če bi hoteli kaj omeniti, si vtaknite palec v telovnikov žep.«

Vzel mi je fotografijo iz prstov ter jo položil na lice obrnjeno na mizico, ki je stala tik okenskega prizidka, na katerem sva sedela.

Pametno sem prikimal in pogledi so mi obitali na drugih. Nazadnje so se vrata odprla in v sobo je zahlipal glas stare gospodinjice:

»Doktor Dunn je prišel, gospod.«

McNab je vstal, ko se je njegov obiskovalec približal središču sobe. Toda njegov sprejem je bil zadosti priređen.

»Veseli me, da vas vidim, gospod doktor.«

Zdravnik pa ni bil videti enako vesel, ko je zagledal McNaba, in pogled se mu je samo obrnil

proti meni. Očito si je ekušal priklicati v spomin, kje me je bil že videl. McNab mu je primaknil stol bliže ter mu pojasnil, kdo sem.

»Chance, gospod doktor. Mislim, da sta se bila že srečala — v Ealingu na ponedeljek, dne 15. januarja,« je dejal ravnodušno.

Medtem ko je govoril, mi je zdravnik gledal naravnost v obraz in jaz sem, kajpada, gledal njega. Iz oči sem mu bral, da me je prepoznal — potem pa še nekaj — nekaj kakor strah.

»Sedite, gospod doktor,« je dejal McNab prijazno »Veseli sem, da ste prišli.«

»Ste me pričakovali?«

»Vas ali pa nekoga drugega. Kakor sem vam bil sporočil v svojem pismu, sem potreboval nekoga, ki bi mi mogel odgovoriti na nekatera vprašanja, ki se nanašajo na ponedeljkovo noč dne 15. januarja.«

»No, poklican sem bil tisto noč po policiji,« je priznal doktor.

Ko je govoril, je sedel McNab na svoje prejšnje mesto poleg mene na okenskem prizidku. Med njim in zdravnikom je stala mizica, na katero temno izglajenem površju je bil bel hrbet fotografije videti kakor kos papirja, ki je bil položen tja zaradi zapisovanja. Kar zadeva najinega obiskovalca, je bilo lahko opaziti njegovo neugodje. Prav zares, ko je sedel na tistem visoki obrtniščenem stolu nasproti oknu, je bil videti ovs nemiren, kakor bolnik na stolu zobozdravnika. Da, bil je prava podoba človeka, ki očito otrdeva, še preden mu je začel zobozdravnik izdirati zobe. Kazalo je, da bo prišlo do duhovite borbe. Napeto sem se zbral ob tej misli.

»Zelo sem zaposlen,« je dejal v zagovor.

»Seveda etc.« je odvrnil McNab, »po vaših nedavnih počitnicah — če so bilo to počitnice? — vam je delo bržkone nekoliko zaostalo. Bolniki baje niso nikoli naklonjeni zdravniškemu namestitvu, pa najsi je še tako dobro. Pa je le pametno, da ste prišli: to vam ne bo samo prihranilo čas, marveč tudi poznejše sitnosti.«

Tehnično dovršeno

za telovadbo udobno, za pripravljanje in pospravljanje lahke, oblikovno izredno priročne in absolutno varne mora biti telovadno orodje. — Tako orodje vam nudi po izredno nizki ceni specialna

Tvorilnica telovadnega orodja

J. Oražem

Ribnica na Dolenjskem

Kakovost in smetnost naj odločuje!

AVGUST ŠTOK, Celje, Aškerčeva ul. 8

Splošno kleparstvo

Telefon 218

Vodovodna inštalacija

sanitarne, toplovodne in strelovodne naprave, kritja streh, zvonikov i. t. d.

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblačil tudi
Presker, Sv. Petra 8. 14.
Ljubljana. (1)

Orehova jedra

med in vosk dobite naj-
ceneje: Medarna, Ljub-
ljana, Zidovska ulica 8.

Moško kolo

boljše znamke prodam za
450 din. Peterne, Hre-
nova 14. Ljubljana. (1)

Mreže za postelje

izdeluje in sprejema rab-
ljene v popravilo najce-
neje Alojz Andrić, Gre-
goričeva ulica št. 5 (pri
Gradišču). (1)

MALINOVEC

pristen, naraven, s šestim
sladkorjem vkuhan — se
dobi na malo in veliko v
lekarni dr. G. PICCOLI -
Ljubljana, nasproti »Nebo-
tičniku«.

Kislo zelje

novi, prvovrstni, v sod-
skih, dobavljivi po naro-
čilu Gustav Erklavec —
Ljubljana — Kodeljevo,
Povšetova 47, tel. 25-91.

Pozor!

Več prvovrstnih živalnih
strojev, otroških vozičkov,
trčkaljev, koles itd. prav
poceni naprodati pri »Pro-
met« (nasproti križanske
cerkve). (1)

ŽAGE

original Domicus

Remscheid

izberete najceneje pri
»Jeklo« - Stari trg

Stelaža za manufakturo
teložbene omarice, tehni-
ce, uteži, trčkalji, petro-
lejske sode, stekleni ba-
loni, parni stroj, elektri-
čna črpalka, električno
prenosno dvigalo, stroje
za izdelavo metel, cize,
ročne vozičke, peči itd.,
naprodati. — Gospodarska
zveza v Ljubljani, Tyrše-
va cesta 29. (1)

VINA

dolenjska, štajerska in
sploh vseh vrst kupite pri
Centralni vinarni
v Ljubljani.
TELEFON STEV. 25-73

Dražba lesa

Mačsna državna upra-
va razlaščenih gozdov v
Ljubljani, Cesta 29. okto-
bra št. 24-I, prodaja na
javni dražbi dne 5. sep-
tembra 1939 ob 12.30 pri
sreskem načelniku v Dra-
vogradu ca 3500 plm v
režiji izdelanega smreko-
vega okroglega lesa ter
ca. 400 plm v režiji iz-
delanih bukovih drv (ce-
panic) iz gozdov Šumske
uprave v Črni. — Pogoji,
pojasnila in tiskovine se
dobijo pri gornji upravi
in Šumski upravi razla-
ščenih gozdov v Črni pri
Prevaljah.

Oglašujte v edino
uspešnem dnevni-
ku »Slovencu«!

Trgovina in izdelava
čevljev lastnega
izdelka

Josip Plevčak

CELJE, Kralja Petra 28

prilagoja priznane
izdelane obutve. —
Cene zmerne.

Sprejema popravila
po najnižjih cenah.

Postrežba točna
in solidna!

Lipski jesenski sejem 1939

Začetek 27. avgusta

60% popusta na nemških
železnih, znatni popusti
v drugih državah.

Vsa pojasnila dajejo:
Zvanični biro lajpciškog
sajma, Beograd, Knez Mi-
hajlova 33/I

Začetek 27. avgusta

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljublja-
na, Tyrševa 33. Tel. 27-62

in

Jos. Bezjak, Maribor, Go-
sposka ulica 25. Tel. 20-97

Dobrna

pri Celju

je prirodno ena najlepši in naj-
modernejši urejenih kopališč
Jugoslavije. 400 m nad morjem, v
sredi gozdov, brez prahu in dima.
Odlični uspehi pri zdravljenju
živcev, srca in ženskih bolezni.
Celokupno 20 dnevno zdravljenje
din 1.100.— do din 1.650.—

Zahtevajte prospekte! Zdraviliška uprava

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači
obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge ki so

v celoti vsak čas izplačljive
obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

Obiščite na Mariborskem tednu naslednje tvrdke:

MLINARJI!

Vsi mlini stroji in umetni mlini kamni, za vsa-
ko mletje in vsako velikost, najboljše in naj-
ceneje pri

S. Forstnerič

mlinostavsko podjetje

MARIBOR — MELJE

IVAN KOVAČIČ

steklarna

Maribor, Slovenska ulica 10 in
Koroška cesta 10

Otroški vozički od Din 690.—
naprej, športni vozički od
Din 260.— naprej pri

BOGOMIR DIVJAK, Maribor,
Kneza Kocija ul. 4 (Tattenbachova)

Kolodvorska restavracija Maribor

se
priporoča

MAJCEN

ŠTEFAN KOTER, MARIBOR, MLINSKA 29

STAVBENO IN UMETNO MIZARSTVO

Oglejte si mojo zalogo izgotovljenih izdelkov,
spalnic, jedilnic, kuhinj itd.
Izvršujem vse tudi po načrtih in naročilih.

Telefon 26-27

SINIČ GUSTAV

elektrotehnično
podjetje

Tovarniška zaloga lustr, tovarniške cene.
Vsakršna elektroinstalacija, nizke cene.

MARIBOR, MELJSKA CESTA št. 1

POHIŠTVO!

E. ZELENKA

tovarna pohištva, tapetništvo in vse stanovanjske opreme
MARIBOR, Ulica 10. okt. 5

PEČANSKO in KERAMIČNO
podjetje, kjer si nabavite
solidne peči, štedilnike itd.

Govrenc Širec

MARIBOR, Tyrševa ul. 4 (Gospiska ul.)

NAJMODERNEJŠE IZDELAVE PO ZMERNIH CENAH!

KAROL PANČIČ

parna pekarna

CELJE — BREGPriporočo svoj dober kruh
in luksuzno pecivoOkovje za stavbe in pobištvo, mizarstvo
orodje, strešno lepenko, cement, Weckove
kozarce itd. kupite zelo poceni pri**Jos. Jagodič, Celje**
Gubčeva ulica - Glavni trg**VEHOVAR FRANJO
CELJE**stavbeno in umetno mizarstvo izdeluje v
svojem moderno urejenem strojnem obratu
najmodernejše pobištvo po najnižjih cenah. -
Moderna sušilnica za les. — Za vsako do-
bavo jamstvo. — Tudi na obroke**Zaloga koles**

in nadomestnih delov.

Popravila koles,
šivalnih strojev,
gramofonov i. t. d.**HENRIK OBLAK ml.**
CELJE, Ozka ulica 3

Na debelo!

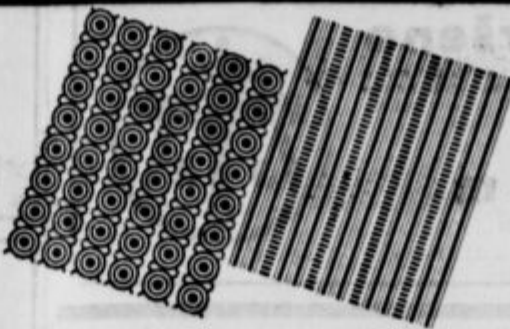
Na drobno!

Ludvik Junger

izdelovalnica suhomesnate robe in vseh vrst klobas

Celje, Prešernova ul. 6Poštno hranilnični račun
Ljubljana štev. 11.211

Brzjavi: Prekajevalnica Junger

Klobuke najmodernejše, dobite v vseh kva-
litetah in barvah, kakor tudi kozo-
šope (Gamehart), okrasko iz srnjakove dlake, planke
in razne lovske znake. Popravila izvršujem od 10 do
25 dn. Nepremotljivo impregniram vsak klobuk. Pri-
poročam se VLADO BABOŠEK, klobučar, Maribor,
Vetrinjska ulica 3.Ako želite dobro in poceni kupiti,
obiščite trdko**M. GAJŠEK****MARIBOR, Glavni trg 1**
Pod Vel. kavarnoNudimo Vam, veliko izbiri moškega in
ženskega blaga, platna, tiskovine, perila itd.Obiščite nas ob priliki Maribor,
tedna in prepričali se boste!**MEHANIČNE TKALNICE
SVILENIH IZDELKOV,
BARVARNA, APRETURA
IN TISKARNA****Thoma & Co**
MARIBOR IN POBREŽJEIzdeluje vse vrste blaga, kakor: Crepe de chine,
Crepe Satin, Crepe Mongol, Crepe marocaine,
Crepe imprimè, modno svilo v različnih izdela-
vah, svileno podlogo za plašče. Svilene brokate,
nadalje vse vrste jacquardnega blaga, brokate za
odeje, satin za odeje. Svilene rute, Echarpes, Shawls

Telefon št. 21-77

Brzjavi:
Thoma, Maribor**Kupujte pri naših celjskih inserentih!****Za vlaganje**

kis, špirit, žganje, rum pri

JAKOB PERHAVEC — MARIBOR

Gosposka ulica 9 — Telefon 25-80

Kupujte pri naših mariborskih inserentih!**SPLOŠNA****STAVBENA****DRUŽBA****MARIBOR - TEZNO**

TEL. INTERURB. 20-57

BRZOJAVI: SPLOSTAD

Delavnica za železne konstrukcije, mostove in
rezervoarje. / Oddelek za električno in avtogensko
varenje. / Tvornica vijakov, zakovic in drobne železne robe**MEHANIČNA TKALNICA
BARVARNA IN APRETURA****E. Zelenka & Co., Maribor**Telefon interurban št. 20-15 — Poštni
ček. rač. Ljubljana 16.022 — Telegrami: Zelenkakompany**POZORI!**Sporočam cenjenemu občinstvu, da
sem **otvoril** trgovino s kožami
in čevljiarskimi potrebščinami na
Aleksandrovi cesti 30. Opozarjam
na prvovrstno blago, strokovno
postrežbo, cene najnižje.

Trgovina s kožami

KOSTA VUKAŠINOVIČ
Maribor, Aleksandrova cesta št. 30**Obiščite VIII. Mariborski teden!****Iz lastne pletarne**pletene iopice za otroke in odrasle,
modrke najnovejših modelov, steznike
brez ribje kosti in gumija izdelata tudi
po meri tekom 6 ur.**„LUNA“, Maribor, samo Glavni trg št. 24****Za „Mariborski teden“**velika razprodaja celotnega letnega blaga, ko-
palnih kostumov, poletnih oblek, triko bluz,
svilenih bluz itd. po posebno ugodnih cenah
pri **Konfektiji „GRETA“, Grajski trg št. 1, Maribor****IVAN SOJČ**

kipar in pozlatař

MARIBOR, Razlagova ul. 22

Se priporočam!

IVAN KRAVOS

Maribor

Aleksandrova cesta 13

OGLEJTE SI IZLOŽBE!

OGLEJTE SI IZLOŽBE!

**ELEKTRO IN RADIO-
TEHNIČNO PODJETJE****ANTON DOBROTIŠEK
CELJE****DR. GREGORJA ŽERJAVA ULICA ŠTEV. 3**
TELEFON 240Sodni izvedenec in cenilec
Strokovnaška popravilo radio
aparatur, pregled elektronk,
gradnja električnih naprav za
razsvetljavo in pogon ter vsa
popravila, polnjenje in popravila
akumulacij za radio in avto**ANTON TAVČAR**Tovarna mesnih izdelkov,
salam, vseh vrst klobas,
šunke à la Praga in konzerv**MARIBOR, JURČIČEVA UL. 3**Trgovina telefon 21-47
Tovarna telefon 23-65**JUGOSTROJ
MARIBOR - GOZDNA ULICA 13**Zastopstvo specialne tvornice modernih črpalk
Ernest Vogel, Stockerau bei Wiendobavlja že 30 let najbolj uporabne
Avtomatične črpalke za vodo v hiše s normal-
nimi in podvodnimi motorji za studece do
50 m globine.
Centrifugalne črpalke za visok, sreden in nizek
pritisk v vse vrste.
Potapljaške črpalke za industrijo s podvodnimi
motorji za dviganje do 10.000 litrov na mi-
nuto iz globokih studencev.
Črpalke na visoki pritisk za dviganje vode
6000 litrov na minuto 300 m višine.
Obratne črpalke vroče vode za grejte.
Črpalke za polnjenje kotlov na visoki pritisk.
Črpalke na visoki pritisk s uporabnim merilom
za oskrbo vode občin in industriji.
Prhe (dež) in namakalne naprave.
Četverkotne vrtno prhe (dež) za namakanje
četverkotnih ploskev od 225 m².
Zahtevajte proračune!
Dobavlja samo priznano kvalitetno blago.

Nalagajte svoje prihranke

v pupilarno varni denarni zavod mestne občine, v

Za vse obveznosti jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo — Uradne ure: dnevno od 9. do 12. ure

Mestno hranilnico v Mariboru

Orožnova ulica 2

Šrajca, kamgarne za moške obleke, volne, svile vseh vrst, platna, posteljnine, koce, frotirke po 650 din, Vam nudi v veliki izbiri

-OBLAČILNICA-

MARIBOR - GLAVNI TRG šte. 11

UGODEN NAKUP SVILE

Mongol svila din 8—, 10—, 12—, kakor vse drugo blago po znižanih cenah prodaja

TRPINOV BAZAR, Maribor, Vetrinjska 15

SLAVAN RIBARIČ

Nogavice otroške, moške, damske, galanterija, dežniki, čipke, sukanec, brivske potrebščine, milo itd.

MARIBOR - ALEKSANDROVA C. 59

Inž. arh. JELENEC & inž. ŠLAJMER

gradbeno podjetje in tehnična pisarna družba z o. z.

MARIBOR - Ob parku 5

Telefon 22-12

Kupujte pri trgovcih ki inserirajo v „SLOVENCU“! Zadovoljni boste!

Kupimo za najvišjo dnevno ceno

vse vrste tekstilne odpadke, vse vrste žlahtne kovine kakor medenino, baker, svinco, cink, kositer, dalje cunje, kosti itd.

MI prodamo pod lasno ceno

večjo partijo rabljivega železa za kovače in ključavničarje, dalje ležišča, jermenice, tanko železo za sodarje, razne stroje, stroje na pogon za likanje itd. Cunj za čiščenje strojev, desintefirane in čiste, vedno v vsaki množini na razpolago.

Tovorni prevozi, selitve, z modernimi avtomobili

ali s konjsko vprego, se prevzamejo točno in solidno. Državni uradniki imajo poseben popust.

Dva moderna taksi avtomobila vedno na razpolago

Kličite telefon šte. 22-72.

Veletrgovina s surovinami, prevoz tovarov in avtotaksa

IVAN SLUGA, MARIBOR, Tržaška cesta 22, Telefon št. 22-72

FRANJO MAJER

MODNA IN

MANUFAKTURNA TRGOVINA

Maribor, Glavni trg 9

Opekarna Lajtersberg

Franc Derwuschek

Košaki pri Mariboru, telefon št. 20-18

Izdelki opekarne:

Strojna zidna opeka: navadna in za brez-ometno zidavo.

Votla veleopeka: poceni za zidanje: stanički 25×14×12 cm, osemvotlaci 38×25×14 cm.

Medstenska votla opeka: votlaci 38×25×14 cm in štiriluknjasta 29×14×14 cm.

Porolith-plošče: izdelek za lahke medstene in izolacije: 100×25×8 cm debeline, 60×40×5 cm deb., 50×25×3 cm deb.

Plošče za zimse: 60, 70, 80 in 90 cm dolge.

Hourdisc-plošče: za masivne stropne med traverzami 1.20 m dolge.

Stropni votlaci: za ravne železobelonske stropne 18, 20 ali 24 cm visoki.

Tlakovniki: za podstrešja, skladišča in hleve, 40×20×4 cm.

Strešna opeka: bobrasta, zarezna in dvo-zarezna (francoska).

Klinker-opeka: polni normalni format za izvanredne obtežbe in za vročinske stopinje do 1100° Cel.

Izdelki oddelka za keramične plošče:

Klinker fasadne plošče 7×25 in 12×25 cm za obloženje fasad, sten in podov v raznih nijansah.

Keramičplošče-podenice v raznih barvah, štirikotne in šestkotne, za tlakovanje vež, predob, stranišč, kopalnic, hodnikov, kuhinj itd.

Klinker-tlakovalne plošče, izvanredno trdne in odporne proti kislčinam in lugu, za tlakovanje barvarn, skladišč, trotoirjev, ulicovozov itd.

Obiščite našo razstavo

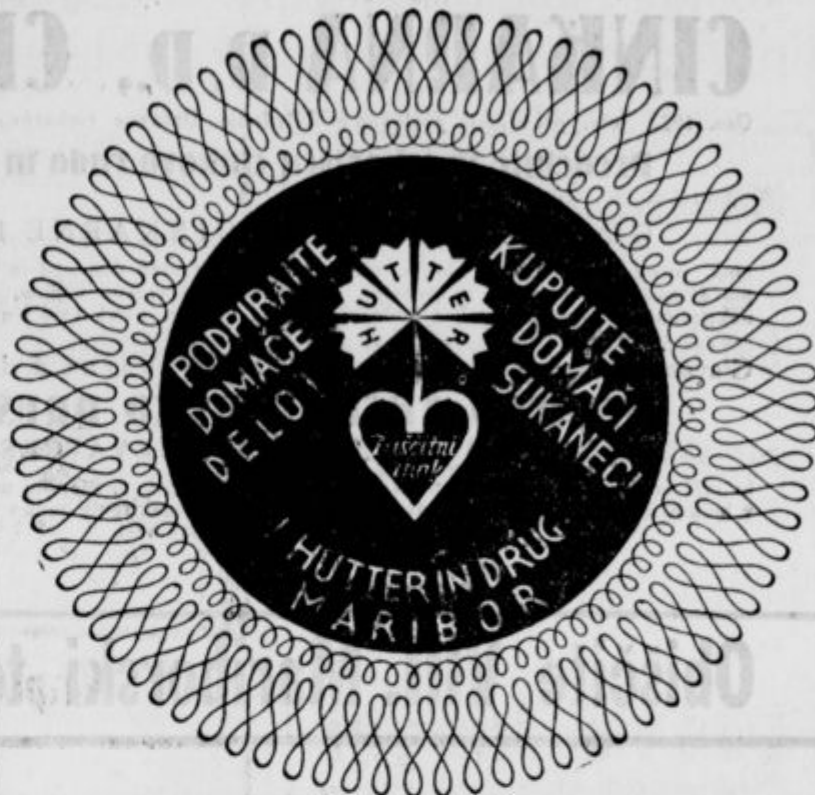
na Mariborskem tednu!

Zahtevajte cenike, ateste in prospekte!

Izvrstna domača kuhinja, izborna vina, sveže pivo, lep senčnat vrt

Hotel in restavracija
UNION - CELJE

Ob sobotah in nedeljah zvečer koncert vojaške godbe.

KLEINDIENST & POSCH
MARIBOR — Aleksandrova cesta 44

PRIPOROČA:

»BRENNABOR« dvokolesa svetovnega slovesa. Razni modeli za moške in ženske.

»KAPPEL« odlične pisalne stroje za pisarno in potovanje.

»MUNDLOS« prvovrstne šivalne stroje, RADIO-APARATE svetovnih znamk.

Inserirajte v „Slovincu“!

LJUDSKA SAMOPOMOČ

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Aleksandrova cesta 47 v lastni palači

naznanja smrtnih slučajev svojih članov v mesecu **Juliju 1939**

Hermen Marija, zasebnica, Maribor,
Bučinek Elizabeta, zasebnica, Raduše, Stari trg pri Slovenjem Gradcu.
Schweeder Josip, posestnik, Maribor, Tezno,
Flek Jakob, davčni služitelj v pok., Krško,
Horvat Elizabeta, posestnica, Vumbah, p. Vurberg.
Berna Antonija, zasebnica, Celje,
Medik Katarina, učiteljica, Frankovci, p. Ormož,
Tement Agnes, soproga str. paznika, Košaki-Maribor,
Mokorel Peter, mojster v pok. in posestnik, Žužemberk,
Rotar Vincenc, učitelj, Ojstro, p. Trbovlje.
Srimpi Barbara, zasebnica, Maribor,
Rebernik Friderik, blavec, Ročica, p. Sv. Jakob v Slovenskih goricah,
Schmidt Avgust, polkovnik v pok., Maribor,
Bakovnik Antonija, zasebnica, Maribor,
Kranjc Franjo, viši davčni upravitelj v pok., Gornji Grad,
Perne Hinko, viši finančni svetnik, Ljubljana,
Farič Marija, posestnica, Kičar, p. Ptuj,
Filafer Marija, zasebnica, Maribor,
Dr. Valentincig Anton, zobozdravnik, Maribor,
Tapeiner Marija, učiteljica, Ščavnica, p. Sv. Ana v Slovenskih goricah,
Potočnik Franc, učitelj, Podtabor,
Krnzarič Mijo, pošedelec, Letinac,
Kupljen Mirko, žel. uradnik v pok., Celje,
Blažič Andrej, železn., Studenci,
Kugler Jurij, zasebnik, Maribor,
Krois Jožef, prevzičkar, Jelenče,
Kocmur Amalija, vdova poštnega uradnika, Maribor,
Mihelič Franc, prevzičkar, Selnik,
Hočever Janez, zasebnik, Velike Lašče.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča pogrebna v skupnem znesku **dinarjev 259.110—**

Članom, ki so pristopili po 1. novembru 1933, se izplača polna pogrebna — brez odbitka!

Kdor še ni član LJUDSKE SAMOPOMOČI, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

Blagajniško načelstvo.

Rudnik in železarna ŠTORE

Brzjavni naslov: Železarna Štore
Interurban telefon Štore šte. 1
Ustanovljeno leta 1845

Izdelki valjarne:

trgovsko palično železo.

Izdelki livarne:

strojna litina in special.

litine, posebno za ke-

mično, usnjarsko in ste-

klarsko industrijo. Vo-

dovodne in plinske cevi.

Izdelki mehanične

delavnice: vsakovrstni

stroji po naročilu. Lastni

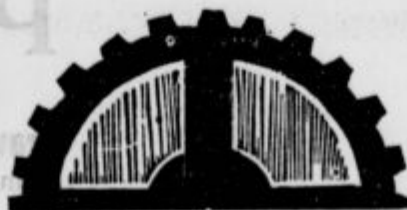
industrijski tir, lastna

tehnična pisarna, lastna

mizarna za modele,

pet in trideset tisoč

vsakovrstnih modelov.

Točna in prvovrstna popravila vseh vrst strojev

Denar naložite najbolje in najvarneje pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica 23 registrirana zadruga z neomejeno zavezo Ulica 10. oktobra

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri. // Stanje hranilnih vlog Din 53,000.000.—

CINKARNA D. D., CELJE

Osn. 1923. leta. prevzemši poslovanje dotedanje Državne cinkarne, osn. 1873. leta

Predeluje in izkorišča cinkovo rudo in cink

GLAVNI PROIZVODI CINKARNE D. D.:

cink, surov in rafiniran v blokih, cinkova pločevina vseh dimenzij in debelin, bakrena pločevina vseh dimenzij in debelin, cinkov prah, žveplena kislina, koncentrirana in nekoncentrirana, zelena galica (železni vitriol), katran, cinkovo belilo »briljant«

Glavno zastopstvo za prodajo izdelkov Cinkarne d. d. ima tvrdka:

METALNO AKCIJONARSKO DRUŠTVO
BEOGRAD — KARADJORDJEVA CESTA 1

ki vrši veleprodajo ter ima stalno na skladišču modro galico, litopon, minij, kositer (cin) v blokkih in palicah, aluminij, baker, antimon. Poleg tega trguje tudi s starimi kovinami in kovinskimi odpadki vseh vrst

Mestna Elektrarna

Celje, Krekova cesta 12

Velika izbira elektrotehničnega materiala najboljše kakovosti. — Izvršitev instalacij jakega in šibkega toka. — Dobava in popravila vseh vrst električnih in radio aparatov. Vse solidno, strokovnjaško in točno po predpisih. — Priporoča se Mestna plinarna.

Obiščite VIII. Mariborski teden!

Ljudska posojilnica v Celju

*

Registrirana zadruga z neomejeno zavezo obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 4%, na trimesečno odpoved pa po 5%. Izplačuje točno vse vloge — stare in nove.

*

Dovoljuje posojila in trgovske kredite.

PREDIONICA I TKAONICA A. D. BEOGRAD

PREJE

MARIBORSKA MEHANIČNA TKALNICA IN APRETURA

DOCTOR IN DRUG MARIBOR

Brzjavi: TKAONA BEOGRAD
TKAONA MARIBOR

Telefon: BEOGRAD 20-988
MARIBOR 22-71

Žel. postaja: Maribor-Studenci

Poštni čekovni račun: Beograd 60.430

V Celju je bila na pobudo Slovencev pred petdesetimi leti — 1889 — ustanovljena **JUŽNOŠTAJERSKA HRANILNICA** z jamstvom okrajev Gornji grad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje in Vrnsko. Pred 10 leti - 1929 - se je razširilo jamstvo ter **jamči** sedaj za njeno naslednico

HRANILNICO DRAVSKE BANOVINE

PODRUŽNICO V CELJU

Dravska banovina z vsem premoženjem in davčno močjo. // **Nalagajte** prihranke v to domačo - banovinsko hranilnico, ki izplačuje točno ter nudi najboljše jamstvo. // **Posojila** sobe trgovci, obrtniki, zemljiški in hišni posestniki, uradniki pod ugodnimi pogoji proti primerni zastavi. // Zahtevajte pojasnila, katera dobite v Celju, Cankarjeva ul. 11, nasproti pošte